

FACULTY OF COMMERCE
B. Com. III -Year Examination, March / April 2014
(Only for General Courses)

Cost & Management Accounting
Paper – 302

Time : 3 Hours

Max. Marks : 70

PART – A (5 x 4 = 20 Marks)**Note :** Answer any **five** of the following questions in not exceeding 20 lines each.

- 1 Write four advantages of ABC Analysis.
- 2 Calculate wages under Halsay and Rowan plan from the following

Time allowed	48 hours
Time taken	40 hours
Rate per hour	Rs.40/-
- 3 Key factor.
- 4 Calculate selling price from the following information:

Prime cost Rs.100 per unit
Factory overhead 20% of prime cost
Administration overheads 25% of works cost
Profit 25% of selling price
- 5 Calculate the amount of profit to be transferred to profit and loss account from the following particulars relating to a contract:

Contact price Rs.16,00,000
Cash received from the contractee (being 70% of work certified) Rs.6,30,000
Cost of work not yet certified Rs.2,00,000
Total expenditure incurred on the contract Rs.8,00,000
- 6 What are limitations of financial statement analysis?
- 7 Given the current ratio is 1.75, Liquid ratio is 1.25 Net working capital is Rs.4,50,000. Calculate current assets, current liabilities, liquid assets and stock.
- 8 You are given the following data:

Fixed cost Rs.40,000
Break-even point Rs.1,00,000

 Calculate :
 - (i) P/V Ratio
 - (ii) Profit when sales are Rs.2,00,000

PART – B (5 x 10 = 50 Marks)**Note :** Answer the following questions in not exceeding four pages each.

- 9 (a) What are the essentials for installing costing system in a concern?
OR
 (b) Elucidate the significance of Management Accounting.
- 10 (a) Avinash Ltd purchased and issued the material in the following order.

	Units	Unit cost
1st January purchase	3000	3.00
4th January Purchase	6000	4.00
6th January issue	5000	-
10th January purchase	7000	5.00
15th January issue	8000	-
20th January purchase	3000	6.00
23rd January issue	1000	-
25th January issue	2000	-
27th January purchase	5000	7.00
31st January issue	2500	-

Prepare store Ledger Account using LIFO method of pricing.

OR

- 10 (b) Machine X which costs Rs.1,10,000 and has a life of 15 years is expected to yield a scrap value of Rs.5,000. The normal working hours p.a. are 2,400 inclusive of 10% for preventive maintenance. The following information is available for the machine.
 Rent Rs.2,400 p.a.; Light Rs.50 p.m.; power @10P per unit Rs. 700 p.m.; supplies Rs1,800 p.a.; repairs Rs.3,600 p.a; wages of the operators of Rs.2.00 per hour and supervision Rs.600 p.m. Ascertain the comprehensive machine hour rate. If the machine is idle for want of material for 10 hours in a particular month, how much is the loss.

..2..

- 11 (a) In a factory two types of articles are manufactured viz No I and No II. From the following particulars prepare a statement of cost showing total cost of each variety and ascertain the total profit. There is no opening or closing stock.

	No I (Rs)	No II (Rs)
Materials	4,80,000	8,00,000
Labour	9,60,000	11,20,000

Works on cost is charged at 40% of works cost and office on cost is taken at 20% on total cost. No I article sold during the period 2880 units at Rs.1200 each and No II are 3200 units at Rs.1500 each.

OR

- (b) A product passes through three processes A, B and C. The normal loss of each process is as follows:

Process A – 3%, Process B – 5% and Process C –8%, Loss of process A was sold at 25 paise per unit, that of B at 50 paise per unit and that of C at Re.1.00 per unit 20,000 units were introduced to process A at Rs 2 per unit. The other expenses were as follows:

Process

	A	B	C
Materials	2,000	3,000	1,000
Labour	10,000	16,000	13,000
Direct expenses	2,100	2,376	4,018
Actual output (in units)	19,000	18,200	16,100

Prepare the process accounts, assuming that there were no opening or closing stocks.

- 12 (a) What are the essentials of an effective system of budgetary control?

OR

- (b) A furniture manufacturer uses Sunmica tops for tables. From the following information, find price variance, usage variance and cost variance

standard quantity of Sunmica per table	8 sq.ft.
standard price per sq.ft. Sunmica	Rs.10.00.
actual production for tables	1000
Sunmica actually used	8600 sq.ft.
actual purchase price of Sunmica per sq.ft.	Rs.11-00

- 13 (a) XLR Ltd has provided the following balance sheets for two years as on 31-3-2012 and 31-3-2013.

Liabilities	2012	2013	Assets	2012	2013
Share Capital	2,00,000	2,50,000	Goodwill	-	5,000
General Reserve	50,000	60,000	Machinery	1,50,000	1,69,000
P&L A/c	30,500	30,600	Land & Building	2,00,000	1,90,000
Bank loan (long term)	70,000	-	Stock	1,00,000	74,000
Provision for Taxation	30,000	35,000	Debtors	80,000	64,200
Creditors	1,50,000	1,35,200	Cash	500	600
			Bank	-	8,000
	<u>5,30,500</u>	<u>5,10,800</u>		<u>5,30,500</u>	<u>5,10,800</u>

The following additional information is supplied:

During the year ended 31-3-2013, assets of another company were acquired for a consideration of Rs.50,000 which was not payable in cash but in shares. These assets included:

Machinery	Rs.25,000
Stock	Rs.20,000

You are required to prepare a Cash Flow Statement.

OR

- (b) From the details given below. Compute
 (i) Return on Capital Employed (ii) Return on Total Assets and
 (iii) Return on Equity Shareholders funds

	Rs.
Net worth (shareholders equity)	7,50,000
Preference share capital	2,00,000
Preference share dividend	16,000
Capital Employed	11,00,000
Intangible Assets	1,40,000
Total Assets	12,65,000
Net profit after Taxes	1,50,000
Interest	23,500

FACULTY OF COMMERCE

B. Com. III -Year Examination, March / April 2014
(Only for General Courses)

Paper – 302
Cost & Management Accounting

Time : 3 Hours

Max. Marks : 70

భాగము - ఎ (5 x 4 = 20)

సూచన : క్రింది వాటిలో ఏవైనా ఐదంటికి 20 వాక్యాలను మించకుండా జవాబులు వ్రాయండి.

1. ABC విశ్లేషణకు గల నాలుగు ప్రయోజనాలను వ్రాయండి.
2. ఈ క్రింది వివరాల నుండి హాల్స్, రోవాన్ ప్రణాళికల క్రింద వేతనాలు లెక్కించండి.
కేటాయించిన కాలం 48 గంటలు
తీసుకున్న సమయం 40 గంటలు
గంటకు రేటు రూ 40
3. కీల కాంశం
4. ఈ క్రింది సమాచారం నుండి అమ్మకం ధర లెక్కించండి.
ప్రధాన వ్యయం యూనిట్ ఒకటికి రూ 100
ఫాక్టరీ ఓవర్ హెడ్లు ప్రధాన వ్యయం పై 20 శాతం
పరిపాలనా ఓవర్ వర్క్స్ వ్యయంలో 25 శాతం
లాభం అమ్మకం ధర పై 25 శాతం
5. ఒక కాంట్రాక్టు కు సంబంధించిన ఈ క్రింది వివరాలనుండి లాభనష్టాల ఖాతాకు మళ్ళించేలాభం లెక్కించండి.
కాంట్రాక్టు ధర రూ 16,00,000
కాంట్రాక్టు తీసుకున్న వ్యక్తి నుంచి వచ్చి నగదు (ధృవీకరించిన పనిలో 70 శాతం) రూ 6,30,000.
ఇంకా ధృవీకరించని పని రూ 2,00,000
కాంట్రాక్టు పై అయిన మొత్తం ఖర్చు రూ.3,00,000
6. ఆర్థిక నివేదిక విశ్లేషణ పరిమితులేవి ?
7. ప్రస్తుత నిష్పత్తి 1.75, ద్రవ్యత్వనిష్పత్తి 1.25, నికర చరమూలధనం రూ 4,50,000 చరాస్థులు, చర అప్పులు, ద్రవ్యత్వ ఆస్థులు, సరుకును లెక్కించండి.
8. స్థిరఖర్చులు రూ 40,000, బ్రేకఈవెన్ పాయింట్ రూ 1,00,000 అయితే
(i) P/V నిష్పత్తి (ii) అమ్మకాలు రూ 2,00,000 ఉంటే లాభం లెక్కించండి.

..2..

భాగము - బి (5 x 10 = 50)

సూచన : క్రింది ప్రశ్నలకు మూడు పేజీలకు మించకుండా జవాబు వ్రాయండి.

9.(ఎ) సంస్థలో కాస్టింగ్ వ్యవస్థస్థాపనకు కావలసిన ఆవశ్యకాలను తెలపండి.

లేదా

(బి) మేనేజ్మెంట్ అకౌంటింగ్ ప్రాధాన్యతను వివరించండి.

10.(ఎ) ఈ క్రింది క్రమంలో అవినాష్ లి. మెటీరియల్ కొని జారీ చేసింది.

	యూనిట్లు	యూనిట్ ధర (రూ)
జనవరి 1 కొనుగోళ్ళు	3000	3.00
జనవరి 4 కొనుగోళ్ళు	6000	4.00
జనవరి 6 జారీ	5000	-
జనవరి 10 కొనుగోళ్ళు	7000	5.00
జనవరి 15 జారీ	8000	-
జనవరి 20 కొనుగోళ్ళు	3000	6.00
జనవరి 23 జారీ	1000	-
జనవరి 25 జారీ	2000	-
జనవరి 27 కొనుగోళ్ళు	5000	7.00
జనవరి 31 జారీ	2500	-

LIFO ధర పద్ధతిలో స్టోర్సు ఆవర్ణా ఖాతా తయారు చేయండి.

లేదా

(బి) 15 సంవత్సరాల జీవితకాలం కలిగిన, రూ 5000 తుక్కు విలువ ఉన్న యంత్రం X ఖరీదు రూ.1,10,000. నిర్వహణ సమయం 10 శాతం తో కలిపి యంత్రం వార్షిక పని గంటలు 2,400 యంత్రానికి సంబంధించి ఈ క్రింది సమాచారం లభించింది.

వార్షిక అద్దె రూ 2,400; నెలకు కాంతి రూ 50 ; శక్తి యూనిట్ కు 10 పైసలు చొప్పున రూ.700; వార్షిక సరఫరాలు రూ 1800, వార్షిక రిపేర్లు రూ 3,600, ఆపరేటర్ వేతనాలు గంటకు రూ 2.00, పర్యవేక్షణ నెలకు రూ 600.

యంత్రం సమగ్ర గంటకు రేటు కనుగొనండి. మెటీరియల్ లేక యంత్రం ఏదైనా నెలలో 10 గంటలు వృధాగా ఉంటే నష్టమెంత ?

11.(ఎ) ఒక కర్మాగారంలో నెంబరు I, నెంబరు II అనే రెండు రకాల వస్తువులు ఉత్పత్తి అవుతాయి.

ఈ క్రింది వివరాల నుండి ప్రతి వస్తువు యొక్క మొత్తం వ్యయం, మొత్తం లాభం చూపే వ్యయ నివేదిక తయారు చేయండి. ప్రారంభ, ముగింపు నిల్వలు లేవు.

	నెంబరు I	నెంబరు II
మెటీరియల్	4,80,000	8,00,000
శ్రమ	9,60,000	11,20,000

వర్క్స్ అన్ వ్యయం వర్క్స్ వ్యయం పై 40 శాతం, ఆఫీస్ వ్యయం మొత్తం వ్యయం పై 20 శాతం. ఈ కాలంలో నెం I రకం 2,880 యూనిట్లు, యూనిట్ ఒకటికి రూ.1200 చొప్పున నెంబరు II రకం 1500 యూనిట్లు, యూనిట్ ఒకటికి రూ.1500 చొప్పున అమ్మారు.

లేదా

..3..

(బి) ఒక వస్తువు A, B, C అనే మూడు ప్రక్రియల ద్వారా పయనిస్తుంది. ప్రతి ప్రాసెస్ లో సాధారణ నష్టం ఈ క్రింది విధంగా ఉంది.

ప్రాసెస్ A - 3%, ప్రాసెస్ B - 5% ప్రాసెస్ C - 8% . ప్రాసెస్ A లో నష్టాన్ని యూనిట్ కు 25 పైసలకు, ప్రాసెస్ B నష్టాన్ని యూనిట్ కు 50 పైసలకు, ప్రాసెస్ C నష్టాన్ని యూనిట్ కు రూ. 1 కి అమ్ముతారు. ప్రాసెస్ A లో 20,000 యూనిట్లు, యూనిట్ కు రూ. 2 చొప్పున ప్రవేశ పెట్టారు. ఇతర ఖర్చులు ఈ క్రింది విధంగా ఉన్నాయి.

ప్రక్రియలు

	A	B	C
మెటీరియల్	2,000	3,000	1,000
శ్రమ	10,000	16,000	13,000
ప్రత్యక్ష ఖర్చులు	2,100	2,376	4,018
యదార్థ ఉత్పత్తి (యూనిట్లు)	19,000	18,200	16,100

ప్రారంభ, ముగింపు నిల్వలు లేవని భావించి ప్రాసెస్ ఖాతాలు తయారు చేయండి.

12.(ఎ) సార్థక బడ్జెటరీ నియంత్రణ వ్యవస్థ ఆవశ్యకాలేవి ?

లేదా

(బి) ఒక ఫర్నిచర్ ఉత్పత్తి దారు టెబుళ్ళకు సన్ మైకాటాప్ ను ఉపయోగిస్తారు. ధర విచరణం, వినియోగవిచరణం, వ్యయ విచరణం కనుగొనండి.

టెబుల్ ఒకటికి అవసరమయ్యే సన్ మైకా ప్రామాణిక పరిమాణం 8 చ ఆ చ అ ఒకటి సన్ మైకా ప్రామాణిక ధర రూ. 10.00

టెబుళ్ళ యదార్థ ఉత్పత్తి 1000

యదార్థంగా ఉపయోగించిన సన్ మైకా 8600 చ అ

చ/అ|| ఒకటికి యదార్థ కొనుగోలు ధర రూ. 11.00

13.(ఎ) ఈ క్రింది ఆస్తి అప్పుల పట్టిలు XLR లి. వారి 31.3.2012, 31.3.13 కు చెందినవి.

అప్పులు	2012	2013	అస్తులు	2012	2013
వాటామూలధనం	2,00,000	2,50,000	గుడ్ విల్	-	5,000
సాధారణ రిజర్వు	50,000	60,000	యంత్రాలు	1,50,000	1,69,000
లాభ నష్టాల ఖాతా	30,500	30,600	భూమి, భవనాలు	2,00,000	1,90,000
భాంకు రుణం (దీర్ఘకాలం)	70,000	-	స్టాకు	1,00,000	74,000
పన్ను కై ఏర్పాటు	30,000	35,000	ఋణగ్రస్తులు	80,000	64,200
రుణ దాతలు	1,50,000	1,35,200	నగదు	500	600
	<u>5,30,500</u>	<u>5,10,800</u>	బాంకు	-	8,000
				<u>5,30,500</u>	<u>5,10,800</u>

ఈ క్రింది అదనపు సమాచారం లభించింది:

31.3.2013 తో అంతమయ్యే సంవత్సరంలో వేరొక కంపెనీ ఆస్థలను రూ. 50,000

పరిహారానికి కొని దానిని నగదు రూపంలో కాకుండా వాటాల రూపంలో చెల్లించారు. ఆస్థలలో యంత్రం రూ. 25,000; స్టాకు రూ. 20,000 కలసి ఉన్నాయి.

లేదా

..4..

(బి) ఈ క్రింది వివరాలనుండి

(i) వినియోగించిన మూలధనం పై రాబడి

(ii) మొత్తం ఆస్తుల పై రాబడి

(iii) ఈక్విటీ వాటాదారుల విధుల పై రాబడి లెక్కించండి.

	రూ.
నెట్ వర్క్ (వాటాదారుల ఈక్విటీ)	7,50,000
ఆధీకృత వాడు మూలధనం	2,00,000
ఆధీకృత వాటాల పై డివిడెండ్	16,000
వినియోగించిన మూలధనం	11,00,000
కనిపించని ఆస్తులు	1,40,000
మొత్తం ఆస్తులు	12,65,000
పన్నుతరువాత నికరలాభం	1,50,000
వడ్డీ	23,500

FACULTY OF COMMERCE
B.Com. III-Year Examination, March / April - 2014
(Only for General Course)

Cost & Management Accounting
Paper - 302

Time : 3 Hours

Max: Marks : 70

حصہ - الف (5x4=20Marks)

نوٹ : کسی پانچ سوالات کے جوابات تحریر کیجئے۔ ہر تھیوری جواب بیس سطروں سے زائد نہ ہو۔

1. ABC تجزیہ کے چار فائدے بیان کیجئے۔
2. درجہ ذیل کی مدد سے ہالے اور روون پلان کے تحت اجرتوں کی تحسیب کیجئے۔
 اجازت شدہ ردیا گیا وقت 48 گھنٹے
 لیا گیا وقت 40 گھنٹے
 فی گھنٹہ شرح 40 روپے
3. کلیدی عنصر Key Factor
4. درجہ ذیل معلومات کی مدد سے قیمت خرید کی تحسیب کیجئے۔
 بنیادی لاگت - فی اکائی 100 روپے
 فیکٹری اوور ہیڈ - بنیادی لاگت کا 20%
 انتظامی اوور ہیڈ - ورکس کاسٹ کا 25%
 قیمت فروخت پر نفع 25%
5. ایک کنٹراکٹ سے متعلق تفصیلات کی مدد سے نفع و نقصان کھاتہ کو بطور نفع منتقل کی جانے والی رقم کی تحسیب کیجئے۔
 کنٹراکٹ کی قیمت - 16,00,000 روپے
 کنٹراکٹ سے موصول نقد رقم (مصدقہ کام کا 70%) - 6,30,000 روپے
 غیر مصدقہ کام - 2,00,000 روپے
 کنٹراکٹ پر خرچ کردہ مجموعی رقم 8,00,000 روپے
6. مالیاتی گوشوارہ تجزیہ کے نقصانات کیا ہیں؟
7. رواں تناسب 1.75، تحلیلی تناسب 1.25، خالص عامل سرمایہ 4,50,000 روپے، رواں واجبات، تحلیلی اثاثہ جات اور اسٹاک کی قدر کی تحسیب کیجئے۔
8. آپ کو درجہ ذیل اعداد و شمار دیئے گئے ہیں۔
 قائم لاگت 40,000 روپے
 بریک ایون پوائنٹ 1,00,000 روپے
 تحسیب کیجئے:
- (i) P/V Ratio
- (ii) نفع جبکہ فروخت 2,00,000 روپے ہو

حصہ - ب (5x10=50Marks)

نوٹ : تمام سوالات کے جواب دیجئے۔ ہر تھیوری جواب چار صفحات سے زائد نہ ہو۔

9. (a) ایک تنظیم میں لاگت کاری نظام کی تنصیب کے لئے مطلوبات کیا ہیں؟

یا

(b) مینجمنٹ اکاؤنٹنگ کی اہمیت کو واضح کیجئے۔

(a.10) آویناٹس لمیٹڈ نے درج ذیل ترتیب میں خام مال خرید اور جاری کیا۔

یکم جنوری	خرید	13000 اکائیاں	بجساب 3.00 روپے فی اکائی
4 جنوری	خرید	16000 اکائیاں	بجساب 4.00 روپے فی اکائی
6 جنوری	اجرائی	15000 اکائیاں	
10 جنوری	خرید	17000 اکائیاں	بجساب 5.00 روپے فی اکائی
15 جنوری	اجرائی	18000 اکائیاں	
20 جنوری	خرید	13000 اکائیاں	بجساب 6.00 روپے فی اکائی
23 جنوری	اجرائی	11000 اکائیاں	
25 جنوری	اجرائی	12000 اکائیاں	
27 جنوری	خرید	15000 اکائیاں	بجساب 7.00 روپے فی اکائی
31 جنوری	اجرائی	12,500 اکائیاں	

LIFO قیمت کاری کا طریقہ استعمال کرتے ہوئے اسٹورس لیجر تیار کیجئے۔

یا

b. مشین 'X' کی قیمت 1,10,000 روپے ہے اور اس کی تخمینہ قیمت 15 سال ہے اور باقیماندہ قیمت 5,000 روپے ہے۔ اس کے معمول کے مطابق کام کے گھنٹے 2400 سالانہ بشمول 10% احتیاطی نگہداشت مشین سے متعلق درج ذیل معلومات دی گئی ہیں۔

کرایہ 2400 سالانہ۔ لائٹ -/50 روپے ماہانہ، پاور بجسابہ 10 پیسے فی یونٹ، -/700 روپے ماہانہ، سپلائیز 1800 روپے سالانہ، مرمت 3600 روپے سالانہ، آپریٹنگ اجرتیں 2.00 روپے فی گھنٹہ اور نگرانی 600 روپے ماہانہ، مشین کی شرح کی تحسب فی گھنٹہ کیجئے اگر ایک مہینہ میں مشین خام مال کی عدم فراہمی پر 10 گھنٹے بند رہی ہو تو کتنا نقصان ہوا ہے۔

(a.11) ایک فیکٹری میں دو قسم کے آرٹیکلز نمبر I اور نمبر II تیار کئے جاتے ہیں۔ درج ذیل تفصیلات کی مدد سے ایک تختہ لاگت تیار کر کے ہر ویرائیٹی کی مجموعی لاگت اور مجموعی نفع دریافت کیجئے۔ کوئی افتتاحی اور اختتامی اسٹاک نہیں ہے۔

	No.I	No.II
خام مال	4,80,000 روپے	8,00,000 روپے
لیبر (محنت)	9,60,000 روپے	11,20,000 روپے

ورکس آن کاسٹ، ورکس کاسٹ کا 40% اور آفیس آن کاسٹ مجموعی لاگت کا 20% لیا جاتا ہے۔ No.I آرٹیکل کی 2880 اکائیاں بجساب -/1200 روپے فی اکائی اور نمبر II، 3200 اکائیاں بجساب -/1500 روپے فی اکائی فروخت کئے گئے۔

یا

(b.11) ایک شے تین پرائسیس A، B اور C سے گزرتی ہے۔ ہر پرائسیس میں معمول کے مطابق نقصان یوں ہے۔ پرائسیس A، 3%، پرائسیس B، 5% اور پرائسیس C، 8%، پرائسیس A کے نقصان کو 25 پیسے فی اکائی جبکہ B کے نقصان 50 پیسے فی اکائی اور C کے نقصان کو ایک روپیہ فی اکائی فروخت کیا جاتا ہے۔ پرائسیس A میں 20,000 اکائیاں داخل کی گئیں اور اس کی فی اکائی لاگت -/21 روپے فی اکائی تھی۔ اس پر مصارف یوں تھے۔

	پرائسیس		
	A	B	C
خام مال	2,000	3,000	1,000
محنت	10,000	16,000	13,000
راست مصارف	2,100	2,376	4,018
حقیقی پیداوار (اکائیوں میں)	19,000	18,200	16,100

یہ فرض کرتے ہوئے پرائسیس اکاؤنٹ تیار کیجئے کہ کوئی افتتاحی اور اختتامی اسٹاک نہیں ہے۔

(a.12) ایک بجٹری کنٹرول کے موثر نظام کے مطلوبات کیا ہیں؟

(b.12) ایک فرنیچر تیار کرنے والا ٹیمبلر کی تیاری کے لئے Sunmica tops استعمال کرتا ہے، درج ذیل معلومات کی مدد سے پرائیس ویرینس، یوتیج ویرینس اور کاسٹ ویرینس دریافت کیجئے۔

فی ٹیبل سنمیرکا کی معیاری مقدار	-	8 Sq.ft
فی اسکوار فٹ سنمیرکا کی معیاری قیمت	-	Rs. 10/-
حقیقی ٹیمبلر کی پیداوار	-	1000
مستعملہ سنمیرکا	-	8600 Sq.ft
سنمیرکا کی فی اسکوار فٹ حقیقی قیمت خرید -/11 روپے۔		

(a.13) XLR نے سال 31-3-2012 اور 31-3-2013 کے لئے درج ذیل میزانی گوشوارے فراہم کئے ہیں۔

واجبات	2012	2013	اثاثہ جات	2012	2013
سرمایہ	2,00,000	2,50,000	گڈول	-	5,000
عام ذخیرہ	50,000	60,000	مشینری	1,50,000	1,69,000
نفع و نقصان کھاتہ	30,500	30,600	ارضی اور عمارتیں	2,00,000	1,90,000
طویل مدتی بینک لون	70,000	-	اسٹاک	1,00,000	74,000
ٹیکس کے لئے گنجائش	30,000	35,000	دین دار	80,000	64,200
لیین دار	1,50,000	1,35,200	نقدی	500	600
			بنک	-	8,000
	<u>5,30,500</u>	<u>5,10,800</u>		<u>5,30,500</u>	<u>5,10,800</u>

درج ذیل معلومات دی گئیں ہیں۔

سال کے ختم 31-3-2013 کے دوران دوسری کمپنی کے اثاثہ جات مالیتی 50,000 روپے حاصل کئے گئے ہیں۔ اس کے نقدی کے بجائے حصص کی صورت میں ادا کئے گئے۔ ان اثاثہ جات میں شامل ہیں۔ مشینری 25,000 روپے، اسٹاک 20,000 روپے۔ آپ سے نقدی بہاؤ کے گوشوارے کی ترتیب مطلوب ہے۔

(b.13) درج ذیل دی گئیں تفصیلات کی مدد سے تحسیب کیجئے۔

- عالم سرمایہ پرواپسی
- مجموعی اثاثہ جات پرواپسی
- معمولی حصص داروں پرواپسی

	روپے
سرمایہ	7,50,000
ترجیحی سرمایہ	2,00,000
ترجیحی ڈیوڈینڈز	16,000
عالم سرمایہ	11,00,000
غیر بصری اثاثہ جات	1,40,000
مجموعی اثاثہ جات	12,65,000
ٹیکس کے بعد خالص نفع	1,50,00
سود	23,500

FACULTY OF COMMERCE

B. Com. III -Year Examination, March / April 2014
(Only for General Courses)

Cost Management Accounting
Paper - 302

Time : 3 Hours

Max. Marks : 70

विभाग - 'अ' (5x4=20 अंक)

नोट : निम्न में से किन्हीं पाँच प्रश्नों के उत्तर दीजिए। वर्णनात्मक प्रश्नों के उत्तर को 20 पंक्तियों तक सीमित रखें।

1. ABC Analysis (विश्लेषण) के चार लाभ क्या हैं?
2. निम्न की सहायता से हेल्से (Halsey) एवं रोवन (Rowan) प्लान के आधार पर दी जाने वाली मजदूरी की गणना कीजिए।

दिया गया समय	48 घंटे
लगाया गया समय	40 घंटे
दर प्रति घंटा	रु.40/-
3. की फैक्टर (Key factor) (मुख्य तत्व)
4. निम्न जानकारी की सहायता से विक्रय मूल्य ज्ञात कीजिए।

प्राइम कॉस्ट	रु.100 प्रति यूनिट
फैक्टरी ओवरहेड्स	20% प्राइम कॉस्ट के।
शासकीय ऊपरी खर्च (ओवरहेड्स)	25% वर्क्स कॉस्ट के लाभ 25% विक्रय मूल्य का।
5. एक कॉन्ट्रैक्ट से संबंधित नीचे कुछ विवरण दिए गए हैं। इनकी सहायता से लाभ-हानि खाते में ट्रांसफर किया जाने वाला लाभ ज्ञात कीजिए।

कॉन्ट्रैक्ट का मूल्य	रु.16,00,000
कॉन्ट्रैक्ट से प्राप्त नगद (यह 70% है प्रमाणित कार्य की)	रु.6,30,000
अब तक अप्रमाणित कार्य की लागत	रु.2,00,000
कॉन्ट्रैक्ट पर किए गए कुल खर्च	रु.8,00,000
6. वित्तीय विवरण विश्लेषण (financial statement analysis) की सीमाएँ क्या हैं?
7. दिए गए हैं:- करन्ट रेशो है 1.75, लिक्विड रेशो है 1.25, शुद्ध क्रियाशील पूंजी है रु.4,50,000. ज्ञात कीजिए चल संपत्तियाँ (current assets) चालू देयताएँ (current liabilities) लिक्विड संपत्तियाँ एवं स्टॉक।

..2..

8. आपको निम्न आंकड़े उपलब्ध कराये गये हैं-

स्थायी लागत (fixed cost)	रु. 40,000
ब्रेक इवन पाइंट	रु.1,00,000
गणना कीजिए	1. P/V रेशो
	2. लाभ जब विक्रय है रु.1,00,000

विभाग - 'ब' (5x10=50 अंक)**नोट :** निम्न प्रश्नों के उत्तर दीजिए। प्रत्येक प्रश्न के उत्तर को 3 पृष्ठों तक सीमित रखें।

9.(a) एक उद्यम में लागत पद्धति (cost system) की स्थापना के आवश्यक तत्व कौन से हैं?

अथवा

(b) प्रबंधकीय लेखों के महत्व को स्पष्ट कीजिए।

10.(a) अविनाश लिमिटेड ने निम्न क्रम में मटीरियल को खरीदा और जारी किया।

	यूनिट	यूनिट लागत (cost)
1 जनवरी खरीदा	3000	3.00
4 जनवरी खरीदा	6000	4.00
6 जनवरी जारी किया (issued)	5000	-
10 जनवरी खरीदा	7000	5.00
15 जनवरी जारी किया	8000	-
20 जनवरी खरीदा	3000	6.00
23 जनवरी जारी किया	1000	-
25 जनवरी जारी किया	2000	-
27 जनवरी खरीदा	5000	7.00
31 जनवरी जारी किया	2500	-

LIFO पद्धति से मूल्य निर्धारित करते हुए स्टोर्स लेजर एकाउंट बनाइए।

अथवा

(b) एक मशीन 'X' जिसकी लागत रु.1,10,000 है और जिसका जीवन काल 15 वर्ष का है और जिसकी अनुमानित स्क्रैप वेल्यु रु.5000 है। सामान्य (normal) वर्किंग अँवर प्रति वर्ष (p.a) है 2,400 जिसमें 10% प्रतिरक्षात्मक रखरखाव (preventive maintenance) के सम्मिलित है। मशीन के संबंध में निम्न जानकारी उपलब्ध है।

किराया रु.2,400 p.a.; लाईट रु.50 p.m., पॉवर @10p प्रति यूनिट रु.700 p.m.; सप्लाइस रु.1800 p.a.; मरम्मत रु.3600 p.a.; ऑपरेटर की मजदूरी रु.2.00 प्रति घंटा एवं सुपरविजन रु.600 p.m. काम्प्रेहेन्सिव मशीन अँवर रेट का निर्धारण कीजिए।

अगर मशीन किसी एक महीने में 10 घंटे के लिए बंद पड़ी है क्योंकि मटीरियल उपलब्ध नहीं है। नुकसान ज्ञात कीजिए।

..3..

- 11.(a) एक फैक्टरी में दो प्रकार की वस्तुओं का निर्माण किया जाता है जो NoI और NoII हैं। निम्न विवरणों की सहायता से लागत का विवरण (Statement of cost) बनाइए जो प्रत्येक वेरायटी (प्रकार) की वस्तु की कुल लागत (total cost) दर्शाता है। आपको कुल लाभ की भी गणना करनी है। यहाँ पर कोई आरंभिक अथवा अंतिम स्टॉक नहीं है।

	NoI	NoII
मटीरियल	4,80,000	8,00,000
लेबर	9,60,000	11,20,000

वर्क्स ऑन कॉस्ट को वर्क्स कॉस्ट पर 40% तक लगाया गया है। ऑफिस ऑन कॉस्ट को कुल लागत (total cost) का 20% तक लिया गया है। NoI प्रकार की वस्तुओं के समयावधि में 2,880 यूनिट बेचे गए @ रु.1200 प्रति वस्तु एवं NoII के 3200 यूनिट @ रु.1500 प्रति यूनिट के हिसाब से बिके।

अथवा

- (b) एक उत्पाद तीन उत्पादविधियों 'A', 'B' और 'C' से होकर गुजरता है। प्रत्येक विधि का सामान्य नुकसान (normal loss) निम्न प्रकार है-

प्रासेस 'A'-3%; प्रासेस 'B'-5% और प्रासेस 'C'-8% प्रासेस 'A' के नुकसान को 25 पैसे प्रति यूनिट की दर से बेचा गया जबकि प्रासेस 'B' के नुकसान को 50 पैसे प्रति यूनिट व प्रासेस 'C' के 1.00 (एक रुपया) प्रति यूनिट के हिसाब से बेचा गया। प्रासेस A की शुरुआत 20,000 यूनिटों से @ रु.2 प्रति यूनिट की गई। अन्य खर्च निम्न प्रकार हैं-

	प्रासेस		
	A	B	C
मटीरियल	2,000	3,000	1,000
लेबर	10,000	16,000	13,000
(Direct) प्रत्यक्ष खर्च	2,100	2,376	4,018
वास्तविक उत्पादन (यूनिट में)	19,000	18,200	16,100

प्रासेस के एकाउंट्स बनाइए। कल्पना कीजिए कि कोई आरंभिक अथवा अंतिम स्टॉक नहीं है।

- 12.(a) एक प्रभावकारी बजटीय कंट्रोल पद्धति के आवश्यक तत्व क्या हैं?

अथवा

- (b) एक फर्नीचर निर्माता टेबल के ऊपर लगाने के लिए 'सनमाइका' का प्रयोग करता है। निम्न जानकारी के आधार पर Price variance, Usage variance और Cost variance ज्ञात कीजिए।

सनमाइका का मानद प्रमाण (standard quantity of Sunmica) प्रति टेबल 8 Sq.fit

स्टैंडर्ड प्राइज प्रति Sq.fit सनमाइका का रु.10.00

टेबल का वास्तविक उत्पादन 1000

सनमाइका की खपत (actually used) 8600 sq.fit

सनमाइका का वास्तविक खरीदी मूल्य प्रति Sq.fit रु.11.00

- 13.(a) XLR के दो वर्षों के दिनांक 31.3.2012 और 31.3.2013 के स्थिति विवरण निम्न प्रकार हैं-

देयताएँ	2012	2013	संपत्तियाँ	2012	2013
शेयर पूंजी	2,00,000	2,50,000	गुडविल	-	5,000
जनरल रिजर्व	50,000	60,000	मशीनरी	1,50,000	1,69,000
लाभ-हानि खाता	30,500	30,600	भूमि व भवन	2,00,000	1,90,000
बैंक ऋण (दीर्घकालीन)	70,000	-	स्टॉक	1,00,000	74,000
कर प्रावधान	30,000	35,000	डेटार्स	80,000	64,200
क्रेडीटार्स	1,50,000	1,35,200	नकद	500	600
			बैंक	-	8,000
	5,30,500	5,10,800		5,30,500	5,10,800

अतिरिक्त जानकारी निम्न प्रकार है-

31.3.2013 वर्षाविधि में एक अन्य कंपनी की संपत्तियाँ रु.50,000 मूल्य निर्धारण कर खरीदी गई जिसका भुगतान नकद में न देकर शेयर के रूप में करना है। उक्त संपत्तियों में सम्मिलित है-

मशीनरी रु.25,000

स्टॉक रु.20,000

आपको एक कैश फ्लो स्टेटमेंट बनाना है।

अथवा

- (b) निम्न विवरणों की सहायता से ज्ञात कीजिए।

1. लगाई गई पूंजी पर आमदनी (Return on capital employed)
2. कुल संपत्तियों से प्राप्ति (Return on total assets) एवं
3. इक्विटी शेयर होल्डर फंड से प्राप्ति (Return of equity share holder's funds)

	(रु.)
नेट वर्थ (shareholders equity)	7,50,000
प्रेफरेंस शेयर पूंजी	2,00,000
प्रेफरेंस शेयर डिविडेंड	16,000
कैपिटल एम्प्लाइड	11,00,000
अदृश्य संपत्तियाँ (Intangible assets)	1,40,000
कुल संपत्तियाँ (Total Assets)	12,65,000
कर भुगतान के बाद शुद्ध लाभ	1,50,000
ब्याज	23,500

FACULTY OF COMMERCE
B. Com. III -Year Examination, March / April 2014
(Common Paper for Computers, Computer Applications - Vocational)

E-Commerce
Paper – 302

Time : 3 Hours

Max. Marks : 70

PART – A (5 x 4 = 20 Marks)

Note : Answer any **five** of the following questions in not exceeding 20 lines each.

- 1 E-Learning
- 2 E-Commerce
- 3 SMTP
- 4 E-Cash
- 5 Write a note on Internet Based EDI.
- 6 Banners
- 7 Chain letters
- 8 Types of payment systems

PART – B (5 x 10 = 50 Marks)

Note : Answer the following questions in not exceeding four pages each.

- 9 (a) Explain traditional value chain and customer oriented value chain.

OR

- (b) Discuss the three pillars of electronic commerce.

- 10 (a) What is messaging protocol? Explain.

OR

- (b) Explain encryption techniques.

- 11 (a) Explain the functionality of smart cards.

OR

- (b) Discuss customer oriented e-commerce applications.

- 12 (a) Explain about the legal, privacy issues in EDI.

OR

- (b) Explain the pre requisites for EDI.

- 13 (a) Discuss briefly about the applications of 5'p's in E-marketing.

OR

- (b) Explain the E-marketing techniques in detail.

FACULTY OF COMMERCE
B. Com. III -Year Examination, March / April 2014
(Only for Backlog Students)

Income Tax

Time : 3 Hours

Max. Marks : 100

PART – A (5 x 5 = 25 Marks)

Note : Answer any **five** of the following questions in not exceeding 20 lines each.

- 1 Person
- 2 From the following information, compute exempted HRA
 - (a) Basic pay Rs.60,000 p.m.
 - (b) H.R.A. Rs.20,000 p.m.
 - (c) D.A. Rs 60,000 p..m.
 - (d) Rent paid for accommodation in Hyderabad Rs.25,000 p.m.
- 3 Unabsorbed depreciation
- 4 Compute interest on securities from the following information
 - (a) 70000 12% Tax free debentures of A.P. Government
 - (b) 80000 15% Debenture of Punjab State Government
 - (c) 90,000 10% Less Tax debentures of a company listed
 - (d) 120000 13% Debentures of a company unlisted
- 5 Self Assessment
- 6 Compute Tax liability of Ashok from the following information.
 - (a) Income form Non-Agriculture Rs.750000
 - (b) Income from Agriculture Rs.5,00,000
- 7 Deemed ownership
- 8 Bond washing transactions

PART – B (5 x 15 = 75 Marks)

Note : Answer the following questions in not exceeding four pages each.

- 9 (a) Explain previous year and exceptions to general rule of previous year.

OR

 (b) Differences between Capital Expenditure and Revenue Expenditure.
- 10 (a) Compute Income from salary of Madhu, from the following information.
 Basic pay Rs.30,000 pm; DA Rs.10,000 pm ; Bonus Rs 10,000; Rent free accommodation in Hyderabad and its FRV Rs.60,000 pa but rent paid by employer Rs.75,000 pa. Children education allowance Rs 1200 pm towards 3 children; Free use of big motor car for office and personal use and expenses are paid by employer. Own contribution to RPF Rs 5000 pm and similar contribution is provided by employer. Interest credited to RPF 12000 @ 12%. Professional Tax paid by him Rs.200 p.m.

OR

 (b) Compute Income form house property of Gopal from the following information.
 - (i) MRV Rs.2,00,000 p.a.
 - (ii) FRV Rs.2,40,000 p.a.
 - (iv) SRV Rs 2,20,000 p.a.
 - (iv) ARV Rs.3,00,000 p.a.
 - (v) Municipal Taxes 10% (50% paid by Tenant)
 - (vi) Vacancy for 1 month and unrealized Rent also 1 month
 - (vii) Interest on House loan paid Rs.75,000
 - (viii) Pre construction interest paid Rs.75,000 and construction was completed during 2010-11.
- 11 (a) Compute Income from business of Rajesh from the following Profit & Loss Account.

Dr	Profit & Loss Account		Cr
Particulars	Amount (Rs.)	Particulars	Amount (Rs.)
To office expenses	15,000	By gross profit	5,00,000
To sales tax	5,000	By profit on sale of open land	2,00,000
To Income Tax	7,000	By bank interest	20,000
To gifts	12,000		
To postal charges	2,000		
To depreciation	15,000		
To loss on sale of securities	3,000		
To penalties	2,000		
To reserve for bad debts	5,000		
To net profit	<u>6,54,000</u>		
	<u>7,20,000</u>		<u>7,20,000</u>

..2..

Other Information:

- (i) Allowed depreciation Rs.18,000
- (ii) Gifts include Rs.2000 to relatives
- (iii) Actual bad debts Rs.1500
- (iv) Actual Income Tax liability Rs.17,000

OR

- (b) Compute Income from profession of Dr. Satish from the following information.

Dr		Income & Expenditure account		Cr	
Particulars	Amount (Rs.)	Particulars	Amount (Rs.)		
To balance b/d	10,000	By rent of clinic	24,000		
To consultant fees	1,60,000	By telephone charges	4,000		
To visiting fees	1,45,000	By medicines purchased	18,000		
To sales of medicines	20,000	By salaries	48,000		
To bank interest	12,000	By household expenses	12,000		
To gifts	20,000	By purchase of books	5,000		
		By purchase of computer	18,000		
		By balance c/d	2,38,000		
	<u>3,67,000</u>		<u>3,67,000</u>		

Other Information:

- (i) Gift includes Rs.2,000 from relatives
- (ii) Closing stock of medicines Rs.2,500

- 12 (a) Arun sold the following assets during the year 2011-12.

Particulars	Silver	Gold	Listed Shares
Date of acquisition	1-1-1999	1-1-1979	1-9-1995
Date of sale	1-6-2011	1-12-2011	11-3-2012
Cost	Rs.1,00,000	Rs.70,000	Rs.50,000
FMV on 1-4-1981	-	Rs.2,50,000	-
Sale price	Rs.7,00,000	Rs.32,00,000	Rs.12,00,000
Selling expenses	Rs.10,000	Rs.20,000	Rs.15,000

He purchased a house for Rs.22,00,000 on 31-3-2012. He did not own any other house on this date. Compute capital gains if cost inflation index for 1998-99 =351, 1995-96 =281 and 2011-12 =785.

OR

- 12 (b) Compute Income from other source of Ramesh from the following information.

- (i) Fees Received as director Rs.24,000
- (ii) Royalty on books Rs.36,000
- (ii) Interest on securities Rs.48,000
- (iii) Rent from letting plant and machinery Rs.50,000 and He claims depreciation Rs.5000 Repairs Rs.2000.
- (iv) Dividends from foreign company Rs.30,000
- (v) Winnings from Lottery Rs.35,000 (Net) and the deducted at source Rs.15,000
- (vi) Rent from subletting a house Rs.70,000 but actual rent he paid Rs.50,000.
- (viii) Rent from open land Rs.20,000 and taxes paid Rs.2,000

- 13 (a) Compute total income and tax liability of Ashok from the following information.

- (i) Income from salary Rs.5,00,000
- (ii) Loss from self occupied House Rs.50,000
- (v) Long term capital gains Rs.2,00,000
- (v) Short term capital loss Rs.20,000
- (vi) Income from other sources Rs.5,00,000
- (vi) Qualified savings u/s 80C Rs 10,000
- (vii) Medical insurance paid Rs.5,000
- (viii) Interest on educational loan paid Rs.20,000

OR

- (b) Explain the provisions related to setoff and carry forward of losses under Income Tax Act, 1961.

FACULTY OF COMMERCE

B. Com. III -Year Examination, March / April 2014
(Only for Backlog Students)

Paper : Income Tax

Time : 3 Hours

Max. Marks : 100

భాగము - ఎ (5 x 4 = 20)

సూచన : క్రింది వాటిలో ఏవైనా ఐదింటికి 20 వాక్యాలకు మించకుండా సమాధానాలూ వ్రాయండి.

1. వ్యక్తి
2. దిగువ వివరాల నుండి మినహాయింపుగల ఇంటి అద్దె భత్యాన్ని లెక్కించండి.
(ఎ) మూల వేతనము రూ 60,000 నెలకు
(బి) ఇంటి అద్దె భత్యము రూ 20,000 నెలకు
(సి) కరువు భత్యము రూ 60,000 నెలకు
(డి) ఫ్లాట్రాబాద్ లో ఇంటి కై నెలకు చెల్లించిన అద్దె రూ 25,000
3. భర్తీకాని తరుగుదల
4. దిగువ వివరాల నుండి సెక్యూరిటీల పై వడ్డీ లెక్కించండి.
(ఎ) 70,000 12శాతం ఆండ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వ ఉచిత పన్నుగల డిబెంచర్లు
(బి) 80,000 15శాతం పంజాబ్ రాష్ట్ర ప్రభుత్వ డిబెంచర్లు
(సి) 90,000 10శాతం పన్ను తగ్గింపు గల కంపెనీ డిబెంచర్లు - జాబితాలో ఉన్నవి
(డి) 120000 13శాతం కంపెనీ డిబెంచర్లు జాబితాలో లేవు
5. స్వీయ పన్ను నిర్ధారణ
6. దిగువ వివరాల నుండి అశోక్ యొక్క పన్ను బాధ్యతను లెక్కించండి.
(ఎ) వ్యవసాయేతర ఆదాయము రూ 7,50,000
(బి) వ్యవసాయ ఆదాయము రూ 5,00,000
7. భావిత యాజమాన్యము
8. బాండ్ వాషింగ్ వ్యవహారాలు

భాగము - బి (5 x 10 = 50)

సూచన : క్రింది ప్రశ్నలకు మూడు పేజీలకు మించకుండా జవాబు వ్రాయండి.

- 9.(ఎ) గత సంవత్సరము వివరించి దాని సాధారణ నియమానికి గల మినహాయింపులను వివరించండి.
లేదా
(బి) మూలధన ఖర్చులు మరియు రాబడి ఖర్చుల కు మధ్య తేడాలను వివరించండి.

10.(ఎ) దిగువ వివరాల నుండి మధు యొక్క జీతము నుండి ఆదాయమును లెక్కించండి.

మూలవేతనము రూ 30,000 నెలకు ; కరువు భత్యము రూ 10,000 నెలకు ; బోనసు రూ 10,000 ; షాద్రాబాద్ లో ఉచిత వసతిని ఏర్పాటు చేయడమైనది అయితే దీని సమంజసమైన అద్దె విలువ రూ 60,000 సంవత్సరానికి కాని యజమాని చెల్లించిన అద్దె రూ 75,000 సంవత్సరానికి, 3 పిల్లలకై పిల్లల విద్యాభత్యము రూ 1200 నెలకు, ఆఫీసు మరియు వ్యక్తి గత అవసరాలకై యజమాని పెద్దకారుకు అందించి దాని ఖర్చులు అన్నీ చెల్లించినాడు. గుర్తింపు పొందిన భవిష్యనిధి పై మధు చెల్లించుచున్నది రూ 5000 నెలకు మరియు ఇదే మొత్తాన్ని యజమాని కూడా చెల్లించుచున్నాడు. భవిష్యనిధి లో జమకాబడిన వడ్డీ 12శాతం రేటు ప్రకారము రూ 12,000. మధు చెల్లించిన వృత్తిపన్ను రూ 200 నెలకు.

లేదా

(బి) దిగువ వివరాల నుండి గోపాల్ యొక్క గృహాస్తి నుండి ఆదాయమును లెక్కించండి.

- (i) మున్సిపల్ అద్దె విలువ రూ 2,00,000
- (ii) సమంజసమైన అద్దె విలువ రూ 2,40,000
- (iii) ప్రామాణిక అద్దె విలువ రూ 2,20,000
- (iv) వార్షిక అద్దె విలువ రూ 3,00,000
- (v) మున్సిపల్ పన్నులు 10శాతం (అద్దెదారుడు 50శాతం చెల్లించును)
- (vi) ఖాళీగా ఉన్నకాలము 1 నెల మరియు వసూలుకాని అద్దె 1 నెల
- (vii) ఇంటి ఋణము పై చెల్లించిన వడ్డీ రూ 75,000
- (viii) ఇంటి నిర్మాణము పూర్తికాని కాలములో చెల్లించిన వడ్డీ రూ 75,000. ఇల్లు 2010-2011 సంవత్సరములో నిర్మించబడినది.

11.(ఎ) దిగువ నీయబడిన లాభనష్టాల ఖాతా నుండి రాజేష్ యొక్క వ్యాపారము నుండి ఆదాయము లెక్కించండి.

Dr	లాభనష్టాల ఖాతా		Cr
వివరాలు	రూ	వివరాలు	రూ
To ఆఫీసు ఖర్చులు	15,000	By స్థూల లాభము	5,00,000
To అమ్మకపు పన్ను	5,000	By ఖాళీస్థలము అమ్మగా వచ్చిన లాభము	2,00,000
To ఆదాయపు పన్ను	7,000	By బాంకు వడ్డీ	20,000
To బహుమతులు	12,000		
To తపాలా ఖర్చులు	2,000		
To తరుగుదల	15,000		
To సెక్యూరిటీల అమ్మకము పై నష్టము	3,000		
To అపరాధ రుసుములు	2,000		
To రానిబాకీల నిధి	5,000		
To నికర లాభము	6,54,000		
	<u>7,20,000</u>		<u>7,20,000</u>

ఇతర సమాచారము :

- (i) అనుమతించిన తరుగుదల రూ 18000
- (ii) బహుమతులలో రూ 2000 బంధువుల నుండి వచ్చినవి.
- (iii) వాస్తవానికి గల రాని బాకీలు రూ 1500
- (iv) వాస్తవమైన ఆదాయపు పన్ను బాధ్యత రూ 17000

..3..

లేదా

(బి) దిగువ వివరాల నుండి డాక్టర్ సతీష్ యొక్క వృత్తి నుండి ఆదాయమును లెక్కించండి.

Dr	వసూళ్లు మరియు చెల్లింపులు	Cr	
వసూళ్లు	రూ	చెల్లింపులు	రూ
To తెచ్చిన నిల్వ	10,000	By క్లినిక్ అద్దె	24,000
To సంప్రదింపుల కై ఫీజులు	1,60,000	By టెలిఫోను ఖర్చులు	4,000
To దర్శన ఫీజులు	1,45,000	By మందు కొనుగోలు	18,000
To మందుల అమ్మకము	20,000	By జీతాలు	48,000
To బాంకు వడ్డీ	12,000	By ఇంటి ఖర్చులు	12,000
To బహుమతులు	20,000	By పుస్తకాల కొనుగోలు	5,000
		By కంప్యూటర్ కొనుగోలు	18,000
		By తెచ్చిన నిల్వ	2,38,000
	<u>3,67,000</u>		<u>3,67,000</u>

ఇతర సమాచారము : (i) బహుమతులలో రూ 2000 బంధువుల నుండి వచ్చినవి.

(ii) మందుల ముగింపు నిల్వ రూ 2500

12.(ఎ) 2011-12 సంవత్సరములో అరుణ్ దిగువ ఆస్తులను అమ్మినాడు.

వివరాలు	వెండి	బంగారము	జాబితాలో ఉన్నవాటాలు
కొన్న తేది	1-1-1999	1-1-1979	1-9-1995
అమ్మకము తేది	1-6-2011	1-12-2011	11-3-2012
ఖరీదు	రూ.1,00,000	రూ.70,000	రూ.50,000
1-4-1981న సమాజసమైన			
మార్కెట్ విలువ	-	రూ.2,50,000	-
అమ్మకము ధర	రూ.7,00,000	రూ.32,00,000	రూ.12,00,000
అమ్మకపు ఖర్చులు	రూ.10,000	రూ.20,000	రూ.15,000

31.3.2012న రూ 22,00,000లతో ఇంటిని కొనుగోలు చేసినాడు అయితే ఆ తేదీన ఇతను ఏ గ్రహాన్ని కూడా కలిగి లేడు. 1998-99 = 351, 1995-96 = 281, మరియు 2011, 12 = 785 వ్యయ సూచీ సంఖ్య అయినచో మూలధన లాభాలను లెక్కించండి.

లేదా

(బి) దిగువ వివరాల నుండి రమేష్ యొక్క ఇతర వనరుల నుండి ఆదాయమును లెక్కించండి.

(i) పొందిన డైరెక్టర్స్ ఫీజులు రూ 24000

(ii) పుస్తకాల నుండి రాయల్టీ రూ 36000

(iii) సెక్యూరిటీల నుండి వడ్డీ రూ 48,000

(iv) ప్లాంటు మరియు యంత్రాలను అద్దెకివ్వడము ద్వారా పొందిన అద్దె మొత్తము

రూ 50,000 మరియు దీని తరుగుదల రూ 5000 మరియు రిపేర్లు రూ 2000.

(v) విదేశీ కంపెనీ నుండి డివిడెండ్లు రూ 30,000

(vi) లాటరీలో గెలుపు రూ 35000 (నికరము) పన్ను తగ్గింపు రూ 15,000

(vii) అద్దెగృహాన్ని అద్దెకిచ్చుట ద్వారా పొందిన అద్దె రూ 70,000 అయితే చెల్లించిన అద్దె రూ 50,000

(viii) ఖాళీస్థలము నుండి అద్దె రూ 20000 మరియు చెల్లించిన పన్నులు రూ 2000.

13.(ఎ) దిగు వివరాలనుండి అశోక్ యొక్క మొత్తము ఆదాయము మరియు పన్ను బాధ్యతను లెక్కించండి.

- (i) జీతము నుండి ఆదాయము రూ. 5,00,000
- (ii) స్వంత నివాస గృహము నుండి నష్టము రూ.50,000
- (iii) దీర్ఘకాలిక మూలధన లాభాలు రూ. 2,00,000
- (iv) స్వల్ప కాలిక మూలధన నష్టాలు రూ. 20,000
- (v) ఇతర వనరుల నుండి ఆదాయము రూ. 5,00,000
- (vi) సెక్షన్ 80C క్రింద అర్హతగల పొదుపు మొత్తము రూ.10,000
- (vii) చెల్లించిన ఆరోగ్య భీమా ప్రీమియము రూ.5,000
- (viii) విద్యా ఋణము పై చెల్లించిన వడ్డీ రూ. 20,000

లేదా

(బి) ఆదాయపు పన్ను చట్టము 1961 క్రింద నష్టాల భర్తీ మరియు నష్టాలను ముందుకు తీసుకొని పోవుటకు గల నిబంధనలు వివరించండి.

FACULTY OF COMMERCE
B.Com. III-Year Examination, March / April - 2014
(Only for Backlog Students)

Income Tax
 Paper - 302

Time : 3 Hours

Max: Marks : 70

حصہ - الف (5x4=20Marks)

نوٹ : کسی پانچ سوالات کے جوابات تحریر کیجئے۔ ہر تھیوری جواب بیس سطروں سے زائد نہ ہو۔

1. فرد
2. درج ذیل معلومات کی مدد سے مستثنیٰ HRA کی تحسیب کیجئے۔
 - (a) بنیادی یافت 60,000 روپے ماہانہ
 - (b) HRA، 20,000 روپے ماہانہ
 - (c) مہنگائی بھتہ 60,000 روپے ماہانہ
 - (d) حیدرآباد میں رہائش کے لئے ادا کردہ کرایہ 25,000 روپے ماہانہ
3. غیر جذب شدہ فرسودگی
4. درج ذیل معلومات کی مدد سے تمسکات پر سود کی تحسیب کیجئے۔
 - (a) 70,000، 12% ٹیکس فری ڈیپنڈنٹ آف اے پی گورنمنٹ
 - (b) 80,000، 15% ڈیپنڈنٹ آف پنجاب اسٹیٹ گورنمنٹ
 - (c) 90,000، 10% لیس ٹیکس ڈیپنڈنٹ آف کمپنی۔ درج فہرست
 - (d) 1,20,000، 13% ڈیپنڈنٹ آف کمپنی۔ غیر درج فہرست
5. سیلف اسسٹمنٹ
6. درج ذیل معلومات کی مدد سے اشوک کی ٹیکس کے وجوب کی تحسیب کیجئے۔
 - (a) غیر زرعی آمدنی 7,50,000 روپے
 - (b) زرعی آمدنی 5,00,000 روپے
7. مفروضہ ملکیت
8. بانڈ واشنگ معاملاتیں

حصہ - ب (5x10=50Marks)

نوٹ : تمام سوالات کے جواب دیجئے۔ ہر جواب تین صفحاتوں سے زائد نہ ہو۔

9. (a) سال گزشتہ کو واضح کیجئے اور بتائیے کہ سال گزشتہ کے لئے آئینی مستثنیات کیا ہیں۔

یا
 (b) اصل خرچ اور مالیاتی خرچ کے درمیان فرق بتائیے۔

10. (a) درج ذیل معلومات کی مدد سے مدھو کی تنخواہ سے آمدنی کی تحسیب کیجئے۔

بنیادی یافت 30,000 روپے ماہانہ۔ مہنگائی بھتہ 10,000 روپے، ماہانہ بونس 10,000 روپے، حیدرآباد میں مفت کرایہ رہائش اور اس کی موزوں ترین قیمت 60,000 روپے سالانہ لیکن کرایہ مالک ادا کرتا ہے۔ 75,000 روپے سالانہ۔ بچوں کے لئے تعلیمی بھتہ تین بچوں کے لئے 1200 روپے، ماہانہ بڑی موٹر کار کا مفت استعمال آفس اور شخصی۔ مصارف آجر ادا کرتا ہے۔ RPF کو شخصی ادائیگی 5000 روپے ماہانہ اور اس طرح آجر بھی ادا کرتا ہے۔ RPF کو کریڈیٹ کردہ سود بشرح 12%، 12,000 روپے۔ اس کی جانب سے ادا کردہ پیشہ وارانہ ٹیکس 200 روپے ماہانہ

- 2 -

(b.10) گوپال کی مکانی جائیداد سے آمدنی کی تحسیب درج ذیل معلومات سے کیجئے۔

(i) MRV سالانہ 2,00,000 روپے

(ii) FRV سالانہ 2,40,000 روپے

(iii) SRV سالانہ 2,20,000 روپے

(iv) ARV سالانہ 3,00,000 روپے

(v) بلدی محصول 10% (کرایہ دار 50% ادا کرتا ہے)

(vi) ویکیا نسی ایک ماہ۔ غیر محصلہ کرایہ بھی ایک ماہ

(vii) ہاوز لون پر ادا کردہ سود 75,000 روپے

(viii) ماقبل تعمیر ادا کردہ سود 75,000 روپے تعمیر کی تکمیل 2010-11 کے دوران ہوئی۔

(a.11) درج ذیل نفع و نقصان کھاتے کی مدد سے راجیش کے کاروبار سے آمدنی کی تحسیب کیجئے۔

Dr.		نفع و نقصان کھاتہ		Cr.	
تفصیلات	Amount (Rs.)	تفصیلات	Amount (Rs.)		
To	آفیس کے اخراجات	15,000	By	خام نفع	5,00,000
To	سیلز ٹیکس	5,000	By	کھلی اراضی کی فروخت پر نفع	2,00,000
To	انکم ٹیکس	7,000	By	بنک سود	20,000
To	تحائف	12,000			
To	ڈاک کے مصارف	2,000			
To	فرسودگی	15,000			
To	تمسکات کی فروخت پر نقصان	3,000			
To	جرمانے	2,000			
To	ڈوبے قرضوں کیلئے گنجائش	5,000			
To	خالص نفع	6,54,000			
	7,20,000				7,20,000

دیگر معلومات:

(i) عائد کردہ فرسودگی 18,000 روپے

(ii) تحائف میں رشتہ داروں کو دیئے گئے 2,000 روپے شامل ہیں۔

(iii) حقیقی ڈوبے قرض 1500 روپے

(iv) حقیقی انکم ٹیکس کا وجوب 17,000 روپے

یا

(b) درج ذیل معلومات کی مدد سے ڈاکٹر سائیکس کی پیشہ سے آمدنی کی تحسیب کیجئے۔

Dr.		نفع و نقصان کھاتہ		Cr.	
تفصیلات	Amount (Rs.)	تفصیلات	Amount (Rs.)		
To	Balance b/d	10,000		کلنگ کا کرایہ	24,000
To	رابطہ فیس	1,60,000		ٹیلی فون کے اخراجات	4,000
To	وزیٹنگ فیس	1,45,000		ادویات کی خرید	18,000
To	ادویات کی فروخت	20,000		مشاہیرے	48,000
To	بنک انٹرسٹ	12,000		(گھریلو) ہاوز ہولڈ اخراجات	12,000
To	تحائف	20,000		کتابوں کی خریدی	5,000
				کمپوز کی خرید	18,000
				Balance c/d	2,38,000
	3,67,000			3,67,000	

دیگر معلومات:

(i) تحائف میں رشتہ داروں سے موصولہ 2,000 روپے شامل ہیں۔

(ii) ادویات کا اختتامی اسٹاک 2,500 روپے

(a.12) سال 2011-12 کے دوران درجہ ذیل اثاثہ جات کو فروخت کیا۔

تفصیلات	چاندی	سونا	درج فہرست حصص
تاریخ خرید	1-1-1999	1-1-1979	1-9-1995
تاریخ فروخت	1-6-2011	1-12-2011	11-3-2012
قیمت	1,00,000 روپے	70,000 روپے	50,000 روپے
FMV پر 1-4-1981	-	2,50,000 روپے	-
قیمت فروخت	7,00,000	32,00,000 روپے	12,00,000 روپے
فروخت کے اخراجات	10,000 روپے	20,000 روپے	15,000 روپے

انہوں نے 31-3-2012 کو ایک مکان 22,00,000 روپے میں خریدا۔ اس تاریخ پر وہ کسی مکان کے مالک نہیں ہیں۔ اصل منافعوں کی تحسیب کیجئے جبکہ 1998-99 کیلئے CII 351، 1995-96، 281 اور 2011-12 کیلئے 785 ہو۔

یا

(b) درجہ ذیل معلومات کی مدد سے رمیش کی دیگر ذرائعوں سے آمدنی کی تحسیب کیجئے۔

- (i) ڈائریکشن فیس وصول ہوئی 24,000 روپے
- (ii) کتابوں پر رائٹنگ 36,000 روپے
- (iii) تمسکات پر سود 48,000 روپے
- (iv) پلانٹ و مشینری کو کرایہ پر اٹھانے سے موصولہ رقم 50,000 روپے اور وہ فرسودگی کیلئے 5000 روپے اور مرمت کیلئے 2000 روپے دعویٰ کرتا ہے۔

(v) بیرونی کمپنی سے ڈیوڈینڈز 30,000 روپے

(vi) لائٹری جیت سے 35,000 روپے خالص اور برسر موقع ٹیکس کی منہائی 15,000 روپے

(vii) مکان کو کرایہ پر اٹھانے سے موصولہ رقم 70,000 روپے لیکن ادا کردہ حقیقی کرایہ 50,000 روپے

(viii) کھلی اراضی سے کرایہ 20,000 روپے اور ادا کردہ ٹیکس 2,000 روپے

(a.13) درجہ ذیل معلومات کی مدد سے اشوک کی مجموعی آمدنی اور ٹیکس کے وجوب کی تحسیب کیجئے۔

(i) تنخواہ سے آمدنی 5,00,000 روپے

(ii) شخصی مقبوضہ مکان سے نقصان 50,000 روپے

(iii) طویل مدتی اصل منافع 2,00,000 روپے

(iv) مختصر مدتی اصل نقصان 20,000 روپے

(v) دیگر ذرائعوں سے آمدنی 5,00,000 روپے

(vi) کوالیفائیڈ سیونگس شق C، 80، 10,000 روپے

(vii) میڈیکل انشورنس ادا کیا گیا 5,000 روپے

(viii) تعلیمی قرض پر سود ادا کیا گیا 20,000 روپے

یا

(b) انکم ٹیکس ایکٹ 1961 کے تحت نقصانات کی برآمدگی اور set off سے متعلق گنجائشوں کو واضح کیجئے۔

FACULTY OF COMMERCE

**B. Com. III -Year Examination, March / April 2014
(Only for Backlog Students)**

Income Tax

Time : 3 Hours

Max. Marks : 70

विभाग - 'अ' (5x4=20 अंक)

नोट : निम्न में से किन्हीं पाँच प्रश्नों के उत्तर दीजिए। वर्णनात्मक प्रश्नों के उत्तर को 20 पंक्तियों तक सीमित रखें।

1. व्यक्ति (Person)
2. निम्न जानकारी के आधार पर HRA की छूट (Exemption) की गणना कीजिए।
(अ) मूल (बेसिक) वेतन रु.60,000 प्रति माह
(आ) HRA रु.20,000 प्रति माह
(इ) DA रु.60,000 प्रति माह
(ई) हैदराबाद में आवास के लिए अदा किया गया किराया रु.25,000 प्रति माह
3. (Unabsorbed) असंयोजित मूल्यहास
4. निम्न जानकारी से प्रतिभूतियों (securities) से प्राप्त होनेवाले ब्याज की गणना कीजिए।
(अ) रु.70,000 12% टैक्स फ्री डिबेंचर्स आंध्र प्रदेश सरकार के।
(आ) रु.80,000 15% डिबेंचर्स पंजाब राज्य सरकार के।
(इ) रु.90,000 10% Less tax डिबेंचर्स एक कंपनी के (listed) सूचित
(ई) रु.1,20,000 13% डिबेंचर्स एक कंपनी के (unlisted) असूचित
5. स्व-कर निर्धारण (self assessment)
6. निम्न जानकारी के आधार पर अशोक की कर देयता (taxiability) ज्ञात कीजिए।
(अ) गैर कृषि संबंधी (अन्य) (non agricultural) आय रु.7,50,000
(आ) कृषि संबंधी (agricultural) आय रु.5,00,000
7. विचारित स्वामित्व (deemed ownership)
8. (Bond washing transactions) भ्रमकारी लेन देन

विभाग - 'ब' (5x10=50 अंक)

नोट : निम्न प्रश्नों के उत्तर दीजिए। प्रत्येक वर्णनात्मक प्रश्न के उत्तर को तीन पृष्ठों तक सीमित कीजिए।

9.(a) प्रीवियस ईयर (वित्तीय वर्ष) और इसके अपवादों को विस्तार से समझाइए।

अथवा

(b) पूंजीगत खर्च (Capital expenditure) और आयगत खर्च (revenue expenditure) के अंतर को समझाइए।

10.(a) निम्न जानकारी के आधार पर मधु की वेतन (salary) से प्राप्त आय की गणना कीजिए।

मूल (बेसिक) वेतन रु.30,000 प्रतिमाह, D.A रु.10,000 प्रतिमाह, बोनस रु.10,000, हैदराबाद में किरायामुक्त आवास जिसकी FRV है रु.60,000 प्रति वर्ष किंतु इस आवास के लिए नियोक्ता द्वारा भुगतानित किराया है रु.75,000 प्रति वर्ष। बच्चों की शिक्षा का भत्ता रु.1200 प्रति माह 3 बच्चों के लिए। एक बड़ी मोटर कार का मुफ्त में उपयोग की सुविधा ऑफिस और निजी कार्यों के लिए (employer) इसके खर्चे नियोक्ता देता है। RPF में स्वयं का अंशदान रु.5000 प्रति माह और इतना ही अंशदान (contribution) उसका नियोक्ता भी देता है। RPF पर रु.12,000 @ 12% की दर से ब्याज क्रेडीट हुआ है। इनके द्वारा अदा किया गया प्रोफेशनल टैक्स है रु.200 प्रति माह।

अथवा

(b) निम्न जानकारी के आधार पर गोपाल की आवासीय संपत्तियों से प्राप्त आय ज्ञात कीजिए।

- (अ) MRV रु.2,00,000 प्रति वर्ष
- (आ) FRV रु.2,40,000 प्रति वर्ष
- (इ) SRV रु.2,20,000 प्रति वर्ष
- (ई) ARV रु.3,00,000 प्रति वर्ष
- (उ) म्युनिसिपल टैक्स 10% (50% किरायेदार ने अदा किये हैं)
- (ऊ) वेकेंसी 1 महीने की एवं अप्राप्त किराया (unrealized rent) भी 1 महीने का
- (ए) मकान ऋण पर ब्याज दिया गया रु.75,000
- (ऐ) निर्माण पूर्व का भुगतानित ब्याज रु.75,000 और निर्माण कार्य संपन्न हुआ वर्ष 2010-11 में।

..3..

- 11.(a) निम्नलिखित लाभ-हानि खाते की सहायता से राजेश की व्यवसाय से प्राप्त होनेवाली आय की गणना कीजिए।

Dr.		लाभ हानि खाता		Cr.	
विवरण	रकम (रु.)	विवरण	रकम (रु.)	विवरण	रकम (रु.)
To ऑफिस खर्च	15,000	By सकल लाभ	5,00,000		
To सेल्स टैक्स	5,000	By मुक्त भू-भाग की बिक्री से लाभ	2,00,000		
To आयकर	7,000	By बैंक ब्याज	20,000		
To गिफ्ट्स	12,000				
To डाक व्यय	2,000				
To मूल्य ह्रास	15,000				
To प्रतिभूतियों की बिक्री से हुई हानि	3,000				
To पेनाल्टी	2,000				
To डूबत ऋण प्रावधान	5,000				
To शुद्ध लाभ	<u>6,54,000</u>				
	7,20,000				<u>7,20,000</u>

- अन्य जानकारियाँ :- (1) घटाने योग्य मूल्य ह्रास रु.18,000/- नियमानुसार
 (2) गिफ्ट में रु.2,000 संबंधियों को दी गई भेंट के सम्मिलित हैं।
 (3) वास्तविक डूबत ऋण रु.1,500/-
 (4) वास्तविक आयकर देयता रु.17,000/-

अथवा

- (b) डॉ.सतीश की प्रोफेशनल आमदनी की गणना कीजिए। विवरण निम्न प्रकार है-

प्राप्तियाँ और भुगतान खाता

Dr.		Cr.	
विवरण	रकम (रु.)	विवरण	रकम (रु.)
To बैलेंस b/d	10,000	By क्लिनिक का किराया	24,000
To चिकित्सा सलाह फीस	1,60,000	By टेलीफोन चार्जेंस	4,000
To विजिटिंग फीस	1,45,000	By दवाइयों की खरीदी	18,000
To दवाइयों की बिक्री	20,000	By वेतन	48,000
To बैंक ब्याज	12,000	By निजी खर्च	12,000
To गिफ्ट्स	20,000	By पुस्तकों की खरीदी	5,000
		By कम्प्यूटर की खरीदी	18,000
		By बैलेंस b/d	<u>2,38,000</u>
	<u>3,67,000</u>		3,67,000

- अन्य जानकारियाँ :- (1) गिफ्ट्स में रु.2000 संबंधियों से प्राप्त भेंट कि सम्मिलित हैं। (2) दवाइयों का अंतिम स्टॉक है रु.2500

12.(a) अरुण ने वर्ष 2011-12 की वर्षावधि में निम्न संपत्तियों को बेचा-

विवरण	चाँदी	सोना	सूचित शेयर्स (listed shares)
खरीदने की तिथि	1-1-1999	1-1-1979	1-9-1995
बिक्री की तारीख	1-6-2011	1-12-2011	11-3-2012
लागत	Rs.1,00,000	Rs.70,000	Rs.50,000
FMV 1.4.1981 को	-	Rs.2,50,000	-
विक्रय मूल्य	Rs.7,00,000	Rs.32,00,000	Rs.12,00,000
बिक्री खर्च	Rs.10,000	Rs.20,000	Rs.15,000

इन्होंने दिनांक : 31.3.2012 को एक मकान रु.22,00,000 में खरीदा। इस तिथि तक उनके पास कोई अन्य मकान नहीं था। पूंजीगत लाभ की गणना कीजिए। अगर CII है 1998-99 = 351, 1995-96 = 281 और 2011-12 = 785.

अथवा

(b) निम्न विवरणों की सहायता से रमेश की अन्य स्रोतों से प्राप्त होने वाली आय की गणना कीजिए।

- (1) डायरेक्टर के रूप में प्राप्त हुई फीस रु.24,000
- (2) पुस्तकों से प्राप्त रॉयल्टी रु.36,000
- (3) प्रतिभूतियों से प्राप्त ब्याज रु.48,000
- (4) प्लाण्ट और मशीनरी को किराए पर उठाने से प्राप्त किराया रु.50,000 एवं इस पर उन्होंने मूल्य ह्रास के रु.5,000 और मरम्मत के लिए रु.2,000 लगाए हैं।
- (5) विदेशी कंपनी से प्राप्त लाभांश रु.30,000
- (6) लॉटरी से प्राप्त ईनाम रु.35,000 (शुद्ध) और स्रोत पर काटा गया है टैक्स (TDS) रु.15,000
- (7) घर को पुनः किराये पर उठाने (subletting) से प्राप्त किराया रु.70,000 किंतु वास्तविक किराया दिया गया है रु.50,000
- (8) मुक्त भू-खंडों से प्राप्त किराया रु.20,000 और टैक्स अदा किया रु.2,000

13.(a) निम्न जानकारियों के आधार पर अशोक की कुल आय (total income) और करदेयता (tax liability) ज्ञात कीजिए।

- (1) वेतन से प्राप्त आय रु.5,00,000
- (2) स्वआवासीय मकान (self occupied) से हानि रु. 50,000
- (3) दीर्घकालीन पूंजीगत लाभ (LTCG) रु.2,00,000
- (4) लघुकालीन पूंजीगत हानि रु. 20,000
- (5) अन्य स्रोतों से प्राप्त आय रु.5,00,000
- (6) धारा 80C के अंतर्गत आधिकारित (qualified) बचत रु.10,000
- (7) चिकित्सा बीमा दिया गया रु. 5,000
- (8) शैक्षणिक ऋण पर अदा किया गया ब्याज रु. 20,000

अथवा

(b) आयकर अधिनियम 1961 के अंतर्गत नुकसानों (losses) के निष्पादन (set off) और उन्हें आगे ले जाने (carry forward) से संबंधित प्रावधानों की व्याख्या कीजिए।

FACULTY OF COMMERCE
B. Com. III -Year Examination, March / April 2014
(Common Paper for General, Computers, Computer Applications (Voc.)
& Vocational Courses)

Paper – 303
Business Law

Time : 3 Hours

Max. Marks : 70

PART – A (5 x 4 = 20 Marks)

Note : Answer any **five** of the following questions in not exceeding 20 lines each.

- 1 Lawful Consideration
- 2 Mistake
- 3 Discharge of contract by lapse of time
- 4 Quantum meruit
- 5 Sale vs. Bailment
- 6 Secure system
- 7 Class meetings
- 8 Appointment of directors by directors

PART – B (5 x 10 = 50 Marks)

Note : Answer the following questions in not exceeding four pages each.

- 9 (a) (i) Explain different sources of business law including Indian context.
(ii) X offered to sell iron ore to Y at a particular rate. At the same time Y also wrote a letter to X to buy the iron ore from him at the same price. When iron not sent to Y, Y filed a suit on X. Discuss the validity of the case.

OR

(b) (i) What are the requirements of valid acceptance?
(ii) For reconstructing a ruined mosque, the masjid committee when requested for donation a person promised to pay 500 but, did not keep up his promise. What is the validity of the case in the eyes of law?
- 10 (a) (i) What are the different agreements opposed to public policy?
(ii) A promised to pay Rs.10000/- to B when two parallel lines joins together. Decide whether contract is valid?

OR

(b) (i) What is meant by appropriation of payments? Explain the principles regarding the same.
(ii) Ram due to Shyam Rs.10000/- Gopal due to Ram Rs.10000/- Ram now forcing Shyam to collect the due amount from Gopal. Shyam opposed the same, explain the legality of the issue.
- 11 (a) (i) Differentiate between conditions and warranties? What are the situations where conditions treated as warranties?
(ii) Reddy bought some jewellery from Kiran on "Sale or Return" basis. Reddy mortgaged the same with Prakash. After certain time Reddy returned the jewellery to Kiran, Kiran claims the goods are sold as they were mortgaged. Justify the case.

OR

(b) (i) What are the rights of unpaid seller against goods?
(ii) An old model car purchased by Mr. X after possible inspection. After certain time the car bought is not the exact model as offered and proved to be even oldest model. If the buyer refers the case to court, what justice will be available to him?
- 12 (a) (i) Explain the formation and role of National Commission in consumer protection.
(ii) A person went to shop to buy certain goods and observed that goods kept for sale are of low quality than offered price. Without buying the same, the person complained the same to appropriate appellate authority. Can he be considered as complainant?

OR

(b) Explain the following in detail:
(i) Objectives of protection of Intellectual Property Rights.
(ii) Trade Secrets
- 13 (a) (i) What is Doctrine of Indoor management? Give exceptions to Indoor Management.
(ii) The officers of a company committed forgeries. Decide whether the company can be held responsible for the act done by its representatives.

OR

(b) (i) Explain the following:
(A) Proxy (B) Voting in the meeting
(ii) In total the board of directors conducted their meetings four times in a certain year. Have they conducted the meetings in the number as prescribed by the Companies Act?

FACULTY OF COMMERCE

B. Com. III -Year Examination, March / April 2014
(Common Paper for General, Computers, Computer Applications
(Voc.) & Vocational Courses)

Paper - 303
Business Law

Time : 3 Hours

Max. Marks : 70

विभाग - 'अ' (5x4=20 अंक)

नोट : निम्न में से किन्हीं पाँच प्रश्नों के उत्तर दीजिए। वर्णनात्मक प्रश्नों के उत्तर को 20 पंक्तियों तक सीमित रखें।

1. वैधानिक प्रतिफल
2. गलती
3. समयावधि की समाप्ति पर अनुबंध का निस्तारण
4. क्वॉन्टम मेरिएट (प्रमुखता के आधार पर परिमाण)
5. विक्रय बनाम प्रतिभूति (जमानत)
6. सुरक्षित पद्धति (secure system)
7. क्लास मीटिंग्स (समूह सभा)
8. डायरेक्टरों द्वारा डायरेक्टरों की नियुक्ति

विभाग - 'ब' (5x10=50 अंक)

नोट : निम्न प्रश्नों के उत्तर दीजिए। प्रत्येक प्रश्न का उत्तर 4 पृष्ठों में सीमित रखें।

- 9.(a) (i) भारतीय परिप्रेक्ष्य में समाहित विभिन्न व्यापारिक सन्नियमों के स्रोतों की विस्तार में व्याख्या कीजिए।

अथवा

- (ii) 'एक्स' ने 'वाई' को एक विशेष दर से लोह अयस्क बेचने का प्रस्ताव किया। इसी समय 'वाई' ने भी उसी समान दर पर 'एक्स' से लोह अयस्क खरीदने हेतु एक पत्र लिखा। जब 'वाई' को लोह अयस्क प्राप्त नहीं हुए तो उसने एक्स पर दावा कर दिया। इस केस की वैधानिकता की व्याख्या कीजिए।

..2.

अथवा

- (b) (i) वैधानिक स्वीकृति के आवश्यक तत्व क्या हैं?
- (ii) एक खंडित मस्जिद के पुनः निर्माण के लिए मस्जिद कमिटी ने अनुदान की प्रार्थना की। इसके लिए एक व्यक्ति ने रु.500 देने का वादा किया। किंतु वह इस वादे को पूरा न कर सका। न्याय की दृष्टि में इस केस की वैधानिकता क्या है?
- 10.(a) (i) एक जनहित पॉलिसी के खिलाफ कौन से विभिन्न अनुबंध हैं?
- (ii) 'ए' ने 'बी' को रु.10,000 देने का वादा किया जब दो समानांतर रेखाएँ आपस में जुड़ जाएगी तब। क्या यह अनुबंध वैधानिक है?

अथवा

- (b) (i) भुगतान के विनियोजन (Appropriation of payments) से क्या आशय है? तत्संबंधी सिद्धांतों को विस्तार से लिखिए।
- (ii) राम ने श्याम को रु.10,000 देना बाकी है और गोपाल राम का रु.10,000 का देनदार है। अब राम श्याम पर दबाव डाल रहा है कि वह बकाया गोपाल से वसूल कर ले। श्याम ने ऐसा करने का विरोध किया। इस समस्या की वैधानिकता को समझाइए।
- 11.(a) (i) शर्तों और वारंटी में भेद कीजिए। वो कौन सी स्थिति होती है जब शर्तों को वारंटी की तरह लिया जाता है?
- (ii) 'रेड्डी' ने 'किरण' से 'विक्रय अथवा वापिस' के आधार पर कुछ आभूषण खरीदे। रेड्डी ने इन आभूषणों को प्रकाश के पास गिरवी रख दिया। कुछ समय बीतने के पश्चात् रेड्डी उन आभूषणों को किरण को लौटाता है। किरण का दावा है कि आभूषणों को गिरवी रखा गया था इसलिए उन्हें विक्रय किया गया माना जाए। इस केस का न्याय कीजिए।

अथवा

- (b) (i) एक अभुगतानिक विक्रेता (unpaid seller) के माल के विरुद्ध क्या अधिकार हैं?
- (ii) मि.एक्स ने संभावित सारी जाँच करके पुराने मॉडल की एक कार खरीदी। कुछ समय पश्चात् ज्ञात हुआ कि खरीदी गई कार का मॉडल वह नहीं था जिसका प्रस्ताव दिया गया था अपितु उसका मॉडल और अधिक पुराना था। अगर खरीदार इस केस को कोर्ट में ले जाएगा तो उसको कैसा न्याय मिलेगा?

- 12.(a) (i) उपभोक्ता संरक्षण के लिए बनाए जाने वाले नेशनल कमीशन की बनावट और भूमिका कैसी होगी? समझाइए।
- (ii) एक व्यक्ति एक दुकान पर कुछ वस्तुएँ खरीदने के लिए गया। उसने वहाँ पर देखा कि जो वस्तुएँ बेचने के लिए रखी गई थीं वे न्यूनतम क्वालिटी की थीं जितना कि उनका मूल्यांकन किया गया था। बिना कुछ खरीदे उस व्यक्ति ने उन वस्तुओं की गुणवत्ता व मूल्य के विषय में संबंधित एपपेलेट अथॉरिटी को इसकी शिकायत कर दी। क्या उसे शिकायत-कर्ता के रूप में स्वीकार किया जा सकता है?

अथवा

- (b) निम्न की सविस्तार व्याख्या कीजिए।
- (i) बौद्धिक संपत्ति अधिकार संरक्षण (Intellectual property rights protection) के उद्देश्य।
- (ii) व्यावसायिक रहस्य (ट्रेड सीक्रेट्स)
- 13.(a) (i) आंतरिक प्रबंधन (Indoor Management) का सिद्धांत क्या है? इस सिद्धांत के अपवादों के विषय में सविस्तार लिखिए।
- (ii) एक कंपनी में उसके एक ऑफिसर ने घपला किया। क्या इसके लिए कंपनी को जिम्मेदार ठहराया जा सकता है क्योंकि यह कार्य उसके एक प्रतिनिधि द्वारा किया गया है? निर्णय कीजिए।

अथवा

- (b) (i) निम्न की व्याख्या कीजिए।
(अ) प्रॉक्सी
(आ) मीटिंग में वोटिंग होना
- (ii) एक वर्ष में बोर्ड ऑफ डायरेक्टरों ने कुल मिलाकर 4 बार मीटिंग की। क्या उन्होंने कंपनी अधिनियम के प्रावधानुसार निर्धारित नंबरों के हिसाब से मीटिंग बुलाई है?

FACULTY OF COMMERCE

B. Com. III -Year Examination, March / April 2014
(Common Paper for General, Computers, Computer Applications (Voc.) & Vocational Courses)

Paper – 303
Business Law

Time : 3 Hours

Max. Marks : 70

భాగము - ఎ (5 x 4 = 20)

సూచన : ఈ క్రింది వాటిలో ఏవైనా ఐదంటికి 20 పంక్తులకు మించకుండా సమాధానము వ్రాయండి.

1. న్యాయాత్మక ప్రతిఫలం
2. పౌరపాటు
3. కాలం చెల్లటం ద్వారా కాంట్రాక్టు అమలు
4. యోగ్యతను బట్టి
5. అమ్మకం Vs. బెయిల్మెంట్
6. రక్షిత వ్యవస్థ
7. వర్గ సమావేశాలు
8. డైరెక్టర్ల చే డైరెక్టర్ల నియామకం

భాగము - బి (5 x 10 = 50)

సూచన : ఈ క్రింది ప్రశ్నలకు నాలుగు పేజీలకు మించకుండా సమాధానం వ్రాయండి.

- 9.(ఎ)(i) వ్యాపార న్యాయశాస్త్రమూలాలను భారత స్థితితో సహా వివరించండి.
(ii) ఒక నిర్దిష్ట ధరకు X ఇనుపఖనిజాన్ని Yకి అమ్మటానికి ప్రతిపాదించాడు. అదే సమయంలో అదే ధరకు ఇనుపఖనిజాన్ని కొనటానికి Y ఒక ఉత్తరాన్ని Xకు రాశాడు. Yకి ఇనుపఖనిజాన్ని X పంపకపోవడంతో X పై Y వాజ్యం తెచ్చాడు. కేసు చెల్లుబాటును చర్చించండి.

లేదా

- (బి)(i) సక్రమమైన అంగీకార ఆవశ్యకాలను తెలుపండి.
(ii) ఒక జీర్ణావస్థలో ఉన్న మశీదు పునరుద్ధరణకు మశీదు కమిటీ విరాళాలు కొరగా ఒక వ్యక్తి రూ.500 విరాళమిస్తానని తన వాగ్దానాన్ని నిలబెట్టుకోలేదు. న్యాయదృష్ట్యా కేసు చెల్లుబాటును తెలుపండి.

- 10.(ఎ)(i) ప్రభుత్వ విధానానికి వ్యతిరేకమైన వివిధ అగ్రిమెంట్లను తెలుపండి.
(ii) రెండు సమాంతర రేఖలు కలిస్తే A రూ.10,000 ఇస్తానని Bకి వాగ్దానం చేశాడు. కాంట్రాక్టు సక్రమ మైనదేనా ? పరిష్కరించండి.

లేదా

- (బి)(i) చెల్లింపుల వినియోగం (Appropriation) అనగానేమి ? దీనికి సంబంధించిన సూత్రాలను వివరించండి.
(ii) శ్యామ్ కు రూ 10,000 రామ్ బకాయి ఉన్నాడు. రామ్ కు గోపాల్ రూ.10,000 బకాయి ఉన్నాడు. శ్యామ్ ను గోపాల్ నుండి బకాయిని వసూలు చేయమని రామ్ బలవంతం చేస్తున్నాడు. శ్యామ్ దానిని వ్యతిరేకించాడు. దీని న్యాయ బద్ధతను వివరించండి.

11.(ఎ)(i) షరతులు, పూచీల మధ్యతేడాలు తెలుపండి. షరతులను ఏ ఏ సందర్భాలలో పూచీలుగా పరిగణిస్తారు ?

(ii) 'అమ్మకం లేదా వాపసు' పద్ధతిలో కిరణ్ నుండి కొన్ని నగలు కొన్నరెడ్డి వాటిని ప్రకాష్ కు తాకట్టు పెట్టాడు కిరణకు ఆ నగలను కొంత కాలవ్యవధి తరువాత వాపస్ చేయగా కిరణ్ ఆ నగలను తాకట్టు పెట్టినందు వలన అమ్మకం కింద వస్తుందని వాదించాడు. కేసు న్యాయాత్మకతను తెలుపండి.

లేదా

(బి)(i) వస్తువుల పై చెల్లింపు పొందని కొనుగోలుదారు హక్కులేవి ?

(ii) ఒక పాతనమూనాకారును X సక్రమ పరిశీలన తరువాత కొన్నాడు. కొంత నిర్దిష్ట కాలం తరువాత ఆకారు అనుకున్న నమూనా కాదని దాని కంటే పాత నమూనా అని తెలుసింది. దీని పై కొద్దుకెళ్ళితే లభించే న్యాయాన్ని తెలుపండి.

12.(ఎ)(i) వినియోగదారు రక్షణ లో జాతీయ కమీషన్ పాత్ర, జాతీయకమీషన్ నిర్మాణం వివరించండి.

(ii) కొన్ని వస్తువులను కొనటానికి ఒక దుకాణానికి వెళ్ళిన ఒక వ్యక్తి, అమ్మకానికి పెట్టిన వస్తువుల ధర తో పోలిస్తే తక్కువ నాణ్యతకలిగి ఉన్నాయని తెలుసుకున్నాడు. వాటిని కొనకుండా ఆ వ్యక్తి దీనిని అప్పీలు చేయదగిన అథారిటీ ని ఫిర్యాదు చేశాడు. ఆయనను ఫిర్యాదిగా భావించవచ్చా ?

లేదా

(బి) ఈ క్రింది వానిని విశదంగా విపులీకరించండి.

- (i) రక్షణ ధ్యేయాలు, మేథా సంపత్తి హక్కులు
- (ii) వ్యాపార రహస్యలు

13.(ఎ)(i) అంతర్గత నిర్వహణా సిద్ధాంతం అనగానేమి ? దీనికి గల మినహాయింపులను తెలుపండి.

(ii) ఒక కంపెనీ అధికారి పోర్జరీచేశాడు. ఆ కంపెనీ ప్రతినిధుల చర్యలకు కంపెనీ నిబాధ్యరాలిని చేయవచ్చా ?

లేదా

(బి)(i) ఈ క్రింది వానిని వివరించండి.

- (1) ప్రాక్సీ
- (2) సమావేశాలలో ఓటింగ్

(ii) ఒక సంవత్సరంలో మొత్తం నాలుగు డైరెక్టర్ల సమావేశాలు జరిగాయి. ఈ సంఖ్య కంపెనీల చట్టం నిబంధనలకు సరిపోను ఉందా ?

FACULTY OF COMMERCE
B.Com. III-Year Examination, March / April - 2014
(Common Paper for General, Computers, Computer Applications (Voc.)
and Vocational Courses

Business Law
Paper - 303

Time : 3 Hours

Max: Marks : 70

حصہ۔ الف (5x4=20Marks)

نوٹ : کسی پانچ سوالات کے جوابات تحریر کیجئے۔ ہر تھیوری جواب بیس سطروں سے زائد نہ ہو۔

1. آئینی بدل
2. غلطی
3. وقت کے گزرنے کے بعد معاہدہ کی تعمیل
4. معاوضہ بخد تعمیل Quantum Meruit
5. فروخت بمقابلہ امانتی تحویل
6. محفوظ نظام Secure System
7. کلاس میٹنگس
8. ڈائریکٹرز کا ڈائریکٹر کو تقرر

حصہ۔ ب (5x10=50Marks)

نوٹ : تمام سوالات کے جواب دیجئے۔ ہر تھیوری جواب چار صفحات سے زائد نہ ہو۔

- 9 (a) (i) ہندوستانی تناظر میں تجارتی قوانین کے مختلف ذرائعوں کو واضح کیجئے۔
(ii) ایک مخصوص شرح پر 'x' نے 'y' کو کوئلہ کی کان فروخت کرنے کی پیشکش کی۔ اسی وقت 'y' نے 'x' کو خط لکھا کہ اسی قیمت پر کوئلہ کی کان خریدے گا۔ جب 'y' کو لوہا نہیں بھیجا گیا تو 'y' نے 'x' پر دعویٰ دائر کیا۔ مقدمہ کے جائز ہونے پر بحث کیجئے۔

یا

- (b) (i) ایک جائز قبولیت کے مطلوبات کیا ہیں؟
(ii) ایک تباہ شدہ مسجد کی تعمیر کے لئے مسجد کی کمیٹی نے ایک شخص سے چندہ کی درخواست کی اس نے 500 روپے ادائیگی کا وعدہ کیا لیکن وہ وعدہ وفا کی نہ کر سکا۔ قانون کی روشنی میں مقدمہ کے جائز ہونے کی گنجائش ہے؟

10 (a) (i) عوامی پالیسی کے خلاف مختلف معاہدے کیا ہیں؟

(ii) A نے B سے دو خطوں کے جڑنے پر 10,000 روپے ادا کرنے کا وعدہ کیا، کیا یہ معاہدہ جائز ہے۔

یا

- 10 (b) (i) ادائیگیات کے تصرف کا کیا مطلب ہے اس سے متعلق اصول واضح کیجئے۔
(ii) رام، شیاام کو 10,000 روپے واجب الادا ہیں، گوپال، رام کو 10,000 روپے واجب الادا ہیں۔ اب رام شیاام کو زور دے رہا ہے کہ وہ گوپال سے رقم وصول کرے جبکہ شیاام نے اس کی مخالفت کی۔ اس مسئلہ کے آئینی پہلوؤں کو اجاگر کیجئے۔

- (i) (a.11) شرائط اور وارینٹیز کے درمیان فرق کیجئے وہ کیا حالات ہیں جبکہ شرائط کو وارینٹیز کے طور پر برتا جاتا ہے۔
- (ii) ریڈی نے کرن سے زیورات "فروخت یا واپس" کی بنیاد پر خریدے، ریڈی نے ان زیورات کو پرکاش کے پاس رہن رکھے۔ کچھ عرصہ بعد ریڈی نے کرن کو زیورات واپس کئے۔ کرن نے دعویٰ کیا۔ زیورات کو فروخت کر دیا گیا کیونکہ یہ رہن رکھے گئے۔ مقدمہ کا جائزہ لیجئے۔

یا

- (i) (b.11) نادہندہ بائع کے مال کے تیس حقوق کیا ہیں؟
- (ii) مسٹر 'x' نے ایک پرانی کار کی تنقیح کے بعد خریداری کی۔ کچھ عرصہ بعد اس کار کا ماڈل دوسرا نکلا جبکہ فروخت کا ماڈل الگ تھا۔ اور یہ دعویٰ تھا کہ ماڈل سب سے پرانا ہے۔ جب خریدار نے عدالت سے معاملہ کو رجوع کیا، کیا اسے انصاف ملے گا۔

- (i) (a.12) گاہکوں کے تحفظ کے لئے قومی کمیشن کی تشکیل اور رول کو واضح کیجئے۔
- (ii) ایک شخص نے ایک دوکان میں ایک شے کی خریدی کے لئے جانے پر قیمت سے کم معیار کا پاتا ہے، شے کو خریدے بغیر اس شخص نے لمپلیٹ اتھارٹی سے شکایت کی۔ کیا اس کو شکایت کنندہ تصور کیا جاسکتا ہے۔

یا

- (b.12) درجہ ذیل کو تفصیل سے بیان کیجئے۔
- (i) انٹیلکچوئل پراپرٹی حقوق کے تحفظ کے مقاصد
- (ii) تجارتی راز

- (i) (a.13) داخلی نظم کا دستاویز کیا ہے، استعمیات دیجئے۔
- (ii) ایک کمپنی کے آفیسر نے جعلی کام کئے بتائے کہ کمپنی ان کاموں کے لئے ذمہ دار ہے۔

یا

- (i) (b.13) درجہ ذیل کو واضح کیجئے۔
- (1) پراسی (2) جلسہ میں ووٹنگ
- (ii) مجلس نظام نے ایک سال میں چار جلسہ منعقد کئے ان کی جانب سے منعقدہ جلسے قانون کمپنی کے مطابق ہیں۔

☆☆☆

FACULTY OF COMMERCE

**B. Com. III -Year Examination, March / April 2014
(Common Paper for General, Computers, Computer Applications (Voc.) &
Vocational Courses)**

**Paper – 304
Auditing**

Time : 3 Hours

Max. Marks : 70

PART – A (5 x 4 = 20 Marks)

Note : Answer any **five** of the following questions in not exceeding 20 lines each.

- 1 What is statutory audit?
- 2 Distinguish between cost audit and financial audit
- 3 State the qualifications of an auditor.
- 4 What do you understand by audit note book?
- 5 What do you understand by vouching?
- 6 What do you understand by valuation of lease hold property?
- 7 Explain the meaning of fair audit report.
- 8 What do you understand by special report?

PART – B (5 x 10 = 50 Marks)

Note : Answer the following questions in not exceeding four pages each.

- 9 (a) What is auditing? Explain its importance and limitations.
OR
(b) Explain periodic audit and its advantages and disadvantages.
- 10 (a) Explain how an auditor of company be removed.
OR
(b) What is audit programme? Explain the procedure for preparation of audit programme.
- 11 (a) What is an investigation? How does it differ from audit?
OR
(b) Explain the vouching of any seven cash transactions.
- 12 (a) Explain the content of an audit report.
OR
(b) Explain the points an auditor should consider while commencing the audit of a partnership.
- 13 (a) Explain the structure of a business letter.
OR
(b) Distinguish between routine report and special report.

FACULTY OF COMMERCE

B. Com. III -Year Examination, March / April 2014
(Common Paper for General, Computers, Computer Applications (Voc.) & Vocational Courses)

Paper – 304
Auditing

Time : 3 Hours

Max. Marks : 70

భాగము - ఎ (5 x 4 = 20)

సూచన : క్రింది వాటిలో ఏవైనా ఐదింటికి కొక్కడానికి 20 పంక్తులకు మించకుండా సమాధానము వ్రాయండి.

1. శాసనపరమైన ఆడిట్
2. కాస్ట్ ఆడిట్, ఆర్థిక ఆడిట్ల మధ్యతేడాలు తెలుపండి
3. ఆడిటర్ అర్హతలు పేర్కొనండి
4. ఆడిట్ నోట్బుక్ అనగానేమి ?
5. వోచింగ్ అనగానేమి ?
6. కౌలుదారి ఆస్తిమూల్యాంకన మనగానేమి ?
7. సముచిత (Fair) ఆడిట్ నివేదికను వివరించండి.
8. ప్రత్యేక నివేదికనగానేమి ?

భాగము - బి (5 x 10 = 50)

సూచన : ఈ క్రింది ప్రశ్నలకు నాలుగు పేజీలకు మించకుండా జవాబు వ్రాయండి.

9.(ఎ) ఆడిటింగ్ అనగానేమి ? దాని ప్రాధాన్యత పరిమితులు వివరించండి.

లేదా

(బి) నియతకాలిక ఆడిట్, దాని ప్రయోజనాలు, లోపాలు వివరించండి.

10.(ఎ) కంపెనీ ఆడిటర్ను ఏవిధంగా తీసివేస్తారో వివరించండి.

లేదా

(బి) ఆడిట్ కార్యక్రమమనగానేమి ? దాని తయారీకిగల విధానాన్ని వివరించండి.

11.(ఎ) శోధన అనగానేమి ? దానికి ఆడిటికి గల తేడాలేమి ?

లేదా

(బి) ఏవైనా ఏడు వ్యవహారాల వోచింగ్ను వివరించండి.

12.(ఎ) ఆడిట్ నివేదికలో విషయాలను వివరించండి.

లేదా

(బి) భాగస్వామ్య సంస్థ ఆడిట్ను ప్రారంభించటానికి ఆడిటర్ పరిగణలోనికి తీసుకొనే విషయాలను వివరించండి.

13.(ఎ) వ్యాపార లేఖ స్వరూపాన్ని వివరించండి.

లేదా

(బి) పరిపాటి (Routine) నివేదిక, ప్రత్యేక నివేదిక తేడాలు తెలుపండి.

FACULTY OF COMMERCE

B. Com. III -Year Examination, March / April 2014
(Common Paper for General, Computers, Computer Applications
(Voc.) & Vocational Courses)

Paper - 304
Auditing

Time : 3 Hours

Max. Marks : 70

विभाग - 'अ' (5x4=20 अंक)

नोट : निम्न में से किन्हीं पाँच प्रश्नों के उत्तर दीजिए। वर्णनात्मक प्रश्नों के उत्तर को 20 पंक्तियों तक सीमित रखें।

1. संवैधानिक ऑडिट क्या है?
2. लागत ऑडिट एवं वित्तीय ऑडिट में भेद कीजिए।
3. एक ऑडिटर की योग्यताएँ लिखिए।
4. ऑडिट नोट बुक से आप क्या समझते हैं?
5. प्रमाणन (vouching) से आप क्या समझते हैं?
6. किराये पर ली गई संपत्तियों के मूल्यांकन से आप क्या समझते हैं?
7. एक स्वच्छ (fair) ऑडिट रिपोर्ट के अर्थ को सविस्तार लिखिए।
8. विशेष (special) रिपोर्ट से आप क्या समझते हैं?

विभाग - 'ब' (5x10=50 अंक)

नोट : निम्न प्रश्नों के उत्तर दीजिए। प्रत्येक उत्तर को तीन पृष्ठों तक सीमित रखें।

- 9.(a) अंकेक्षण (ऑडिटिंग) क्या है? इसके महत्व और सीमाओं की व्याख्या कीजिए।

अथवा

- (b) सावधिक (periodic) अंकेक्षण को समझाते हुए इसके लाभ और हानियों को विस्तार से लिखिए।

- 10.(a) एक कंपनी ऑडिटर को किस प्रकार निकाला जाता है? विस्तार से लिखिए।

अथवा

- (b) ऑडिट प्रोग्राम (अंकेक्षण योजना) क्या है? इस योजना को बनाने की प्रविधि को विस्तार से समझाइए।

..2..

11.(a) अन्वेषण (investigation) क्या है? यह अंकेक्षण से कैसे भिन्न है?

अथवा

(b) किन्हीं सात नकद (cash) लेनदेनों के प्रमाणन (vouching) को समझाइए।

12.(a) एक ऑडिट रिपोर्ट की विषय वस्तु को समझाइए।

अथवा

(b) एक साझेदारी फर्म की ऑडिट को प्रारंभ करते समय एक ऑडिटर को किन-किन मुद्दों को ध्यान में रखना चाहिए?

13.(a) एक व्यापारिक पत्र की संरचना को विस्तार से लिखिए।

अथवा

(b) पारंपरिक (routine) रिपोर्ट और विशेष (special) रिपोर्ट में भेद कीजिए।

FACULTY OF COMMERCE

B.Com. III-Year Examination, March / April - 2014

(Common Paper for General, Computers, Computer Applications (Voc.)
and Vocational CoursesAuditing
Paper - 304

Time : 3 Hours

Max: Marks : 70

حصہ - الف (5x4=20Marks)

نوٹ : کسی پانچ سوالات کے جوابات تحریر کیجئے۔ ہر تھیوری جواب بیس سطروں سے زائد نہ ہو۔

1. آئینی آڈٹ کیا ہے؟
2. لاگت محاسبہ کاری اور مالیاتی محاسبہ کاری کے درمیان فرق کیجئے۔
3. ایک آڈیٹر کی اہلیت کو بیان کیجئے۔
4. آپ آڈٹ نوٹ بک کا کیا مطلب لیتے ہیں؟
5. آپ واؤچنگ کا کیا مطلب لیتے ہیں۔
6. آپ لیز ہولڈ پر اپرٹی کی قدر شماری کا کیا مطلب لیتے ہیں؟
7. فیر آڈٹ رپورٹ کے مفہوم کو بیان کیجئے۔
8. آپ اسپیشل رپورٹ کا کیا مطلب لیتے ہیں؟

حصہ - ب (5x10=50Marks)

نوٹ : تمام سوالات کے جواب دیجئے۔ ہر جواب تین صفحاتوں سے زائد نہ ہو۔

9. (a) محاسبہ کاری کیا ہے؟ اس کی اہمیت اور خامیوں کو واضح کیجئے۔

یا

(b) معیادی محاسبہ کاری کو واضح کیجئے اور اس کے فائدے اور نقصانات کو بیان کیجئے۔

10. (a) ایک کمپنی کے آڈیٹر کو کیسے علیحدہ کیا جاتا ہے۔

یا

(b) آڈٹ پروگرام کیا ہے؟ آڈٹ پروگرام کی تیاری کے طریقہ کار کو واضح کیجئے۔

11. (a) انوسٹی گیشن کیا ہے؟ یہ آڈٹ سے کس طرح مختلف ہے؟

یا

(b) کسی سات نقدی معاملات کی واؤچنگ کو واضح کیجئے۔

12. (a) ایک آڈٹ رپورٹ کے نکات کو واضح کیجئے۔

یا

(b) شراکت کی آڈٹ کے آغاز کے دوران ایک آڈیٹر کو کن نکات پر غور کرنا چاہئے۔

13. (a) ایک تجارتی خط کی ساخت کو واضح کیجئے۔

یا

(b) معمول کی رپورٹ اور اسپیشل رپورٹ کے درمیان فرق کیجئے۔

FACULTY OF COMMERCE

B.Com. III Year Examination, March / April 2014

(Common Paper for General, Computers, Computer Applications (Voc.) and Vocational Courses)

**Elective – I (Paper – 305): Insurance
Life Insurance**

Time: 3 Hours

Max.Marks: 70

PART – A (5 x 4 = 20 Marks)

Note: Answer any five questions in not exceeding 20 lines each.

- 1 Define legality of object.
- 2 What is issue of duplicate policy?
- 3 How do you calculate surrender value?
- 4 What is agents report?
- 5 Define annuities.
- 6 What is risk diversification?
- 7 What are discharge form contents?
- 8 What are the features of Life Time Insurance Policy?

PART – B (5 x 10 = 50 Marks)

Note: Answer the following questions not exceeding three pages each.

- 9 (a) Define Life Insurance contract and explain its features.
OR
(b) What are the basic principles of Life Insurance – Explain?
- 10 (a) Discuss the role of Life Insurance Corporation of India in the economic development of the country.
OR
(b) Define insurance risk management and explain its functions in the life insurance contracts.
- 11 (a) Write a note on Life Insurance term policies and unit linked policies.
OR
(b) Explain various clauses of life insurance policies.
- 12 (a) Define health insurance and explain the features of health insurance policies.
OR
(b) What are the salient features of Arogya Sree health insurance policy?
- 13 (a) Define group life insurance and explain its role for employees.
OR
(b) Discuss the advantages and disadvantages of individual life insurance policies in India.

FACULTY OF COMMERCE

B.Com. III Year Examination, March / April 2014

(Common Paper for General, Computers, Computer Applications (Voc.) and Vocational Courses)

Elective – I (Paper – 305)

Insurance

Life Insurance

Time: 3 Hours

Max.Marks: 70

భాగము - ఎ (5 x 4 = 20)

సూచన : క్రింది వాటిలో ఏవైనా ఐదంటికి 20 వాక్యాలను మించకుండా జవాబులు వ్రాయండి.

1. భీమా ఉద్దేశ్య చట్టబద్ధతను నిర్వచించండి.
2. డూప్లికేట్ పాలసి జారీ అనగానేమి ?
3. సరెండరు విలువను ఎలా లెక్కిస్తారు ?
4. ఏజెంటు నివేదిక అనగా నేమి ?
5. వార్షికాలు అనగా నేమి ?
6. నష్ట భయ వితరణ అనగానేమి ?
7. భీమా పాలసీ నుండి డిస్కార్డ్ చేసే ఫారమ్లోని అంశాలు ఏవి ?
8. జీవిత భీమా పాలసి యొక్క లక్షణాలు ఏమి ?

భాగము - బి (5 x 10 = 50)

సూచన : క్రింది ప్రశ్నలకు మూడు పేజీలకు మించకుండా జవాబు వ్రాయండి.

9.(ఎ) జీవిత భీమా ఒప్పందాన్ని నిర్వచించి దాని లక్షణాలను గూర్చి వ్రాయండి.

లేదా

(బి) జీవిత భీమా యొక్క మూల సూత్రాలు ఏవి ? — వివరించండి.

10.(ఎ) భారత దేశ ఆర్థికాభివృద్ధిలో జీవిత భీమా సంస్థ యొక్క పాత్రను గూర్చి వ్రాయండి.

లేదా

(బి) భీమా నష్టభయ నిర్వహణను నిర్వచించి దాని యొక్క విధులను వివరించండి.

11.(ఎ) జీవిత భీమా కాలపరిమితి గల పాలసీలు మరియు యూనిట్ లింకుడు పాలసీల పై ఒక వ్యాసాన్ని రాయండి.

లేదా

(బి) జీవిత భీమా పాలసీలలోని వివిధ క్లాజులను గూర్చి రాయండి.

12.(ఎ) ఆరోగ్య భీమాను నిర్వచించి దాని యొక్క వివిధ పాలసీలలోని లక్షణాలను గురించి వ్రాయండి.

లేదా

(బి) ఆరోగ్య శ్రీ భీమా పాలసీ యొక్క ముఖ్యమైన లక్షణాలను గూర్చి వివరించండి.

13.(ఎ) సామూహిక జీవిత భీమాను నిర్వచించి ఉద్యోగస్తుల విషయంలో దాని యొక్క పాత్రను గూర్చి వ్రాయండి.

లేదా

(బి) వివిధ వ్యక్తిగత జీవిత భీమా పాలసీల యొక్క లాభాలు మరియు నష్టాలను గూర్చి భారత దేశ జనభాపరమైన కోణంలో వివరించండి.

FACULTY OF COMMERCE

B.Com. III Year Examination, March / April 2014

(Common Paper for General, Computers, Computer Applications (Voc.) and Vocational Courses)

**Elective – I (Paper – 305) : Banking
Banking in India**

Time: 3 Hours

Max.Marks: 70

PART – A (5 x 4 = 20 Marks)

Note: Answer any five questions in not exceeding 20 lines each.

- 1 Open Market Operations
- 2 Moral suasion
- 3 Merchant banking activities of IDBI
- 4 Origin of HDFC
- 5 Structure of RBI
- 6 Features of Development Banks
- 7 Origin of IDBI
- 8 Explain SIDBI

PART – B (5 x 10 = 50 Marks)

Note: Answer the following questions in not exceeding four pages each using internal choice.

- 9 (a) Explain the functions of a central bank.
OR
(b) Discuss the role played by the RBI in the provision of rural credit.
- 10 (a) 'Central Bank is a Banker's Bank' – Explain.
OR
(b) What is meant by bank rate? Explain the importance of bank rate.
- 11 (a) What are Development Banks? Discuss the objectives of development banks.
OR
(b) What are development financial institutions? Critically examine the working of any one of the financial institutions of your choice.
- 12 (a) State the role of the ICICI in providing development finance to the industrial sector.
OR
(b) What are the main functions of IDBI?
- 13 (a) Explain the performance of State Industrial Development Corporation.
OR
(b) What are the State Level Development Banks? Explain in brief.

FACULTY OF COMMERCE

B.Com. III Year Examination, March / April 2014

(Common Paper for General, Computers, Computer Applications (Voc.) and Vocational Courses)

Elective – I (Paper – 305)

Banking

Banking in India

Time: 3 Hours

Max.Marks: 70

భాగము - ఎ (5 x 4 = 20)

సూచన : క్రింది వాటిలో ఏదైనా ఐదింటికి 20 వాక్యాలకు మించకుండా జవాబులు వ్రాయండి.

1. ఓపెన్ మార్కెట్ వ్యవహారాలు
2. నైతి కోడ్బోధకత
3. IDBI యొక్క మర్రెంట్ బ్యాంకింగ్ కార్యకలాపాలు
4. HDFC పుట్టు పూర్వోత్తరాలు
5. RBI నిర్మాణం
6. అభివృద్ధి బ్యాంకుల లక్షణాలు
7. IDBI పుట్టు పూర్వోత్తరాలు
8. SIDBI

భాగము - బి (5 x 10 = 50)

సూచన : క్రింది ప్రశ్నలకు మూడు పేజీలకు మించకుండా జవాబులు వ్రాయండి.

9.(ఎ) కేంద్ర బ్యాంకు యొక్క విధులు వివరించండి.

లేదా

(బి) గ్రామీణ పరపతిని అందించటంలో భారతీయ రిజర్వ్ బ్యాంకు పాత్రను చర్చించండి.

10.(ఎ) 'బ్యాంకులకు బ్యాంకుగా కేంద్ర బ్యాంకు'- వివరించండి.

లేదా

(బి) బ్యాంకు రేటు అనగా నేమి ? బ్యాంకు యొక్క ప్రాముఖ్యతను వివరించండి.

11.(ఎ) అభివృద్ధి బ్యాంకులు అనగా నేమి ? అభివృద్ధి బ్యాంకుల లక్ష్యాలను చర్చించండి.

లేదా

(బి) అభివృద్ధి విత్త సంస్థలు అనగానేమి ? ఏదైనా ఒక అభివృద్ధి బ్యాంకు యొక్క పనితీరును విమర్శనాత్మకంగా పరిశీలించండి.

12.(ఎ) పారిశ్రామిక రంగానికి అభివృద్ధి విత్తాన్ని సమకూర్చటంలో ICICI పాత్రను తెలపండి.

లేదా

(బి) IDBI యొక్క ప్రధాన విధులు ఏమి ?

13.(ఎ) SIDC యొక్క పని తీరును వివరించండి.

లేదా

(బి) రాష్ట్రస్థాయి అభివృద్ధి బ్యాంకులు అనగానేమి ? వాటిని గూర్చి సంక్షిప్తంగా వ్రాయండి.

FACULTY OF COMMERCE

B. Com. III -Year Examination, March / April 2014
(Only for General Courses)

(Elective-I): Paper – 305
Accountancy-I : Advanced Corporate Accounting

Time : 3 Hours

Max. Marks : 70

PART – A (5 x 4 = 20 Marks)**Note :** Answer any **five** of the following questions in not exceeding 20 lines each.

- 1 From the following Balance Sheet and additional information calculate minority interest:
Balance Sheet of S Ltd as on 31st March, 2013

Liabilities	Amount(Rs)	Assets	Amount(Rs)
Equity Share Capital (Rs.10 per share)	10,00,000	Sundry Assets	15,00,000
Capital Reserve	2,00,000		
P & L Account	2,00,000		
Other Liabilities	1,00,000		
	<u>15,00,000</u>		<u>15,00,000</u>

On 1st July, 2012 'H' Ltd acquired 75,000 Shares in 'S' Ltd for 12,00,000. On 1st April 2012 P & L Account of S Ltd showed a balance of Rs.80,000.

- 2 From the following particulars relating to an Electricity Company calculate Reasonable Return.
Rs.

Capital Base	30,00,000
Reserve fund Investments(represented by 5% Government Security)	10,00,000
Loan form State Electricity Board	12,00,000
10% Debentures	3,00,000

Assume the Reserve Bank rate to be 8%

- 3 'Z' Ltd (the Lessee) acquired a machinery on lease from 'S' Ltd(the Lessor) on Jan1, 2007. The lease term covers the entire economic life of the machinery, i.e., 3 years. The fair value of the machinery on Jan 1, 2007 is Rs.3,50,000. The lease agreement requires the lessee to pay an amount of Rs.1,50,000 per year beginning Dec. 31, 2007. The lessee has guaranteed a residual value of Rs.11,400 on Dec 31, 2009 to the lessor. The lessor, however, estimates that the machinery will have a salvage value of only Rs.10,000 on Dec., 31, 2009. The implicit rate of interest is 15% p.a. Calculate Finance Charges for every year P.V. factor of 15% in 3 years is 2.283.
- 4 What is Social Cost Benefit Ratio? Explain.
- 5 What are objectives of Human Resource Accounting?
- 6 What is Cost of Control? Show the steps involved in calculation of Cost of Control.
- 7 Distinguish between Financial Lease and Operating lease.
- 8 The following particulars relate to a limited company which went into voluntary liquidation.

Preferences creditors	Rs.2,00,000	Unsecured creditors	Rs.4,64,000
10% debentures	Rs.2,40,000	The assets realized	Rs.6,40,000

The Expenses of liquidation amounted to Rs.12,000 and liquidators remuneration was agreed at 2.5% on the assets realized and 2% of the amount paid to unsecured creditors.

Calculate the total remuneration payable to liquidator.

PART – B (5 x 10 = 50 Marks)**Note :** Answer the following questions in not exceeding four pages each.

- 9 (a) The Balance Sheet of H Ltd. and S Ltd. as on 31st March, 2013 were as follows:

Balance Sheet

Liabilities	H Ltd. (Rs)	S Ltd. (Rs.)	Assets	H Ltd (Rs.)	S Ltd. (Rs.)
Share Capital:			Plant & Machinery	10,00,000	4,00,000
Equity Share of Rs 100 each	16,00,000	4,00,000	Investments:		
Profit & Loss A/c	2,00,000	80,000	3600 Shares in S Ltd.(on 1/7/12)	5,60,000	-
External Liabilities	30,00,000	19,20,000	Other Assets	32,40,000	20,00,000
	<u>48,00,000</u>	<u>24,00,000</u>		<u>48,00,000</u>	<u>24,00,000</u>

..2..

H Ltd. acquired 3,600 Equity shares in S Ltd. on 1st July 2012 as on the date of acquisition, Plant and Machinery of S Ltd. was to be revalued at 20% above its book value but no adjustment was made in the books of S Ltd and the Profit and Loss Account of S Ltd showed a credit balance of Rs.32,000.

Prepare the Consolidated Balance Sheet of H Ltd. and its subsidiary S Ltd. As on 31st March, 2013 taking into consideration the fact that assets are to be taken at their proper values.

OR

(b) The Balance Sheet of H Ltd. and S Ltd. as on 31st March, 2013 were as follows:

Liabilities	H Ltd (Rs)	S Ltd (Rs)	Assets	H Ltd (Rs)	S Ltd (Rs)
Share Capital:			Land & Building at Cost	10,00,000	8,00,000
Equity shares of Rs.10 each	20,00,000	12,00,000	Plant & Machinery	5,00,000	6,40,000
General Reserve	3,60,000	2,04,000	Investments:		
Profit & Loss A/c:			80,000 Shares in S Ltd.	11,80,000	-
Balance on 1-4-2012	2,40,000	96,000	Stock	2,80,000	3,20,000
Profit for 2012-13	4,40,000	3,36,000	Other Current Assets	6,40,000	4,40,000
Creditors	<u>5,60,000</u>	<u>3,64,000</u>			
	<u>36,00,000</u>	<u>22,00,000</u>		<u>36,00,000</u>	<u>22,00,000</u>

On 1st Jan 2013 H Ltd. acquired 80,000 Equity Shares in S Ltd. stock of H Ltd included goods worth Rs.60,000 purchased from S Ltd for which the latter had charged a profit of 25% on cost.

Prepare the Consolidated Balance Sheet of H Ltd. and its subsidiary S Ltd.

10 (a) Following balances are extracted from the books of City Light Supply corporation as on 31st March 2013.

Particulars	Rs	Rs
Fixed Assets	16,200	-
Cost of generation of electricity	6,000	-
Cost of distribution of electricity	1,200	-
Rent, rates and taxes	800	-
Management expenses	2,400	-
Audit fees	500	-
Depreciation	4,000	-
Interest on loan from board	4,500	-
Interest on debentures	2,000	-
Interim dividend	4,000	-
Sale of current	-	26,400
Meter rent	-	600
Transfer fees	-	600
Balance of Net revenue account as on 1st April, 2009	-	<u>14,000</u>
	<u>41,600</u>	<u>41,600</u>

Prepare (i) Revenue Account and (ii) Net Revenue Account.

OR

10 (b) Following balance relate to an electricity company and pertain to its accounts for the year ended 31st March, 2013.

	Rs.
Share Capital	1,00,00,000
Reserve fund (invested in 5% Government Securities)	30,50,000
Loan from State Electricity Board	15,00,000
10% debentures	5,00,000
Fixed assets	40,00,000
Depreciation of fixed assets	10,00,000
Intangible assets	4,00,000

The company earned a post tax (clear) profit of Rs.5,00,000. Show how the profits of the company will be dealt with under the provisions of the Electricity Act, assuming that the Reserve Bank rate during the year was 8%.

..3..

- 11 (a) Microsoft Ltd. Has offered and equipment on a 3 years operating lease to Infosys Ltd. The cost of the equipment was Rs.10,00,000. The annual rental charged by Microsoft Ltd are Rs.3,91,680, Rs.3,76,320 and Rs.3,60,960 for the first 3 years respectively. The equipment is depreciated on straight line method @ 10% p.a. show how the transactions are recorded in the books of Infosys Ltd.

OR

- (b) Sachin Ltd is interested in acquiring the use of an asset costing Rs.15,00,000 it has two options:
 (i) borrow the amount @ 20% p.a. repayable in 5 equal installments or
 (ii) take the asset on lease for a period of 5 years at year end rentals of Rs.3,60,000.
 The corporate tax is 50% and depreciation is allowed on w.d.v @ 20%. The asset will have a salvage value of Rs.5,40,000 at the end of 5th year. You are required to advise the Company on the Lease or buy option P.V. of Re.1 at 20% is.

Year	1	2	3	4	5	Total
PV factor	0.833	0.694	0.579	0.482	0.402	2.911

- 12 (a) State the main problems and Limitations of Human Resource Accounting.

OR

- (b) What is Social Responsibility Accounting? What are its objectives?
 13 (a) Following particulars relate to a limited company which has gone into voluntary liquidation. You are required to prepare the Liquidator's Final Account allowing for his remuneration @ 2% on the amount realized on assets and 2% on the amount distributed to unsecured creditors other than preferential creditors.

	Rs.
Unsecured creditors	2,24,000
Preferential creditors	70,000
Debentures	75,000
The assets realized the following sums:	
Cash in hand	20,000
Land & buildings	1,30,000
Plant & machinery	1,10,000
Fixtures & fittings	7,500

The liquidation expenses amounted to Rs.2000. A call of Rs.2 per share on the partly paid 10,000 equity shares was made and duly paid except in case of one shareholder owning 500 shares.

OR

- 13 (b) Mr. Savior is appointed Liquidator of a company, which went into voluntary liquidation on 1st July, 2013 and the following is the balance sheet of the company as on that date:

Balance Sheet as on 1st July, 2013

Liabilities	Amount(Rs)	Assets	Amount(Rs)
Share Capital:		Plant & Machinery	1,20,000
Equity Shares on Rs.10 each	3,00,000	Leasehold Properties	1,60,000
10% Debentures	2,00,000	Stock & Debtors	2,00,000
Bank Overdraft	70,000	Investments	24,000
Liability for Purchases	80,000	Cash in Hand	6,000
		Profit & Loss A/c	1,40,000
	6,50,000		6,50,000

The Assets were realized as follows:

Machinery	Rs. 2,40,000	Leasehold Property	Rs.2,90,000
Investments	Rs. 16,000	Stock and Debtors	Rs.1,90,000

The Bank Overdraft is secured by deposit of title deeds of Leasehold Properties. Preferential Creditors for Tax and Wages are Rs.4,000 and Telephone rent owing Rs.320. Prepare Statement of Affairs as regards Creditors.

FACULTY OF COMMERCE

B. Com. III -Year Examination, March / April 2014
(Only for General Courses)

(Elective-I)
Paper – 305
Accountancy-I
Advanced Corporate Accounting

Time : 3 Hours

Max. Marks : 70

భాగము - ఎ (5 x 4 = 20)

సూచన : క్రింది వాటిలో ఏవైన ఐదింటికి 20 వాక్యాలను మించకుండా జవాబులు వ్రాయండి.

1. ఈ క్రింది వానిలో ఆస్తి అప్పుల పట్టి, ఇతర సమాచారం నుండి 'మైనారిటీ ఆసక్తి' లెక్కించండి.
31 మార్చి 2013న S ఆస్తి అప్పుల పట్టి

వివరాలు	రూ.	వివరాలు	రూ.
ఒక్కొక్కటి రూ.10 విలువగల ఈ క్విట్	10,00,000	వివిధ ఆస్తులు	15,00,000
వాటా మూలధనం			
మూలధన రిజర్వు	2,00,000		
లాభ నష్టా ఖాతా	2,00,000		
ఇతర అప్పులు	1,00,000		
	15,00,000		15,00,000

జూలై 1, 2012న S లి. వాటాలు 75000 Hలి. 12,00,000కు తీసుకుంది. ఏప్రిల్ 1, 2012 న S లి. లాభనష్టాఖాతా రూ 80,000 నిల్వ చూపింది.

2. ఒక విద్యుత్తు కంపెనీ కి చెందిన ఈ క్రింది వివరాలనుండి 'సహాయకమైన రాబడి' లెక్కించండి.

	రూ.
మూలధన ఆధారం	30,00,000
రిజర్వునిధి పెట్టుబడులు (5% ప్రభుత్వ సెక్యూరిటీలలో)	10,00,000
రాష్ట్ర విద్యుత్తు బోర్డు నుండి రుణం	12,00,000
10% డిబెంచర్లు	3,00,000

రిజర్వుబాంకు రేటును 8% గా ఉపయోగించండి.

3. జనవరి 1, 2007న 'Z' లి (కౌలుకుతీసుకున్న కంపెనీ) 'S' లి (కౌలుదారు) నుండి కౌలుకు ఒక యంత్రాన్ని తీసుకుంది. కౌలుకుతీసుకున్న కాలం మూడు సంవత్సరాలు యంత్రం పూర్తి ఆర్థిక జీవితానికి సరిపోను ఉంది. జనవరి 1, 2007న యంత్రం న్యాయాత్మక విలువ రూ.3,50,000. కౌలుకు తీసుకున్న 'Z'లి ప్రతి సంవత్సరం డిసెంబరు 31, 2007లో ప్రారంభించి సంవత్సరానికి రూ.1,50,000 కౌలు ఒప్పందం ప్రకారం చెల్లించాలి, కౌలుకు తీసుకున్న వ్యక్తి యంత్రం తుక్కు విలువ రూ.11,400 డిసెంబరు 31, 2009న ఉంటుందని కౌలుదారుకు పూచీఇచ్చాడు. కౌలుదారు అంచనా ప్రకారం ఆ విలువ 31 డిసెంబరు 2009న రూ 10,000. ప్రచ్చన వార్షిక వడ్డీ రేటు 15% ప్రతి సంవత్సరం ఆర్థిక చార్జీలు లెక్కించండి. 15% చొప్పున మూడు సంవత్సరాలకు PV కారకం 2.283.
4. సామాజిక వ్యయ లబ్ధి నిష్పత్తి అనగానేమి ? వివరించండి.
5. మానవ వనరుల అకౌంటింగ్ థ్యేయాలేవి ?
6. వ్యయ నియంత్రణ అనగానేమి ? దాని లెక్కింపులో దశలు చూపండి.
7. ఆర్థిక కౌలుకు, నిర్వహణా కౌలుకు గల తేడాలు తెలపండి.

..2..

8. స్వచ్ఛంద పరిసమాప్తి చెందతున్న ఒక పరిమిత కంపెనీ వివరాలు ఈ క్రింది విధంగా ఉన్నాయి. ఆధిక్యరుణదాతలు రూ.2,00,000, హామీలేని రుణదాతలు రూ.4,64,000 10% డిబెంచర్లు రూ 2,40,000.

ఆస్తులు అమ్మగా రూ 6,40,000 పరిష్కారమయ్యాయి. పరిసమాప్తి ఖర్చులు రూ12,000. లిక్విడేటర్ పారితోషికం పరిష్కారమైన ఆస్తుల పై 25%, హామీలేని రుణదాతలకు చెల్లించిన మొత్తం పై 2% లిక్విడేటర్కు చెల్లించే మొత్తం కమీషన్ లెక్కించండి.

భాగము - బి (5 x 10 = 50)

సూచన : క్రింది ప్రశ్నలకు మూడు పేజీలకు మించకుండా జవాబు వ్రాయండి.

- 9.(ఎ) 31 మార్చి 2013న H లి. , S లి. వారి ఆస్తి అప్పుల పట్టీలు ఈ క్రింది విధంగా ఉన్నాయి.

ఆస్తి అప్పుల పట్టీ

అప్పులు	H లి (రూ)	S లి (రూ)	ఆస్తులు	H లి (రూ)	S లి (రూ)
వాటా మూలధనం			ప్లాంటు, యంత్రాలు	10,00,000	4,00,000
ఒక్కొక్కటి రూ.100 విలువ గల ఈ క్వీటీ వాలటాలు	16,00,000	4,00,000	పెట్టుబడులు:		
లాభ నష్ట ఖాతా	2,00,000	80,000	S లి.3600వాటాలు(1/7/12న)	5,60,000	-
బయటివారికి అప్పులు	30,00,000	19,20,000	ఇతర ఆస్తులు	32,40,000	20,00,000
	<u>48,00,000</u>	<u>24,00,000</u>		<u>48,00,000</u>	<u>24,00,000</u>

జూలై 1, 2012 S లిలో 3600 వాటాలు Hలి తీసుకుంది. ఆరోజు S లి ప్లాంటు, యంత్రాలు పుస్తకపు విలువ పై 20శాతం అధికంగా పూనర్మూల్యాంకనం చేశారు కానీ Sలి పుస్తకాలలో ఏ సర్దుబాటు చేయలేదు. అదేరోజు S లి లాభ నష్టాలఖాతా రూ.32,000 క్రెడిట్ నిల్వచుపింది. Hలి దాని సబ్సిడియరీ Sలి వారి ఆస్తులను వాటి సరైన విలువకు తీసుకుని 31.3.2013 నాటి సమీకృత ఆస్తి అప్పుల పట్టీ తయారు చేయండి.

లేదా

- (బి). ఈ క్రింది H లి., S లి., వారి ఆస్తి అప్పుల పట్టీలు మార్చి 31,2013 నాటికి.

అప్పులు	Hలి. (రూ)	Sలి. (రూ)	ఆస్తులు	Hలి. (రూ)	Sలి. (రూ)
ఒక్కొక్కటి 10 విలువ గల ఈక్విటీ వాటాలు	20,00,000	12,00,000	భూమి,భవనాలు(వ్యయంనికి)	10,00,000	8,00,000
సాధారణ రిజర్వు	3,60,000	2,04,000	ప్లాంటు, యంత్రాలు	5,00,000	6,40,000
లాభ నష్టాలఖాతా			పెట్టు బడులు	11,80,000	-
1-4-2012న నిల్వ	2,40,000	96,000	Sలి.లో 8000 వాటాలు	2,80,000	3,20,000
2012-13 లాభం	4,40,000	3,36,000	స్టాకు	6,40,000	4,40,000
రుణదాతలు	<u>5,60,000</u>	<u>3,64,000</u>		<u>36,00,000</u>	<u>22,00,000</u>
	<u>36,00,000</u>	<u>22,00,000</u>			

జనవరి 1, 2013న Hలి వారు 80,000 S లి ఈ క్వీటీ వాటాలు తీసుకున్నారు. Hలి స్టాకులో Sలి నుండి కొన్న రూ.60,000 సరుకు ఉంది. దాని పై S లి వ్యయం పై 25% లాభం చార్జీచేసింది. Hలి దాని సబ్సిడియరీ Sలి సమీకృత ఆస్తి అప్పుల పట్టీ తయారు చేయండి.

..3..

10.(ఎ) సిటీ లైట్ సప్లై కార్పొరేషన్ పుస్తకాల నుండి మార్చి 31, 2013 నాడు ఈ క్రింది నిల్వలు తీసుకున్నారు.

వివరాలు	రూ	రూ
స్థిరాస్తులు	16,200	-
విద్యుత్తు ఉత్పత్తి వ్యయం	6,000	-
విద్యుత్తు పంపిణీ వ్యయం	1,200	-
అద్దె, రేట్లు, పన్నులు	800	-
నిర్వహణా ఖర్చులు	2,400	-
ఆడిట్ ఫీజు	500	-
తరుగుదల	4,000	-
బోర్డు నుండి తీసుకున్న రుణం పై వడ్డీ	4,500	-
డిబెంచర్ల పై వడ్డీ	2,000	-
మధ్యంతర డివిడెండ్	4,000	-
విద్యుత్తు అమ్మకం	-	26,400
మీటరు అద్దె	-	600
బదిలీ ఫీజు	-	600
ఏప్రిల్ 1, 2009నాడు నికర రెవెన్యూ నిల్వ	-	14,000
	41,600	41,600

లేదా

(బి) ఈ క్రింది నిల్వలు ఒక విద్యుత్తు అకౌంట్లకు సంబంధించి 31మార్చి 2013 నాటికి.

రూ.

వాటా మూలధనం	1,00,00,000
రిజర్వు నిధి (5 ప్రభుత్వ సెక్యూరిటీలలో పెట్టుబడి)	30,50,000
రాష్ట్ర విద్యుత్తు బోర్డు నుండి రుణం	15,00,000
10% డిబెంచర్లు	5,00,000
స్థిరాస్తులు	40,00,000
స్థిరాస్తుల పై తరుగుదల	10,00,000
కనిపించని ఆస్తులు	4,00,000

కంపెనీ రూ 5,00,000 పన్ను తరువాత (c1 తో) లాభం సంపాదించింది. రిజర్వు బాంకు రేటు సంవత్సరం లో 8% అనిభావించి కంపెనీ లాభాలకు విద్యుత్తు చట్ట నిబంధనల ప్రకారం ఏవిధంగా పరిగణిస్తారో చూపండి.

11.(ఎ) మైక్రోసాఫ్ట్ లి. వారు ఇన్ ఫోసిస్ లి. వారికి ఒక పరికరాన్ని మూడు సంవత్సరాల ఆపరేటింగ్ లీజ్ కిచ్చినారు. ఆ పరికరం వ్యయం రూ 10,00,000. మొదటి మూడు సంవత్సరాలకు కౌలువరుసగా రూ 3,91,680, రూ 3,76,320, రూ 2,60,960. పరికరం సరళ రేఖా పద్ధతిలో సంవత్సరానికి 10% తరుగుదల లెక్కగడతారు. ఇన్ ఫోసిస్ పుస్తకాలలో ఈ వ్యవహారాలకు చిట్టా పద్దులు రాయండి.

లేదా

11.(బి) సచిన్ లి కు రూ 15,00,000 విలువ కల ఒక యంత్రం వినియోగం అవసరముంది.

ఆ కంపెనీ ముందు రెండు ప్రత్యామ్నాయాలు ఉన్నాయి.

- (1) అవసరమైన మొత్తాన్ని 20% వార్షిక వడ్డీపై ఐదుసమానవాయిదాలలో చెల్లించడం.
- (2) ఆస్తిని 5 సంవత్సరాల కౌలుకు ప్రతి సంవత్సరం అంతంలో రూ 2,60,000 కౌలు మొత్తం చెల్లిస్తూ తీసుకోవడం.

కార్పోరేట్ పన్ను 50%, అనుమతించే తరుగుదల W.D.V. పద్ధతిలో 20% ఆస్తి తుక్కు విలువ ఐదవ సంవత్సరం అంతంలో రూ 5,40,000. కంపెనీకి ఈ రెండు ప్రత్యామ్నాయాల పై సలహా ఇవ్వండి. ఒక రూపాయి 20% పై ప్రస్తుత విలువ.

సంవత్సరం	1	2	3	4	5	మొత్తం
PV కారకం	0.833	0.694	0.579	0.482	0.402	2.911

12.(ఎ) మానవ వనరుల అకౌంటింగ్ ముఖ్యసమస్యలు పేర్కొనండి.

లేదా

(బి) సామాజిక బాధ్యత అకౌంటింగ్ అనగానేమి ? దాని ధ్యేయాలేవి ?

13.(ఎ) స్వచ్ఛంద పరిసమాప్తి చెందుతున్న ఒక పరిమిత కంపెనీ వివరాలు ఈ క్రింది విధంగా ఉన్నాయి. లిక్విడేటర్ కమీషన్ పరిష్కారమైన ఆస్తుల మొత్తం పై 2%, హామీలేని రుణ దాతలకు (ఆధిక్యపు రుణదాతలు మినహా) చెల్లించే మొత్తం పై 2% అనుమతిస్తూ లిక్విడేటర్ ముగింపు ఖాతా తయారు చేయండి.

	రూ.
హామీలేని రుణదాతలు	2,24,000
ఆధిక్యపు రుణదాతలు	70,000
డిబెంచర్లు	75,000
ఆస్తుల పై ఈ క్రింది పరిష్కారం లబించింది:	
చేతిలో నగదు	20,000
భూమి, భవనాలు	1,30,000
ప్లాంటు, యంత్రాలు	1,10,000
ఫర్నిచరు, బిగిపుంలు	7,500

పరిసమాప్తి ఖర్చులు రూ 2,000 పాక్షికంగా చెల్లించిన వాటాల పై ఒక్కొక్కదానికి రూ 2 పిలువగా 10,000 వాటాలకు గాను 500 వాటాలు గల ఒకవాటా దారుడు మినహా మిగిలిన వారందరు డబ్బుచెల్లించారు. లిక్విడేటర్ చివరి అకౌంట్ నివేదిక తయారు చేయండి.

లేదా

(బి) జులై 1, 2013న స్వచ్ఛంద పరిసమాప్తి చెందిన ఒక పరిమిత కంపెనీ లిక్విడేటర్ శ్రీ సేవియర్ ను నియమించారు. ఆ రోజున కంపెనీ ఆస్తి అప్పుల పట్టి ఈ క్రింది విధంగా ఉంది.

అప్పులు	రూ	ఆస్తులు	రూ
వాటామూల ధనం:		ప్లాంటు, యంత్రాలు	1,20,000
ఒక్కొక్కటి రూ.10 విలువగ ఈక్విటీ వాటాలు	3,00,000	కౌలుదారీ ఆస్తులు	1,60,000
10% డిబెంచర్లు	2,00,000	స్టాకు, రుణగ్రస్తులు	2,00,000
బాంకు ఓవర్ డ్రాఫ్ట్	70,000	పెట్టుబడులు	24,000
కొనుగోళ్ళకుగాను అప్పు	80,000	చేతిలో నగదు	6,000
		లాభనష్టాలఖాతా	1,40,000
	<u>6,50,000</u>		<u>6,50,000</u>

ఆస్తులు ఈ క్రింది విధంగా పరిష్కారమయ్యాయి:

యంత్రాలు రూ. 2,40,000

కౌలుదారి ఆస్తి రూ.2,90,000

పెట్టుబడులు రూ. 16,000

స్టాకు, రుణగ్రస్తులు రూ.1,90,000

బాంకు ఓవర్ డ్రాఫ్ట్ కు గాను కౌలుదారి ఆస్తి పత్రాలను హామీగా ఉంచారు. పన్ను,

వేతనాలకుగాను ఆధిక్యపు రుణ దాతలు రూ 4,000 చెల్లించివలసిన టేలిఫోన్ అద్దె రూ.320.

రుణదాతలకు సంబంధించి వ్యవహారాల నివేదిక తయారు చేయండి.

FACULTY OF COMMERCE
B.Com. III-Year Examination, March / April - 2014
(Only for General Courses)
Elective - I (Paper - 305)
Accountancy - I
Advanced Corporate Accounting

Time : 3 Hours

Max: Marks : 70

(5x4=20Marks) حصہ۔ الف

نوٹ : کسی پانچ سوالات کے جوابات تحریر کیجئے۔ ہر جواب بیس سطروں سے زائد نہ ہو۔

1. درج ذیل میزانی گوشوارے اور زائد معلومات کی مدد سے اقلیتی مفاد تحسیب کیجئے:

31 مارچ 2013 پر 'S' لمیٹڈ کا میزانی گوشوارہ

روپے	اثاثہ جات	روپے	واجبات
15,00,000	متفرق اثاثہ جات	10,00,000	مساواتی سرمایہ (-/10 روپے فی حصص)
		2,00,000	اصل ذخیرہ
		2,00,000	نفع و نقصان کھاتہ
		1,00,000	دیگر واجبات
<u>15,00,000</u>		<u>15,00,000</u>	

2. یکم جولائی 2012 کو 'H' لمیٹڈ نے 75,000 حصص 'S' لمیٹڈ سے -/12,00,000 روپے میں خریدے۔
یکم اپریل 2012 کو 'S' لمیٹڈ کے نفع و نقصان کھاتے میں -/80,000 روپے تھے۔
درج ذیل اعداد و شمار ایک الیکٹریٹی کمپنی سے متعلق ہیں۔ موزوں شرح واپسی کی تحسیب کیجئے۔

روپے	
30,00,000/-	بنیادی سرمایہ (Capital Base)
10,00,000/-	ریزرو فنڈ انوسٹمنٹ (5% سرکاری تمسکات)
12,00,000/-	اسٹیٹ الیکٹریٹی بورڈ سے قرض
3,00,000/-	10% ڈپنڈرز

ریزرو بنک کی شرح 8% ہے۔

3. یکم جنوری 2007 کو 'Z' لمیٹڈ (lessee) نے ایک مشین قول پر 'S' لمیٹڈ (Lessor) سے خریدی قول کی مدت مشین کی کارکردگی مدت طے پائی یعنی تین سال
یکم جنوری 2007 کو مشین کی موزوں قیمت -/3,50,000 روپے تھی۔ قول کے معاہدے کے تحت lessee، 31 دسمبر 2007 پر ہر سال
-/1,50,000 روپے ادا کرے۔ Lessor کو 31 دسمبر 2009 کو باقیماندہ قیمت -/11,400 روپے کی گیارہٹی ہے تاہم lessor نے تخمینہ کیا کہ
31 دسمبر 2009 کو باقیماندہ قیمت صرف -/10,000 روپے ہونی چاہئے۔ شرح سود 15% سالانہ ہے۔ ہر سال فیٹنس چارجس کی تحسیب کیجئے جبکہ
15% کے حساب سے تین سال کے لئے PVF 2.283 ہو۔

4. سوشل کاسٹ بٹیفٹ کیا ہے؟ واضح کیجئے۔

5. ہیومن ریسورس اکاؤنٹنگ کے مقاصد کیا ہیں؟

6. کاسٹ (cost) کنٹرول کیا ہے؟ کاسٹ کنٹرول (cost control) کی تحسیب کے لئے اقدامات بتائیے۔

7. مالیاتی اور آپریٹنگ قول کے درمیان فرق بتائیے۔

8. درج ذیل تفصیلات ایک لمیٹڈ کمپنی سے متعلق ہیں جو رضا کارانہ طور پر تحلیل ہو گئی ہے۔ ترجیحی لین دار -/2,00,000 روپے غیر محفوظ لین دار -/4,64,000
روپے، 10% ڈپنڈرز -/2,40,000 روپے اثاثہ جات کی فروخت سے -/6,40,000 روپے حاصل ہوئے۔ تحلیلی مصارف -/12,000 روپے تحلیل
کار کا معاوضہ اثاثہ جات کی فروخت سے موصولہ رقم کا 2.5% اور غیر محفوظ لین داروں کو ادا کردہ رقم کا 2% ادا شدنی ہے۔ تحلیل کار کا کل معاوضہ محسوب کیجئے۔

حصہ - ب (5x10=50Marks)

نوٹ : تمام سوالات کے جواب دیجئے۔ ہر جواب چار صفحاتوں سے زائد نہ ہو۔

(a.9) 31 مارچ 2013 کو ختم سال کے لئے 'H' اور 'S' لمیٹڈ کا میزانی گوشوارہ درج ذیل تھا۔

واجبات	'H' Ltd. (Rs.)	'S' Ltd. (Rs.)	اثاثہ جات	'H' Ltd. (Rs.)	'S' Ltd. (Rs.)
شیر لمیٹڈ (Share Capital):			پلانٹ و مشینری	10,00,000	4,00,000
سرمایہ مساواتی حصص بحساب - 100 روپے فی حصص	16,00,000	4,00,000	انوٹمنٹس:		
نفع و نقصان کھاتہ	2,00,000	80,000	01.7.12 پر 'S' لمیٹڈ میں 3600 حصص	5,60,000	-
خارجی واجبات	30,00,000	19,20,000	دیگر اثاثہ جات	32,40,000	20,00,000
	48,00,000	24,00,000		48,00,000	24,00,000

'H' لمیٹڈ نے یکم جولائی 2012 کو 'S' لمیٹڈ کے 3600 حصص خریدے۔ تاریخ خرید پر 'S' لمیٹڈ کی پلانٹ و مشینری کی قیمت اس کی کتابی قیمت کا 20% زیادہ کی گئی لیکن 'S' لمیٹڈ کی کتابوں میں اندراج نہیں کیا گیا اور نفع و نقصان کھاتے میں -/32,000 روپے کریڈٹ بیلینس تھا۔ 31 مارچ 2013 کو 'H' لمیٹڈ کا مجمع میزانی گوشوارہ اس کی ذیلی کمپنی 'S' لمیٹڈ کے ساتھ تیار کیجئے۔ یہ فرض کرتے ہوئے کہ اثاثہ جات کی موزوں قیمت لی گئی۔

یا

(b) 31 مارچ 2013، 'H' اور 'S' لمیٹڈ کا میزانی گوشوارہ درج ذیل تھا۔

واجبات	'H' Ltd. (Rs.)	'S' Ltd. (Rs.)	اثاثہ جات	'H' Ltd. (Rs.)	'S' Ltd. (Rs.)
شیر لمیٹڈ (Share Capital):			اراضی اور عمارتیں	10,00,000	8,00,000
سرمایہ مساواتی حصص - 10 روپے	20,00,000	12,00,000	پلانٹ و مشینری	5,00,000	6,40,000
عام ذخیرہ	3,60,000	2,04,000	انوٹمنٹس:		
نفع و نقصان کھاتہ:			'S' لمیٹڈ میں 80,000 حصص	11,80,000	-
1-4-2012 پر بیلینس	2,40,000	96,000	اشاک	2,80,000	3,20,000
2012-13 پر نفع	4,40,000	3,36,000	دیگر رواں اثاثہ جات	6,40,000	4,40,000
لین دار	5,60,000	3,64,000			
	36,00,000	22,00,000		36,00,000	22,00,000

یکم جنوری 2013 کو 'H' لمیٹڈ نے 'S' لمیٹڈ کے 80,000 حصص خریدے۔ 'H' لمیٹڈ کے اشاک میں 60,000 روپے کا مال 'S' لمیٹڈ سے خریدا گیا شامل ہے جس پر آخر الذکر لاگت پر 20% نفع عاید کرتا ہے۔ اس کی ذیلی کمپنی 'S' لمیٹڈ کے ساتھ 'H' لمیٹڈ کا مجمع میزانی گوشوارہ تیار کیجئے۔

(a.10) 31 مارچ 2013 کو سٹی لائٹ سپلائی کارپوریشن کی کتابوں سے درج ذیل اقتباسات لیے گئے ہیں۔

	روپے	روپے
قائم اثاثہ جات	16,200	-
برقی کی تیاری پر لاگت	6,000	-
برقی کی تقسیم پر لاگت	1,200	-
کرایہ - ریش اور ٹیکس	800	-
انتظامی مصارف	2,400	-
آڈٹ فیس	500	-
فرسودگی	4,000	-
بورڈ سے قرض پر سود	4,500	-
ڈبچہ پر سود	2,000	-
درمیانی ڈیوڈینڈز	4,000	-
کرنٹ کی فروخت	-	26,400
میٹر کا کرایہ	-	600
ٹرانسفر فیس	-	600
یکم اپریل 2009 کو خالص ریونیو اکاؤنٹ کا بیلنس	-	14,000
	41,600	41,600

b.10. درج ذیل بیلینس ایک الیکٹریٹی کمپنی سے متعلق 31 مارچ 2013 ختم پر دیئے گئے ہیں۔

روپے	
1,00,00,000	سرمایہ
30,50,000	ذخیرہ فنڈ
15,00,000	اسٹیٹ الیکٹریٹی بورڈ سے قرض
5,00,000	10% ڈبچرز
40,00,000	قائم اثاثے
10,00,000	قائم اثاثوں پر فرسودگی
4,00,000	غیر بصری اثاثے

کمپنی کا مابعد ٹیکس منافع -/5,00,000 روپے ہے۔ الیکٹریٹی قانون کی گنجائشوں کے تحت کمپنی کا نفع کس طرح برتا جائے گا۔ یہ فرض کریں کہ ریزرو بنک کی شرح 8% ہے۔

a.11 (a) مائیکروسافٹ لمیٹڈ نے انفویس لمیٹڈ کو ایک آلہ تین سال قوت پر دیا۔ آلہ کی قیمت -/10,00,000 روپے ہوتی ہے۔ مائیکروسافٹ لمیٹڈ سالانہ کرایہ بالترتیب -/3,91,680 روپے، -/3,76,320 روپے اور -/3,60,960 روپے پہلے تین سال کے لئے عائد کرتی ہے۔ اس آلہ پر فرسودگی سیدھی لکیر کے طریقے کے تحت 10% سالانہ عاید کی جاتی ہے۔ انفویس لمیٹڈ کی کتابوں میں اندراجات کیسے مندرج ہوں گے۔

b.11 (b) سچن لمیٹڈ ایک اثاثہ 15,00,000 روپے کی خریدنے میں دلچسپی رکھتی ہے اس کے نزدیک دو معاملات ہیں:

- (1) رقم قرض لے کر 20% سالانہ سود پر پانچ اقساط پر ادا کرے۔
 - (2) اثاثہ کو قوت پر لے کر سالانہ -/3,60,000 روپے پانچ سال ادا کرے۔
- کارپوریٹ ٹیکس 50% اور فرسودگی گھٹتی اقساط کے طریقے پر 20% عائد کرے۔
- اثاثہ کی ایک سالوٹیج قیمت 5 سال کے آخر میں 5,40,000 روپے ہوگی۔

آپ رائے دیں کہ کمپنی اس اثاثہ کو خریدے یا قوت پر لے۔ ایک روپیہ پر PV بشرح 20% پر

سال	1	2	3	4	5	جملہ
PV factor	0.833	0.694	0.579	0.482	0.402	2.911

a.12 (a) انسانی وسائل کھاتہ نویسی کے اہم مسائل اور خامیاں بیان کیجئے۔

b) سوشل ریسپانسیبیلٹی اکاؤنٹنگ کیا ہے؟ اس کے مقاصد بیان کیجئے۔

a.13 (a) ذیل میں دی گئی تفصیلات ایک لمیٹڈ کمپنی سے متعلق ہیں جو رضا کارانہ طور پر تحلیل ہوگئی۔ آپ سے تحلیل کار کا آخری کھاتے کی تیاری مطلوب ہے۔ اس کا معاوضہ اثاثوں کی فروخت سے موصولہ رقم پر 2% اور غیر محفوظ لین داروں کو تقسیم پر 2% بجز ترجیحی لین داروں کے۔

روپے	
2,24,000	غیر محفوظ لین دار
70,000	ترجیحی لین دار
75,000	ڈبچرز
	اثاثوں کی فروخت سے موصولہ رقم
20,000	ہاتھ میں نقدی
1,30,000	اراضی اور عمارتیں
1,10,000	پلانٹ و مشینری
7,500	فیکر و فننگس

تحلیلی مصارف -/2000 روپے ہوئے جزوی ادا شدہ حصص پر طلب کی رقم -/21 روپے 10,000 حصص پر ادا کئے گئے بجز ایک حصص دار کے جس کے پاس 500 حصص ہیں۔

(b.13) مسٹریٹریز کو ایک کمپنی کا تحلیل کار مقرر کیا گیا اس کمپنی کی تحلیل یکم جولائی 2013 کو رضا کارانہ طور پر عمل میں آئی۔ اس تاریخ پر اس کا میزانی گوشوارہ درج ذیل تھا۔

یکم جولائی 2013 کو میزانی گوشوارہ

روپے	اثاثے	روپے	واجبات
1,20,000	پلانٹ و مشینری		شیر کیپٹل:
1,60,000	لیز ہولڈ عمارت	3,00,000	سرمایہ مساواتی حصص 10 روپے فی حصص
2,00,000	اسٹاک اور دین دار	2,00,000	10% ڈسٹنڈرز
24,000	انو سٹمنٹس	70,000	بنک اور ڈرافٹ
6,000	ہاتھ میں نقدی	80,000	خرید کے لئے واجبات
1,40,000	نفع و نقصان کھاتہ		
<u>6,50,000</u>		<u>6,50,000</u>	

اثاثوں کی فروخت سے موصولہ رقم:

مشینری 2,40,000 روپے لیز ہولڈر پر اپنی 2,90,000 روپے انوسٹمنٹس 16,000 روپے اسٹاک اور دین دار 1,90,000 روپے۔
بنک اور ڈرافٹ لیز ہولڈر پر اپریٹیز کی ضمانت پر ہے۔ ٹیکس اور اجرتوں کے لئے ترجیح لین دار 4000 روپے اور واجب الادا ڈیٹیلینوں کا کرایہ 320 روپے۔
لین داروں سے متعلق گوشوارہ برائے معاملات statement of affairs تیار کیجئے۔

☆☆☆

FACULTY OF COMMERCE

B. Com. III - Year Examination, March / April 2014

(Only for General Courses)

(Elective-I)

Paper - 305

Accountancy-I

Advanced Corporate Accounting

Time : 3 Hours

Max. Marks : 70

विभाग - 'अ' (5x4=20 अंक)

नोट : निम्न में से किन्हीं पाँच प्रश्नों के उत्तर दीजिए। वर्णनात्मक प्रश्नों के उत्तर को 20 पंक्तियों तक सीमित रखें।

1. निम्न स्थिति विवरण एवं अतिरिक्त जानकारियों की सहायता से माइनारिटी इंटरेस्ट ज्ञात कीजिए।

31 मार्च 2013-S Ltd का स्थिति विवरण

देयताएँ	रकम (रु.)	संपत्तियाँ	रकम (रु.)
इक्विटी शेयर पूंजी (रु.10 प्रति शेयर)	10,00,000	विविध संपत्तियाँ	15,00,000
पूंजीगत जमा	2,00,000		
लाभ-हानि खाता	2,00,000		
अन्य देयताएँ	<u>1,00,000</u>		
	15,00,000		<u>15,00,000</u>

1 जुलाई 2012 को H Ltd ने S Ltd के 75,000 शेयरों का अधिग्रहण किया। 1 अप्रैल 2012 को S Ltd के लाभ-हानि खाते का शेष था रु.80,000/-

2. निम्न विवरण एक इलेक्ट्रीकल कंपनी से संबंधित है। इनके आधार पर उपयुक्त आय (Reasonable return) ज्ञात कीजिए।

	(रु.)
पूंजी आधार (base)	30,00,000
रिजर्व फण्ड में निवेश (5% सरकारी प्रतिभूतियों को इंगित करता है)	10,00,000
स्टेट इलेक्ट्रीसिटी बोर्ड से ऋण	12,00,000
10% डिबेंचर्स	3,00,000
रिजर्व बैंक की दर अनुमानित 8%	

..2..

3. 'Z' Ltd (the lessee) ने एक मशीनरी S Ltd (the lessor) से 1 जनवरी 2007 को लीज पर ली। लीज की अवधि मशीन की संपूर्ण क्रियाशील जीवनावधि तक की है जो 3 वर्ष है। 1 जनवरी, 2007 को मशीन की फेयर वेल्यु है रु.3,50,000 लीज अनुबंध के अनुसार लेनदार को 31 दिसंबर 2007 से शुरू होने वाले वर्ष से प्रत्येक वर्ष रु.1,50,000 लीज का किराया भरना है। किराएदार (lessee) को दिनांक 31 दिसंबर 2009 को मशीनरी की बची खुची (residual) कीमत रु.11,400 की गारंटी लीज पर देनवाले द्वारा दी गई है जबकि देनदार को उम्मीद है कि मशीन की साल्वेज वेल्यु दिनांक 23 दिसंबर को 2009 को रु.10,000 ही होगी। ब्याज की इम्प्लीसिट दर प्रति वर्ष 15% है। प्रति वर्ष के फायनान्स चर्जेस ज्ञात कीजिए। PV फेक्टर 15% का 3 वर्ष के लिए है 2.283.
4. सामाजिक लागत लाभ अनुपात (social cost benefit ratio) क्या है? समझाइए।
5. मानव संसाधन लेखों के उद्देश्य क्या हैं?
6. नियंत्रण की लागत (cost of control) क्या है? इस लागत के निर्धारण के विभिन्न चरण कौन से हैं?
7. भेद कीजिए :- वित्तीय लीज (financial lease) और कार्यकारी लीज (operating lease) में।
8. निम्न विवरण एक कंपनी के संबंध में है जो स्वयं ही लिक्विडेशन में चली गई है?

प्रेफेरेन्शीयल क्रेडीटार्स रु.2,00,000, असुरक्षित क्रेडीटार्स रु.4,64,000
10% डिबेन्चर्स रु.2,40,000

संपत्तियों से प्राप्त रकम रु.6,40,000। लिक्विडेशन खर्च रु.12,000 और लिक्विडेटर का पारिश्रमिक संपत्तियों से प्राप्त रकम पर 2.5% तय किया गया है और 2% उस राशि का जो असुरक्षित क्रेडीटार्स को भुगतानित की गयी है।

लिक्विडेटर को भुगतानित होने वाले पूरे पारिश्रमिक को ज्ञात कीजिए।

विभाग - 'ब' (5x10=50 अंक)

नोट : निम्न प्रश्नों के उत्तर दीजिए। प्रत्येक वर्णनात्मक उत्तर को 4 पृष्ठों तक सीमित रखें।

9.(a) दिनांक 31 मार्च, 2013 को H Ltd एवं S Ltd के स्थिति विवरण निम्न प्रकार थे।

देयताएँ	H.Ltd (रु.)	S.Ltd. (रु.)	संपत्तियाँ	H.Ltd (रु.)	S.Ltd. (रु.)
शेयर पूंजी :			प्लांट व मशीनरी	10,00,000	4,00,000
इक्विटी शेयर प्रत्येक शेयर रु100	16,00,000	4,00,000	निवेश :		
			3600 शेयर्स S Ltd	5,60,000	-
लाभ-हानि खाता	2,00,000	80,000	में (1.7.2012 को)		
बाहरी देयताएँ	<u>30,00,000</u>	<u>19,20,000</u>	अन्य संपत्तियाँ	<u>32,40,000</u>	<u>20,00,000</u>
	48,00,000	24,00,000		48,00,000	24,00,000

H Ltd ने 1 जुलाई 2012 को S Ltd के 3600 इक्विटी शेयरों का अधिग्रहण कर लिया। इस अधिग्रहण की तिथि को S Ltd के प्लाण्ट एवं मशीनरी का मूल्यांकन उसके पुस्तकीय मूल्य से 20% अधिक किया गया जबकि S Ltd की पुस्तकों में कोई भी समायोजन नहीं किया गया और इनकी पुस्तकों में लाभ-हानि खाते में क्रेडीट शेष था रु.32,000. दिनांक 31 मार्च 2013 को H.Ltd और S Ltd का एक मिश्रित स्थिति विवरण (consolidated Balance sheet) बनाइए। इस बात का ध्यान रहे कि संपत्तियों को उनके उचित मूल्य पर लिया जाएगा।

..3..

अथवा

(b) दिनांक 31 मार्च 2013 को H Ltd और S Ltd के स्थिति विवरण निम्न प्रकार थे-

देयताएँ	H.Ltd (रु.)	S.Ltd. (रु.)	संपत्तियाँ	H.Ltd (रु.)	S.Ltd. (रु.)
शेयर पूंजी :			भूमि व भवन लागत पर	10,00,000	8,00,000
इक्विटी शेयर रु.10 प्रति	20,00,000	12,00,000	प्लाण्ट एवं मशीनरी	5,00,000	6,40,000
शेयर					
जनरल रिजर्व	3,60,000	2,04,000	निवेश :		
लाभ-हानि खाता :			80,000 शेयर S Ltd. के	11,80,000	-
1-4-2012 का शेष	2,40,000	96,000	स्टॉक	2,80,000	3,20,000
2012-13 का लाभ	4,40,000	3,36,000	अन्य वर्तमान संपत्तियाँ	6,40,000	4,40,000
क्रेडीटार्स	5,60,000	3,64,000			
	36,00,000	22,00,000		36,00,000	22,00,000

दिनांक : 1 जनवरी, 2013 को H Ltd ने 80,000 इक्विटी शेयर S Ltd के अधिग्रहित किए। H Ltd के स्टॉक में रु.60,000 का माल है जिसे S Ltd से लागत पर 25% लाभ लगा कर खरीदा गया है।

H Ltd और S Ltd का मिश्रित स्थिति विवरण (consolidated balance sheet) बनाइए।

10.(a) दिनांक : 1 जनवरी, 2013 को सिटी लाईट सप्लाय कार्पोरेशन की पुस्तकों से निम्न विवरण लिए गए हैं।

विवरण	रु.	रु.
स्थायी संपत्तियाँ	16,200	-
बिजली उत्पादन लागत	6,000	-
बिजली वितरण लागत	1,200	-
किराया दर एवं कर	800	-
प्रबंधकीय खर्च	2,400	-
ऑडिट फीस	500	-
मूल्य ह्रास	4,000	-
बोर्ड से लिए गए ऋण पर ब्याज	4,500	-
डिबेंचर्स पर ब्याज	2,000	-
अंतरिम लाभांश	4,000	-
बिजली की बिक्री	-	26,400
मीटर का किराया	-	600
ट्रांसफर्स फीस	-	600
नेट रेवेन्यु एकाउंट का शेष 1 अप्रैल 2009	-	14,000
	41,600	41,600

बनाइए : (1) रेवेन्यु एकाउंट एवं (2) नेट रेवेन्यु एकाउंट

..4..

अथवा

- (b) 31 मार्च 2013 को समाप्त होनेवाले वर्ष के लिए एक इलेक्ट्रीक कंपनी से और उनके लेखों से संबंधित खाता शेष नीचे दिए गए हैं।

	रु.
शेयर पूंजी	1,00,00,000
रिजर्व फण्ड (5% सरकारी प्रतिभूतियों में निवेशित)	30,50,000
स्टेट इलेक्ट्रीसिटी बोर्ड का ऋण	15,00,000
10% डिबेंचर्स	5,00,000
स्थायी संपत्तियाँ	40,00,000
स्थायी संपत्तियों का मूल्य ह्रास	10,00,000
अदृश्य संपत्तियाँ (intangible assets)	4,00,000

कंपनी ने करों के भुगतान के पश्चात् रु.5,00,000 का लाभ कमाया। इलेक्ट्रीसिटी अधिनियम के प्रावधानों के अनुसार कंपनी के लाभों को कैसे डील किया जाएगा। अनुमान लगाइए कि रिजर्व बैंक की वर्षावधि में प्रभावित दर है 8%.

- 11.(a) माइक्रोसॉफ्ट लिमिटेड ने 3 वर्ष के लिए इन्फोसिस लिमिटेड को एक उपकरण क्रयाशील लीज पर उपलब्ध करवाया। इस उपकरण की लागत थी रु.10,00,000। माइक्रोसॉफ्ट द्वारा प्रति वर्ष का किराया लगाया गया है रु.3,91,680, रु.3,76,320 एवं रु.3,60,960 क्रमशः तीन वर्षों के लिए। इस उपकरण पर सरल रेखा पद्धति (straight line method) से मूल्य ह्रास @ 10% प्रति वर्ष की दर से, घटाया गया है। इन लेन-देनों को इन्फोसिस लिमिटेड की पुस्तकों में कैसे दिखाया जाएगा?

अथवा

- (b) सचिन लिमिटेड एक संपत्ति, जिसका मूल्य रु.15,00,000 है, खरीदने को उत्सुक है। इनके पास दो विकल्प उपलब्ध हैं। (1) उधार लेना @ 20% प्रति वर्ष, जिसका भुगतान 5 वर्षों में समान किश्तों (installments) में करना है। अथवा (2) इस संपत्ति को पाँच साल की लीज पर लेना जिसका वर्ष के अंत में किराया भरना होगा रु.3,60,000 कार्पोरेट टैक्स की दर 50% और मूल्य ह्रास w.d.v. पर घटाया जाना है @ 20%। इस संपत्ति का बाकी बचा मूल्य (salvage value) पाँचवें वर्ष की समाप्ति पर होगा रु.5,40,000. आपको कंपनी को सलाह देनी है कि वह किस विकल्प (खरीदना या लीज पर लेना) को चुने। P.V. के प्रति 1 रुपये पर @ 20% है-

वर्ष	1	2	3	4	5	कुल
PV factor	0.833	0.694	0.579	0.482	0.402	2.911

- 12.(a) मानव संसाधन अभिलेखों की मुख्य दिक्कतें और सीमाएँ क्या हैं- लिखिए।

अथवा

- (b) सामाजिक उत्तरदायित्व अभिलेखे (social responsibility accounting) क्या है? इनके उद्देश्य क्या हैं?

..5..

- 13.(a) निम्न विवरण एक स्वयं लीक्वीडेशन में गई कंपनी से संबंधित है। आपको लिक्वीडेटर का फायनल स्टेटमेंट ऑफ एकाउंट बनाना है। लिक्वीडेटर का पारिश्रमिक होगा- @ 2% उस मूल्य पर जो संपत्तियों को बेच कर प्राप्त होगा और 2% उस रकम पर जो असुरक्षित क्रेडीटर्स को दी जाएगी लेकिन इसमें प्रेफेरेन्शीयल क्रेडीटर्स शामिल नहीं है।

	(रु.)
असुरक्षित क्रेडीटर्स	2,24,000
प्रेफेरेन्शीयल क्रेडीटर्स	70,000
डिबेंचर्स	75,000
संपत्तियों से प्राप्त रकम है-	
नकद	20,000
भूमि एवं भवन	1,30,000
प्लाण्ट एवं मशीनरी	1,10,000
फिक्स्चर्स एवं फिटिंग्स	7,500

लीक्वीडेशन के खर्च हुए रु.2,000/- अर्ध भुगतानित 10,000 इक्वीटी शेयर पर रु.2 प्रति शेयर की रकम बुलाई गई (called) जिसे सभी ने अदा किया किंतु एक शेयर धारक जिसके पास 500 शेयर थे, उसने इसका भुगतान नहीं किया।

अथवा

- (b) मि.सेवियर को एक कंपनी का लिक्वीडेटर नियुक्त किया गया है जिसने स्वयं लीक्वीडेशन को स्वीकारा है। दिनांक 1 जुलाई 2013 को, लीक्वीडेशन की तिथि को, इस कंपनी का स्थिति विवरण निम्न प्रकार था-

स्थिति विवरण दिनांक : 1 जुलाई 2013

देयताएँ	रकम (रु.)	संपत्तियाँ	रकम (रु.)
शेयर पूंजी :		प्लाण्ट एवं मशीनरी	1,20,000
इक्वीटी शेयर रु.10 प्रति शेयर	3,00,000	लीज होल्ड प्रॉपर्टी	1,60,000
10% डिबेंचर्स	2,00,000	स्टॉक एवं देनदार	2,00,000
बैंक ओवर ड्राफ्ट	70,000	निवेश	24,000
खरीदी पर बकाया	80,000	हस्तगत रोकड़	6,000
		लाभ हानि खाता	1,40,000
	6,50,000		6,50,000

संपत्तियों से प्राप्त हुए :-

मशीनरी रु.2,40,000	लीज होल्ड प्रॉपर्टी	रु.2,90,000
निवेश रु. 16,000	स्टॉक व देनदार	रु.1,90,000

बैंक ओवर ड्राफ्ट लीज होल्ड प्रॉपर्टी के टायटल डीड्स के डिपोजिट से सुरक्षित है। कर और मजदूरी के प्रेफेरेन्शीयल क्रेडीटर्स हद्दु.4,000, एवं टेलीफोन का किराया बाकी है रु.320, क्रेडीटर्स से संबंधित स्टेटमेंट ऑफ एफेयर्स (statement of affairs) बनाइए।

FACULTY OF COMMERCE

B. Com. III -Year Examination, March / April 2014
(Common Paper for Computers, Computer Applications (Voc.) & Vocational Courses)
(Elective – I)

Paper – 305: Accountancy - II
Cost Accounting

Time : 3 Hours

Max. Marks : 70

PART – A (5 x 4 = 20 Marks)**Note** : Answer any **five** of the following questions in not exceeding 20 lines each.

- 1 Define Cost Accounting and bring out its significance.
- 2 A bore well Co uses about 75000 valves per annum. The cost of each valve is Rs.1.50 and the carrying cost is estimated to be 20% on average inventory. The cost to place an order is Rs.18. Determine EOQ.
- 3 What is continuous stock taking?
- 4 What is time keeping? State three methods of time keeping.
- 5 How will you treat sale of scrap in cost sheet?
- 6 From the following information prepare a process account, 1000 units at Rs. 40 per unit were introduced in process I.

Labour cost	Rs.5000
Material	Rs.20,000
Production overhead	Rs. 3,500

The normal loss is estimated at 10% of the input and can be sold at Rs.10 per unit. Actual production was 900 units.
- 7 What is contribution in marginal costs?
- 8 Define standard costing.

PART – B (5 x 10 = 50 Marks)**Note** : Answer the following questions in not exceeding four pages each.

- 9 (a) Explain the steps taken to install a Costs Accounting System.

OR

 (b) What do you understand by elements of cost? Explain the different elements of total cost of a product.
- 10 (a) From the following information prepare a stores ledger by adopting the weighted average method and ascertain the value of the closing stock.
 2011
 April 1 Opening stock 600 units @ Rs. 30 per unit
 April 4 Purchases 1200 units @ Rs. 40 per unit
 April 6 Issued 1000 units
 April 10 Purchased 1400 units @ Rs. 40 per unit
 April 15 Issued 1600 units
 April 20 Purchased 600 units @ Rs. 50 per unit
 April 25 Issued 200 units

OR

- (b) A company has three production departments P1, P2, and P3 and two service departments S1 and S2 for a period the Departmental Distribution Summary of expenses is as follows:

P1 Rs.8000; P2 Rs.7000, P3 Rs.5,000; S1 Rs.2340 and S2 Rs.3000

The expenses of S1 and S2 are allocated as follows:

	P1	P2	P3	S1	S2
S1	20%	40%	30%	-	10%
S2	40%	20%	20%	20%	-

Apportion the service departments expenses to production departments by Simultaneous Equation Method.

..2..

- 11 (a) A contractor has undertaken construction work at contract price of Rs.12,00,000 on 1-4.2010. The following are the particulars of the contract upto 31-3-2011.

	Rs.
Material purchased	2,00,000
Material issued from stores	8,000
Indirect expenses	70,000
Labour	2,02,000
Plant	2,81,000
Material in hand	15,000
Material lost by fire	5,000
Material at site on 31.3.2011	8,000
Plant at site	2,40,000

Cash received on account upto 31-3-2011 amounted to Rs.4,48,000 which represent 80% of work certified. Work not certified represent Rs.80,000. Prepare contract account and show the amount to be transferred to profit and loss account. Also prepare contractee account and show how the items appear in Balance Sheet.

OR

- (b) A transport company has given a route 40 km long to run a bus. The bus costs the company Rs.1,00,000. It has been insured at 3% pa and the annual tax will amount to Rs.2000. Garage rent is Rs.200 pm. Annual repairs will be Rs.2000 and the bus is likely to last for 5 years. The drivers salary will be Rs.300 pm and the conductors salary will be Rs.200 pm in addition to Rs.900 pm towards commission (to be shared by the driver and conductor equally).

Cost of stationary will be Rs. 100 p.m. Manager cum Accountant salary is Rs.700 p.m.

Petrol and oil will be Rs.50 per 100 kms. The bus will make 3 up and down trips per day carrying on an average 40 passengers on each trip. Assuming 15% profit. Calculate the bus fare to be charged from each passenger. The bus will run on an average 25 days in a month.

- 12 (a) B Ltd incurred a total cost of Rs.40,000 on sales of Rs.45,000 in the first half of a year and Rs.43,000 cost on sales of Rs.50,000 in the second half of the year. (I). Assuming that costs and prices remained the same, calculate for the entire year (i) P/V ratio (ii) fixed expenses (iii) break-even sales and (iv) percentage of margin of safety.

OR

- (b) Discuss the importance of Break-Even point, Margin of safety, contribution and profit volume ratio in relation to marginal costing.

- 13 (a) Standard labour hours and rate for production of Article 'A' are given below:

	Hours	Rate	Total
Skilled worker	5	150	750
Unskilled worker	8	50	400
Semi skilled worker	4	75	<u>300</u>
			<u>1,450</u>
Actual data:	units	Rate per hour	Total
Articles produced	1000 units		
Skilled worker	4500 hours	200	9,00,000
Unskilled worker	10000 hours	45	4,50,000
Semiskilled worker	4200 hours	75	<u>3,15,000</u>
			<u>16,65,000</u>

Calculate :

- (i) Labour Cost Variance (ii) Labour rate variance (iii) Labour mix variance

OR

- (b) Describe the managerial use of variances.

FACULTY OF COMMERCE
B. Com. III -Year Examination, March / April 2014
(Common Paper for Computers, Computer Applications (Voc.) & Vocational Courses)
(Elective – I)

Paper – 305
Accountancy - II
Cost Accounting

Time : 3 Hours

Max. Marks : 70

భాగము - ఎ (5 x 4 = 20)

సూచన : క్రింది వాటిలో ఏవైన ఐదింటికి 20 వాక్యాలకు మించకుండా సమాధానాలు వ్రాయండి.

1. కాస్ట్ అకౌంటింగ్‌ను నిర్వచించి, దాని ప్రాధాన్యతను తెలుపండి.
2. ఒకబోర్ వెల్ కంపెనీ సంవత్సరానికి 75,000 వాల్వలను ఉపయోగిస్తుంది. ఒక్కొక్క వాల్వ్ ఖరీదు రూ 1.50కాగా నిర్వహణ (carrying) వ్యయం సగటు ఇన్వెంటరీ లో 20% గా అంచనావేశారు. ఒక్కొక్క ఆర్డరు చేయడానికి ఖర్చు రూ 18 EOQను నిర్ధారించండి.
3. నిరంతరం స్టాక్ తీసుకోవడం అంటే ఏమిటి.
4. టైమ్ కీపింగ్ అనగానేమి ? దానికి గల మూడు పద్ధతులను తెలుపండి.
5. వ్యయ నివేదికలో తుక్కు అమ్మకాన్ని ఏవిధంగా పరిగణిస్తారు ?
6. ఈ క్రింది సమాచారం నుండి ప్రాసెస్ ఖాతా తాయారు చేయండి.
 ప్రాసెస్ లో యూనిట్ ఒకటికి రూ.40 చొప్పున 1000 యూనిట్లు ప్రవేశ పెట్టారు.
 రూ.
 శ్రమవ్యయం 5,000
 మెటీరియల్ 20,000
 ఉత్పత్తి ఓవర్ హెడ్ 3,500
 సాధారణ నష్టం ఇన్ ఫుట్ లో 10% కాగా దానిని యూనిట్ కు రూ 10కి అమ్మవచ్చు. యదార్థ ఉత్పత్తి 900 యూనిట్లు.
7. మార్జినల్ కాస్టింగ్ దృష్ట్యా కాంట్రీబ్యూషన్ అనగానేమి ?
8. ప్రామాణిక కాస్టింగ్‌ను నిర్వచించండి.

భాగము - బి (5 x 10 = 50)

సూచన : క్రింది ప్రశ్నలకు మూడు పేజీలకు మించకుండా సమాధానం వ్రాయండి.

- 9.(ఎ) కాస్ట్ అకౌంటింగ్ వ్యవస్థ స్థాపనలో దశలను వివరించండి.

లేదా

- (బి) వ్యయాంశాలు నగానేమి ? వస్తువు మొత్తం వ్యయాలలో గల వివిధ అంశాలను వివరించండి.

..2..

10.(ఎ) భారత సగటు పద్ధతిలో ఈ క్రింది దత్తాంశానికి స్టోర్స్ ఆవర్ణాతయారు చేసి ముగింపు సరుకు విలువ నిర్ధారించండి.

2011

ఏప్రిల్ 1	ప్రారంభ సరుకు యూనిట్ ఒకటికి రూ 30 చొప్పున 600 యూనిట్లు
4	కొనుగోళ్ళు యూనిట్ ఒకటికి రూ 40 చొప్పున 1200 యూనిట్లు
6	జారీ 1000 యూనిట్లు
10	కొనుగోళ్ళు యూనిట్ ఒకటికి రూ 40 చొప్పున 1400 యూనిట్లు
15	జారీ 1600 యూనిట్లు
20	కొనుగోళ్ళు యూనిట్ ఒకటి 50 చొప్పున 600 యూనిట్లు
25	జారీ 200 యూనిట్లు

లేదా

(బి) ఒక కంపెనీలో P1, P2, P3 అనే మూడు ఉత్పత్తి డిపార్ట్ మెంట్లు S1, S2 అనే రెండు సేవా డిపార్ట్ మెంట్లు ఉన్నాయి. ఒక కాలానికి వ్యయాల పంపిణీ ఈ క్రింది విధంగా ఉంది.

P1 రూ.8000; P2 రూ.7000, P3 రూ.5,000; S1 రూ.2340, S2 రూ.3000

S1, S2 ఖర్చులు ఈ క్రింది విధంగా కేటాయించారు :

	P1	P2	P3	S1	S2
S1	20%	40%	30%	-	10%
S2	40%	20%	20%	20%	-

సమకాలీన సమీకరణాల పద్ధతిలో సేవా డిపార్ట్ మెంట్ల ఖర్చులు ఉత్పత్తి డిపార్ట్ మెంట్లకు కేటాయించండి.

11.(ఎ) 1.4.2010న రూ 12,00,000కు ఒక నిర్మాణ కాంట్రాక్టును ఒక కాంట్రాక్టరు తీసుకొన్నారు. 31.3.2011 వరకు కాంట్రాక్టు వివరాలు ఈ క్రింది విధంగా ఉన్నాయి.

	రూ
కొన్న మెటీరియల్	2,00,000
స్టోర్స్ నుండి మెటీరియల్ జారీ	8,000
పరోక్ష ఖర్చులు	70,000
శ్రమ	2,02,000
ప్లాంటు	2,81,000
చేతిలో మెటీరియల్స్	15,000
అగ్ని ప్రమాదంలో నష్ట మైన మెటీరియల్స్	5,000
31.3.11న సైట్ లో ఉన్న మెటీరియల్	8,000
సైట్ లో ఉన్న ప్లాంటు	2,40,000

31.3.2011న వచ్చిన నగదు రూ 4,48,00 ధృవీకరించిన పనిలో 80% కాంట్రాక్టు అకౌంట్ తయారుచేసి లాభనష్ట ఖాతాకు బదిలీ చేసి మెత్తం చూపండి కాంట్రాక్టు ఖాతాను తయారు చేసి ఈ అంశం ఆస్తి అప్పులపట్టిలో ఏవిధంగా కనపడుతుందో చూపండి.

లేదా

..3..

(బి) ఒక ట్రాన్స్ పోర్ట్ కంపెనీకి 40 కి.మీ. మార్గాన్ని బస్సు నడపడానికిచ్చారు. బస్సుఖరీదు రూ 1,00,000, భీమా సంవత్సరానికి 3% , వార్షిక పన్ను రూ 2,000. గ్యారేజి అద్దె నెలకు రూ 200, వార్షిక రిపేర్లు రూ 2,000, బస్సు జీవిత కాలం 5 సంవత్సరాలు. డ్రైవర్ జీతం నెలకు రూ 300, కండక్టర్ జీతం నెలకు రూ 200. ఇవికాక వారికిచ్చే కమీషన్ నెలకు రూ 900 (ఇద్దరు దీనిని సమానంగా పంచుకోవాలి). స్టేషనరీ వ్యయం నెలకు రూ 100 అకౌంటేట్ బాధ్యతలు కూడా నిర్వర్తించే మేనేజర్ జీతం నెలకు రూ 700. పెట్రోల్, అయిల్ ఖర్చు ప్రతి 100 కి.మీ.కు రూ 50 బస్సు ప్రతి ట్రిప్పుకు సగటున 40 మంది ప్రయాణీకులకు చేరవేస్తూ రోజుకు రాను, పోను మూడు సార్లు బస్సు నడుస్తుంది. 15% లాభాం ఆసిస్తే ప్రతి ప్రయాణీకుని నుంచి వసూలు చేయవలసిన ధరను లెక్కించండి. నెలలో బస్సు సగటున 25 రోజులునడుస్తుంది.

12.(ఎ) B లి. ఆక సంవత్సరంలో మొదటి అర్థభాగంలో రూ 45,000 అమ్మకాల పై రూ 40,000 మొత్తం వ్యయం, రెండవ అర్థభాగంలో రూ 50,000 అమ్మకాలల పై రూ 43,000 మొత్తం వ్యయం చేసింది. వ్యయం ధరలు స్థిరంగా ఉంటాయని భావించి, మొత్తం సంవత్సరానికి (i) P/V నిష్పత్తి (ii) స్థిర ఖర్చులు (iii) బ్రేక్ ఈవెన్ అమ్మకాలు (iv) మార్జిన్ ఆఫ్ సేఫ్టీ శాతం లెక్కించండి.

లేదా

(బి) మార్జిన్ ఆఫ్ సేఫ్టీ కు సంబంధించి, బ్రేక్ ఈవెన్ పాయింట్ , మార్జిన్ ఆఫ్ సేఫ్టీ, కాంట్రీబ్యూషన్ లాభ పరిమాణ నిష్పత్తి ప్రాధాన్యతలను వివరించండి.

13.(ఎ) వస్తువు ఉత్పత్తి రేటు, ప్రామాణిక శ్రమ గంటలు ఈ క్రింది విధంగా ఉన్నాయి.

	గంటలు	రేటు	మొత్తం
కౌశల్యంగల శ్రామికుడు	5	150	750
కౌశల్యంలేని శ్రామికుడు	8	50	400
పాక్షిక కౌశల్యంగల శ్రామికుడు	4	75	300
			<u>1,450</u>
యదార్థ దత్తాంశం:		గంటకు	మొత్తం (రూ)
ఉత్పత్తి అయిన వస్తువులు	1000	యానిట్లు	
కౌశల్యంగల శ్రామికుడు	4500	గంటలు	200
కౌశల్యంలేని శ్రామికుడు	10000	గంటలు	45
పాక్షిక కౌశల్యంగల శ్రామికుడు	4200	గంటలు	75
			<u>3,15,000</u>
			<u>16,65,000</u>

- (i) శ్రమ వ్యయ విచరణం
(ii) శ్రమ రేటు విచరణం
(iii) శ్రమ మిశ్రమ విచరణం లెక్కించండి.

లేదా

(బి) విచరణాల నిర్వహణా ఉపయోగాలను వర్ణించండి.

FACULTY OF COMMERCE
B.Com. III-Year Examination, March / April - 2014
(Common paper for, Computer Applications (Voc.) and Vocational Courses)
Accountancy - II
COST ACCOUNTING
Elective - I (Paper - 305)

Time : 3 Hours

Max: Marks : 70

حصہ - الف (5x4=20Marks)

نوٹ : کسی پانچ سوالات کے جوابات تحریر کیجئے۔ ہر جواب میں سطروں سے زائد نہ ہو۔

1. لاگت کھاتہ نویسی کی تعریف کیجئے اور اس کی اہمیت بتائیے۔
 2. ایک بورویل کمپنی سالانہ 75,000 والو استعمال کرتی ہے، ہر وال کی قیمت 1.50 روپے ہے اور بار برداری کی لاگت 20% اوسط انونٹری پر تخمینہ کی جاتی ہے۔ آرڈر دینے کی لاگت -/18 روپے ہے، EOQ کا تعین کیجئے۔
 3. مسلسل اسٹاک ٹیکنگ کیا ہے؟
 4. ٹائم کیپنگ کیا ہے۔ اس کے کوئی تین طریقے بیان کیجئے۔
 5. کاسٹ شیٹ میں اسکرپ کی فروخت سے آپ کا طرز عمل کیا ہوگا۔
 6. درج ذیل معلومات کی مدد سے ایک پراسس اکاونٹ تیار کیجئے۔ پراسس میں 1000 اکائیاں بحساب -/40 روپے فی اکائی داخل کئے گئے۔
5,000 روپے	مزدوروں پر لاگت
20,000 روپے	خام مال
3,500 روپے	پروڈکشن اور ہیڈ
7. معمولی نقصان کا تخمینہ مداخلات کا 10% ہے اور اس کو 10% روپے فی اکائی فروخت کیا جاسکتا ہے۔ حقیقی پیداوار 1900 اکائیاں تھی۔
 8. حاشیائی لاگت کاری میں contribution کیا ہے؟
 9. معیاری لاگت کاری کیا ہے؟

حصہ - ب (5x10=50Marks)

نوٹ : تمام سوالات کے جواب دیجئے۔ ہر جواب چار صفحاتوں سے زائد نہ ہو۔

9. (a) لاگت کاری نظام کی تنصیب کے لئے اقدامات کو واضح کیجئے۔

یا

(b) لاگت کے عناصر کا آپ کیا مطلب لیتے ہیں؟ ایک شے کی مجموعی لاگت کے مختلف عناصر کو واضح کیجئے۔

10. (a) درج ذیل معلومات کی مدد سے اوزانی اوسط کا طریقہ استعمال کرتے ہوئے اسٹورس لیجر تیار کیجئے اور اختتامی اسٹاک کی قدر کی تحسیب کیجئے۔

یکم اپریل 2011ء	افتتاحی اسٹاک 600 اکائیاں بحساب -/30 روپے فی اکائی
4 اپریل 2011ء	خرید 1200، اکائیاں بحساب -/40 روپے فی اکائی
6 اپریل 2011ء	اجرائی 1000 اکائیاں
10 اپریل 2011ء	خرید 1400 اکائیاں بحساب -/40 روپے فی اکائی
15 اپریل 2011ء	اجرائی 1600 اکائیاں
20 اپریل 2011ء	خرید 600 اکائیاں بحساب -/50 روپے فی اکائی
25 اپریل 2011ء	اجرائی 200 اکائیاں

یا

(b.10) ایک کمپنی تین شعبہ جات P1, P2 اور P3 رکھتی ہے اور دو خدماتی شعبہ جات S1 اور S2 رکھتی ہے۔ ایک معینہ مدت کے دوران مصارف کی تقسیم کا خلاصہ دیا گیا ہے۔

$$P1 = \text{Rs. } 8,000/- ; P2 = \text{Rs. } 7,000/- ; P3 = \text{Rs. } 5,000/- ;$$

$$S1 = \text{Rs. } 2,340/- ; S2 = \text{Rs. } 3,000/-$$

S1 اور S2 کے مصارف کی یوں تخصیص کی گئی۔

	P1	P2	P3	S1	S2
S1	20%	40%	30%	-	10%
S2	40%	20%	20%	20%	-

Simultaneous Equation Method کے ذریعہ خدماتی شعبہ کی رقم کو پیداواری شعبہ جات میں تقسیم کیجئے۔

(a.11) ایک کنٹراکٹرز نے یکم اپریل 2010 کو ایک گتہ مالیتی -/12,00,000 روپے تعمیر کے لئے لیتا ہے۔ 31-3-2011 کو کنٹراکٹ کی تفصیلات یوں تھیں۔

	روپے
خام مال کی خرید	2,00,000
اسٹورس سے مال کی اجرائی	8,000
بالواسطہ مصارف	70,000
مزدور	2,02,000
پلانٹ	2,81,000
ہاتھ میں پلانٹ	15,000
آگ کے حادثہ میں خام مال کا نقصان	5,000
جائے مقام پر خام مال 31-3-2011	8,000
جائے مقام پر پلانٹ	2,40,000

31-3-2011 تک نقد رقم -/4,48,000 روپے وصول ہوئی جو تصدیق شدہ کام کا 80% تھی۔ غیر تصدیق شدہ کام -/80,000 روپے تھا۔ کنٹراکٹ اکاؤنٹ تیار کیجئے اور نفع و نقصان کھاتے کو منتقل کی جانے والی رقم بتائیے۔ contractee اکاؤنٹ تیار کیجئے اور میزانی گوشوارہ میں ان مدت کو آپ کس طرح بتائیں گے

(b.11) ایک ٹرانسپورٹ کمپنی 40 کلومیٹر روٹ پر اپنی ذاتی بس چلاتی ہے۔ بس کی لاگت 1,00,000 ہے۔ اس کا انشورنس سالانہ 3% ہے اور سالانہ ٹیکس -/2000 روپے ہے۔ گیارہ بج کا کرایہ -/200 روپے ماہانہ ہے۔ سالانہ مرمت پر -/2000 روپے اور بس کی کارکرد مدت 5 برس ہے۔ ڈرائیور کی تنخواہ -/300 روپے ہے اور کنڈکٹر کی تنخواہ -/200 روپے ماہانہ ہے۔ بجز -/900 روپے ماہانہ کمیشن (جس کو ڈرائیور اور کنڈکٹر مساوی بانٹ لیتے ہیں) اسٹیشنری پر صرف -/100 روپے ماہانہ۔ منیجر کم اکاؤنٹ کی تنخواہ -/700 روپے ماہانہ ہے۔ پٹرول اور آئیل -/50 روپے فی 100 کلومیٹر۔ بس ہر دن 3 آپ اینڈ ڈاؤن چکر لگاتی ہے اور اوسط مسافروں کی تعداد فی ٹرپ 40 ہوتی ہے۔ 15% نفع تصور کرتے ہوئے بس کا کرایہ فی مسافر محسوب کیجئے۔ بس کو مہینہ میں 25 دن چلایا جاتا ہے۔

(a.12) B لمیٹڈ سال کے پہلے ششماہی کے دوران 45,000 روپے فروخت پر مجموعی لاگت 40,000 روپے اور دوسرے ششماہی کے دوران 50,000 روپے، فروخت 43,000 روپے لاگت ہوتی ہے۔ یہ فرض کرتے ہوئے کہ لاگت اور قیمتیں برابر ہوں گی کل برس کے لئے تحسب کیجئے۔

(i) P/V Ratio (ii) معین مصارف (iii) بریک ایون پینلز (iv) حاشیائی تحفظ کا فیصد

(b.12) مارچینل کاسٹنگ سے متعلق بریک ایون پائینٹ، حاشیائی تحفظ، کنٹریوشن اور PV Ratio کی اہمیت پر بحث کیجئے۔

(a.13) آرٹیکل 'A' کی پیداوار کے لئے معیاری مزدوروں کی شرح اور پیداوار کی شرح ذیل میں دی گئی ہے۔

	گھنٹے	شرح	مجموعی رقم
ماہر مزدور	5	150	750
غیر ماہر مزدور	8	50	400
نیم ماہر مزدور	4	75	300
			<u>1,450</u>

حقیقی اعداد و شمار:

	اکائیاں	فی گھنٹہ شرح	مجموعی رقم
اشیاء تیار کی گئیں	1000 اکائیاں	200	9,00,000
ماہر مزدور	4500 گھنٹے	45	4,50,000
غیر ماہر مزدور	10000 گھنٹے	75	3,15,000
نیم ماہر مزدور	4200 گھنٹے		<u>16,65,000</u>

تخصیص کیجئے:

Labour rate variance (ii)

Labour cost variance (i)

Labour mix variance (iii)

یا
Variances کا انتظامی استعمال بیان کیجئے۔ (b.13)

☆☆☆

FACULTY OF COMMERCE

B. Com. III -Year Examination, March / April 2014

(Common Paper for Computers, Computer Applications (Voc.) & Vocational Courses)

(Elective - I)

Paper - 305

Accountancy - II

Cost Accounting

Time : 3 Hours

Max. Marks : 70

विभाग - 'अ' (5x4=20 अंक)

नोट : निम्न में से किन्हीं पाँच प्रश्नों के उत्तर दीजिए। वर्णनात्मक प्रश्नों के उत्तर को 20 पंक्तियों तक सीमित रखें।

1. लागत लेखों को परिभाषित करते हुए इसकी महत्ता को दर्शाइए।
2. एक बोरवेल कंपनी प्रति वर्ष 75,000 वाल्व का उपयोग करती है। प्रत्येक वाल्व का लागत मूल्य रु.1.50 है और ऊपरी लागत (carrying cost) का अनुमान औसत इन्वेन्टरी का 20% है। एक आर्डर करने की लागत रु.18 है। EOQ का निर्धारण कीजिए।
3. लगातार स्टॉक लेना किसे कहते हैं?
4. समय आकलन (Time keeping) किसे कहते हैं? समय आकलन की किन्हीं तीन पद्धतियों के बारे में लिखिए।
5. कास्टशीट में स्क्रेप सेल को किस प्रकार प्रबंधित किया जाता है।
6. निम्न जानकारी के आधार पर एक प्रॉसेस एकाउंट बनाइए। प्रॉसेस I में 1000 यूनिट रु.40 प्रति यूनिट की दर से लिये गए हैं।

मजदूरी लागत	रु. 5,000
मटीरियल	रु. 20,000
उत्पादन ऊपरी खर्च	रु. 3,500

सामान्य हानि (normal loss) का अनुमान निविष्ट साधन (input) के 10% तक लगाया गया है। प्रत्येक यूनिट को रु.10-00 तक बेचा जाएगा। वास्तविक उत्पादन 900 यूनिट हुआ।
7. सीमांत लागत (marginal costing) में अंशदान (contribution) क्या है?
8. मानद लागत (standard costing) को परिभाषित कीजिए।

विभाग - 'ब' (5x10=50 अंक)

नोट : निम्न प्रश्नों के उत्तर दीजिए। प्रत्येक उत्तर को 4 पृष्ठों तक सीमित रखें।

9.(a) लागत लेखा पद्धति लागू करने के विविध चरणों को विस्तार से लिखें।

अथवा

(b) लागत के तत्वों से आप क्या समझते हैं? एक वस्तु के उत्पादन में आने वाले विभिन्न लागत तत्वों को समझाइए।

10.(a) निम्न विवरण के आधार पर आपको एक स्टोर्स लेडजर बनाना है। इसके लिए भारित माध्य (Weighted average) पद्धति का प्रयोग करें और अंतिम स्टॉक का मूल्य निर्धारण करें।

2011

1 अप्रैल	प्रारंभिक स्टॉक 600 यूनिट @रु.30 प्रति यूनिट
4 अप्रैल	खरीदे 1200 यूनिट @रु.40 प्रति यूनिट
6 अप्रैल	जारी किये 1000 यूनिट
10 अप्रैल	खरीदे 1400 यूनिट @रु.40 प्रति यूनिट
15 अप्रैल	जारी किये 1600 यूनिट
20 अप्रैल	खरीदे 600 यूनिट @रु.50 प्रति यूनिट
25 अप्रैल	जारी किये 200 यूनिट

अथवा

(b) एक कंपनी के पास तीन P1, P2 एवं P3 उत्पादन विभाग हैं एवं दो सेवा विभाग S1 व S2 हैं। किसी अवधि के लिये संक्षिप्त विभागीय आबंटन निम्न प्रकार है-
P1 रु.8000; P2 रु.7000, P3 रु.5,000; S1 रु.2340 एवं S2 रु.3000
S1 और S2 के खर्चों को निम्न रूप से आबंटित किया गया है-

	P1	P2	P3	S1	S2
S1	20%	40%	30%	-	10%
S2	40%	20%	20%	20%	-

सेवा विभाग के खर्चों को उत्पादन विभागों में Simultaneous Equation पद्धति से विभाजित कीजिए।

- 11.(a) दिनांक : 1.4.2010 को एक कान्ट्रैक्टर ने निर्माण कार्य को रु.12,00,000 के कान्ट्रैक्ट मूल्य पर स्वीकार किया। इस कान्ट्रैक्ट के 31.3.2011 अवधि तक के विवरण नीचे दिये गये हैं।

	रु.
मटीरियल खरीदा	2,00,000
स्टोर्स से मटीरियल दिया	8,000
अप्रत्यक्ष खर्च	70,000
मजदूरी	2,02,000
प्लाण्ट	2,81,000
हस्तगत मटीरियल	15,000
अग्नि में ध्वंस हुआ मटीरियल	5,000
साइट पर लगा हुआ मटीरियल 31.3.2011	8,000
साइट पर रखा हुआ प्लाण्ट	2,40,000

31.3.2011 तक प्राप्त हुई राशि रु.4,48,000 है जो कार्य प्रमाणन (work certified) का लगभग 80% तक प्रतिनिधित्व करती है। वह कार्य जिसका प्रमाणन नहीं हुआ है, रु.80,000 का है। आपको एक कान्ट्रैक्ट एकाउंट बनाना है और उस राशि को दर्शाना है जो लाभ-हानि खाते में हस्तांतरित की जाएगी। कान्ट्रैक्टर का एकाउंट भी बनाइए और स्थिति विवरण में इनको कैसे लिखा जाएगा?

अथवा

- (b) एक ट्रान्सपोर्ट कंपनी अपनी बस चलाने को 40 Km लंबा रास्ता देती है। कंपनी के लिये इस बस का लागत मूल्य रु.1,00,000 है। इस के वार्षिक बीमा भुगतान की राशि 3% है और वर्ष भर में इस पर लगने वाला टैक्स रु.2000 है। गैरेज का किराया रु.200 प्रति माह है और वर्ष भर में इसकी मरम्मत का खर्चा होगा रु.2000. इस बस की अवधि 5 साल मानी गई है। ड्राइवर का वेतन रु.300 प्रति माह और कंडक्टर का वेतन रु.200 प्रति माह है। यह वेतन उन्हें (ड्राइवर एवं कंडक्टर) को मिलने वाले कमीशन रु.900 प्रति माह के अतिरिक्त है। स्टेशनरी की लागत रु.100 प्रति माह एवं मैनेजर (जो एकाउंटेंट भी है) का वेतन रु.700 प्रति माह है। पेट्रोल और आइल की लागत, रु.50 प्रति 100 कि.मी. पर, होगी। यह बस एक दिन में आने-जाने की कुल 3 ट्रिप्स करेगी। इसकी यात्री ढोने की क्षमता औसत 40 यात्री प्रति ट्रिप है। लगभग 15% लाभ को लक्ष्य में रखकर बस भाड़े का अनुमान लगाना है जिसे प्रत्येक यात्री से वसूल किया जाना है। बस एक महीने में औसतन 25 दिन चलेगी।

- 12.(a) बी लिमिटेड ने एक वर्ष की पहली छह माही में रु.45,000 मूल्य की बिक्री के लिए कुल रु.40,000 खर्च किये और वर्ष की आखिर छहमाही में रु.50,000 मूल्य की बिक्री के लिए रु.43,000 की लागत आई।
I अगर लागत और मूल्य को वर्ष भर में स्थिर रखा जाता है तो वर्ष भर के लिए ज्ञात कीजिए-(1) P/V Ratio, (2) Fixed expenses (स्थायी खर्च) (3) Break-even sales (लाभ-अलाभ विक्रय) एवं (4) सुरक्षा-सीमा (Percentage of Margin of safety) का प्रतिशत।

..4..

अथवा

- (b) सीमांत लगात (marginal costing) के संदर्भ में लाभ-अलाभ बिंदु, सुरक्षा-सीमा, अंशदान (margin of safety contribution) और लाभ-प्रमाण अनुपात (Break even point) के महत्व को दर्शाए।

- 13.(a) मानद मजदूरी घंटे (standard labour hour) और उत्पादन दर-एक उत्पाद 'A' से संबंधित है और नीचे उद्धृत है-

	घंटे (Hours)	दर (Rate)	कुल (रु.)
निपुण कामगार	5	150	750
साधारण कामगार	8	50	400
अर्धनिपुण कामगार	4	75	<u>300</u>
			<u>1450</u>

वास्तविक आंकड़े		दर (प्रति घंटा) (रु.)	कुल (रु.)
उत्पादित वस्तुएँ	1000 यूनिट		
निपुण कामगार	4500 घंटे	200	9,00,000
साधारण कामगार	10,000 घंटे	45	4,50,000
अर्ध निपुण कामगार	4,200 घंटे	75	<u>3,15,000</u>
			<u>16,65,000</u>

- ज्ञात कीजिए :-
- (1) लेबर कॉस्ट वेरिएन्स,
 - (2) लेबर रेट वेरिएन्स,
 - (3) लेबर मिक्स वेरिएन्स

अथवा

- (b) 'वेरिएन्स' के प्रबंधकीय उपयोग को विस्तार से लिखिए।

FACULTY OF COMMERCE

**B.Com. III Year Examination, March / April 2014
(Common Paper for General and Vocational Courses)**

**Elective – I (Paper – 305): Retailing
Retail Management**

Time: 3 Hours

Max.Marks: 70

PART – A (5 x 4 = 20 Marks)

Note: Answer any five questions in not exceeding 20 lines each.

- 1 Definition of retailing
- 2 Retail store layout
- 3 Store design
- 4 Buying process
- 5 Segmentation - Advantages
- 6 Floor space management
- 7 Inventory shrinkage
- 8 Retail location

PART – B (5 x 10 = 50 Marks)

Note: Answer the following questions in not more than four pages each.

- 9 (a) Define retailing? Explain its importance in Indian Markets.
OR
(b) Explain merits and demerits of franchising.
- 10 (a) Explain the factors influencing consumer behaviour.
OR
(b) What is market segmentation? Explain methods for segmenting retail markets.
- 11 (a) Why is store location such an important decision for retailers?
OR
(b) Examine the requirements for a well organized store layout.
- 12 (a) What are the advantages of supply chain management?
OR
(b) What are the methods of inventory planning available to a retailer?
- 13 (a) Explain category management business process in the Indian context.
OR
(b) Explain store promotion measures with examples.

FACULTY OF COMMERCE

B.Com. III Year Examination, March / April 2014
(Common Paper for General and Vocational Courses)

Elective – I (Paper – 305)
Retailing
Retail Management

Time: 3 Hours

Max.Marks: 70

భాగము - ఎ (5 x 4 = 20)

సూచన : క్రింది వాటిలో ఏదైనా ఐదంటికి 20 వాక్యాలకు మించకుండా జవాబులు వ్రాయండి.

1. రిటెయిలింగ్ ను నిర్వచింపుము
2. రిటెయిల్ స్టోర్ లే అవుట్
3. స్టోర్ డిజైన్
4. కొనుగోలు ప్రక్రియ
5. సెగ్మెంటేషన్ ప్రయోజనాలు
6. ఫ్లోర్ స్పేస్ నిర్వహణ
7. ఇన్వెంటరీ క్రింకేజ్ (Shrinkage)
8. రిటెయిల్ లోకేషన్

భాగము - బి (5 x 10 = 50)

సూచన : క్రింది ప్రశ్నలకు మూడు పేజీలకు మించకుండా జవాబులు వ్రాయండి.

9.(ఎ) రిటెయిలింగ్ను నిర్వచింపుము భారతీయ మార్కెట్లలో దాని ప్రాముఖ్యతను వివరింపుము.

లేదా

(బి) ఫ్రాంచైజింగ్ గుణ దోషాలను వివరించండి.

10.(ఎ) వినియోగదారుని ప్రభావిత పరిచే కారకాలను వివరించండి.

లేదా

(బి) మార్కెట్ల ఖండన అనగా నేమి ? వివిధ మార్కెట్ల ఖండన పద్ధతులను వివరింపుము.

11.(ఎ) రిటెయిలర్స్ యొక్క నిర్ణయాలలో స్టోర్ లోకేషన్ నిర్ణయం ఎందుచేత ముఖ్యమైనది ?

లేదా

(బి) ఉత్తమంగా వ్యవస్థీకరించిన స్టోర్స్ లే-అవుట్ ఆవశ్యకాలను పరిక్షించండి.

12.(ఎ) సప్లై చెయిన్ నిర్వాహణ ప్రయోజనాలను తెలుపండి.

లేదా

(బి) ఏ విధముయిన ఇన్వెంటరీ ప్రణాళిక పద్ధతులు రిటెయిలర్లకు అందుబాటులో ఉన్నవి తెలుపుము.

13.(ఎ) భారతదేశానికి సరిపోయిన Category నిర్వహణ వ్యాపార ప్రక్రియను వివరించండి.

లేదా

(బి) స్టోర్స్ అభివృద్ధి చర్యలను ఉదాహరణలతో వివరించండి.

FACULTY OF COMMERCE

B.Com. III Year Examination, March / April 2014
Elective – I (Paper – 305): Direct Taxes

Time: 3 Hours

Max.Marks: 70

PART – A (5 x 4 = 20 Marks)**Note: Answer any five questions in not exceeding 20 lines each.**

- 1 Deduction U/S 80 E
- 2 Impartible Estate
- 3 AOP
- 4 Minimum Alternative Tax
- 5 Compute the tax payable by a company for the Annual Year 2012-13 if its total income is Rs. 4,00,000 and book profits is Rs. 15,00,000.
- 6 Net wealth
- 7 Mr. Shekar is the karta of a HUF whose properties are situated in Nepal. During previous year 2011-12 he sent all his family members to India and stayed back there and sending money for their maintenance in India. What is the residential status of HUF?
- 8 Intra Head setoff of losses.

PART – B (5 x 10 = 50 Marks)**Note: Answer the following questions.**

- 9 (a) Compute total income and tax liability of Smt. Latha for the Annual Year 2012-13 from the following information
 - i) Income from Salary Rs. 2,70,000
 - ii) Income from letout house Rs. 1,50,000
 - iii) Loss from self occupied house Rs. 1,20,000
 - iv) Short term capital gains Rs. 50,000
 - v) Income from other sources Rs. 70,000
 - vi) Profits from business Rs. 2,00,000
 - vii) Qualified savings U/S 80C Rs. 70,000
 - viii) Donations deductible U/S 80G Rs. 35,000

OR

- (b) Explain the deduction U/S 80 G to an Individual.
- 10 (a) The following details of income have been supplied by karta of HUF. You are required to compute total income of HUF and also tax liability
 - i) Profit from business Rs. 2,50,000
 - ii) Salary received by a member of HUF Rs. 25,000
 - iii) Director's fee received by karta Rs. 25,000
 - iv) Rent received from letout house Rs. 2,50,000
 - v) Profits from an AOP (1/4th share) Rs. 10,000
 - vi) Long term capital gains Rs. 50,000
 - vii) Income from other sources Rs. 2,50,000
 - viii) Qualified savings U/S 80C Rs. 50,000 and donations deductible U/S 80G Rs. 10,000.

OR

- (b) Explain the provisions to determine the residential status of HUF.
- 11 (a) Income and Expenditure account of Rama & Co. (a firm of Chartered Accountants) for the year ending 31-3-2012 is as follows:

	Rs.		Rs.
Expenses	10,000	Receipts from clients	1,35,000
Depreciation	75,000	Bank interest	25,000
Remuneration to working partners	80,000	Deficit	42,500
Interest on capital to partners @ 20%	37,500		
	2,02,500		2,02,500

Other Information:

- 1 Out of expenses of Rs. 10,000, Rs. 6,000 is not deductible by virtue of section 36 and 37.
- 2 Depreciation allowed Rs. 27,500.

Find out the amount of net income of firm for the Annual Year 2012-13. Remuneration and interest on capitals to partners have been paid according to partnership deed which was submitted along with return.

OR

- 11 (b) How do you compute income of AOP or body of individuals? Explain.
- 12 (a) Saradhi Sugar Company Limited is registered as a private company in India. The company manufactures and sells sugar. The P&L account of the company for the year 2011-12 disclosed profit of Rs. 5,00,000. This was arrived at after deducting the following expenses.
 - i) Expenses incurred on the cultivation of 4000 quintals of cane, (the average market price is Rs. 20 per quintal) Rs. 80,000.
 - ii) Expenses incurred on the salaries and wages of staff involved in the installation of new machinery Rs. 2,000.
 - iii) Depreciation debited Rs. 50,000.
 - iv) Pension paid to Ashok, a retired employee living in Japan without income tax deduction at source Rs. 3000.
 - v) Legal expenses incurred on Income Tax Appeal Rs. 25,000.

Other Information

- i) Bad debts, previously written off and allowed as deduction recovered in the year but not shown as receipt of P&L account Rs. 30,000.
- ii) Allowable depreciation Rs. 2,25,000

Compute Total Income of Company for the Annual Year 2012-13.

OR

- (b) What are the various types of companies as per Income Tax Act 1961?
- 13 (a) Compute total wealth of a company from the following information
 - i) Bank balance as on 31-3-2012 Rs. 3,00,000
 - ii) Value of plant and machinery on 31-3-2012 Rs. 18,00,000
 - iii) Value of investments held by company Rs. 11,00,000
 - iv) Value of cars as per balance sheet Rs. 3,00,000 (Market value Rs. 5,50,000)
 - v) Value of land and building used for business Rs. 24,00,000 (including Hotel site unused for 5 years in Hyderabad valued Rs. 6,00,000).
 - vi) Unrecorded cash in hand on 31-3-2012 Rs. 5000

OR

- (b) Explain the assets exempted under Wealth Tax Act.

FACULTY OF COMMERCE

B.Com. III Year Examination, March / April 2014
Elective – I (Paper – 305)
Direct Taxes

Time: 3 Hours

Max.Marks: 70

భాగము - ఎ (5 x 4 = 20)

సూచన : క్రింది వాటిలో ఏదైనా ఐదంటికి 20 వాక్యాలను మించకుండా జవాబులు వ్రాయండి.

1. సెక్షన్ 80E క్రింద తగ్గింపు
2. అవిభాజయపు ఆస్తి
3. వ్యక్తుల సముదాయము (AOP)
4. కనీస ప్రత్యమ్నయ పన్ను (MAT)
5. 20.12.13 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరానికి కంపెనీ యొక్క పన్ను బాధ్యతను లెక్కించండి.
 (i) మొత్తము ఆదాయము రూ 4,00,000
 (ii) పుస్తకపు లాభాలు రూ 15,00,000
6. నికర సంపద
7. నేపాల్ లోని ఆస్తులు గల సమిష్ట హిందూ కుటుంబానికి శేఖర్ కర్తగా ఉన్నాడు. 2011-12 గత సంవత్సరములో తన కుటుంబ సభ్యులందరినీ భారతదేశానికి పంపి వారి నిర్వహణ ఖర్చులకై డబ్బును నేపాల్ లోనే ఇతను ఉంపడి పంపుచుండెను. కుటుంబపు నివాస ప్రతిపత్తిని నిర్ణయించండి.
8. ఒక శీర్షికలో నష్టాల భర్తీ

భాగము - బి (5 x 10 = 50)

సూచన : క్రింది ప్రశ్నలకు మూడు పేజీలకు మించకుండా జవాబు వ్రాయండి.

- 9.(ఎ) దిగువ వివరాల నుండి 2012-13 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరానికి శ్రీమతి లత యొక్క మొత్తము ఆదాయాన్ని మరియు పన్ను బాధ్యతను లెక్కించండి.
- (i) జీతము నుండి ఆదాయము రూ 2,70,000
 - (ii) అద్దె గృహము నుండి ఆదాయము రూ 1,50,000
 - (iii) స్వంత నివాస గృహము నుండి నష్టము రూ 1,20,000
 - (iv) స్వల్పకాలిక మూలధన లాభాలు రూ 50,000
 - (v) ఇతర వనరుల నుండి ఆదాయాలు రూ 70,000
 - (vi) వ్యాపారము నుండి లాభాలు రూ 2,00,000
 - (vii) సెక్షన్ 80C క్రింద అర్హతగల పొదుపు మొత్తాలు రూ 70,000
 - (viii) సెక్షన్ 80G క్రింద తగ్గింపుగల విరాళాలు రూ 35,000

లేదా

- (బి) సెక్షన్ 80G క్రింద విడివ్యక్తికి గల తగ్గింపును వివరించండి.

..2..

- 10.(ఎ) సమిష్ట హిందూ కుటుంబమునకు చెందిన కర్త దిగువ వివరాలను అందజేయుచున్నాడు.
కుటుంబపు మొత్తము ఆదాయాన్ని మరియు పన్ను బాధ్యతను లెక్కించండి.
- వ్యాపారము నుండి లాభాలు రూ 2,50,000
 - కుటుంబపు సభ్యుడు పొందిన జీతము రూ 25,000
 - డైరెక్టర్ హోదాలో కర్త పొందిన మొత్తము రూ 25,000
 - అద్దెకిచ్చిన గృహము నుండి పొందిన అద్దె రూ 2,50,000
 - వ్యక్తుల సముదాయము (AOP) నుండి పొందిన వాటా రూ 10,000 (1/4 వ వంతు)
 - దీర్ఘకాలిక మూలధన లాభాలు రూ 50,000
 - ఇతర వనరుల నుండి ఆదాయము రూ 2,50,000
 - సెక్షన్ 80C క్రింద అర్హతగల పొదుపు మొత్తము రూ 50,000 మరియు సెక్షన్ 80G క్రింద తగ్గింపు గల విరాళాలు రూ 10,000.

లేదా

- (బి) సమిష్టి హిందూ కుటుంబపు నివాస ప్రతిపత్తి నిర్ణయించుటకు గల నిబంధనలు వివరించండి.

- 11.(ఎ) రాము అండ్ కంపెనీ (చార్టర్డ్ అకౌంటెంట్ల సంస్థ) యొక్క 31.3.2012 అంతమైన సంవత్సరానికి ఆదాయవ్యయం లభాలూ క్రింది విధంగా ఉంది.

	రూ		రూ
ఖర్చులు	10,000	క్లయింట్స్ నుండి వసూలు	1,35,000
తరుగుదల	75,000	బాంకు వడ్డీ	25,000
నిర్వహణ భాగస్థుల పారితోషికము	80,000	లోటు	42,500
భాగస్థుల మూలధనాల పై వడ్డీ @ 20%	37,500		
	2,02,500		2,02,500

ఇతర సమాచారము:

- ఖర్చులు రూ 10,000 లలో రూ 6,000లు సెక్షన్ 36 మరియు 37 ప్రకారము తగ్గింపుకు వీలుకానిది.
- అనుమతించబడిన తరుగుదల రూ 27500
2012-13 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరానికి సంస్థ నికర ఆదాయము కనుగొనండి, రిటర్నోత్ సహా సమర్పించిన భాగస్వామ్య ఒప్పందం ప్రకారము భాగస్థుల కు ప్రతి ఫలము మరియు మూలధనాల పై వడ్డీ లభిస్తాయి.

లేదా

- (బి) వ్యక్తుల సముదాయము (AOP) లేదా విడివ్యక్తుల సమూహము (Body of Individual) యొక్క ఆదాయమును లెక్కించు విధానము వివరించండి.

12.(ఎ) సారథి ఘగర్ కంపెనీ లిమిటెడ్ భారతదేశములో ఒక ప్రైవేటు కంపెనీగా నమోదు అయినది. ఆకంపెనీ పంచదారను ఉత్పత్తిచేసి అమ్ముతుంది. 31.3.2012న అంతమగు సంవత్సరానికి కంపెనీ లాభనష్టాల ఖాతా రూ 5,00,000 లాభాన్ని దిగువ ఖర్చులు తగ్గించిన తర్వాత చూపుతుంది.

(i) 4000 క్వింటాళ్ల చెరుకు పండించడానికి అయిన ఖర్చు	రూ 80,000
(సగటు మార్కెట్ ధర క్వింటాళ్కు రూ 20)	
(ii) కొత్త యంత్రస్థాపనలో పాల్గొన్న సిబ్బంది జీతాలు మరియు వేతనాలు	రూ. 2,000
(iii) డెబిట్ చేసిన తరుగుదల	రూ 50,000
(iv) జపాన్లో నివసిస్తున్న అశోక్ అనే పదవీవరమణ చేసిన ఉద్యోగికి	
(మూలంలో పన్ను తగ్గించకుండా) చెల్లించిన పింఛను రూ. 3,000	
(v) ఆదాయపు పన్ను అప్పీలు కై చెల్లించిన న్యాయాత్మక ఖర్చులు	రూ 25,000

ఇతర సమాచారము:

(i) పూర్వము రద్దు పరచి ఆ సంవత్సరములో మినహాయింపు పొందిన రాని	
బాకీలు వసూలు ప్రస్తుత లాభనష్టాల ఖాతాలో చూప లేదు	రూ 30,000
(ii) అనుమతించిన తరుగుదల	రూ 2,25,000

2012 13 పన్ను నిర్ధారణ సంవత్సరానికి కంపెనీ మొత్తము ఆదాయాన్ని లెక్కించండి.

లేదా

(బి) ఆదాయపు పన్ను చట్టం ప్రకారము వివిధ కంపెనీలను వివరించండి.

13.(ఎ) దిగువ వివరాల నుండి కంపెనీ యొక్క, మొత్తము సంపదను లెక్కించండి.

(i) 31.3.2012న బాంకులో నిల్వ రూ 3,00,000	
(ii) ఫ్లాంటు -యంత్రాల విలువ 31.3.2012న రూ 18,00,000	
(iii) 31.3.2012 కంపెనీ పెట్టుబడుల విలువ రూ 11,00,000	
(iv) ఆస్తి అప్పుల పట్టిక ప్రకారము కార్ల విలువ రూ 3,00,000	
(మార్కెట్ విలువ రూ 5,50,000)	
(v) వ్యాపారము నందు ఉపయోగించుచున్న భూమి మరియు భవనాల విలువ	
రూ 24,00,000 (రూ 6,00,000 విలువగల 5 సంవత్సరాల నుండి నిరుపయోగముగా	
షైద్రాబాద్ లో ఉన్న హోటల్ కలుపుకొని)	
(vi) రికార్డుకాని చేతిలో నగదు రూ 5,000 (31.3.2012 న)	

లేదా

(బి) సంపద పన్ను చట్టము క్రింద మినహాయింపుగల ఆస్తులను వివరించండి.

FACULTY OF COMMERCE

B.Com. III Year Examination, March / April 2014
(Common Paper for General, Computers, Computer Applications (Voc.) and Vocational Courses)

Elective – I (Paper – 305): Finance
Fundamentals of Financial Management

Time: 3 Hours

Max.Marks: 70

PART – A (5 x 4 = 20 Marks)**Note: Answer any five questions in not exceeding 20 lines each.**

- 1 What do you mean by Financial Management?
- 2 Explain the 'Time value of Money'.
- 3 EBIT – Eps analysis.
- 4 What do you understand by 'Risk'?
- 5 A project costing Rs. 20,000 with a life of 3 years is under consideration. Expected net cash flow from the project is Rs. 10,000 p.a. Compute the pay back period.
- 6 A textile company has operating income (EBIT) of Rs. 2,00,000. Its capital structure consists of the following securities. 10% debentures Rs. 5,00,000; 12% preference shares Rs. 1,00,000. Equity shares of Rs. 10 each Rs. 4,00,000.
- 7 The current dividend paid by the company is Rs. 5 per share. The market price of equity share is Rs. 100. The growth rate of dividend is expected to remain constant at 10% in future also, calculate cost of equity capital.
- 8 Calculate operating leverage from the following data:
Sales 1,00,000 units @ Rs. 2 per unit, Variable cost Rs. 0.70 paise per unit, Fixed cost Rs. 1,00,000, Interest charges Rs 7,000

PART – B (5 x 10 = 50 Marks)**Note: Answer the following questions not exceeding three pages each.**

- 9 (a) Wealth maximization is a superior criteria compared to profit maximization. Discuss.
OR
(b) Define the scope of financial management. What role should financial manager play in modern enterprise?
- 10 (a) What is mean by capital budgeting? Explain need and significance of capital budgeting.
OR
(b) A Chemical Company is considering investing in a project that costs Rs. 4,00,000. The estimated salvage value is zero, tax rate is 55%. The company uses straight line depreciation and the proposed project has cash flow before tax (CFBT) as follows:

Year	1	2	3	4	5
CFBT (Rs.)	1,00,000	1,00,000	1,50,000	1,50,000	2,50,000

Determine I.R.R.

- 11 (a) Explain net income and net operating income approaches on capital structure.
OR
(b) A company has on its books the following amounts and specific costs of each types and capital.

Type of Capital	Book Value (Rs.)	Market Value (Rs.)	Specific costs
Debt	8,00,000	7,60,000	5%
Pref. capital	2,00,000	2,20,000	8%
Equity capital	12,00,000	{24,00,000	13%
Retained earnings }	4,00,000		9%

Determine the weighted average cost of capital using.

- i) Book value weights and
- ii) Market value weights

- 12 (a) What are the objectives of cash management. Briefly explain the different methods of cash budgeting.

OR

- (b) A firm is considering an increase in its credit period from 30 to 60 days. It currently sells 1,50,000 units for Rs. 3/- each. The average age of receivable is 40 days, bad debts are 0.5%, the variance cost per unit is Rs. 2.30 and the average cost per unit is Rs. 2.60. the change in the credit period is expected to increase sales to 1,70,000 units, bad debts will increase to 2% and the average collection period to 72 days. Assume the required return on investment is 18%. Should the firm carryout the proposal?

- 13 (a) What is meant by dividends? Explain the need and significance of dividends.

OR

- (b) Explain briefly the factors which effect the dividend policy of a firm.

FACULTY OF COMMERCE

B.Com. III Year Examination, March / April 2014

(Common Paper for General, Computers, Computer Applications (Voc.) and Vocational Courses)

Elective – I (Paper – 305)

Finance

Fundamentals of Financial Management

Time: 3 Hours

Max.Marks: 70

భాగము - ఎ (5 x 4 = 20)

సూచన : క్రింది వాటిలో ఏదైనా ఐదింటికి 20 వాక్యాలను మించకుండా జవాబులు వ్రాయండి.

1. ఫైనాన్షియల్ మేనేజ్మెంట్ అనగానేమి ?
2. 'ద్రవ్యపు కాల విలును' వివరించుము
3. EBIT – EPS విశ్లేషణ
4. 'నష్టభయము' అనగా నీకేమి తెలియును.
5. ఒక ప్రాజెక్టు యొక్క వ్యయం రూ 20,000 మరియు జీవితకాలము 3 సంవత్సరములు ప్రాజెక్టు ద్వారా అంచనా వేసిన నికర నగదు ప్రవాహాలు సంవత్సరానికి రూ 10,000 పేజాక్ కాలాన్ని లెక్కించండి.
6. ఒక వస్త్ర పరిశ్రమ యొక్క నికర ఆదాయము (EBIT) రూ 2,00,000. మూలధన నిర్మాణము ఈ క్రింది విధముగానున్నది.
10 % డిబెంచ్ రూ 5,00,000; 12% ఆధ్యికపు వాటాలు రూ 1,00,000 ; ఈక్విటీ వాటాలు ఒక్కంటికి రూ 10 చొప్పున రూ 4,00,000. పన్ను రేటు 50 శాతము. వాటా ఆర్జన శక్తిని (EPS) లెక్కించండి.
7. ఒక కంపెనీ ప్రస్తుతము చెల్లించిన డివిడెండ్ వాటాఒక్కంటికి రూ 5. ఈక్విటీ వాటా మార్కెట్ విలువ రూ 100; భవిష్యత్తులో కుడా స్థిరంగా ఉండే అంచనా కట్టిన వృద్ధి రేటు 10%. ఈక్విటీ మూలధన వ్యయాన్ని లెక్కించండి.
8. దిగువ సమాచారము నుండి ఆర్థిక లీవరేజీను లెక్కించండి. అమ్మకాలు 1,00,000 యూనిట్లు ఒక్కంటికి రూ చొప్పున, చరవ్యయము రూ 0.70 ఫైసలు యూనిట్ ఒక్కంటికి, స్థిరవ్యయము రూ 1,00,000; వడ్డీ ఛార్జీలు రూ 7,000.

భాగము - బి (5 x 10 = 50)

సూచన : క్రింది ప్రశ్నలకు మూడు పేజీలకు మించకుండా జవాబు వ్రాయండి.

- 9.(ఎ) లాభగరిష్టికరణము పోల్చినట్లయితే సంపద గరిష్టికరణ అనేది ఒక ఉన్నతమైన విధానము - చర్చించుము.

లేదా

- (బి) ఫైనాన్షియల్ మేనేజ్మెంట్ పరిధిని నిర్వచించుము. ఆధునిక వ్యాపారంలో ఆర్థిక నిర్వాహకుని పాత్ర ఏమిటి.

..2..

10.(ఎ) మూలధన బడ్జెటింగ్ అనగానేమి. మూలధన బడ్జెటింగ్ యొక్క ఆవశ్యకతను మరియు ప్రాముఖ్యతను వివరించుము.

లేదా

(బి) ఒక రసాయన కంపెనీ రూ 4,00,000 విలువగల ఒక ప్రాజెక్టులో పెట్టుబడి పెట్టటకు యోచిస్తున్నది. అంచనా తుక్కు విలువనున్న; పన్ను రేటు 55% కంపెనీ తరుగుదలను స్థిరవాయిదాల పద్ధతి పై లెక్కించును మరియు పన్ను మరియు తరుగుదలకు పూర్వము అంచనా నగదు ప్రవాహాలు ఈ క్రింది విధంగా ఉన్నాయి (CFBT).

సంవత్సరము	1	2	3	4	5
పన్ను మరియు తరుగుదలకు పూర్వము లాభము(CFBT)	1,00,000	1,00,000	1,50,000	1,50,000	2,50,000

అంతర్గతరాబడి రేటును లెక్కించుము (I.R.R.)

11.(ఎ) మూలధన నిర్మాణంలో నికర ఆదాయము మరియు నికర నిర్వహణ ఆదాయములను వివరించుము.

లేదా

(బి) ఒక కంపెనీ పుస్తకాలలో నిర్దిష్ట వ్యయము మరియు మూలధనాల మొత్తాలు ఈ దిగువన ఈయబడినవి.

మూలధన రకము	పుస్తక విలువ	మార్కెట్ విలువ	నిర్దిష్టవ్యయం
అప్పు	8,00,000	7,60,000	5%
ఆధిక్యపు మూలధనము	2,00,000	2,20,000	8%
ఈక్విటీ మూలధనము	12,00,000	24,00,000	13%
నిలిపి ఉంచిన ఆదాయాలు	4,00,000		9%

(ఎ) పుస్తక విలువ మరియు (బి) మార్కెట్ విలువల ఆధారంగా ససటు మూలధనవ్యయాన్ని లెక్కించండి.

12.(ఎ) నగదు నిర్వహణ అనగానేమి ? నగదు బడ్జెటింగ్ యొక్క వివిధ పద్ధతులను సంక్షిప్తంగా పేర్కొనుము.

లేదా

(బి) ఒక సంస్థ అరువు కాలపరిమితిని 30 నుండి 60 రోజులకు పెంచాలని యోచిస్తున్నది. ప్రస్తుతము అది 1,50,000 యూనిట్లను ఒక్కంటికి రూ 3 చొప్పున అమ్ముచున్నది. ప్రస్తుత సగటు కాలము 40 రోజులు, రాని బాకీలు 0.5% , యూనిట్ చరవ్యయం రూ 2.30 మరియు యూనిట్ సగటు వ్యయం రూ 2.60. అరువు కాలపరిమితిలో మార్పు 1,70,000 యూనిట్లు అమ్ముగలరాని అంచనా; రాని బాకీలు 2% నికి పెరుగుదల, సగటు వసూలు కాలము 72 రోజులు, పెట్టుబడుల పై అంచనా రాబడి రేటు 18% అయినచో సంస్థ కొత్త విధానాన్ని అనుసరించునా ?

13.(ఎ) డివిడెండ్లు అనగానేమి ? డివిడెండ్ల యొక్క ఆవశ్యకత మరియు ప్రాధాన్యతను పేర్కొనుము.

లేదా

(బి) ఒక సంస్థ యొక్క డివిడెండ్ విధానాన్ని ప్రభావితం చేసే అంశాలను పేర్కొనుము.

FACULTY OF COMMERCE

B.Com. III Year Examination, March / April 2014
(Common Paper for General, Computers, Computer Applications (Voc.) and Vocational Courses)

Elective – I (Paper – 305): Marketing Principles of Marketing

Time: 3 Hours

Max.Marks: 70

PART – A (5 x 4 = 20 Marks)

Note: Answer any five questions in not exceeding 20 lines each.

- 1 Marketing environment
- 2 Marketing mix
- 3 Consumer behaviour theories
- 4 New product development
- 5 Brand Vs. Trademark
- 6 Product life cycle
- 7 What is price?
- 8 Inventory control.

PART – B (5 x 10 = 50 Marks)

Note: Answer the following questions not exceeding three pages each.

- 9 (a) What is Marketing? Discuss its importance in Indian context.
OR
(b) Differentiate between selling and marketing.
- 10 (a) What is consumer behaviour? Discuss its importance in marketing.
OR
(b) What is market segmentation? Explain its concept and importance.
- 11 (a) What is a concept of a product? Discuss about various types of products.
OR
(b) Define Brand. Explain the role and importance of Brands and Trademarks.
- 12 (a) Discuss price as a marketing mix.
OR
(b) Explain about the importance of after sales service in the field of marketing.
- 13 (a) Explain the importance and role of retailer and wholesaler in the channel of distribution.
OR
(b) Discuss the importance of transportation in the field of distribution.

FACULTY OF COMMERCE

B.Com. III Year Examination, March / April 2014

(Common Paper for General, Computers, Computer Applications (Voc.) and Vocational Courses)

Elective – I (Paper – 305)

Marketing

Principles of Marketing

Time: 3 Hours

Max.Marks: 70

భాగము - ఎ (5 x 4 = 20)

సూచన : క్రింది వాటిలో ఏదైనా ఐదంటికి 20 వాక్యాలను మించకుండా జవాబులు వ్రాయండి.

1. మార్కెటింగ్ ఎన్విరాన్మెంట్
2. మార్కెటింగ్ మిశ్రమము
3. వినియోగదారుని ప్రవర్తన సిద్ధాంతాలు
4. నూతన వస్తువు అభివృద్ధి
5. బ్రాండ్ Vs ట్రేడ్ మార్క్
6. వస్తు జీవిత చక్రము
7. ధర అనగా ఏమి ?
8. సరుకు నియంత్రణ

భాగము - బి (5 x 10 = 50)

సూచన : క్రింది ప్రశ్నలకు మూడు పేజీలకు మించకుండా జవాబు వ్రాయండి.

- 9.(ఎ) మార్కెటింగ్ అనగానేమి ? భారత దేశ పరిస్థితులను దృష్టిలో ఉంచుకొని దాని ప్రాధాన్యతను వివరించండి.

లేదా

(బి) అమ్మకము మరియు మార్కెటింగ్ కు మధ్యగల వ్యత్యాసాలను తెలపండి.

- 10.(ఎ) వినియోగదారుని ప్రవర్తన అనగానేమి ? మార్కెటింగ్ లో దాని ప్రాముఖ్యతను వివరించండి.

లేదా

(బి) మార్కెట్ విభజన అనగానేమి ? దాని భావనను మరియు ప్రాధాన్యతను వివరించండి.

- 11.(ఎ) వస్తు భావన అనగానేమి ? వివిధ రకాల వస్తువులను గూర్చి వివరించండి.

లేదా

(బి) బ్రాండ్ ను నిర్వచించండి. బ్రాండ్ మరియు ట్రేడ్ మార్క్ ల యొక్క పోత్ర మరియు ప్రాధాన్యతను వివరించండి.

- 12.(ఎ) మార్కెటింగ్ మిశ్రమములో ధరను నిర్వచించండి.

లేదా

(బి) మార్కెటింగ్ పరిధిలో అమ్మకం తర్వాతి సేవల యొక్క ప్రాధాన్యతను వివరించండి.

- 13.(ఎ) పంపిణీ పద్ధతులలో చిల్లర వర్తకులు మరియు టోకు వర్తకుల ప్రాధాన్యతను వివరించండి.

లేదా

(బి) పంపిణీ పరిధిలో రవాణా యొక్క ప్రాధాన్యతను వివరించండి.

FACULTY OF COMMERCE

B.Com. III Year Examination, March / April 2014

(Common Paper for General, Computers, Computer Applications (Voc.) and Vocational Courses)

**Elective – I (Paper – 305) :Secretarial Practice and Office Management
Secretarial Practice**

Time: 3 Hours

Max.Marks: 70

PART – A (5 x 4 = 20 Marks)

Note: Answer any five questions in not exceeding 20 lines each.

- 1 Types of secretaries.
- 2 Memorandum of Associations
- 3 Statutory meeting
- 4 Proxy
- 5 Bonus shares
- 6 Unclaimed dividends
- 7 Compulsory winding up
- 8 Corporate Governance

PART – B (5 x 10 = 50 Marks)

Note: Answer the following questions not exceeding four pages each.

- 9 (a) Describe the duties and responsibilities of a Company Secretary.
OR
(b) When we can dismiss the Secretary? Explain its procedure.
- 10 (a) Discuss the essential steps towards the incorporations of a company.
OR
(b) Describe the various clauses of Memorandum of Associations.
- 11 (a) Explain the importance of Board Meetings. Discuss the provisions of the Company Act, 1956, relating to Board Meetings.
OR
(b) Draft a notice for the Annual General Meeting of Rainbow Company Ltd. setting out serial order the ordinary business to be transacted at the meeting.
- 12 (a) "A Company Meeting must be duly convened and properly constituted". Discuss.
OR
(b) What is Agenda of a Meeting? How is it prepared? Draft the agenda of the statutory meeting.
- 13 (a) Describe the Secretarial work in relation to distribution of dividend.
OR
(b) What are the various modes of winding up of a company? Describe the procedure for compulsory winding up of a company.

FACULTY OF COMMERCE

B.Com. III Year Examination, March / April 2014

(Common Paper for General, Computers, Computer Applications (Voc.) and Vocational Courses)

Elective – I (Paper – 305)

Secretarial Practice and Office Management
Secretarial Practice

Time: 3 Hours

Max.Marks: 70

భాగము - ఎ (5 x 4 = 20)

సూచన : క్రింది వాటిలో ఏవైనా ఐదింటికి 20 వాక్యాలను మించకుండా జవాబులు వ్రాయండి.

1. సెక్రెటరీ రకాలు
2. సంస్థాపన పత్రము
3. శాసనాత్మక సమావేశము
4. ప్రాక్సీ (Proxy)
5. బోనస్ వాటాలు
6. క్లయిమ్ చేయని డివిడెండ్లు
7. తప్పనిసరి మూసివేత (Compulsory Winding up)
8. కార్పొరేట్ గవర్నెన్స్

భాగము - బి (5 x 10 = 50)

సూచన : క్రింది ప్రశ్నలకు నాలుగు పేజీలకు మించకుండా జవాబులు వ్రాయండి.

9.(ఎ) కంపెనీ సెక్రెటరీ విధులు మరియు భాధ్యతలు సవివరంగా చర్చించండి.

లేదా

(బి) కంపెనీ సెక్రెటరీని ఎప్పుడు తొలగించవచ్చును ? తొలగించడానికి వున్న విధానము తెలపండి.

10.(ఎ) కంపెనీ నమోదులో వున్న వివిధ దశలగురించి విశదీకరించండి.

లేదా

(బి) సంస్థాపన పత్రములోని వివిధ క్లాజుల గురించి తెలపండి.

11.(ఎ) బోర్డు మీటింగ్ ప్రాముఖ్యత తెలుపుతూ అందులోని కంపెనీల చట్టం 1956 ప్రకారం బోర్డు మీటింగ్ కు సంబంధించిన ప్రొవిజన్స్ తెలుపండి.

లేదా

(బి) రెయిన్ బో కంపెనీ యొక్క వార్షిక సాధారణ సమావేశము యొక్క నోటీసు నమూనాను తయారు చేస్తు సమావేశములో నిర్వహించు సాధారణ కార్యకలాపాలను క్రమపద్ధతిలో ఏర్పాటు చేసే విధానము తెలుపండి.

12.(ఎ) "కంపెనీ సమావేశాన్ని సరియైన రీతిలో ఏర్పాటు చేసి మరియు సరియైన పద్ధతిలో నిర్మించాలి". వివరించండి.

లేదా

(బి) మీటింగ్ ఎజెండా అంటే ఏమిటి ? ఎలా రూపొందించాలి ? శాసనాత్మక సమావేశ ఎజెండా నమూనాను చూపండి.

13.(ఎ) డివిడిండ్ పంపిణీకి సంబంధించి కంపెనీ సెక్రెటరీ విధులను వివరించండి.

లేదా

(బి) ఏన్ని కారణాలతో కంపెనీని మూసివేస్తారు ? తప్పనిసరి మూసి వేత విధానాన్ని తెలుపండి.

FACULTY OF COMMERCE

B.Com. III Year Examination, March / April 2014
(Common Paper for General and Vocational Courses)

Elective – I (Paper – 305): Computer Applications – I
Data Base Management Systems

Time: 3 Hours

Max.Marks: 70

PART – A (5 x 4 = 20 Marks)

Note: Answer any five questions in not exceeding 20 lines each.

- 1 Database
- 2 Relation
- 3 Client / Server
- 4 Secondary key
- 5 Query processing
- 6 Data Manipulation
- 7 File organization
- 8 Oracle

PART – B (5 x 10 = 50 Marks)

Note: Answer the following questions not exceeding three pages each.

- 9 (a) Explain about risks and costs associated with Databases.
OR
(b) Bring out evolution of database system.
- 10 (a) Explain conceptual data models.
OR
(b) Explain normalization with examples.
- 11 (a) Explain insert, update and delete commands in SQL.
OR
(b) Explain developing client applications.
- 12 (a) Explain DBA functions.
OR
(b) Write about disk performance factors.
- 13 (a) What are the functions and capabilities of DBMS?
OR
(b) Write about distributed database system.

FACULTY OF COMMERCE

B.Com. III Year Examination, March / April 2014
(Common Paper for Computers & Computer Applications (Voc.) Courses)

Elective – I (Paper – 305)
Computer Applications - II
Fundamentals of C++

Time: 3 Hours

Max.Marks: 70

PART – A (5 x 4 = 20 Marks)

Note: Answer any five questions in not exceeding 20 lines each.

- 1 What is polymorphism?
- 2 What is abstraction?
- 3 Write about arithmetic operators
- 4 Write about integer data types.
- 5 What do you mean by array?
- 6 Write about conditional operator.
- 7 Write about decrement operator.
- 8 Write about objects.

PART – B (5 x 10 = 50 Marks)

Note: Answer the following questions not exceeding three pages each.

- 9 (a) Write about function overloading, function defining.
OR
(b) Write about inheritance.
- 10 (a) Write about floating data types with an example program.
OR
(b) Compare C-language with C++.
- 11 (a) Write about different types of arrays.
OR
(b) Write a program on transpose of matrix.
- 12 (a) Write about looping statement with an example.
OR
(b) Write about Do while loop with an example program.
- 13 (a) Write about constructors.
OR
(b) Explain structures with an example program.

FACULTY OF COMMERCE

B.Com. III Year Examination, March / April 2014
(Common Paper for General, Computers, Computer Applications (Voc.) and Vocational Courses)

Elective – I (Paper – 305): Business Mathematics
Business Mathematics – I

Time: 3 Hours

Max.Marks: 70

PART – A (5 x 4 = 20 Marks)

Note: Answer any five questions in not exceeding 20 lines each.

- 1 If $A = \{1, 3, 5, 7, 9\}$, $B = \{1, 7, 8\}$ and $C = \{3, 5, 8, 10, 12\}$ find $(A \cup B) \cap C$.
- 2 Find the rth term of the series 2, 8, 14, 20
- 3 Explain the square matrix and rectangular matrix.
- 4 Explain the following:
 - i) Dependent events
 - ii) Independent events
- 5 What are the properties of binomial distribution?
- 6 Find the probability of getting a doublet, when two dice are thrown.
- 7 Find the binomial distribution whose mean is 9, variance is 2.25.
- 8 What is mean by exponent or index of the power?

PART – B (5 x 10 = 50 Marks)

Note: Answer the following questions not exceeding four pages each.

- 9 (a) In a certain college, 50 students play cricket, 20 play tennis and 10 play both. How many students play atleast one game.

OR

- (b) If $A = \{a, b\}$, $B = \{2, 3\}$ and $C = \{3, 4\}$ find (i) $A \times B$; (ii) $A \times (B \cap C)$, (iii) $A \times (B \cup C)$.

- 10 (a) If $a^{x-1} = bc$, $b^{y-1} = ac$; $c^{z-1} = ab$; prove that $xy + yz + zx = xyz$.

OR

- (b) Which term of the series 3, 6, 9, 12 ... is 51.

- 11 (a) If $A = \begin{bmatrix} -1 & 1 \\ 2 & 1 \end{bmatrix}$; $B = \begin{bmatrix} 1 & 0 & 2 \\ 2 & 1 & 3 \end{bmatrix}$; $C = \begin{bmatrix} 0 & 1 & -1 \\ 3 & 1 & 4 \end{bmatrix}$

Prove that $A(B+C) = AB+AC$.

OR

- (b) Solve the system of equation by matrix inversion method.

$$3x + 4y + 5z = 18$$

$$2x - y + 8z = 13$$

$$5x - 2y + 7z = 20$$

- 12 (a) A problem in statistics is given to five students A, B, C, D, E. Their chances of solving it are $1/2$, $1/3$, $1/4$, $1/5$ and $1/6$. What is the probability that the problem will be solved?

OR

- (b) A box contains 8 red and 5 white balls. Two successive draws of 3 balls are made at random. Find the probability that the first 3 are white and the second three are red (i) when there is replacement and (ii) when there is no replacement.

- 13.(a) Fit a Poisson distribution to the following data by calculating the theoretical frequency.

\underline{X}	\underline{Y}
0	123
1	59
2	14
3	3
4	1

OR

- (b) Five fair coins are tossed 1000 times. From the following out comes determine expected frequencies using binomial distribution.

No. of heads up	0	1	2	3	4	5
Observed frequency	50	100	240	350	180	80

FACULTY OF COMMERCE

B.Com. III Year Examination, March / April 2014

(Common Paper for General, Computers, Computer Applications (Voc.) and Vocational Courses)

Elective – I (Paper – 305)

Business Mathematics
Business Mathematics – I

Time: 3 Hours

Max.Marks: 70

భాగము - ఎ (5 x 4 = 20)

సూచన : క్రింది వాటిలో ఏదైనా ఐదంటికి 20 వాక్యాలను మించకుండా జవాబులు వ్రాయండి.

1. $A = \{1, 3, 5, 7, 9\}$, $B = \{1, 7, 8\}$ మరియు $C = \{3, 5, 8, 10, 12\}$ అయినచో $(A \cup B) \cap C$ ని కనుక్కోండి.
2. 2, 8, 14, 20 శ్రేణిలోని r-వ పదాన్ని కనుక్కోండి.
3. చతురస్ర మాత్రిక మరియు దీర్ఘ చతురస్ర మాత్రికలను వివరించుము.
4. (ఎ) స్వతంత్ర ఘటనలు (బి) అస్వతంత్ర ఘటనలను వివరించుము.
5. ద్విపద విభజనము యొక్క ధర్మాలను తెలుపుము.
6. రెండు పాచికలను ఒకేసారి దోర్లెన్టీ రెండింటి పై ఒకే సంఖ్యరాగల సంభావ్యతను లెక్కించండి.
7. అంకమధ్యమము 9, విస్తృతి 2.25 అయినచో ద్విపద విభాజనాన్ని కనుక్కోండి
8. ఘాతము లేదా ఘాతసూచిక అనగా నేమి ?

భాగము - బి (5 x 10 = 50)

సూచన : క్రింది ప్రశ్నలకు మూడు పేజీలకు మించకుండా జవాబు వ్రాయండి.

- 9.(ఎ) ఒక కళాశాలలో, 50 మంది విద్యార్థులు క్రికెట్ ఆడతారు, 20 మంది టెన్నిస్ మరియు 10 మంది రెండు ఆడతారు. ఏదేని ఒక ఆట ఆడే విద్యార్థుల సంఖ్య ఎంత.

లేదా

- (బి) $A = \{a, b\}$, $B = \{2, 3\}$ మరియు $C = \{3, 4\}$ అయినచో

(i) $A \times B$; (ii) $A \times (B \cap C)$, (iii) $A \times (B \cup C)$.

- 10.(ఎ) $a^{x-1} = bc$, $b^{y-1} = ac$; $c^{z-1} = ab$; అయినచో $xy+yz+zx = xyz$ అని చూపండి.

లేదా

- (బి) 2, 6, 9, 12, శ్రేణిలోని ఎన్నవ పదము 51 అవుతుంది.

$$11.(ఎ) A = \begin{bmatrix} -1 & 1 \\ 2 & 1 \end{bmatrix}; B = \begin{bmatrix} 1 & 0 & 2 \\ 2 & 1 & 3 \end{bmatrix}; C = \begin{bmatrix} 0 & 1 & -1 \\ 3 & 1 & 4 \end{bmatrix}$$

అయినచో $A(B+C) = AB+AC$ అని నిరూపించండి.

లేదా

- (బి) క్రింది సమీకరణాలను మాత్రికా విలోమాన పద్ధతిలో సాధింపుము.

$$3x+4y+5z = 18$$

$$2x-y+8z = 13$$

$$5x-2y+7z = 20$$

..2..

12.(ఎ) A, B, C, D, E అనే ఐదుగురు విద్యార్థులకు గణాంక శాస్త్రంలోని ఒక సమస్యను ఇచ్చారు.

వారు ఆ సమస్యను సాధించగల సంభావ్యతలు వరుసగా $\frac{1}{2}, \frac{1}{3}, \frac{1}{4}, \frac{1}{5}, \frac{1}{6}$ లు అయితే ఆ సమస్య సాధింపబడగల ఘటన సంభావ్యతను కనుక్కోండి.

లేదా

(బి) ఒక పెట్టెలో 8 ఎర్రవి మరియు 5 తెలుపు బంతులున్నాయి. రెండు యాదృచ్ఛిక ఎంపికలు వరుసగా ఎంపిక ఒక్కంటికి 3 బంతులు చొప్పున జరిగాయి. తిరిగి తీసిన బంతులను పెట్టెలో వేసినపుడు, వేయనపుడు ఆ బంతులలో మొదటి సారి తీసినవి 3 తెల్లని, రెండువసారి తీసినవి 3 ఎర్రని బంతులు అయ్యే సంభావ్యతను తెలుము.

13.(ఎ) సైద్ధాంతిక పౌనః పున్యమును లెక్కించడం ద్వారా ఈ క్రింది దత్తాంశానికి పాయిజన్ విభజనాన్ని రూపొందించండి.

X	f
0	123
1	59
2	14
3	3
4	1

లేదా

(బి) 5 నాణేలను 1000 పర్యాయాలు ఎగుర వేసారు. క్రింది దత్తాంశమునకు ద్విపద విభజనాన్ని ఉపయోగించి అంకమధ్యమ విలువను లెక్కించండి.

బొమ్మల సంఖ్య	0	1	2	3	4	5
ప్రేక్షిత పౌనః పున్యాలు	50	100	240	350	180	80

FACULTY OF COMMERCE

B.Com. III Year Examination, March / April 2014

(Common Paper for General, Computers, Computer Applications (Voc.) and Vocational Courses)

Elective – II (Paper – 306): Insurance

Non-Life Insurance

Time: 3 Hours

Max.Marks: 70

PART – A (5 x 4 = 20 Marks)

Note: Answer any five questions in not exceeding 20 lines each.

- 1 Risk pooling and risk sharing
- 2 IRDA
- 3 Subrogation
- 4 Indemnity
- 5 Proposal forms
- 6 Certificate of Insurance
- 7 Fire Insurance
- 8 Investigation

PART – B (5 x 10 = 50 Marks)

Note: Answer the following questions in not exceeding four pages each.

- 9 (a) Define risk. Discuss the role of general insurance in economic development of the country.
OR
(b) Explain about general insurance – intermediaries.
- 10 (a) Explain about the general insurance principles in detail.
OR
(b) Discuss about the clauses of indemnity for identification of business losses.
- 11 (a) Discuss about the proposal forms and conditions applicable in General Insurance.
OR
(b) Explain General Insurance features.
- 12 (a) What is fire insurance and discuss its features?
OR
(b) What is Marine Insurance? Explain the scope of development of Marine Insurance in the Indian Context.
- 13 (a) Explain the steps involved in making claims in General Insurance Policies.
OR
(b) Define negotiation. Explain the principles of negotiation in Insurance Claim.

FACULTY OF COMMERCE

B.Com. III Year Examination, March / April 2014

(Common Paper for General, Computers, Computer Applications (Voc.) and Vocational Courses)

Elective – II (Paper – 306)

Banking: Computer applications in Banking

Time: 3 Hours

Max. Marks: 70

PART – A (5 x 4 = 20 Marks)

Note: Answer any five questions in not exceeding 20 lines each.

- 1 ATM
- 2 Computers role in Banking
- 3 Debit/Credit cards in India
- 4 Consumer Oriented e-commerce
- 5 Optical Mark Recognition (OMR)
- 6 Telephone Banking
- 7 Facsimile transformation
- 8 Magnetic stripe

PART – B (5 x 10 = 50 Marks)

Note: Answer the following questions not exceeding three pages each.

- 9 (a) Discuss different approaches to mechanization in banks.
OR
(b) Write about security information systems in banks.
- 10 (a) Discuss about Electronic Payment Systems.
OR
(b) Write about Advertising on Internet.
- 11 (a) Discuss various Electronic Funds Transfer Methods.
OR
(b) Discuss about Real Time Gross Settlement (RTGS) and National Electronic Funds Transfer (NEFT).
- 12 (a) Discuss Documentation Transmission Systems in Banks.
OR
(b) Write about cheque sorting and balancing systems.
- 13 (a) Write about Cash Management Systems in Banks.
OR
(b) Write about statistical analysis transmission.

FACULTY OF COMMERCE

**B. Com. III -Year Examination, March / April 2014
(Only for General Courses)
(Elective-II): Paper – 306: Management Accounting**

Time : 3 Hours

Max. Marks : 70

PART – A (5 x 4 = 20 Marks)**Note** : Answer any **five** of the following questions in not exceeding 20 lines each.

- 1 Nature of Management Accounting.
- 2 Objectives of Financial Statement Analysis.
- 3 Significance of ROI.
- 4 What is Flow of Funds?
- 5 Calculate Trend Percentages.

Year	Revenue from Operations	Wages	Selling expenses	Gross Profit
2009	1075	345	70	665
2010	1064	350	65	649
2011	1125	381	103	641
2012	1092	365	75	662
2013	1200	410	101	1099

- 6 From the following information, calculate closing stock : Sales Rs.6,00,000; Gross Profit Rs.1,20,000; Stock Turnover Ratio = 5; Opening stock is Rs.12,000 less than closing stock.

- 7 Calculate Cash from Operations:

Purchases	Rs.2,25,000
Sales	Rs 5,00,000
Expenses	Rs.40,000
Creditors at the beginning of the year	Rs.25,000
Creditors at the end of the year	Rs.30,000
Debtors at the beginning of the year	Rs.50,000
Debtors at the end of the year	Rs.45,000

- 8 Calculate Pay Back Period for the following projects:
Investment on each project is Rs.1,00,000

Year	Cash Flow		
	Project A	Project B	Project C
1	30,000	30,000	10,000
2	30,000	40,000	20,000
3	30,000	20,000	30,000
4	30,000	10,000	40,000
5	30,000	5,000	-

PART – B (5 x 10 = 50 Marks)**Note** : Answer the following questions in not exceeding four pages each.

- 9 (a) Define Management Accounting and explain its objectives, benefits and limitations.

OR

- (b) Define MIS and discuss its decision areas advantages and limitations in detail.

- 10 (a) From the following Income Statements details, prepare comparative Income statements for 2012 and 2013 and study the profitability of the company.

Particulars	2012 (Rs)	2013 (Rs)	Particulars	2012 (Rs)	2013 (Rs)
Opening Inventory	40,000	93,000	Sales Revenue	10,00,000	15,00,000
Purchases	2,10,000	2,80,000	Closing Inventory	1,00,000	1,50,000
Wages	25,000	32,000	Discount Received	5,000	8,000
Payment to staff	20,000	25,000	Interest on Bank Deposits	6,000	9,000
Rent & Taxes	18,000	19,000	Dividends Received	10,000	20,000
Selling Expenses	6,000	7,000			
Distribution expenses	4,000	5,000			
Loss on sale of investments	5,000	10,000			
Interest paid	7,000	7,500			
Depreciation	20,000	25,000			
Bonus	4,000	5,000			
Mislleneous expenses	1,000	1,200			
Interest on Investment	5,000	6,000			

..2..

OR

- (b) From the following Balance Sheet, prepare a Common Size Balance Sheet and Study its financial position.

Liabilities	2012 (Rs)	2013 (Rs)	Assets	2012 (Rs)	2013 (Rs)
Equity share capital	1,00,000	1,65,000	Net fixed assets	1,20,000	1,75,000
Preference share capital	50,000	75,000	Stock	20,000	25,000
Reserves	10,000	15,000	Debtors	50,000	62,500
P & L A/c	7,500	10,000	Bills receivable	10,000	30,000
Bank OD	25,000	25,000	Prepaid expenses	5,000	6,000
Sundry creditors	20,000	25,000	Cash at bank	20,000	26,500
Provision for tax	10,000	12,500	Cash in hand	5,000	15,000
Proposed dividends	7,500	12,500			
	<u>2,30,000</u>	<u>3,40,000</u>		<u>2,30,000</u>	<u>3,40,000</u>

- 11 (a) From the following information, you are required to prepare Balance Sheet.
 Current Ratio = 1.75 Debt Collection Period = 1½ month
 Liquid Ratio = 1.25 Reserves and Surplus to capital = 0.2
 Stock T/O Ratio = 9 Turnover to fixed Assets = 1.2
 (Cost of Sales / Closing stock) Capital Gearing Ratio = 0.6
 Gross Profit Ratio = 25% Fixed Assets to Net worth = 1.25
 Sales for the year Rs.12,00,000 Submitted

OR

- (b) The Director (Finance) of a company submitted the following particulars, calculate overall profitability Ratios and Coverage ratios:

50,000 equity shares of Rs.10 each Rs.5,00,000

20,000, 11% preference shares of Rs.10 each – Rs 2,00,000

3,000, 10% Debentures of Rs.100 each Rs.3,00,000

Profits for the year (EBIT) Rs.5,68,000, Dividends proposed for equity 20% and market price of the share is Rs.32.

- 12 (a) The Balance Sheets of M/s Black & White as on 31-3-2012 and 31-3-13 were as follows prepare Funds Flow Statement.

Balance Sheet

Liabilities	2012 (Rs)	2013 (Rs)	Assets	2012 (Rs)	2013 (Rs)
Creditors	40,000	44,000	Cash	10,000	7,000
White's Loan	25,000	-	Debtors	30,000	50,000
Loan from Bank	40,000	50,000	Stock	35,000	25,000
Capital	1,25,000	1,53,000	Machinery	80,000	55,000
			Land	40,000	50,000
			Buildings	<u>35,000</u>	<u>60,000</u>
	<u>2,30,000</u>	<u>2,47,000</u>		<u>2,30,000</u>	<u>2,47,000</u>

During the year, machine costing Rs.10,000 (Accumulated depreciation Rs.3000) was sold for Rs.5000. The provision for depreciation against machinery as on 31-3-2012 was Rs.25,000 and on 31-3-2013 Rs.40,000. Net profit for the year 2013 amounted to Rs.45,000.

OR

- 12 (b) Following are the Balance Sheets of M/s Kalyan Company Ltd. for 2012 and 2013. Prepare a Cash Flow Statement.

Liabilities	2012 (Rs)	2013 (Rs)	Assets	2012 (Rs)	2013(Rs)
Share capital	80,000	90,000	Land & buildings	65,000	65,000
P & L A/c	8,000	11,500	Plant & machinery	26,000	35,000
Reserve for doubtful debts	3,000	4,000	Stock in trade	51,000	52,000
Reserve for contingencies	20,000	20,000	Sundry debtors	43,500	23,500
Prov. for depreciation	20,000	22,000			
Debentures outstanding	45,000	25,000			
Outstanding expenses	8,500	-			
Sundry creditors	1,500	8,000			
Bank OD	2,000	-			
		<u>1,88,500</u>			
	<u>1,88,000</u>			<u>1,88,000</u>	<u>1,88,500</u>

Additional Information:

- (i) Old machinery costing Rs.6,000 was sold for Rs.2,000. Accumulated depreciation there on was Rs.3000. New machinery was purchased for Rs.15,000.
- (ii) Rs. 10,500 was paid for purchase of Debentures from the open market at Rs.105 per debenture of face value Rs.100. Debenture of face value Rs.10,000 were converted in to equity shares at par.
- (iii) A dividend of 5% was paid on all share capital outstanding on 31-3-2013 on the same day.
- 13 (a) ABC Ltd. is considering the following mutually exclusive projects with a capital outlay of Rs.2,00,000. The projected cash flows (EBDIT) are as flows:

Year	Project A (Rs)	Project B (Rs)
1	50,000	75,000
2	95,000	80,000
3	90,000	1,00,000
4	1,20,000	1,45,000
5	1,45,000	1,80,000

Residual value at the end of fifth year for both the projects is Rs.10,000 each. Charge tax rate @ 30%. Further, ABC is borrowing Rs.1,00,000 from SBH @ 9% p.a. interest towards project financing. Calculate IRR for the projects and rank them.

OR

- (b) From the following cash flows of XYZ Ltd., calculate the NPV and PI by charging 10% discounting rate. Further Rank the projects on the basis of their profitability.

Year	Project-A CFATBD (Rs)	Project -B CFATBD (Rs)
1	10,000	15,000
2	15,000	25,000
3	20,000	50,000
4	40,000	80,000
5	20,000	1,00,000

Initial Cash outlay for the project is Rs.60,000

FACULTY OF COMMERCE

B. Com. III -Year Examination, March / April 2014
(Common Paper for Computers & Computer Applications – Vocational)

Elective – II: Paper – 306
Accountancy – II: Management Accounting and Control

Time : 3 Hours

Max. Marks : 70

PART – A (5 x 4 = 20 Marks)

Note : Answer any **five** of the following questions in not exceeding 20 lines each.

- 1 Explain the role of management.
- 2 Write about Horizontal and Vertical analysis.
- 3 What are the merits of financial statement analysis?
- 4 From the following data relating to the purchase of a company, calculate the trend ratio.

Years	2009	2010	2011	2012	2013
Purchases	1,672	1,789	1,873	1,923	2,123

- 5 Traders Ltd are engaged in large scale retail Business from the following information, you are required to forecast their working capital requirements.

Project annual sales	Rs.130 lakhs
Percentage of net profit on cost of sales	25%
Average credit period allowed to debtors	8 weeks
Average credit period allowed to creditors	4 weeks
Average stock carrying (in terms of sales requirements)	8 weeks
Add 10% to compute figures to allow for contingencies	

- 6 Calculate funds from operations:

Particulars	31-3-2010	31-3-2011
P & L A/c	3,75,000	6,00,000
Provision for taxation	75,000	1,12,500
Proposed dividend	37,500	75,000

Additional information:

- (i) Tax paid during the year Rs.18,750 and (ii) Dividends paid Rs.7,500/-

- 7 Explain the objectives of Budgetary Control.
8. Ram Ltd plans to sell 1,10,000 units of a certain product in the first fiscal quarter, 1,20,000 units in the second quarter, 1,30,000 units in the third quarter 1,50,000 units in the fourth quarter and 1,40,000 units in the first quarter of the following year. At the beginning of the first quarter there are 14,000 units of product in stock. If the each of the quarter, the company plans to have an inventory equal to one fifth of the sales for the next fiscal quarter.
How many units must be manufactured in each quarter of the current year?

PART – B (5 x 10 = 50 Marks)

Note : Answer the following questions in not exceeding four pages each.

- 9 (a) Explain the role of Management Accountant in a modern organization.

OR

- (b) Distinguish between Management Accounting and Financial Accounting.

- 10 (a) The following are the Balance Sheets of Ram Ltd and Shyam Ltd for the year ending 31-3-2012.

Liabilities	Ram Ltd (Rs)	Shyam Ltd. (Rs)	Assets	Ram Ltd (Rs)	Shyam Ltd (Rs)
Equity share capital	2,50,000	1,70,000	Land & buildings	3,50,000	2,75,000
Pref. share capital	1,20,000	80,000	Plant & machinery	2,70,000	3,00,000
Reserves and surplus	50,000	70,000	Machine Investment	72,000	12,000
Loans	3,50,000	2,79,000	(Temporary)		
Bills payable	25,000	14,000	Book-debts	47,500	25,000
Sundry creditors	18,000	8,000	Prepaid expenses	35,400	-
O/S expenses	8,590	4,500	Cash at bank	48,690	21,000
Dividend declared	2000	7,500			
	8,23,590	6,33,000		8,23,590	6,33,000

Prepare a comparative Balance Sheet and analyses Financial position.

OR

- (b) Prepare a proforma Income Statement for the month of July, August and September 2011 for a Company from the following information:
- Sales are projected at Rs.2,25,000; Rs.2,40,000 ; Rs.2,15,000 for July, August and September 2011.
 - Cost of goods is Rs.50,000 plus 30% of selling price per month
 - Selling expenses are 3% of sales
 - Rent is Rs.7,500 per month, administrative expenses for July 2011 are expected to be Rs.60,000 but are expected to rise 1% per month over the previous month's expenses.
 - The company has Rs.3,00,000 of 8% loan, interest payable monthly
 - Corporate Tax ratio is 70%.

- 11 (a) The following is the Balance Sheet of General Insurance Co., Ltd for the year ending 31-3-2012. From the Balance Sheet calculate (i) Current ratio (ii) Acid Test Ratio (iii) Absolute Liquid Ratio and comment on these ratios.

Liabilities	(Rs)	Assets	(Rs)
9% Pref. share capital	5,00,000	Good Will	1,00,000
Equity share capital	10,00,000	Land & Building	6,50,000
8% debentures	2,00,000	Plant	8,00,000
Long term loans	1,00,000	Furniture & fixtures	1,50,000
Bills payable	60,000	Bills receivable	70,000
Sundry creditors	70,000	Sundry debtors	90,000
Bank overdraft	30,000	Bank balance	45,000
Outstanding expenses	5,000	Short term investment	25,000
		Prepaid expenses	5,000
		Stock	30,000
	<u>19,65,000</u>		<u>19,65,000</u>

OR

- (b) Explain the uses and significance of Ratio Analysis.
- 12 (a) From the following balance sheets and additional information given, you are required to calculate funds from operations for the year ended 2012.

Liabilities	2011 (Rs)	2012(Rs)	Assets	2011(Rs)	2012(Rs)
Share Capital	1,00,000	1,50,000	Land & Buildings	1,00,000	95,000
General Reserve	30,000	39,000	Plant & Machinery	80,000	90,000
P & L A/c	20,000	22,000	Stock	70,000	1,10,000
6% Debentures	80,000	80,000	Debtors	20,000	25,000
Creditors	65,000	58,000	Investments	-	10,000
Provision for Tax	5,000	10,000	Cash	10,000	10,000
			Good Will	20,000	10,000
	<u>3,00,000</u>	<u>3,50,000</u>		<u>3,00,000</u>	<u>3,50,000</u>

Additional Information:

- During 2012, Dividends of Rs.15,000 paid.
- Depreciation written off on plant and machinery is Rs.6,000 and no depreciation has been charged on Land & Buildings.
- Provision for Tax made during the year Rs.5,000
- Profit on sale of Machinery Rs.2,000

OR

- (b) From the following information you are required to prepare Cash Flow Statement of Gopichand Co., Ltd for the year ended 31-12-2012

Liabilities	2011 (Rs)	2012(Rs)	Assets	2011(Rs)	2012(Rs)
Share Capital	70,000	70,000	Plant & Machinery	50,000	91,000
Secured Loans (Repayable 2007)	-	40,000	Inventory	15,000	40,000
Creditors	14,000	39,000	Debtors	5,000	20,000
Tax payable	1,000	3,000	Cash	20,000	7,000
P & L A/c	<u>7,000</u>	<u>10,000</u>	Pre-paid expenses	<u>2,000</u>	<u>4,000</u>
	<u>92,000</u>	<u>1,62,000</u>		<u>92,000</u>	<u>1,62,000</u>

Profit & Loss A/c for the year ended 31-12-2012

Particulars	Amount (Rs)	Particulars	Amount (Rs)
To Opening Stock	15,000	By Sales	1,00,000
To Purchases	98,000	By Closing Stock	<u>40,000</u>
To Gross profit c/d	<u>27,000</u>		<u>1,40,000</u>
	<u>1,40,000</u>	By Gross Profit b/d	27,000
To General expenses	11,000		
To Depreciation	8,000		
To Taxes	4,000		
To Net Profit c/d	<u>4,000</u>		
	<u>27,000</u>		<u>27,000</u>
To Dividends	1,000	By Balance c/d	7,000
To Balance c/d	<u>10,000</u>	By N. P B/d	<u>4,000</u>
	11,000		11,000

- 13 (a) Prepare a selling overhead Budget of Sriram Co., Ltd. from the estimates given below:
Rs.

(i) Advertisement	10,000
(ii) Salaries of the sales department	15,000
(iii) Expenses of the sales department (fixed)	5,000
(iv) Salesman salaries and Allowance	20,000
(v) Commission at 2% on sales effected	
(vi) Carriage outwards; Estimated at 3% on sales	
(vii) Agent Commission 10% on sales	
(viii) The sales during the period were estimated as follows:	
Rs. 5,00,000 including Agent's Sales	Rs.50,000
Rs. 6,00,000 including Agent's Sales	Rs.60,000
Rs. 6,50,000 including Agent's Sales	Rs.75,000

OR

- (b) What is Zero Base Budgeting and explain its merits and demerits?

FACULTY OF COMMERCE

B.Com. III Year Examination, March / April 2014
(Common Paper for General and Vocational Courses)

Elective – II (Paper – 306): Retailing
Retailing Marketing & CRM

Time: 3 Hours

Max.Marks: 70

PART – A (5 x 4 = 20 Marks)

Note: Answer any five questions in not exceeding 20 lines each.

- 1 Define publicity
- 2 What is cost-plus pricing?
- 3 What is RFID?
- 4 Define mass markets
- 5 Explain retail market research.
- 6 Define retail market strategic planning.
- 7 What is customer's loyalty shifting?
- 8 List out the customer complaint causes.

PART – B (5 x 10 = 50 Marks)

Note: Answer the following questions in not more than four pages each.

- 9 (a) Define retail communication and explain the steps involved in it.
OR
(b) Define personal selling and explain its advantages and disadvantages.
- 10 (a) Write a note on retail growth strategies.
OR
(b) Define bar coding and explain its advantages and disadvantages.
- 11 (a) Define tele-retailing and explain its merits and demerits.
OR
(b) Explain how IT solutions provide security to customers and retailing units.
- 12 (a) Define and discuss the differences between relationship marketing and CRM.
OR
(b) Discuss the significance of relationship marketing in marketing strategy in retail business.
- 13 (a) What is the framework of CRM in retailing? Discuss.
OR
(b) Discuss the mechanism available to monitor and measure the customer satisfaction in retailing.

FACULTY OF COMMERCE

B.Com. III Year Examination, March / April 2014
(Common Paper for General, Computers, Computer Applications (Voc.) and Vocational Courses)

Elective – II (Paper – 306): Taxation – II
Indirect Taxes

Time: 3 Hours

Max.Marks: 70

PART – A (5 x 4 = 20 Marks)**Note: Answer any five questions in not exceeding 20 lines each.**

- 1 Customs area
- 2 Bill of Import
- 3 Dutiable goods
- 4 Marketable goods
- 5 VAT invoice
- 6 Place of Business under CST Act
- 7 Small service provider
- 8 Service Tax invoice

PART – B (5 x 10 = 50 Marks)**Note: Answer the following questions in not exceeding three pages each.**

- 9 (a) What is warehousing? Explain its features.
OR
(b) Write a detailed note regarding clearance of postal articles.
- 10 (a) Explain the procedure for obtaining Central Excise Registration.
OR
(b) Star Co. Ltd is engaged in manufacturing turbines a dutiable product. From the following details of excise duty paid ascertain the Central Credit Admissible to them for the year ending 31st March 2013.
<u>Purchases</u>	<u>Excise duty paid</u>
	Rs.
i) Raw material	90,000
ii) Petrol	95,000
iii) Cylinder making machinery	60,000
iv) Office equipment	12,000
iv) Lubricant oil	18,000
- 11 (a) Explain the differences between interstate sales and intrastate sales.
OR
(b) Appeals under CST Act.
- 12 (a) Explain differences between zero rated sales and exempted sales under VAT provision.
OR
(b) From the following particulars calculate VAT payable by ABC Co Ltd for the month December 2012.
Purchases by ABC Co Ltd during December 2012
i) Rs. 1,00,000 at 4% VAT
ii) Rs. 5,00,000 at 12.5% VAT
Sales of ABC Co Ltd during December 2012
i) Sales of Rs. 3,00,000 at 4% VAT
ii) Sales of Rs. 8,00,000 at 12.5% VAT
Above amounts are excluding VAT.
- 13 (a) Explain the incidence and levy of service tax.
OR
(b) Explain in which circumstances service tax receiver is liable to pay service tax.

FACULTY OF COMMERCE

B.Com. (New) III Year Examination, March / April 2014
(Common Paper for General, Computers, Computer Applications (Voc.) and Vocational Courses)

Elective – II (Paper – 306): Finance
Micro-Credit and Foreign Trade Finance

Time: 3 Hours

Max.Marks: 70

PART – A (5 X 4 = 20 Marks)

Note: Answer any five questions in not exceeding 20 lines each.

- 1 State the principles of good lending.
- 2 Explain the origin of Micro-Finance in India.
- 3 What is exchange risk? How do you classify it?
- 4 Describe the contents of export contract.
- 5 What are the qualities of a good borrower?
- 6 Explain the post-shipment procedure.
- 7 How are self-help groups formed?
- 8 State the exchange margins prescribed by FEDAI.

PART – B (5 x 10 = 50 Marks)

Note: Answer the following questions not exceeding three pages each.

- 9 (a) What is client risk rating? Explain its advantages.
OR
(b) What are the guidelines of RBI on fair practices for lending?
- 10 (a) Explain the nature and problems of rural financing in India.
OR
(b) Discuss the significance of micro-credit finance for self-help groups.
- 11 (a) State and explain the factors determining spot exchange rates.
OR
(b) What are the various types of transactions in Foreign Exchange Market? How to settle them?
- 12 (a) What do you understand by cross rates? State the procedure for calculating exchange rates based on them.
OR
(b) Explain the foreign exchange transactions of a bank with its customers.
- 13 (a) Discuss the procedure for export trade.
OR
(b) What is letter of credit? What does it contain? Explain its importance in export trade.

FACULTY OF COMMERCE

B.Com. III Year Examination, March / April 2014

(Common Paper for General, Computers, Computer Applications (Voc.) and Vocational Courses)

**Elective – II (Paper – 306) : Marketing
Rural Marketing**

Time: 3 Hours

Max.Marks: 70

PART – A (5 x 4 = 20 Marks)

Note: Answer any five questions in not exceeding 20 lines each.

- 1 Definition of rural area
- 2 Classification of rural consumers
- 3 Product variety for rural markets
- 4 Mass media
- 5 Rural product categories
- 6 Channels in rural markets
- 7 Levels of packaging
- 8 Branding

PART – B (5 x 10 = 50 Marks)

Note: Answer the following questions not exceeding three pages each.

- 9 (a) Examine the disparities between urban and rural economics and their implication for marketing.
OR
(b) What are the challenges of rural markets?
- 10 (a) What are the socio-cultural and technological factors affecting rural marketing environment?
OR
(b) Rural marketing model or process.
- 11 (a) Explain the attitude and behaviour of a rural consumer.
OR
(b) What is branding the rural marketing?
- 12 (a) Explain the packaging decisions for rural markets.
OR
(b) Explain the pricing objectives and strategies in rural marketing.
- 13 (a) Explain the media of advertising for rural markets.
OR
(b) What are the road blocks and distribution strategies for rural marketing?

FACULTY OF COMMERCE

B.Com. III Year Examination, March / April 2014
(Common Paper for General, Computers, Computer Applications (Voc.) and Vocational Courses)

Elective – II (Paper – 306)
Secretarial Practice and Office Management
Office Management

Time: 3 Hours

Max.Marks: 70

PART – A (5 x 4 = 20 Marks)

Note: Answer any five questions in not exceeding 20 lines each.

- 1 Location
- 2 Functions of office
- 3 Authority commensurate with responsibility
- 4 Purchase order
- 5 Financial management
- 6 How do you receive guests in your office?
- 7 Working capital
- 8 Organizational behaviour

PART – B (5 x 10 = 50 Marks)

Note: Answer the following questions not exceeding four pages each.

- 9 (a) Describe the role of Office Manager in modern office.
OR
(b) Explain what are the ideal working conditions and environment to be provided in modern office.
- 10 (a) Explain different types of organizational structures.
OR
(b) What are the principles of an organization?
- 11 (a) Draft a purchase order with imaginary figures.
OR
(b) Draft a letter pertaining to termination of an employee for misuse of funds.
- 12 (a) What are the different types of office equipment and explain steps involved in its maintenance?
OR
(b) What are the different devices that are available to maintain staff attendance?
- 13 (a) What are the factors that you consider in estimation of working capital?
OR
(b) What is financial planning and capital structure?

FACULTY OF COMMERCE

B.Com. III Year Examination, March / April 2014
(Common Paper for General and Vocational Courses)

Elective – II (Paper – 306)
Computer Applications – I
Electronic Commerce

Time: 3 Hours

Max.Marks: 70

PART – A (5 x 4 = 20 Marks)

Note: Answer any five questions in not exceeding 20 lines each.

- 1 Define and explain e-commerce
- 2 Hyper text publishing
- 3 HTML
- 4 Protocols
- 5 ATM
- 6 Security issues in EDI
- 7 e-Marketing
- 8 Three – pillar model

PART – B (5 x 10 = 50 Marks)

Note: Answer the following questions not exceeding three pages each.

- 9 (a) Explain in detail the potential benefits of e-commerce.
OR
(b) Write the application areas of e-commerce.
- 10 (a) Write about security and the web.
OR
(b) Write about various encryption techniques with suitable diagrams.
- 11 (a) Write briefly about Mercantile process models from consumer and merchant's perspective.
OR
(b) Write about various types of e-payment systems.
- 12 (a) Write about the intra organizational e-commerce.
OR
(b) Write about Internet based EDI.
- 13 (a) Write an essay on web based marketing.
OR
(b) Write about supply chain management.

FACULTY OF COMMERCE

B.Com. III Year Examination, March / April 2014
(Common Paper for Computers, Computer Applications (Voc.) and Vocational Courses)

Elective – II (Paper – 306)
Computer Applications – II
(Fundamentals of Java)

Time: 3 Hours

Max.Marks: 70

PART – A (5 x 4 = 20 Marks)

Note: Answer any five questions in not exceeding 20 lines each.

- 1 What is class, object?
- 2 Write about keywords of Java.
- 3 What is Applet viewer?
- 4 What is a constructor and mention its uses?
- 5 Describe about strings with a simple example.
- 6 Write about arithmetic operators.
- 7 Write about inheritance.
- 8 How is switch statement useful in Java?

PART – B (5 x 10 = 50 Marks)

Note: Answer the following questions not exceeding three pages each.

- 9 (a) Make a comparison between compiler and interpreter.
OR
(b) Write about complete history of Java.
- 10 (a) Describe about Java Debugger.
OR
(b) Compare Applets and Servlets.
- 11 (a) Write a program for swapping of two numbers.
OR
(b) Write about equality and relational operators.
- 12 (a) Write about a program using for statement.
OR
(b) Explain about while statement.
- 13 (a) What are threads in Java? Explain.
OR
(b) Write about exceptions.

FACULTY OF COMMERCE

B.Com. III Year Examination, March / April 2014
(Common Paper for General, Computers, Computer Applications (Voc.) and Vocational Courses)

Elective – II (Paper – 306)
Business Mathematics
Business Mathematics – II

Time: 3 Hours

Max.Marks: 70

PART – A (5 x 4 = 20 Marks)

Note: Answer any five questions in not exceeding 20 lines each.

- 1 What are types and functions?
- 2 What are the methods of integration?
- 3 What is non-negative function in linear programming?
- 4 What are the assumptions of transportation problem?
- 5 $\lim_{x \rightarrow 1} \left[\frac{x^2 + 5x - 6}{x - 1} \right]$ Calculate.
- 6 Calculate derivatives of (i) 8 (ii) \sqrt{x} .
- 7 Evaluate the following integrals. (i) $\frac{5}{x}$ (ii) $\frac{1}{\sqrt{x^2 - 25}}$
- 8 Solve the following problem graphically.
Maximise $z = 5x_1 + 7x_2$
subject to $2x_1 + 3x_2 \leq 13$
 $3x_1 + 2x_2 \leq 12$
 $x_1, x_2 \geq 0$

PART – B (5 x 10 = 50 Marks)

Note: Answer the following questions not exceeding four pages each.

- 9 (a) Determine the differential co-efficient of the following function $Y = \frac{x^2 - 4}{x + 2}$
OR
(b) Find $\lim_{x \rightarrow 0} \frac{\sqrt{3+x} - \sqrt{3-x}}{x}$
- 10 (a) Evaluate $\int \frac{6x}{3x^2 - 2} dx$.
OR
(b) Properties of definite integrals.
- 11 (a) What are the steps involved in the simplex method?
OR
(b) Solve the following problem graphically
Manimize $z = 8x + 2y$
constraints $x + y \geq 6$
 $2x + y \geq 8$
 $x \geq 0, y \geq 0$.
- 12 (a) Briefly explain the transportation problem. Discuss about obtaining initial feasible solutions.
OR
(b) Solve the following transportation problem to maximize profit.

Origin	Destination				Supply
	Profit (Rs. per unit)	1	2	3	
A	40	25	22	33	100
B	44	35	30	30	30
C	38	38	28	30	70
Demand	40	20	60	30	

- 13 (a) What is queuing theory? what are the operating characteristics for a waiting line system?
OR
(b) Customers arrive at a sales counter manned by a single person according to a Poisson process with a mean rate of 20 per hour. The time required to serve a customer has an exponential distribution with a mean of 100 seconds. Find the average waiting time of a customer.

FACULTY OF COMMERCE

B.Com. III Year Examination, March / April 2014

(Common Paper for General, Computers, Computer Applications (Voc.) and Vocational Courses)

Elective – II (Paper – 306)

Insurance

Non-Life Insurance

Time: 3 Hours

Max.Marks: 70

భాగము - ఎ (5 x 4 = 20)

సూచన : క్రింది వాటిలో ఏవైనా ఐదంటికి 20 వాక్యాలను మించకుండా జవాబులు వ్రాయండి.

1. నష్ట సమీకరణ మరియు నష్టన్ని పంచుకోవడం (Risk porting and Risk sharing)
2. భీమా నియంత్రణ మరియు అభివృద్ధి అధారిటీ (IRDA)
3. హక్కులు సంక్రమణ లేదా ప్రతినివేశం
4. ఇండెమ్నిటీ
5. ప్రతిపాదన పత్రము
6. భీమా సర్టిఫికేట్
7. అగ్ని భీమా
8. పరిశోధనలు

భాగము - బి (5 x 10 = 50)

సూచన : క్రింది ప్రశ్నలకు మూడు పేజీలకు మించకుండా జవాబు వ్రాయండి.

9.(ఎ) నష్టాభయం నిర్వచించండి ? దేశ ఆర్థికభివృద్ధిలో సాధారణ భీమా పాత్రను చర్చించండి.
లేదా

(బి) సాధారణ భీమాలో మధ్యవర్తులను గురించి వివరించండి.

10.(ఎ) సాధారణ భీమా సూత్రాలను గురించి వివరంగా వ్రాయండి.
లేదా

(బి) వ్యాపారంలో వచ్చిన నష్టాలను భర్తీ చేయుటకొరకు నష్టపూర్తి సూత్రములోని క్లాజులను చర్చించండి.

11.(ఎ) సాధారణ భీమాకు వర్తించే నిబంధనలు మరియు ప్రతిపాదనా పత్రములను గురించి చర్చించండి.
లేదా

(బి) సాధారణ భీమా లక్షణాలను వివరించండి.

12.(ఎ) అగ్ని భీమా అనగానేమి ? దాని లక్షణాలను చర్చించండి.
లేదా

(బి) సముద్రభీమా అనగానేమి ? భారత దేశంలో సముద్ర భీమా అభివృద్ధి చేయటానికి గల పరిధిని వివరించండి.

13.(ఎ) సాధారణ భీమా పాలసీల పై క్లెయిమ్లను చేయడంలో ఇమిడి ఉన్న దశలను వివరించండి.
లేదా

(బి) సంప్రదింపును (Negotiation) నిర్వచించండి ? భీమా క్లెయిమ్లలో ఉన్న సంప్రదింపుల సూత్రాలను వివరించండి.

FACULTY OF COMMERCE

B. Com. III -Year Examination, March / April 2014
(Only for General Courses)
(Elective-II)

Paper – 306 : Management Accounting

Time : 3 Hours

Max. Marks : 70

భాగము - ఎ (5 x 4 = 20)

సూచన : క్రింది వాటిలో ఏవైన ఐదింటికి 20 వాక్యాలను మించకుండా సమాధానాలు వ్రాయండి.

1. మేనేజ్మెంటు అకౌంటింగ్ స్వభావాన్ని తెలుపండి.
2. ఆర్థిక నివేదికల విశ్లేషణ ఉద్దేశ్యాలు తెలుపండి ?
3. పెట్టుబడి పై రాబడి రేటు (ROI) యొక్క ప్రాముఖ్యత తెలుపండి.
4. నిధుల ప్రవాహమనగానేమి ?
5. ఈ క్రింది వానికి పోకడ (ట్రేండ్) శాతాలను లెక్కించండి.

సంవత్సరం	వ్యాపార ఆదాయాలు	వేతనాలు	అమ్మకం ఖర్చులు	స్థూల లాభం
2009	1075	345	70	665
2010	1064	350	65	649
2011	1125	381	103	641
2012	1092	365	75	662
2013	1200	410	101	1099

6. ఈ క్రింది వివరాల నుండి ముగింపు సరుకును లెక్కించండి.
అమ్మకాలు రూ 6,00,000 ; స్థూల లాభం రూ 1,20,000; సరుకు టర్నోవర్ నిష్పత్తి = 5;
ప్రారంభ సరుకు రూ 12,000 ముగింపు సరుకు కన్నా తక్కువ.
7. ఈ క్రింది వాని నుంచి, వ్యవహారాల ద్వారా లభించిన నగదును లెక్కించండి.
కొనుగోళ్ళు రూ 2,25,000
అమ్మకాలు రూ 5,00,000
వ్యయాలు రూ 40,000
సంవత్సరం ఆరంభంలో ఋణదాతలు రూ 25,000
సంవత్సరం అంతంలో ఋణదాతలు రూ 30,000
సంవత్సరం ఆరంభంలో ఋణగ్రస్థులు రూ 50,000
సంవత్సరం ముగింపు నాటికి ఋణదాతలు రూ 45,000
8. ఈ క్రింది ప్రాజెక్టులకు పేజ్యాక్ పీరియడ్ ను లెక్కించండి. అన్ని ప్రాజెక్టులకు పెట్టుబడి రూ.1,00,000

సంవత్సరం	నగదు రాబడులు		
	ప్రాజెక్టు A	ప్రాజెక్టు B	ప్రాజెక్టు C
1	30,000	30,000	10,000
2	30,000	40,000	20,000
3	30,000	20,000	30,000
4	30,000	10,000	40,000
5	30,000	5,000	-

..2..

భాగము - బి (5 x 10 = 50)

సూచన : క్రింది ప్రశ్నలకు మూడు పేజీలకు మించకుండా జవాబు వ్రాయండి.

9.(ఎ) నిర్వహణ అకౌంటింగ్ ను నిర్వచించి దాని ఉద్దేశ్యాలు, లాభాలు మరియు పరిమితులను తెలుపండి.

లేదా

(బి) MIS ను నిర్వచించి దాని యొక్క నిర్ణాయక అంశాలు, లాభాలు మరియు పరిమితులను గూర్చి వ్రాయండి.

10.(ఎ) ఈ క్రింది ఆదాయ వ్యయాల వివరాల నుండి తులనాత్మక ఆదాయ నివేదికలు విశ్లేషణను తయారు చేసి, సంస్థ లాభదాయకతను అధ్యయనం చేయండి.

వివరాలు	2012 (రూ)	2013 (రూ)	వివరాలు	2012 (రూ)	2013 (రూ)
ప్రారంభ సరుకు	40,000	93,000	అమ్మకాల పై ఆదాయం	10,00,000	15,00,000
కొనుగోళ్ళు	2,10,000	2,80,000	ముగింపు సరుకు	1,00,000	1,50,000
వేతనాలు	25,000	32,000	డిస్కౌంటు రాబడి	5,000	8,000
ఉద్యోగస్తులకు చెల్లింపులు	20,000	25,000	బాంకు డిపాజిట్ల పై వడ్డీ రాబడి	6,000	9,000
అద్దె మరియు పన్నులు	18,000	19,000	డివిడెండ్ల రాబడి	10,000	20,000
అమ్మకం ఖర్చులు	6,000	7,000			
పంపిణీ వ్యయాలు	4,000	5,000			
పెట్టుబడుల అమ్మకంపై నష్టం	5,000	10,000			
వడ్డీ చెల్లింపు	7,000	7,500			
తరుగుదల	20,000	25,000			
బోనస్	4,000	5,000			
చిల్లర ఖర్చులు	1,000	1,200			
పెట్టుబడుల పై వడ్డీ చెల్లింపు	5,000	6,000			

లేదా

(బి) ఈ క్రింది ఆస్తి అప్పుల పట్టిక నుండి, సమపరిమాణ (Common Size) విశ్లేషణ పట్టిక తయారు చేసి సంస్థ ఆర్థిక స్థితిని అధ్యయనం చేయండి.

వివరాలు	2012 (రూ)	2013 (రూ)	వివరాలు	2012 (రూ)	2013 (రూ)
ఈ క్వీటీ వాటామూలధనం	1,00,000	1,65,000	నికర స్థిరాస్తులు	1,20,000	1,75,000
ఆధిక్యపు వాటా మూలధనం	50,000	75,000	సరుకు	20,000	25,000
రిజర్వులు	10,000	15,000	ఋణగ్రాహకులు	50,000	62,500
లాభనష్టాల ఖాతా	7,500	10,000	వసూలు బిల్లులు	10,000	30,000
బాంకు ఓవర్ డ్రాఫ్ట్	25,000	25,000	ముందుగా చెల్లించిన వ్యయాలు	5,000	6,000
ఋణదాతలు	20,000	25,000	బాంకులో నగదు	20,000	26,500
పన్ను ఏర్పాటు నిధి	10,000	12,500	చేతిలో నగదు	5,000	15,000
డివిడెండ్ల కై ఏర్పాటు	7,500	12,500			
	<u>2,30,000</u>	<u>3,40,000</u>		<u>2,30,000</u>	<u>3,40,000</u>

..3..

11.(ఎ) ఈ క్రింది వివరాల నుండి అవసరమైన అంశాలను లెక్కించి, ఆస్తి - అప్పుల పట్టిని తయారు చేయండి.

ప్రస్తుత నిష్పత్తి = 1.75	రిజర్వులు మరియు మిగులు / మూలధనం = 0.2
ద్రవ్యత్య నిష్పత్తి = 1.25	స్థిరాస్తుల టర్నోవర్ = 1.2
సరుకు టర్నోవర్ నిష్పత్తి = 9	మూలధన ఏకీకృత నిష్పత్తి = 0.6
(అమ్మకాల వ్యయ విలువ / ముగింపు సరుకు) స్థిరాస్తులు / Net worth = 1.25	
స్థూల లాభ నిష్పత్తి = 25%	వార్షిక అమ్మకాలు = 12,00,000
ఋణాలవసూలు కాలం = 1½ నెలలు	

లేదా

(బి) ఒక సంస్థ యొక్క ఫైనాన్స్ డైరెక్టరు అందజేస్తున్న క్రింది వివరాల నుండి, పూర్తిస్థాయి లాభదాయకత మరియు కవరేజి నిష్పత్తులను లెక్కించండి.

50,000 ఈక్విటీ వాటాలు, ఒక్కొక్కటి రూ 10 చొప్పున రూ.5,00,000

20,000, 11% ఆధిక్యపు వాటాలు, ఒక్కొక్కటి రూ10 చొప్పున — రూ 2,00,000

3,000, 10% డిబెంచ్మెంట్, ఒక్కొక్కటి రూ.100 చొప్పున.3,00,000

ప్రస్తుత ఆర్థిక సంవత్సరానికి (EBIT) రూ.5,68,000, ప్రతిపాదిత డివిడెండ్లు (ఈక్విటీ పై) 20% , వాటా ఒక్కొక్కటికి మార్కెటు విలువ రూ.32.

12.(ఎ) బ్లాక్ వైట్ లి. సంస్థ యొక్క ఈ క్రింది ఆస్తి అప్పుల పట్టిల సమాచారం నుండి చరమూలధనం చూపే నివేదిక నిధుల ప్రవాహ నివేదికను తయారు చేయండి.

అప్పులు	2012 (రూ)	2013 (రూ)	ఆస్తులు	2012 (రూ)	2013 (రూ)
ఋణదాతలు	40,000	44,000	నగదు	10,000	7,000
వైట్ వర్డ్ నుండి ఋణం	25,000	-	ఋణగ్రస్థులు	30,000	50,000
బాంకు నుండి ఋణం	40,000	50,000	సరుకు	35,000	25,000
మూలధనం	1,25,000	1,53,000	యంత్రాలు	80,000	55,000
			భూములు	40,000	50,000
			భవనాలు	35,000	60,000
	<u>2,30,000</u>	<u>2,47,000</u>		<u>2,30,000</u>	<u>2,47,000</u>

ప్రస్తుత ఆర్థిక సంవత్సరంలో రూ 10,000 ల విలువ గల యంత్రాన్ని (సంచిత తరుగుదల రూ 3000) కేవలం రూ 5000లకు అమ్మడం జరిగింది. యంత్రాల పై తరుగుదల ఏర్పాటు నిధి 31.3.2012 నాడు రూ 25,000 మరియు 31.3.2013 నాడు రూ 40,000 నిల్వలను చూపిస్తుంది. 2013 సంవత్సరం అంతానికి నికర లాభం రూ 45,000.

..4..

లేదా

12.(బి)2012 మరియు2013 సంవత్సరాలకు కల్యాణ్ కంపెనీ లిమిటెడ్ వారి యొక్క ఆస్తి అప్పుల పట్టి మరియు ఇతర వివరాలనుండి నగదు ప్రవాహ నివేదికను తయారు చేయండి.

అప్పులు	2012 (రూ)	2013 (రూ)	ఆస్తులు	2012 (రూ)	2013 (రూ)
వాటామూలధనం	80,000	90,000	భూములు & భవనాలు	65,000	65,000
లాభనష్టాల ఖాతా	8,000	11,500	ప్లాంటు & యంత్రాలు	26,000	35,000
సంశయాత్మక బాకీలనిధి	3,000	4,000	వర్తకంలో సరుకు నిల్వ	51,000	52,000
భవిష్యత్ అవసరాల నిధి	20,000	20,000	ఋణగ్రాహకులు	43,500	23,500
తరుగుదల నిధి	20,000	22,000			
డిబెంచర్ల పై చెల్లించవలసినది	45,000	25,000			
చెల్లించవలసిన ఖర్చులు	8,500	-			
ఋణదాతలు	1,500	8,000			
బాంకు బోవర్ డ్రాఫ్ట్	2,000	-			
	<u>1,88,000</u>	<u>1,88,500</u>		<u>1,88,000</u>	<u>1,88,500</u>

అదనపు సమాచారం:

- రూ 6000 విలువ గల యంత్రాలను రూ 2000 అమ్మడం జరిగింది, వాటి పై సంచిత మూలధన నిల్వ రూ 3000. ఒక క్రొత్త యంత్రాన్ని కూడా రూ 15000 లకు కొనుగోలు చేయడమైంది.
- మార్కెట్ నుండి డిబెంచర్లు కొనుగోలు చేయడానికి రూ 10,500 చెల్లించి ఒక్కొక్కటి రూ 105 మార్కెటు విలువగల డిబెంచర్లు ముఖ విలువకు వాటాలలోకి మార్చడమైంది.
- 31.3.2013 నాటికి వాటామూలధనం పై 5% శాతం డివిడెండ్ చెల్లించడమైంది.

13.(ఎ) ABC కంపెనీ లిమిటెడ్ ఈ క్రింది ప్రాజెక్టులలో ఒకదానిని ఎంచు కొవడానికి కసరత్తు చేస్తుంది. ఇందు కై రూ 2,00,000 మూలధనం రూపేణా పెట్టు బడిని పెడుతుంది. ప్రాజెక్టుల ద్వారా వచ్చే EBDITలు ఈ క్రింది విధంగా ఉన్నాయి.

సంవత్సరం	ప్రాజెక్టు A (రూ)	ప్రాజెక్టు B (రూ)
1	50,000	75,000
2	95,000	80,000
3	90,000	1,00,000
4	1,20,000	1,45,000
5	1,45,000	1,80,000

పై రెండు ప్రాజెక్టుల ద్వారా కూడా ఐదు సంవత్సరాల తర్వాత రూ 10,000 తుక్కు విలువగా నిర్ణయించడమైంది, పై గా ఆదాయ పన్ను రేటు 30% గా నిర్ధారించడమైంది. ఈ ప్రాజెక్టులకు అవసరమైన మొత్తం నుంచి, ABC లిమిటెడ్ రూ 1,00,000 ను 9% శాతం వడ్డీకి SBH ద్వారా సమకూర్చుకోబోతుంది. IRRను లెక్కించి ఏ ప్రాజెక్టు ఉత్తమమైనదో సూచించండి.

లేదా

..5..

- 13.(బి) ఈ క్రింది XYZలకు సంబంధించిన నగదు ప్రవాహాల నుండి NPV మరియు PIలను, 10శాతం డిస్కాంటింగ్ రేటును అన్వయించి లెక్కించి ఏది ఉత్తమ లాభదాయకత కల్గిన ప్రాజెక్టు తెలుపండి. ఈ ప్రాజెక్టులలో ఒక్కొక్క దానికి రూ 60,000 మూలధనం అవసరం అవుతుంది దని అంచనా వేయడమైంది.

సంవత్సరం	ప్రాజెక్టు-A CFATBD (రూ)	ప్రాజెక్టు-B CFATBD (రూ)
1	10,000	15,000
2	15,000	25,000
3	20,000	50,000
4	40,000	80,000
5	20,000	1,00,000

FACULTY OF COMMERCE
B. Com. III -Year Examination, March / April 2014
(Common Paper for Computers & Computer Applications – Vocational)

Elective - II
Paper – 306
Accountancy - II
Management Accounting and Control

Time : 3 Hours

Max. Marks : 70

భాగము - ఎ (5 x 4 = 20)

సూచన : క్రింది వాటిలో ఏదైనా ఐదింటికి 20 వాక్యాలను మించకుండా జవాబులు వ్రాయండి.

1. మేనేజ్మెంట్ అకౌంటింగ్ పాత్రను వివరించండి.
2. సమతల (Horizontal) నిలువు విశ్లేషణలను తెలపండి.
3. ఆర్థిక నివేదిక విశ్లేషణ ప్రయోజనాలు తెలుపండి.
4. ఒక కంపెనీ కొనుగోలుకు సంబంధించిన ఈ క్రింది దత్తాంశం నుండి ప్రవృత్తి నిష్పత్తి లెక్కించండి.

సంవత్సరం	2009	2010	2011	2012	2013
కొనుగోళ్ళు	1,672	1,789	1,873	1,923	2,123

5. చిల్లర వ్యాపారంలో ఉన్న ట్రేడర్స్ వారి ఈ క్రింది వివరాల నుండి వారి చరమాల ధన ఆవశ్యకతను లెక్కించండి.

ప్రాజెక్ట్ వార్షిక అమ్మకాలు రూ 130 లక్షలు
 అమ్మిన వస్తువుల కైనవ్యయం పై నికరలాభశాతం 25
 రుణగ్రస్తుల కనుమతించే సగటు పరపతి కాలం 4 వారాలు
 సగటు సరుకు ఉంచే కాలం (అమ్మకాల అవసరం దృష్ట్యా) 8 వారాలు
 లెక్కించిన విలువలను ఆగంతుకాల కై 10% కలుపండి.

6. ఈ క్రింది వివరాల నుండి కార్యకలాపాల నుండి నిధులు లెక్కించండి.

వీవరాలు	31-3-2010	31-3-2011
లాభనష్టఖాతా	3,75,000	6,00,000
పన్ను కై ఏర్పాటు	75,000	1,12,500
ప్రతిపాదిత డివిడెండ్	37,500	75,000

అదనపు సమాచారం: (i) సంవత్సరంలో చెల్లించిన పన్ను రూ 18750

(ii) చెల్లించిన డివిడెండ్లు రూ 7,500

7. బడ్జెటరీ నియంత్రణ ధ్యేయాలు వివరించండి.
8. రామ్ లి ఒక వస్తువును ఆర్థిక సంవత్సర మొదటి త్రైమాసికంలో 1,10,000 యూనిట్లు, రెండవ త్రైమాసికంలో 1,20,000 యూనిట్లు, మూడవ త్రైమాసికంలో 1,30,000 యూనిట్లు. నాల్గవ త్రైమాసికంలో 1,50,000 యూనిట్లు తరువాతి సంవత్సర మొదటి త్రైమాసికంలో 1,40,000 యూనిట్లు అమ్మగ లభించింది. మొదటి త్రైమాసిక ప్రారంభంలో 14,000 యూనిట్లు వస్తువు స్టాకులో ఉంది. ప్రతి త్రైమాసికంలో, తరువాతి త్రైమాసికంలో అమ్మకాలలో 1/5 వంతు స్టాకు ఉంచదలిచింది. ఈ సంవత్సరంలో కంపెనీ ఎన్ని యూనిట్లు ఉత్పత్తి చేయాలి ?

భాగము - బి (5 x 10 = 50)

సూచన : క్రింది ప్రశ్నలకు మూడు పేజీలకు మించకుండా జవాబు వ్రాయండి.

- 9.(ఎ) ఆధునిక సంస్థలలో మేనేజ్మెంట్ అకౌంటింగ్ పాత్రను వివరించండి.

లేదా

- (బి) మేనేజ్మెంట్ అకౌంటింగ్ కు, ఆర్థిక అకౌంటింగ్ కు గల తేడాలు తెలుపండి.

..2..

10.(ఎ) 31.3.2012 నాటి ఈ క్రింది ఆస్తి అప్పుల పట్టీ రామ్ లి., శ్యామ లి. వారిది.

అప్పులు	రామ్ లి (రూ)	శ్యామలి (రూ)	ఆస్తులు	రామ్ లి (రూ)	శ్యామలి (రూ)
ఈక్విటీ మూలధనం	2,50,000	1,70,000	భూమి, భవనాలు	3,50,000	2,75,000
ఆధిక్యమూలధనం	1,20,000	80,000	ప్లాంటు, యంత్రాలు	2,70,000	3,00,000
రిజర్వులు , మిగుళ్ళు	50,000	70,000	యంత్రంలోపట్టుబడి(తాత్కాలికం)	72,000	12,000
రుణాలు	3,50,000	2,79,000	రుణగ్రస్తులు	47,500	25,000
చెల్లింపు బిల్లులు	25,000	14,000	ముందు చెల్లించిన ఖర్చులు	35,400	-
వివిధ రుణ దాతలు	18,000	8,000	బాంకులో నగదు	48,690	21,000
చెల్లించవలసిన ఖర్చులు	8,590	4,500			
ప్రకటించిన డివిడెండ్లు	2000	7,500			
	8,23,590	6,33,000		8,23,590	6,33,000

సమబరిమాణ ఆస్తి అప్పుల పట్టీని తయారు చేసి, ఆర్థికస్థితిని విశ్లేషించండి.

లేదా

(బి) ఈ క్రింది సమాచారం నుండి జులై, ఆగస్టు, సెప్టెంబరు 2011 నెలలకు ప్రోఫార్మ ఆదాయనివేదిక తయారు చేయండి.

- అంచనా వేసిన అమ్మకాలు జులై, ఆగస్టు, సెప్టెంబరు 2011నెలలకు వరుసగా రూ.2,25,000, రూ. 2,40,000, రూ. 2,15,000.
- వస్తువుల కైన వ్యయం రూ. 50,000 ప్లస్ నెల అమ్మకం ధరలో 30%
- అమ్మకం ఖర్చులు, అమ్మకాలలో 3%
- నెలకు అద్దె రూ. 7,500; పరిపాలనా ఖర్చులు జులై 2011లో రూ. 60,000 ఉంటాయని అవి గతనెలతో పోలిస్తే ప్రతి నెలలో 1% పెరుగుతాయని అంచనా.
- కంపెనీ 8% అప్పు రూ. 3,00,000 ఉంది వడ్డీ ప్రతి నెలలో చెల్లించాలి
- కార్పొరేటు పన్ను రేటు 70%

11.(ఎ) ఈ క్రింది ఆస్తి అప్పుల పట్టీ 31.3.2012 తో అంతమయ్యే సంవత్సరానికి జనరల్ ఇన్వెస్టెంట్ కంపెనీ లి వారికి చెందినది. దీని నుండి

- ప్రస్తుత నిష్పత్తి
- యాసిడ్ టెస్ట్ నిష్పత్తి
- సంపూర్ణ (Absolute) ద్రవ్యత్వ నిష్పత్తి లెక్కించి వాటి పై వ్యాఖ్యనించండి.

అప్పులు	రూ	ఆస్తులు	రూ
9% ఆధిక్యపు మూలధనం	5,00,000	గడ్ విల్	1,00,000
ఈక్విటీ మూలధనం	10,00,000	భూమి, భవనాలు	6,50,000
8% డిబెంచర్లు	2,00,000	ప్లాంటు	8,00,000
దీర్ఘకాలరుణం	1,00,000	ఫర్నిచర్, బిగింపులు	1,50,000
చెల్లింపు బిల్లులు	60,000	వసూలు బిల్లులు	70,000
వివిధ రుణ దాతలు	70,000	వివిధ రుణగ్రస్తులు	90,000
బాంకు ఓవర్ డ్రాఫ్ట్	30,000	బాంకు నిల్వ	45,000
చెల్లించవలసిన ఖర్చులు	5,000	స్వల్పకాల పెట్టుబడి	25,000
		ముందుగా చెల్లించిన ఖర్చులు	5,000
		స్టాకు	30,000
	19,65,000		19,65,000

..3..

లేదా

11.(బి) నిష్పత్తి విశ్లేషణ ఉపయోగం, ప్రాధాన్యత వివరించండి.

12.(ఎ) ఈ క్రింది ఆస్తి అప్పుల పట్టికలు, అదనపు సమాచారం ఆధారంగా 2012 తో అంతమయ్యే సంవత్సరానికి కార్యకలాపాలనుండి నిధులు లెక్కించండి.

అప్పుల	2011(రూ)	2012(రూ)	ఆస్తుల	2011(రూ)	2012(రూ)
వాటామూలధనం	1,00,000	1,50,000	భూమి, భవనాలు	1,00,000	95,000
సాధారణ రిజర్వు	30,000	30,000	ప్లాంటు, యంత్రాలు	80,000	90,000
లాభనష్టాభాతా	20,000	22,000	స్టాకు	70,000	1,10,000
6% డింబెంచర్లు	80,000	80,000	రుణగ్రంథాలు	20,000	25,000
రుణదాతలు	65,000	58,000	పెట్టుబడులు	-	10,000
పన్నుకై ఏర్పాటు	5,000	10,000	నగదు	10,000	10,000
			గుడ్విల్	20,000	10,000
	<u>3,00,000</u>	<u>3,50,000</u>		<u>3,00,000</u>	<u>3,50,000</u>

అదనపు సమాచారం:

(i) 2012లో చెల్లించిన డివిడెండ్ రూ 15,000

(ii) ప్లాంటు, యంత్రాల పై రద్దు చేసిన తరుగుదల రూ, 6,000, భూములు, భవనాల పై తరుగుదల లేదు.

(iii) సంవత్సరంలో పన్ను కై ఏర్పాటు రూ 5000

(vi) యంత్రం అమ్మకం పై లాభం రూ 2,000

లేదా

(బి) ఈ క్రింది సమాచారం నుండి. 31.10.2012 తో అంతమయ్యే సంవత్సరానికి గోపీచంద్ కం.లి. వారి నగదు ప్రవాహ నివేదిక తయారు చేయండి.

అప్పుల	2011(రూ)	2012(రూ)	ఆస్తుల	2011(రూ)	2012(రూ)
వాటామూలధనం	70,000	70,000	ప్లాంటు, యంత్రాలు	50,000	91,000
హామీగల రుణాలు (2017లో చెల్లించేవి)	-	40,000	ఇన్వెంటరీ	15,000	40,000
రుణదాతలు	14,000	39,000	రుణగ్రంథాలు	5,000	20,000
చెల్లించవలసిన పన్ను	1,000	3,000	నగదు	20,000	7,000
లాభనష్టాభాతా	7,000	10,000	ముందుగా చెల్లించిన ఖర్చులు	2,000	4,000
	<u>92,000</u>	<u>1,62,000</u>		<u>92,000</u>	<u>1,62,000</u>

31-12-2012 తో అంతమయ్యే సంవత్సరానికి లాభనష్టాల ఖాతా

వివరాలు	రూ	వివరాలు	రూ
To ప్రారంభసరుకు	15,000	By అమ్మకాలు	1,00,000
To కొనుగోళ్ళు	98,000	By ముగింపుసరుకు	<u>40,000</u>
To తెచ్చిన స్థూల లాభం	<u>27,000</u>		<u>1,40,000</u>
	<u>1,40,000</u>	By తెచ్చిన స్థూలలాభం	27,000
To సాధారణ ఖర్చులు	11,000		
To తరుగుగల	8,000		
To పన్నులు	4,000		
To తెచ్చిన నికరలాభం	<u>4,000</u>		
	<u>27,000</u>		<u>27,000</u>
		By తెచ్చిన స్థూలలాభం	7,000
To డివిడెండ్లు	1,000	By తెచ్చిన నిల్వ (N. P)	4,000
To తెచ్చిన నిల్వ	<u>10,000</u>	(గత సంవత్సరం)	<u>11,000</u>
	11,000		

13.(ఎ) ఈ క్రింది అంచనాల నుండి శ్రీరామ్ కం.లి. వారి అమ్మకాల ఓవర్ హెడ్ బడ్జెట్ తయారు చేయండి.

- (i) ప్రకటనలు
- (ii) అమ్మకాల డిపార్ట్ మెంట్ జీతాలు
- (iii) అమ్మకాల డిపార్ట్ మెంట్ ఖర్చులు (స్థరం)
- (vi) అమ్మకం సిబ్బంది జీతాలు, అలవెన్సులు
- (v) జరిపిన అమ్మకాల పై కమీషన్ 2%
- (vi) రవాణా బయటకు అమ్మకాల పై 3% అని అంచనా
- (vii) ఏజంట్ల కమీషన్ అమ్మకాల పై 10%
- (viii) ఈ కాలంలో అమ్మకాలను ఈ విధంగా అంచనా వేశారు:
 - ఏజంట్ల అమ్మకాలు 50,000 తో కలిపి రూ 5,00,000
 - ఏజంట్ల అమ్మకాలు 60,000 తో కలిపి రూ 6,00,000
 - ఏజంట్ల అమ్మకాలు 75,000 తో కలిపి రూ 6,50,000

లేదా

(బి) శూన్య ఆధార బడ్జెటింగ్ను, దాని ప్రయోజనాలు, పరిమితులు వివరించండి.

FACULTY OF COMMERCE

B.Com. III Year Examination, March / April 2014

(Common Paper for General and Vocational Courses)

Elective – II (Paper – 306)

Retailing

Retailing Marketing & CRM

Time: 3 Hours

Max.Marks: 70

భాగము - ఎ (5 x 4 = 20)

సూచన : క్రింది వాటిలో ఏవైనా ఐదంటికి 20 వాక్యాలను మించకుండా జవాబులు వ్రాయండి.

1. పబ్లిసిటీని నిర్వచించండి
2. వ్యయంతో కలిపిన ధర అనగానేమి ?
3. RFID అనగానేమి ?
4. మాస్ మార్కెట్లను నిర్వచించండి ?
5. రిటైల్ మార్కెటు పరిశోధన అనగానేమి ?
6. రిటైల్ మార్కెట్లో వ్యూహాత్మక ప్రణాళికీకరణను నిర్వచించండి.
7. వినియోగదారుని లాయల్టీ బదిలీ కావడం అనగానేమి ?
8. వినియోగదారుల ఫిర్యాదులకు గల కారణాలను నిర్వచించండి.

భాగము - బి (5 x 10 = 50)

సూచన : క్రింది ప్రశ్నలకు నాలుగు పేజీలకు మించకుండా జవాబులు వ్రాయండి.

9.(ఎ) రిటైల్ కమ్యూనికేషన్‌ను నిర్వచించి దానిలో ఇమిడి ఉన్న దశల గూర్చి వివరించండి.

లేదా

(బి) వ్యక్తిగత అమ్మకాలను నిర్వచించి దాని యొక్క లాభాలు మరియు నష్టాలను గూర్చి వివరించండి ?

10.(ఎ) రిటైల్ రంగంలో వృద్ధి వ్యూహాలను గూర్చి వ్రాయండి.

లేదా

(బి) బార్ కోడింగ్‌ను నిర్వచించి దాని యొక్క లాభాలు మరియు నష్టాలను గూర్చి వివరించండి ?

11.(ఎ) టేలీ - రిటైలింగ్‌ను నిర్వచించి దాని యొక్క లాభాలు మరియు నష్టాలను గూర్చి వ్రాయండి ?

లేదా

(బి) వినియోగదారులకు మరియు రిటైల్ రంగ సంస్థలకు IT సాధనాలు ఎలాంటి రక్షణ కల్పిస్తాయో తెలుపండి.

12.(ఎ) సంబంధ మార్కెటింగ్ మరియు CRM లను నిర్వచించి వాటి మధ్యగల తేడాలను గూర్చి వ్రాయండి.

లేదా

(బి) మార్కెటింగ్ వ్యూహాలను ఖరారు చేయడంలో సంబంధిత మార్కెటింగ్ పాత్రను రిటైల్ రంగంలో ఎలా ఉపయోగిస్తారో తెలుపండి ?

13.(ఎ) రిటైల్ రంగంలో CRM నిర్మితి ఎలా ఉంటుందో చర్చించండి. ?

లేదా

(బి) రిటైల్ రంగంలో వినియోగదారుల సంతృప్తిని కొలవడానికి మరియు గమనించడానికి గల యంత్రాంగాన్ని గూర్చి వివరించండి.

FACULTY OF COMMERCE

B.Com. III Year Examination, March / April 2014

(Common Paper for General, Computers, Computer Applications (Voc.) and Vocational Courses)

Elective – II (Paper – 306)

Taxation – II

Indirect Taxes

Time: 3 Hours

Max.Marks: 70

భాగము - ఎ (5 x 4 = 20)

సూచన : క్రింది వాటిలో ఏవైనా ఐదింటికి 20 వాక్యాలను మించకుండా జవాబులు వ్రాయండి.

1. కస్టమ్స్ పరిధి
2. ప్రవేశ బిల్లు
3. సుంకము విధించదగు సరుకులు
4. అమ్మదగిన సరుకులు
5. విలువ ఆధారిత పన్ను ఇన్వాయిస్
6. కేంద్ర అమ్మకము పన్ను చట్టం క్రింద వ్యాపార ప్రాంగణము
7. చిన్న తరహా సేవలు అందచేయు వ్యక్తి
8. సేవాపన్ను ఇన్వాయిస్

భాగము - బి (5 x 10 = 50)

సూచన : క్రింది ప్రశ్నలకు నాలుగు పేజీలకు మించకుండా జవాబులు వ్రాయండి.

9.(ఎ) గిడ్డంగులు అనగానేమి మరియు వాటి లక్షణాలు వివరించండి.

లేదా

(బి) తపాలాద్వారా వస్తువుల క్లియరెన్సును వివరణాత్మకముగా తెల్పండి.

10.(ఎ) కేంద్ర ఎక్సైజ్ చట్టము క్రింద రిజిస్ట్రేషన్ చేసుకొను విధానాన్ని వివరించండి.

లేదా

(బి) స్టార్ కంపెనీ లిమిటెడ్ సుంకానికి గురి అగు టర్నెయిన్ లను తయారు చేయుచున్నది. దిగువ నీయబడిన చెల్లించిన ఎక్సైజ్ సుంకాల వివరాల నుండి 31.3.2013తో అంతమయ్యే సంవత్సరానికి సంస్థ పొంద దగు సెన్ వాట్ క్రెడిట్ ను లెక్కించండి.

కొనుగోళ్లు	చెల్లించిన ఎక్సైజ్ సుంకము
(i) ముడి సరుకులు	రూ 90,000
(ii) పెట్రోలు	రూ 95,000
(iii) సిలిండర్ తయారు చేయు యంత్రము	రూ 60,000
(iv) ఆఫీసు పరికరాలు	రూ 12,000
(v) లూబ్రికెంట్ ఆయిలు	రూ 18,000

..2..

11.(ఎ) రాష్ట్రములోపల జరుగు అమ్మకాలు మరియు రాష్ట్రాల మధ్య జరుగు అమ్మకాలకు గల తేడాలు వివరించండి.

లేదా

(బి) కేంద్ర అమ్మకపు పన్ను చట్టము క్రింద గల అప్పీళ్లను వివరించండి.

12.(ఎ) సున్నా రేటు గల అమ్మకాలకు మరియు మినహాయింపు గల అమ్మకాలకు గల తేడాలను విలువ ఆధారిత పన్ను క్రింద వివరించండి.

లేదా

(బి) దిగువ వివరాల నుండి డిసెంబర్ 2012 నెలకు ABC కంపెనీ లిమిటెడ్ వారు చెల్లించవలసిన విలువ ఆధారిత పన్ను లెక్కించండి. డిసెంబర్ 2012 లో ABC కంపెనీ లిమిటెడ్ కొనుగోలు వివరాలు.

(i) రూ 1,00,000 అమ్మకాలు 4% వ్యాట్

(ii) రూ 5,00,000 అమ్మకాలు 12.5% వ్యాట్

డిసెంబర్ 2012లో ABC కంపెనీ లిమిటెడ్ అమ్మకాలు

(i) రూ 3,00,000 అమ్మకాలు 4% వ్యాట్

(ii) రూ 8,00,000 అమ్మకాలు 12.5% వ్యాట్

పై మొత్తాలు VAT మినహాయించి.

13.(ఎ) సేవా పన్ను చెల్లించవలసిన సంఘటన మరియు సేవా పన్ను చెల్లింపును వివరించండి.

లేదా

(బి) ఏపీసందర్భాలలో సేవను పొందిన వ్యక్తి సేవా పన్నును చెల్లించవలసిన ఉంటుందో వివరించండి.

FACULTY OF COMMERCE

B.Com. (New) III Year Examination, March / April 2014

(Common Paper for General, Computers, Computer Applications (Voc.) and Vocational Courses)

Elective – II (Paper – 306)

Finance

Micro-Credit and Foreign Trade Finance

Time: 3 Hours

Max.Marks: 70

భాగము - ఎ (5 x 4 = 20)

సూచన : క్రింది వాటిలో ఏదైనా ఐదింటికి 20 వాక్యాలను మించకుండా జవాబులు వ్రాయండి.

1. సక్రమంగా ఋణాలిచ్చేందుకు పాటించాల్సిన నియమాలను తెల్పుము.
2. భారత దేశంలో సూక్ష్మ విత్త పుట్టుకను గూర్చి వివరించుము.
3. మారక నష్టభయం (exchange risk) అనగా నేమి ? దానిని ఏవిధంగా వర్గీకరిస్తావు ?
4. ఎగుమతి కాంట్రాక్టు (export contract)లో ఉండే అంశాలను వర్ణించుము.
5. మంచి ఋణగ్రహీతకుండే లక్షణాలేవి ?
6. షిప్మెంట్ తరువాత విధానాన్ని (Post-shipment procedure) వివరించుము.
7. స్వయం సహాయక బృందాలు ఏవిధంగా ఏర్పడతాయి ?
8. FEDAI నిర్దేశించిన మారక మార్జిన్లను తెలియజేయుము.

భాగము - బి (5 x 10 = 50)

సూచన : క్రింది ప్రశ్నలకు నాలుగు పేజీలకు మించకుండా జవాబులు వ్రాయండి.

- 9.(ఎ) క్లెయింట్ నష్టభయ రేటింగ్ (Client- risk rating) అనగానేమి ? దాని లాభాలను వివరించుము.

లేదా

- (బి) ఋణాలివ్వడంలో బ్యాంకులు అవలంబించాల్సిన నియమాలను గురించి RBI ఇచ్చిన మార్గ దర్శకాలేవి ?

- 10.(ఎ) భారత దేశంలో గ్రామీణ విత్త స్వభావం మరియు సమస్యలను తెలియజేయుము.

లేదా

- (బి) స్వయం సహాయక బృందాలకు సూక్ష్మ ఋణ విత్త ప్రాధాన్యతను చర్చించుము.

- 11.(ఎ) స్పాట్ మారక రేట్లు (Spot exchange rates) నిర్ణయ కారకాలను పేర్కొని వివరించుము.

లేదా

- (బి) విదేశ మారక మార్కెట్లో ఉండే వివిధ రకాల వ్యవహారాలేవి ? వాటిని ఏవిధంగా పరిష్కరిస్తారు ?

- 12.(ఎ) క్రాస్ రేట్లు (Cross rates) అనగా నీకేమి తెలియును ? వాటి ఆధారంగా మారకరేట్లను లెక్కించే విధానాన్ని తెల్పుము.

లేదా

- (బి) ఒక బ్యాంకు తన ఖాతాదారులతో ఉండే విదేశీ మారక వ్యవహారాలను వివరించుము.

- 13.(ఎ) ఎగుమతి వర్తక విధానాన్ని చర్చించుము.

లేదా

- (బి) ఋణ పత్రం (Letter of Credit) అనగా నేమి ? దానిలో ఏఅంశాలు ఉంటాయి ? ఎగుమతి వర్తకంలో దాని ప్రాధాన్యతను తెల్పుము.

FACULTY OF COMMERCE

B.Com. III Year Examination, March / April 2014

(Common Paper for General, Computers, Computer Applications (Voc.) and Vocational Courses)

Elective – II (Paper – 306)

Marketing
Rural Marketing

Time: 3 Hours

Max.Marks: 70

భాగము - ఎ (5 x 4 = 20)

సూచన : క్రింది వాటిలో ఏవైనా ఐదంటికి 20 వాక్యాలను మించకుండా జవాబులు వ్రాయండి.

1. గ్రామీణ ప్రాంతం నిర్వచించండి
2. గ్రామీణ వినియోగదార్ల వర్గీకరణ
3. గ్రామీణ మార్కెట్లు వస్తువుల రకాలు
4. మాస్ మీడియం
5. గ్రామీణ వస్తువుల వర్గీకరణ
6. గ్రామీణ మార్కెట్లు మార్గాలను వివరించండి
7. ప్యాకేజింగ్ల స్థాయిలు
8. బ్రాండింగ్

భాగము - బి (5 x 10 = 50)

సూచన : క్రింది ప్రశ్నలకు నాలుగు పేజీలకు మించకుండా జవాబులు వ్రాయండి.

- 9.(ఎ) గ్రామీణ మరియు పట్టణ ఆదాల మధ్య వ్యత్యాసాలు మరియు మార్కెటింగ్ పై అవి చూపే ప్రభావాలను పరీక్షించండి.

లేదా

(బి) గ్రామీణ మార్కెట్లు challenges ఏవి ?

- 10.(ఎ) గ్రామీణ ప్రాంతాలలో ఉండే సామాజిక, సావేతిక వాతవారణాన్ని పరిశీలించి మార్కెటింగ్ పై దాని ప్రభావాన్ని వివరించండి.

లేదా

(బి) గ్రామీణ మార్కెటింగ్ విధానము లేదా ప్రక్రియలను వివరింపుము.

- 11.(ఎ) గ్రామీణ వినియోగదారుని స్వభావాన్ని మరియు దృక్పథం (Attitude) వివరించండి.

లేదా

(బి) గ్రామీణ మార్కెటింగ్లో బ్రాండింగ్ అసగా నేమి ? దానిని వివరించండి.

- 12.(ఎ) గ్రామీణ మార్కెట్లలో ప్యాకేజింగ్ నిర్ణయాలను వివరించండి.

లేదా

(బి) గ్రామీణ మార్కెటింగ్లో ధరల ఉద్దేశ్యాలను మరియు ఎత్తుగడలను (Strategy) వివరించండి.

- 13.(ఎ) గ్రామీణ మార్కెట్లలో అడ్వర్టైజింగ్ మిడియాను వివరించండి.

లేదా

(బి) గ్రామీణ మార్కెట్ల (Road Blocks) అవరోధాలను మరియు పంపిణీ ఎత్తుగడలను (Strategies) తెలుపుము.

FACULTY OF COMMERCE

B.Com. III Year Examination, March / April 2014

(Common Paper for General, Computers, Computer Applications (Voc.) and Vocational Courses)

Elective – II (Paper – 306)

Secretarial Practice and Office Management
Office Management

Time: 3 Hours

Max.Marks: 70

భాగము - ఎ (5 x 4 = 20)

సూచన : క్రింది వాటిలో ఏవైనా ఐదింటికి 20 వాక్యాలను మించకుండా జవాబులు వ్రాయండి.

1. లోకేషన్
2. ఆఫీస్ విధులు
3. అధికారం ఎప్పుడు బాధ్యతతో సమానంగావుండాలి ?
4. కొనుగోలు ఆర్డర్
5. ఆర్థిక నిర్వహణ
6. గెస్ట్లను ఎలా ఆదరిస్తారు ?
7. నిర్వహణ మూలధనము
8. ఆర్గనైజేషనల్ ప్రవర్తన (Organizational behaviour)

భాగము - బి (5 x 10 = 50)

సూచన : క్రింది ప్రశ్నలకు నాలుగు పేజీలకు మించకుండా జవాబులు వ్రాయండి.

9.(ఎ) ఆధునిక ఆఫీస్లో ఆఫీస్ మేనేజర్ పాత్రను చర్చించండి.

లేదా

(బి) ఆధునికమైన ఆఫీసుకు సంబంధించి ఆధర్మమైన పనికి అనుకూలమైన వాతావరణం మరియు పరిసరాల ఏర్పాటు పై చర్చించండి.

10.(ఎ) వివిధ రకాల వ్యవస్థా నమూనాలను (Organizational Structures) గురించి విశ్లేషణాత్మకమైన వివరణ యివ్వండి.

లేదా

(బి) వ్యవస్థా సూత్రాలు (Principles of organization) పై వివరణాత్మకమైన విశ్లేషణ చేయండి.

11.(ఎ) ఉహాజనితమైన అంకెల కొనుగోలు ఆర్డర్ను తయారు చేయండి.

లేదా

(బి) నిధులు దుర్వినియోగ పరిచినందుకు ఉద్యోగస్తుని ఉద్యోగము నుండి నిర్మూలిస్తూ (Termination) ఒక ఉత్తరము వ్రాయండి.

12.(ఎ) వివిధ రకాల ఆఫీసు యంత్రాల గురించి వివరిస్తూ, వాటి నిర్వహణ (maintenance)లో వున్న ప్రక్రియల (Steps) గురించి వివరించండి.

లేదా

(బి) సిబ్బంది హాజరు సమాచారాన్ని నమోదు చేయడానికి అందుబాటులో వున్న వివిధ యంత్ర పరికరాలు (devices) గురించి చర్చించండి.

13.(ఎ) నిర్వహణ మూలధనాన్ని అంచనా వేయడంలో వున్న వివిధ అంశాలను తెలుపుతూ వివరణాత్మకమైన విశ్లేషణ చేయండి.

లేదా

(బి) ఆర్థిక ప్రణాళిక (Financial planning) మరియు మూలధనీకరణ (Capital structure) గురించి తెలపండి.

FACULTY OF COMMERCE

B.Com. III Year Examination, March / April 2014

(Common Paper for General, Computers, Computer Applications (Voc.) and Vocational Courses)

Elective – II (Paper – 306)

Business Mathematics
Business Mathematics – II

Time: 3 Hours

Max.Marks: 70

భాగము - ఎ (5 x 4 = 20)

సూచన : క్రింది వాటిలో ఏదైనా ఐదింటికి 20 వాక్యాలను మించకుండా జవాబులు వ్రాయండి.

1. అవధి రకాలేమిటి ?
2. సమంకలన పద్ధతులేమిటి ?
3. ఏకఘాత ప్రణాళికలో 'ఋణత్వ భిన్నత' అనగా ఏమిటి ?
4. రవాణా సమస్య యొక్క ప్రమేయాలేమిటి ?
5. $\lim_{x \rightarrow 1} \left[\frac{x^2 + 5x - 6}{x - 1} \right]$ లెక్కించండి.
6. (i) 8 (ii) \sqrt{x} ప్రమేయాల అవకలనాలను కనుక్కోండి.
7. ఈ క్రింది వాటికి సమాకలనాలను కనుక్కోండి.

$$(i) \frac{5}{x} \quad (ii) \frac{1}{\sqrt{x^2 - 25}}$$

8. ఈ క్రింది దానిని గ్రాఫ్ ద్వారా పరిష్కరించండి.

$$Z \text{ గరిష్ఠీకరణ } Z = 5x_1 + 7x_2$$

$$\text{క్రింది షరతులతో } 2x_1 + 3x_2 \leq 13$$

$$3x_1 + 2x_2 \leq 12$$

$$x_1, x_2 \geq 0$$

భాగము - బి (5 x 10 = 50)

సూచన : క్రింది ప్రశ్నలకు నాలుగు పేజీలకు మించకుండా జవాబులు వ్రాయండి.

- 9.(ఎ) ఈ క్రింది ప్రమేయము యొక్క అవకలన గుణకాన్ని నిర్ధారించండి.

$$Y = \frac{x^2 - 4}{x + 2}$$

లేదా

$$(బి) \lim_{x \rightarrow 0} \frac{\sqrt{3+x} - \sqrt{3-x}}{x} \text{ అవధిని గణించండి.}$$

- 10.(ఎ) $\int \frac{6x}{3x^2 - 2} dx$ ను లెక్కించండి.

లేదా

(బి) నిశ్చిత సమాకలనాల యొక్క ధర్మాలు.

..2..

11.(ఎ) సింప్లెక్స్ పద్ధతిలోని వివిధ సోపానాలను తెలపండి.

లేదా

(బి) క్రింది సమస్యను రేఖీయంగా సాధించండి.

$$\text{కనిష్ఠము : } z = 8x + 2y$$

$$\text{నిబంధనలు : } x + y \geq 6$$

$$2x + y \geq 8$$

$$x \geq 0, y \geq 0.$$

12.(ఎ) రవాణా సమస్యను సంక్షిప్తంగా వివరించండి. ఉత్తమ ప్రాథమిక పరిష్కారమును చర్చించండి.

లేదా

(బి) దిగువ రవాణా సమస్య లాభగరిష్ఠీకరణను పరిష్కరించండి.

మూలము	(ఉద్దేశ్యము) గమ్యము లాభము (యూనిట్ ఒక్కంటికి)				సప్లై
	1	2	3	4	
A	40	25	22	33	100
B	44	35	30	30	30
C	38	38	28	30	70
డిమాండ్	40	20	60	30	

13.(ఎ) క్యూయింగ్ సిద్ధాంతము అనగానేమి ? నిరీక్షణ వరుస పద్ధతికి సంబంధించిన

నిర్వహణాలక్షణాలేవి ?

లేదా

(బి) పాయిజన్ విభాజనమునను గురించి ఒక అమ్మకపు కౌంటర్ వద్దకు గంటకు 20 మంది వినియోగదారులు సందర్శిస్తారు. ఒక్కొక్క వినియోగదారునికి కేటాయించవలసిన సమయము అధిక మొత్తంలో 100 సెకండ్లు. అయితే సగటున ఒక్కొక్క వినియోగదారుడు నిరీక్షించవలసిన సమయాన్ని లెక్కించండి.

FACULTY OF COMMERCE

B. Com. III - Year Examination, March / April 2014

(Only for General Courses)

(Elective-II)

Paper - 306

Management Accounting

Time : 3 Hours

Max. Marks : 70

विभाग - 'अ' (5x4=20 अंक)

नोट : निम्न में से किन्हीं पाँच प्रश्नों के उत्तर दीजिए। वर्णनात्मक प्रश्नों के उत्तर को 20 पंक्तियों तक सीमित रखें।

1. प्रबंधकीय लेखों का स्वाभाविक स्वरूप
2. वित्तीय लेखों के विश्लेषण के उद्देश्य
3. ROI का महत्व
4. फ्लो ऑफ फण्ड्स (निधियों का प्रवाह) क्या है?
5. निम्न की सहायता से ट्रेण्ड प्रतिशत ज्ञात कीजिए।

वर्ष	कार्य निष्पादन से प्राप्त आय	मजदूरी	विक्रय खर्च	सकल लाभ
2009	1075	345	70	665
2010	1064	350	65	649
2011	1125	381	103	641
2012	1092	365	75	662
2013	1200	410	101	1099

6. निम्न विवरण की सहायता से अंतिम स्टॉक ज्ञात कीजिए। विक्रय रु.6,00,000, सकल लाभ रु.1,20,000, स्टॉक टर्न ओवर रेशो=5, प्रारंभिक स्टॉक रु.12,000 कम है अंतिम स्टॉक से।
7. निम्न व्यवहारों की सहायता से नकद (कैश) ज्ञात कीजिए।

क्रय	रु.2,25,000	
विक्रय	रु.5,00,000	
खर्चे	रु. 40,000	
वर्ष के प्रारंभ में लेनदार		रु.25,000
वर्ष के अंत में लेनदार		रु.30,000
देनदार वर्ष के प्रारंभ में		रु.50,000
देनदार वर्ष के अंत में		रु.45,000

..2..

3

8. निम्न प्राजेक्टों के लिए पे बैंक पीरियड ज्ञात कीजिए। प्रत्येक प्राजेक्ट का निवेश रु.1,00,000 है।

वर्ष	कैश फ्लो		
	प्राजेक्ट A	प्राजेक्ट B	प्राजेक्ट C
1	30,000	30,000	10,000
2	30,000	40,000	20,000
3	30,000	20,000	30,000
4	30,000	10,000	40,000
5	30,000	5,000	-

विभाग - 'ब' (5x10=50 अंक)

नोट : निम्न प्रश्नों के उत्तर दीजिए। प्रत्येक वर्णनात्मक प्रश्न के उत्तर को तीन पृष्ठों तक सीमित रखें।

- 9.(a) प्रबंधकीय लेखों को परिभाषित कीजिए एवं इसके उद्देश्यों, लाभों और सीमाओं को विस्तार से समझाइए।

अथवा

- (b) MIS की परिभाषा दीजिए। इसकी निर्णयात्मक परिधि, लाभ एवं सीमाओं का वर्णन कीजिए।
- 10.(a) आय का स्थिति विवरण नीचे दिया गया है। इसकी सहायता से तुलनात्मक आय विवरण (Comparative Income Statement) वर्ष 2012 एवं 2013 के लिए बनाइए एवं कंपनी की लाभ क्षमता का अध्ययन कीजिए।

विवरण	वर्ष 2012 (रु.)	वर्ष 2013 (रु.)	विवरण	वर्ष 2012 (रु.)	वर्ष 2013 (रु.)
प्रारंभिक इन्वेन्टरी	40,000	93,000	विक्रय से प्राप्त आय	10,00,000	15,00,000
क्रय	2,10,000	2,80,000	अंतिम इन्वेन्टरी	1,00,000	1,50,000
मजदूरी	25,000	32,000	डिस्काउंट प्राप्ति	5,000	8,000
स्टॉफ को भुगतान	20,000	25,000	बैंक डिपॉजिट से ब्याज	6,000	9,000
किराया व कर	18,000	19,000	डिविडेंड्स प्राप्ति	10,000	20,000
बिक्री खर्च	6,000	7,000			
वितरण खर्च	4,000	5,000			
निवेश की बिक्री से हानि	5,000	10,000			
अदा किया गया ब्याज	7,000	7,500			
मूल्य का ह्रास (घटौति)	20,000	25,000			
बोनस	4,000	5,000			
फुटकर खर्च	1,000	1,200			
निवेश पर दिया गया ब्याज	5,000	6,000			

..3..

अथवा

- (b) निम्न स्थिति विवरणों की सहायता से एक समान आकार (Common size) का स्थिति विवरण बनाइए एवं इसकी वित्तीय हालत का अध्ययन कीजिए।

देयताएँ	वर्ष 2012 (रु.)	वर्ष 2013 (रु.)	संपत्तियाँ	वर्ष 2012 (रु.)	वर्ष 2013 (रु.)
इक्वीटी शेयर पूंजी	1,00,000	1,65,000	शुद्ध अचल	1,20,000	1,75,000
प्रेफरेंस शेयर पूंजी	50,000	75,000	संपत्तियाँ	20,000	25,000
रिजर्व	10,000	15,000	स्टॉक	50,000	62,500
लाभ-हानि खाता	7,500	10,000	देनदार	10,000	30,000
बैंक ओवर ड्राफ्ट	25,000	25,000	प्राप्य बिल	5,000	6,000
विभिन्न लेनदार	20,000	25,000	पूर्व देय खर्चे	20,000	26,500
कर प्रावधान	10,000	12,500	बैंक में जमा	5,000	15,000
प्रस्तावित डिविडेंट	<u>7,500</u>	<u>12,500</u>	हस्तगत		
	2,30,000	3,40,000	रोकड़	2,30,000	3,40,000

- 11.(a) निम्न जानकारी से आपको स्थिति विवरण (Balance sheet) बनाना है।

करन्ट रेशो = 1.75	डेटा कलेक्शन पीरियड = 1 1/2 महीना
लिक्विड रेशो = 1.25	पूंजी में हस्तांतरित रिजर्व एवं सरप्लस=0.2
स्टॉक T/o रेशो = 9	टर्न ओवर टू फिक्स्ड असेट्स = 1.2
(कॉस्ट ऑफ सेल्स/अंतिम स्टॉक)	कैपिटल गियरिंग रेशो = 0.6
सकल लाभ रेशो = 25%	अचल संपत्तियाँ tonet worth = 1.25
	वर्ष भर का कुल विक्रय रु.12,00,000

अथवा

- (b) एक कंपनी के वित्तीय डायरेक्टर ने निम्न विवरण उपलब्ध कराया है इसकी सहायता से संपूर्ण लाभ क्षमता (overall profitability) रेशो एवं कवरेज रेशो की गणना कीजिए।

50,000 इक्वीटी शेयर रु.10 प्रति शेयर रु.5,00,000,

20,000, 11% प्रेफरेंस शेयर रु.10 प्रति शेयर, रु.2,00,000,

3000, 10% डिबेंचर्स रु.100 प्रति डिबेंचर्स रु.3,00,000

वर्तमान वर्ष का लाभ (EBIT) रु.5,68,000

प्रस्तावित लाभांश इक्वीटी शेयर 20% एवं प्रति शेयर की मार्केट वैल्यू है रु.32.

- 12.(a) मेसर्स ब्लैक एंड व्हाइट के वर्ष 31.3.12 एवं 31.3.13 के लिए स्थिति विवरण निम्न प्रकार थे। आपको फण्ड फ्लो स्टेटमेंट बनाना है।

स्थिति विवरण

देयताएँ	वर्ष 2012 (रु.)	वर्ष 2013 (रु.)	संपत्तियाँ	वर्ष 2012 (रु.)	वर्ष 2013 (रु.)
क्रेडिटार्स	40,000	44,000	नकद	10,000	7,000
व्हाइट का लोन (ऋण)	25,000	-	डेटार्स	30,000	50,000
बैंक ऋण	40,000	50,000	स्टॉक	35,000	25,000
पूंजी	1,25,000	1,53,000	मशीनरी	80,000	55,000
			भूमि	40,000	50,000
			बिल्डिंग	35,000	60,000
	2,30,000	2,47,000		2,30,000	2,47,000

वर्षावधि में मशीन, जिसका लागत मूल्य रु.10,000 (कुल जमा मूल्य ह्रास रु.3000) बेची गई रु.5000 में। मशीनरी पर मूल्य ह्रास का प्रावधान दिनांक 31.3.12 को रु.25,000 एवं 31.3.13 को रु.40,000 का था। वर्ष 2013 का शुद्ध लाभ रु.45,000 आंका गया।

अथवा

- (b) मेसर्स कल्याण कंपनी लिमिटेड के वर्ष 2012 एवं 2013 के स्थिति विवरण नीचे उद्धृत हैं। एक कैश फ्लो स्टेटमेंट बनाइए।

Liabilities	2012 (Rs)	2013 (Rs)	Assets	2012 (Rs)	2013 (Rs)
शेयर पूंजी	80,000	90,000	लैंड एवं बिल्डिंग	65,000	65,000
लाभ-हानि खाता	8,000	11,500	प्लाण्ट व मशीनरी	26,000	35,000
इबत खातों का रिज़र्व	3,000	4,000	व्यापारिक स्टॉक	51,000	52,000
कन्टीन्जेंसीज़ रिज़र्व	20,000	20,000	विविध डेटार्स	43,500	23,500
मूल्य ह्रास प्रावधान	20,000	22,000			
डिबेंचर्स पर बकाया	45,000	25,000			
बकाया खर्च	8,500	-			
विविध क्रेडीटार्स	1,500	8,000			
बैंक ओवर ड्राफ्ट	2,000	-			
	1,88,000	1,88,500		1,88,000	1,88,500

अतिरिक्त जानकारी :

- (1) पुरानी मशीन जिसकी लागत रु.6000 है उसको रु.2000 में बेच दिया गया। इस पर कुल जमा मूल्य ह्रास था रु.3000. नई मशीन को रु.15,000 में खरीदा गया।
- (2) रु.10,500 डिबेंचर्स की खुले बाज़ार में खरीदी पर खर्च किए गए। प्रति डिबेंचर्स रु.105 के हिसाब से जबकि इसका मूल्य रु.100 प्रति डिबेंचर है। रु.10,000 मूल्य के डिबेंचरों को इसी मूल्य के इक्विटी शेयरों में परिवर्तित कर दिया गया।
- (3) 31.3.2013 को उपलब्ध शेयर पूंजी पर 5% का लाभांश उसी दिन अदा कर दिया गया।

- 13.(a) एबीसी लिमिटेड निम्न प्राजेक्टों पर जिसमें प्रत्येक प्राजेक्ट का निवेश रु.2,00,000 है। एक विशेष प्राजेक्ट के चयन पर विचार कर रही है। इन प्रोजेक्टों द्वारा आनेवाला अपेक्षित कैश फ्लो EBDIT निम्न प्रकार है-

वर्ष	प्राजेक्ट-A	प्राजेक्ट-B
1	50,000	75,000
2	95,000	80,000
3	90,000	1,00,000
4	1,20,000	1,45,000
5	1,45,000	1,80,000

पाँचवें वर्ष की समाप्ति पर इन दोनों प्राजेक्टों का शेष मूल्य (Residual value) प्रति प्राजेक्ट रु.10,000 माना गया है। इन पर @30% कर लगाना है। इसके अतिरिक्त एबीसी SBH से @9% वार्षिक दर से उधार ले रही है जिससे यह प्राजेक्ट को धन उपलब्ध करा सके। इन प्राजेक्ट्स का IRR ज्ञात करते हुए इनको रैंक दीजिए।

अथवा

- (b) नीचे दिए गए XYZ Ltd के कैश फ्लो की सहायता से, 10% डिस्काउंटिंग रेट लगाते हुए NPV और PI ज्ञात कीजिए। इन प्राजेक्टों की इनकी लाभ क्षमता के आधार पर रैंक दीजिए।

वर्ष	प्राजेक्ट-A CFATBD (Rs)	प्राजेक्ट-B CFATBD (Rs)
1	10,000	15,000
2	15,000	25,000
3	20,000	50,000
4	40,000	80,000
5	20,000	1,00,000

प्रत्येक प्राजेक्ट के लिए मूल धन की राशि रु.60,000 है।

FACULTY OF COMMERCE
B.Com. III-Year Examination, March / April - 2014
(Only for General Courses)
Elective - II (Paper - 306)
Accountancy - I
MANAGEMENT ACCOUNTING

Time : 3 Hours

Max: Marks : 70

(5x4=20Marks) حصہ۔ الف

نوٹ : کسی پانچ سوالات کے جوابات تحریر کیجئے۔ ہر جواب بیس سطروں سے زائد نہ ہو۔

1. مینجمنٹ اکاؤنٹنگ کی نوعیت

2. مالیاتی تجزیاتی گوشوارے کے مقاصد

3. ROI کی اہمیت

4. فنڈز کا بہاؤ کیا ہے۔

5. رجحانی فیصد کی تحسیب کیجئے۔

سال	کاروبار سے آمدنی	اُجرتیں	تجارتی مصارف	خام نفع
2009	1075	345	70	665
2010	1064	350	65	649
2011	1125	381	103	641
2012	1092	365	75	662
2013	1200	410	101	1099

6. درجہ ذیل معلومات کی مدد سے اختتامی اسٹاک کی تحسیب کیجئے : فروخت 6,00,000 روپے، خام نفع: 1,20,000 روپے، اسٹاک ٹرن اوور ریشو = 5

افتتاحی اسٹاک 12,000 روپے، اختتامی اسٹاک سے کم ہے۔

7. کاروبار سے نقد رقم کی تحسیب کیجئے۔

خرید 2,25,000 روپے

فروخت 5,00,000 روپے

اخراجات 40,000 روپے

سال کے آغاز پر لین دار 25,000 روپے

سال کے اختتام پر لین دار 30,000 روپے

سال کے آغاز پر دین دار 50,000 روپے

سال کے اختتام پر دین دار 45,000 روپے

8. درجہ ذیل پراجیکٹس کے لئے pay back period کی تحسیب کیجئے ہر پراجیکٹ میں سرمایہ کاری 1,00,000 روپے ہے۔

سال	نقدی بہاؤ		
	پراجیکٹ A	پراجیکٹ B	پراجیکٹ C
1	30,000	30,000	10,000
2	30,000	40,000	20,000
3	30,000	20,000	30,000
4	30,000	10,000	40,000
5	30,000	5,000	

حصہ - ب (5x10=50Marks)

نوٹ : تمام سوالات کے جواب دیجئے۔ ہر جواب چار صفحاتوں سے زائد نہ ہو۔

(a.9) مینجمنٹ اکاؤنٹنگ کی تعریف کیجئے۔ اس کے مقاصد، فائدے اور نقصانات بیان کیجئے۔

یا
(b) MIS کی تعریف کیجئے اور اس کے فائدے اور نقصانات پر تفصیل سے بحث کیجئے۔

(a.10) درج ذیل آمدنی کے گوشوارے کی تفصیلات سے سال 2012 اور 2013 کا تقابلی آمدنی گوشوارہ کا تجزیہ کیجئے اور کمپنی کی نفع مندی کا مطالعہ کیجئے۔

تفصیلات	2012 (روپے)	2013 (روپے)	تفصیلات	2012 (روپے)	2013 (روپے)
افتتاحی انویسٹری	40,000	93,000	فروخت سے آمدنی	10,00,000	15,00,000
خرید	2,10,000	2,80,000	اختتامی انویسٹری	1,00,000	1,50,000
اُجرتیں	25,000	32,000	موصولہ ڈسکاونٹ	5,000	8,000
عملہ کو ادائیگیاں	20,000	25,000	بنک ڈپازٹ پر سود	6,000	9,000
کرایہ اور محصول	18,000	19,000	موصولہ ڈیویڈنڈز	10,000	20,000
فروخت کے مصارف	6,000	7,000			
تقسیم کے مصارف	4,000	5,000			
سرمایہ کاری کی فروخت پر نقصان	5,000	10,000			
ادا کردہ سود	7,000	7,500			
فرسودگی	20,000	25,000			
بونس	4,000	5,000			
متفرق اخراجات	1,000	1,200			
سرمایہ کاری پر سود کی ادائیگی	5,000	6,000			

(b.10) درج ذیل میزانی گوشواروں کی مدد سے ایک کامن سائیز میزانی گوشوارہ تیار کیجئے اور اس کے مالیاتی موقف کا مطالعہ کیجئے۔

تفصیلات	2012 (روپے)	2013 (روپے)	تفصیلات	2012 (روپے)	2013 (روپے)
سرمایہ	1,00,000	1,65,000	خالص قائم اثاثہ جات	1,20,000	1,75,000
ترجیحی سرمایہ	50,000	75,000	اسٹاک	20,000	25,000
ذخیرہ	10,000	15,000	دین دار	50,000	62,500
نفع و نقصان کھاتہ	7,500	10,000	وصول طلب بلس	10,000	30,000
بنک اور ڈرافٹ	25,000	25,000	پیشگی ادا شدہ مصارف	5,000	6,000
متفرق لین دار	20,000	25,000	بنک میں رقم	20,000	26,500
ٹیکس کے لئے گنجائش	10,000	12,500	ہاتھ میں نقدی	5,000	15,000
مجوزہ ڈیویڈنڈز	7,500	12,500			
	2,30,000	3,40,000		2,30,000	3,40,000

- 3 -

(a.11) درج ذیل معلومات کی مدد سے آپ سے میزانی گوشوارہ کی تیاری مطلوب ہے۔

تخلیلی تناسب = 1.25	دین داروں سے جمع بندی کی مدت = 1/2 ماہ
رواں تناسب = 1.75	ذخیرہ اور لوکل سٹاکس = 1.2
اسٹاک ٹرن اور ریشو = 9	کیپٹل گیریج ریشو = 0.6
(cost of sales closing stock)	قائم اثاثہ جات بمقابلہ خالص قیمت = 1.25
خام نفع کا تناسب = 25%	سال بھر کی فروخت 12,00,000 روپے

یا

(b.11) ایک کمپنی کے فنانس ڈائریکٹر نے درج ذیل تفصیلات پیش کی ہیں، تمام نفع مندی کے تناسب اور اور تنج ریشو کی تحسیب کیجئے۔

50,000 مساواتی حصص بحساب -/10 روپے فی حصص 5,00,000 روپے
20,000، 11% ترجیحی حصص بحساب -/10 روپے فی حصص 2,00,000 روپے
3000، 10% ڈنچر بحساب -/100 روپے فی ڈنچر 3,00,000 روپے
سال کے لئے نفع (EBIT)، 5,68,000 روپے۔ مساواتی حصص پر مجوزہ ڈیویڈنڈز 20% اور حصص کی بازاری قیمت -/32 روپے

(a.12) سرز بلاک اینڈ وہائیٹ کا میزانی گوشوارہ سال ختم 31-3-13 اور 31-3-12 کو درج ذیل تھا۔ فنڈز فلوا شیٹ تیار کیجئے۔

واجبات	2012 (روپے)	2013 (روپے)	اثاثہ جات	2012 (روپے)	2013 (روپے)
لین دار	40,000	44,000	نقدی	10,000	7,000
وہائیٹ کا قرض	25,000	-	دین دار	30,000	50,000
بنک سے قرض	40,000	50,000	اسٹاک	35,000	25,000
سرمایہ	1,25,000	1,53,000	مشینری	80,000	55,000
			اراضی	40,000	50,000
			عمارت	35,000	60,000
	<u>2,30,000</u>	<u>2,47,000</u>		<u>2,30,000</u>	<u>2,47,000</u>

سال کے دوران مشین مالیتی -/10,000 روپے (مجموع فرسودگی 3000 روپے) کو -/5000 روپے میں فروخت کر دیا گیا۔ 31-3-12 کو مشینری پر فرسودگی کے لئے گنجائش -/25,000 روپے 31-3-13 کو -/40,000 روپے تھی۔ سال 2013 کے لئے خالص نفع -/45,000 روپے تھا۔

یا

(b.12) سرز کلیمان کمپنی لمیٹڈ کا میزانی گوشوارہ سال 2012 اور 2013 کو درج ذیل تھا۔ نقدی بہاؤ کا گوشوارہ تیار کیجئے۔

تفصیلات	2012 (روپے)	2013 (روپے)	تفصیلات	2012 (روپے)	2013 (روپے)
سرمایہ	80,000	90,000	اراضی اور عمارتیں	65,000	65,000
نفع و نقصان کھاتہ	8,000	11,500	پلانٹ اور مشینری	26,000	35,000
مشکوک قرضوں کے لئے ذخیرہ	3,000	4,000	اسٹاک ان ٹریڈ	51,000	52,000
ہنگامی حالات کے لئے ذخیرہ	20,000	20,000	متفرق دین دار	43,500	23,500
فرسودگی کے لئے گنجائش	20,000	22,000			
واجب الادا ڈنچرز	45,000	25,000			
واجب الادا اخراجات	8,500	-			
متفرق لین دار	1,500	8,000			
بنک اور ڈرافٹ	2,000	-			
	<u>1,88,000</u>	<u>1,88,500</u>		<u>1,88,000</u>	<u>1,88,500</u>

زائد معلومات:

(i) پرانی مشینری مالیتی 6,000 روپے کو 2,000 روپے میں فروخت کر دیا گیا اس پر مجتمع فرسودگی 3,000 روپے تھی، نئی مشینری 15,000 روپے میں خریدی گئی۔

(ii) 10,500 روپے کھلے بازار میں ڈنچر کی خریدی کے لئے ادا کئے گئے۔ ڈنچر کی قیمت 100 روپے لیکن 105 روپے ادا کئے گئے۔ ڈنچر کی چھوٹی قیمت 10,000 روپے کو مساواتی حصص میں تبدیل کیا گیا۔

(iii) 31-3-2013 کو واجب الادا سرمایہ پر 5% ڈیوڈینڈ کا اعلان کیا اور ادا کیا گیا۔

(a.13) ABC لمیٹڈ مندرجہ ذیل پراجیکٹس میں سرمایہ کاری پر غور کر رہی ہے جس کی مالیت 2,00,000 روپے ہے۔ متوقع نقد بہاؤ (EBDIT) یوں تھی۔

سال	پراجیکٹ A (روپے)	پراجیکٹ B (روپے)
1	50,000	75,000
2	95,000	80,000
3	90,000	1,00,000
4	1,20,000	1,45,000
5	1,45,000	1,80,000

دونوں پراجیکٹس کی پانچویں برس باقیماندہ قیمت فی کس 10,000 روپے ہے، ٹیکس 30% عائد کیجئے۔ علاوہ ازیں ABC نے SBH سے 1,00,000 روپے قرض بحساب 9% سالانہ قرض لیا ہے۔ پراجیکٹس کے لئے IRR کی تحسیب کر کے ترجیح دیجئے۔

(b.13) XYZ Ltd. کے درجہ ذیل نقدی بہاؤ کی مدد سے 10% ڈسکاؤنٹنگ ریٹ عائد کرتے ہوئے NPV اور PI کی تحسیب کیجئے اور ان کی نفع مندی کی بنیاد پر رینک دیجئے۔

سال	پراجیکٹ A- CFATBD (Rs)	پراجیکٹ B- CFATBD (Rs)
1	10,000	15,000
2	15,000	25,000
3	20,000	50,000
4	40,000	80,000
5	20,000	1,00,000

پراجیکٹ میں ابتدائی سرمایہ کاری 60,000 روپے کی گئی۔

☆☆☆

FACULTY OF COMMERCE

B. Com. III -Year Examination, March / April 2014

(Common Paper for Computers & Computer Applications-Vocational)

Elective - II

Paper - 306

Accountancy - II

Management Accounting and Control

Time : 3 Hours

Max. Marks : 70

विभाग - 'अ' (5x4=20 अंक)

नोट : निम्न में से किन्हीं पाँच प्रश्नों के उत्तर दीजिए। वर्णनात्मक प्रश्नों के उत्तर को 20 पंक्तियों तक सीमित रखें।

1. प्रबंध की भूमिका को समझाइए।
2. समानांतर (Horizontal) एवं आरोही (vertical) विश्लेषण के विषय में लिखिए।
3. वित्तीय विवरण विश्लेषण के लाभ क्या हैं?
4. नीचे एक कंपनी के क्रय संबंधी विवरण दिए गए हैं। इसके आधार पर ट्रेन्ड रेशो ज्ञात कीजिए।

वर्ष	2009	2010	2011	2012	2013
क्रय	1,672	1,789	1,873	1,923	2,123

5. ट्रेडर्स लिमिटेड बड़े पैमाने के खुदरा व्यापारी हैं। निम्न विवरणों की सहायता से उनकी आवश्यक कार्यशील पूंजी (working capital) का अनुमान लगाइए।

प्राजेक्ट का वार्षिक विक्रय	रु.130 लाख
विक्रय लागत पर शुद्ध लाभ का प्रतिशत	25%
देनदारों की औसत उधार की अवधि	8 सप्ताह
लेनदारों द्वारा प्रदत्त औसत भुगतान अवधि	4 सप्ताह
औसत माल की उपलब्धता (विक्रय की आवश्यकतानुसार)	8 सप्ताह
गणना किए गए अंक में 10% आकस्मिकताओं के लिए जोड़ दीजिए।	

6. कार्यकलापों से प्राप्त निधि (funds from operation) की गणना कीजिए।

विवरण	31-3-2010	31-3-2011
लाभ-हानि खाता	3,75,000	6,00,000
कर प्रावधान	75,000	1,12,500
प्रस्तावित लाभांश	37,500	75,000

अतिरिक्त जानकारी :- (1) वर्षावधि में रु.18,750 कर की अदायगी की गई एवं
(2) लाभांश वितरित किया गया रु.7500

..2..

7. बजटीय कंट्रोल के उद्देश्य क्या हैं? समझाइए।
8. राम लिमिटेड पहले वित्तीय वर्ष त्रैमासिक (first fiscal quarter) में किसी वस्तु के 1,10,000 यूनिट बेचने की योजना बनाती है। इसी प्रकार 1,20,000 यूनिट दूसरे त्रैमासिक व 1,30,000 यूनिट तीसरे त्रैमासिक, 1,50,000 यूनिट चौथे त्रैमासिक में एवं 1,40,000 यूनिट अगले वित्तीय वर्ष के पहले त्रैमासिक में बेचना चाहती है। प्रथम त्रैमासिक के प्रारंभ में वस्तु के 14,000 यूनिट का स्टॉक था। यदि कंपनी प्रत्येक त्रैमासिक में विक्रय का 1/5 तक स्टॉक बनाए रखना चाहती है तो उसे वर्तमान वर्ष के प्रत्येक त्रैमासिक में कितने यूनिट का उत्पादन करना होगा?

विभाग - 'ब' (5x10=50 अंक)

नोट : निम्न प्रश्नों के उत्तर दीजिए। प्रत्येक वर्णनात्मक प्रश्न के उत्तर को चार पृष्ठों तक सीमित रखें।

- 9.(a) वर्तमान में व्यापारिक संगठनों के संदर्भ में प्रबंधकीय लेखाकार की भूमिका को समझाइए।

अथवा

- (b) प्रबंधकीय लेखों और वित्तीय लेखों के अंतर को स्पष्ट कीजिए।
- 10.(a) वर्ष 2012 के लिए राम लिमिटेड एवं श्याम लिमिटेड के स्थिति विवरण निम्न प्रकार हैं-

देयताएँ	राम लिमिटेड (रु.)	श्याम लिमिटेड (रु.)	संपत्तियाँ	राम लिमिटेड (रु.)	श्याम लिमिटेड (रु.)
इक्वीटी शेयर पूंजी	2,50,000	1,70,000	भूमि एवं भवन	3,50,000	2,75,000
प्रेफेरेंस शेयर पूंजी	1,20,000	80,000	प्लाण्ट एवं मशीनरी	2,70,000	3,00,000
रिजर्व व सरप्लस	50,000	70,000	मशीनरी निवेश	72,000	12,000
ऋण	3,50,000	2,79,000	(अस्थायी)	47,500	25,000
देय बिल	25,000	14,000	डेटार्स	35,400	-
विविध क्रेडीटार्स	18,000	8,000	पूर्व भुगतानित खर्चे	48,690	21,000
बकाया खर्च	8,590	4,500	बैंक में जमा		
घोषित लाभांश	<u>2000</u>	<u>7,500</u>			
	8,23,590	6,33,000		8,23,590	6,33,000

एक तुलनात्मक स्थिति विवरण बनाइए व वित्तीय अवस्था का विश्लेषण कीजिए।

..3..

अथवा

- (b) निम्न विवरणों की सहायता से एक कंपनी का जुलाई, अगस्त व सितंबर 2011 मास का प्रोफार्मा इन्कम स्टेटमेंट तैयार कीजिए।
- (1) प्रोजेक्टेड विक्रय रु.2,25,000, रु.2,40,000, रु.2,15,000 क्रमाशः जुलाई-अगस्त एवं सितंबर मास के लिए।
 - (2) माल की लागत है रु.50,000 (+) विक्रय मूल्य का 30% प्रत्येक माह में जोड़ना है।
 - (3) विक्रय खर्च विक्रय के 3% है।
 - (4) किराया प्रति माह रु.7500, प्रबंधकीय खर्च जुलाई 2011 मास के लिए रु.60,000 संभावित है। और इनका 1% की दर से पिछले माह के खर्च के आधार पर बढ़ने की संभावना है।
 - (5) कंपनी के ऊपर रु.3,00,000 का @8% का ऋण है जिस पर मासिक ब्याज देना पड़ता है।
 - (6) कार्पोरेट टैक्स की दर है 70%.

- 11.(a) जनरल इन्श्योरेंस कंपनी लिमिटेड का दिनांक 31.3.2012 को समाप्त होने वाले वित्तीय वर्ष का स्थिति विवरण नीचे दिया गया है। इसके आधार पर ज्ञात कीजिए-
- (1) करंट रेशो
 - (2) एसिड टेस्ट रेशो
 - (3) एब्सोल्युट लिक्विड रेशो एवं
 - (4) इन रेशो पर अपनी टिप्पणी दीजिए।

देयताएँ	(रु.)	संपत्तियाँ	(रु.)
9% प्रेफरेंस शेयर पूंजी	5,00,000	गुड विल	1,00,000
इक्विटी शेयर पूंजी	10,00,000	भूमि एवं भवन	6,50,000
8% डिबेंचर्स	2,00,000	प्लांट	8,00,000
दीर्घकालिक ऋण	1,00,000	फर्नीचर व फिक्सचर्स	1,50,000
देय बिल	60,000	प्राप्य बिल	70,000
विविध लेनदार	70,000	विविध देनदार	90,000
बैंक ओवर ड्राफ्ट	30,000	बैंक बैलेंस	45,000
बकाया खर्च	5,000	अल्पावधि निवेश	25,000
		पूर्व भुगतानित खर्च	5,000
		स्टॉक	30,000
	19,65,000		19,65,000

अथवा

- (b) रेशो एनालिसिस (अनुपात विश्लेषण) के महत्व व उपादेयता को स्पष्ट कीजिए।

- 12.(a) नीचे दिये गए स्थिति विवरण व अतिरिक्त जानकारी के आधार पर वर्ष 2012 के लिए क्रियाकलापों से प्राप्त निधि (funds from operations) ज्ञात कीजिए।

देयताएँ	2011 (रु.)	2012 (रु.)	संपत्तियाँ	2011 (रु.)	2012 (रु.)
शेयर पूंजी	1,00,000	1,50,000	भूमि व भवन	1,00,000	95,000
जनरल रिजर्व	30,000	30,000	प्लाण्ट एवं मशीनरी	80,000	90,000
लाभ-हानि खाता	20,000	22,000	स्टॉक	70,000	1,10,000
6% डिबेंचर्स	80,000	80,000	डेटार्स	20,000	25,000
क्रेडीटार	65,000	58,000	निवेश	-	10,000
कर प्रावधान	5,000	10,000	नकद	10,000	10,000
			गुड विल	20,000	10,000
	<u>3,00,000</u>	<u>3,50,000</u>		<u>3,00,000</u>	<u>3,50,000</u>

अतिरिक्त जानकारी :-

- वर्ष 2012 में रु.15,000 का लाभांश दिया गया।
- प्लाण्ट एवं मशीनरी पर रु.6,000 का मूल्यह्रास किया गया जबकि भूमि व भवन के मूल्य में कोई घटौती नहीं की गई।
- वर्षावधि में कर प्रावधान किया गया रु.5,000
- मशीनरी के विक्रय से प्राप्त लाभ रु.2,000

अथवा

- (b) दिनांक : 31.12.2012 को समाप्त होने वाले वर्ष के लिए गोपीचंद कंपनी लिमिटेड का कैश फ्लो एनालिसिस बनाइए। विवरण निम्न प्रकार हैं-

स्थिति विवरण

देयताएँ	2011 (रु.)	2012 (रु.)	संपत्तियाँ	2011 (रु.)	2012 (रु.)
शेयर पूंजी	70,000	70,000	प्लाण्ट एवं मशीन	50,000	91,000
सेक्यूरिटी ऋण (2017 में देय)	-	40,000	इन्वेन्टरी (स्टॉक)	15,000	40,000
क्रेडीटार्स	14,000	39,000	डेटार्स		
बकाया कर	1,000	3,000	नकद	5,000	20,000
लाभ-हानि खाता	7,000	10,000	पूर्व भुगतानित खर्च	20,000	7,000
	<u>92,000</u>	<u>1,62,000</u>		<u>92,000</u>	<u>1,62,000</u>

लाभ हानि खाता 31-12-2012 को समाप्त होने वाले वर्ष का

विवरण	(रु.)	विवरण	(रु.)
To आरंभिक स्टॉक	15,000	By विक्रय	1,00,000
To क्रय	98,000	By अंतिम स्टॉक	40,000
To सकल लाभ c/d	27,000		1,40,000
	<u>1,40,000</u>	By सकल लाभ b/d	27,000
To जनरल खर्चे	11,000		
To मूल्य ह्रास	8,000		
To कर	4,000		
To शुद्ध लाभ c/d	4,000		
	<u>27,000</u>		<u>27,000</u>
To लाभांश	1,000	By खाता शेष	7,000
To खाता शेष c/d	10,000	By शुद्ध लाभ	4,000
	<u>11,000</u>		<u>11,000</u>

..5..

- 13.(a) नीचे दिये गए अनुमानों के आधार पर श्रीराम कंपनी लिमिटेड का बिक्री ऊपरी खर्च बजट (selling overheads budget) बनाइए।

	(रु.)
(1) विज्ञापन	10,000
(2) विक्रय विभाग का वेतन	15,000
(3) विक्रय विभाग के स्थायी खर्च	5,000
(4) सेल्स मैन का वेतन व भत्ते	20,000
(5) विक्रय पर 2% कमीशन प्रभावी है।	
(6) जावक भाड़ा (carriage outwards) विक्रय पर 3% अनुमानित है।	
(7) एजेंट का कमीशन विक्रय पर 10%	
(8) इस अवधि के लिए संभावित विक्रय निम्न प्रकार है-	
रु.5,00,000 एजेंट द्वारा किए गए विक्रय रु.50,000 को मिलाकर	
रु.6,00,000 एजेंट द्वारा किए गए विक्रय रु.60,000 को मिलाकर	
रु.6,50,000 एजेंट द्वारा किए गए विक्रय रु.75,000 को मिलाकर	

अथवा

- (b) Zero Base Budgeting (शून्य आधार बजट) क्या है? इसकी विशेषताओं एवं सीमाओं को विस्तार से समझाइए।

FACULTY OF COMMERCE
B.Com. III-Year Examination, March / April - 2014
(Common paper for, Computer Applications (Voc.) and Vocational Courses)
Elective - II (Paper - 306)
Accountancy - II
MANAGEMENT ACCOUNTING AND CONTROL

Time : 3 Hours

Max: Marks : 70

(5x4=20Marks) حصہ - الف

نوٹ : کسی پانچ سوالات کے جوابات تحریر کیجئے۔ ہر تھیوری جواب میں سطروں سے زائد نہ ہو۔

1. مینجمنٹ کے رول کو واضح کیجئے۔
2. اُفتی اور عمودی تجزیہ کے بارے میں تحریر کیجئے۔
3. مانیاتی گوشواروں کا تجزیہ کی اچھائیاں کیا ہیں؟
4. ذیل میں دیئے گئے اعداد و شمار ایک کمپنی کی خرید سے متعلق ہیں، رجحانی تناسب کی تحسیب کیجئے۔

سال	2009	2010	2011	2012	2013
خرید	1,672	1,789	1,873	1,923	2,123

5. ٹریڈرز لمیٹڈ بڑے پیمانے کے چلر کاروبار میں مصروف عمل ہیں۔ درج ذیل معلومات کی مدد سے آپ سے عامل سرمایہ کی پیش بینی مطلوب ہے۔
 - پراجکٹ کی سالانہ فروخت 130 لاکھ روپے
 - کاسٹ آف سیلز پر خالص نفع کی شرح 25%
 - دین داروں کو اوسط ادھار کی اجازت شدہ مدت 8 ہفتے
 - لین داروں سے اوسط ادھار کی اجازت شدہ مدت 4 ہفتے
 - اوسط اسٹاک (درکار فروخت کے مطابق) 8 ہفتے
 - ہنگامی حالات کے لئے تحسیب کردہ رقم میں 10% مزید جمع کریں۔
6. کاروبار سے فنڈز کی تحسیب کیجئے۔

تفصیلات	31-3-2010	31-3-2011
	روپے	روپے
نفع و نقصان کھاتہ	3,75,000	6,00,000
ٹیکس کے لئے گنجائش	75,000	1,12,000
مجوزہ ڈیویڈنڈز	37,500	75,000

زائد معلومات:

7. (i) سال کے دوران ادا کردہ ٹیکس - 18,750 روپے (ii) ادا کردہ ڈیویڈنڈز - 7,500 روپے
8. بھجری کنٹرول کے مقاصد بیان کیجئے۔
9. رام لمیٹڈ ایک شے کی فروخت کا پہلے کوارٹر میں 1,10,000 اکائیاں، دوسرے کوارٹر میں 1,30,000 اکائیوں تیسرے کوارٹر میں 1,50,000 اور چوتھے کوارٹر میں 1,40,000 اکائیاں منصوبہ بنایا ہے۔ پہلے کوارٹر کے آغاز میں اسٹاک میں 14,000 اکائیاں تھیں۔ کمپنی کا منصوبہ ہے کہ وہ اگلے کوارٹر کی فروخت 1/5 حصہ بطور اسٹاک رکھے۔ رواں سال کے ہر کوارٹر میں کتنی اکائیاں تیار کی جائیں۔

(5x10=50Marks) حصہ - ب

نوٹ : تمام سوالات کے جواب دیجئے۔ ہر جواب چار صفحاتوں سے زائد نہ ہو۔

(a.9) ایک جدید تنظیم میں مینجمنٹ اکاؤنٹ کے رول کو واضح کیجئے۔

یا

(b) مینجمنٹ اکاؤنٹنگ اور فنانسئل اکاؤنٹنگ کے درمیان فرق کیجئے۔

(a.10) 31-3-2012 ختم سال پر رام لیٹڈ اور شیا لیٹڈ کے میزانی گوشوارے درج ذیل تھے۔

واجبات	رام لیٹڈ (روپے)	شیا لیٹڈ (روپے)	اثاثے	رام لیٹڈ (روپے)	شیا لیٹڈ (روپے)
مساواتی سرمایہ	2,50,000	1,70,000	ارضی اور عمارتیں	3,50,000	2,75,000
ترجمی سرمایہ	1,20,000	80,000	پلانٹ و مشینری	2,70,000	3,00,000
ذخیرے اور فاضلات	50,000	70,000	مشینری انوسٹمنٹ (عارضی)	72,000	12,000
قرض	3,50,000	2,79,000	کتابی قرض	47,500	25,000
اد اطلب بلز	25,000	14,000	پیشگی ادا شدہ مصارف	35,400	-
متفرق لین دار	18,000	8,000	بنک میں رقم	48,690	21,000
واجب الادا اخراجات	8,590	4,500			
معلنہ ڈیوڈینڈز	2,000	7,500			
	<u>8,23,590</u>	<u>6,33,000</u>		<u>8,23,590</u>	<u>6,33,000</u>

تقابل میزانی گوشوارہ تیار کیجئے اور مالیاتی موقف کا تجزیہ کیجئے۔

یا

(b.10) درج ذیل معلومات کی مدد سے ایک کمپنی کا ماہ جولائی، اگست اور ستمبر 2011 کے لئے آمدنی کا گوشوارہ تیار کیجئے۔

(i) ماہ جولائی، اگست اور ستمبر 2011 کے لئے فروخت بالترتیب 2,25,000 روپے، 2,40,000 روپے، 2,15,000 روپے

(ii) مال کی لاگت 50,000 روپے جمع ہر ماہ کی فروخت کا 30%

(iii) فروخت کے اخراجات۔ فروخت کا 3%

(iv) کرایہ فی ماہ 7,500 روپے۔ انتظامی مصارف ماہ جولائی 2011 کے لئے متوقع 60,000 روپے لیکن ہر ماہ پچھلے ماہ کے

اخراجات کا 1% اضافہ کی توقع ہے۔

(v) کمپنی نے 3,00,000 روپے قرض 8% پر لیا ہے، سود ماہانہ واجب الادا ہے۔

(vi) کارپوریٹ ٹیکس کی شرح 70% ہے۔

(a.11) 31-3-2012 کو جنرل انشورنس کمپنی لیٹڈ کا میزانی گوشوارہ درج ذیل تھا۔ اس میزانی گوشوارے کی مدد سے تحسیب کیجئے۔ (i) رواں تناسب (ii) ایڈیٹڈ

ریشیو (iii) Absolute liquid ratio (iv) ان تناسب پر تبصرہ کیجئے۔

واجبات	روپے	اثاثے	روپے
9% ترجمی سرمایہ	5,00,000	گڈول	1,00,000
مساواتی سرمایہ	10,00,000	ارضی اور عمارتیں	6,50,000
8% ڈبچرز	2,00,000	پلانٹ	8,00,000
طویل مدتی قرض	1,00,000	فرنیچر اور فیکچرز	1,50,000
اد اطلب بلز	60,000	وصول طلب بلز	70,000
متفرق لین دار	70,000	متفرق دین دار	90,000
بنک اوور ڈرافٹ	30,000	بنک بیلنس	45,000
واجب الادا مصارف	5,000	مختصر مدتی سرمایہ کاری	25,000
		پیشگی ادا شدہ مصارف	5,000
		اشاک	30,000
	<u>19,65,000</u>		<u>19,65,000</u>

(b.11) تناسبی تجزیہ کے استعمال اور اہمیت کو واضح کیجئے۔

(a.12) درج ذیل میزانی گوشواروں اور زائد معلومات کی مدد سے سال 2012 کے ختم پر آپ سے کاروبار سے فنڈز کی تحسیب مطلوب ہے۔

واجبات	2011 (روپے)	2012 (روپے)	اثاثے	2011 (روپے)	2012 (روپے)
سرمایہ	1,00,000	1,50,000	اراضی اور عمارتیں	1,00,000	95,000
عام ذخیرے	30,000	30,000	پلانٹ و مشینری	80,000	90,000
نفع و نقصان کھاتہ	20,000	22,000	اشاک	70,000	1,10,000
6% ڈبچرز	80,000	80,000	دین دار	20,000	25,000
لین دار	65,000	58,000	سرمایہ کاری	-	10,000
ٹیکس کے لئے گنجائش	5,000	10,000	نقدی	10,000	10,000
			گڈول	20,000	10,000
	<u>3,00,000</u>	<u>3,50,000</u>		<u>3,00,000</u>	<u>3,50,000</u>

زائد معلومات:

- (i) سال 2012 کے دوران ادا کردہ ڈیوڈینڈز 15,000 روپے
(ii) پلانٹ و مشینری پر قلمزدہ فرسودگی 6,000 روپے اور اراضی و عمارت پر کوئی فرسودگی عائد نہیں کی گئی۔
(iii) سال کے دوران ٹیکس کے لئے 5,000 روپے گنجائش فراہم کی گئی۔
(iv) مشینری کی فروخت پر نفع 2,000 روپے

(b.12) 31-12-2012 ختم سال کے لئے گوبی چند کمپنی کا نقدی بہاؤ کا گوشوارہ درج ذیل معلومات کی مدد سے تیار کیجئے۔

واجبات	2011 (روپے)	2012 (روپے)	اثاثے	2011 (روپے)	2012 (روپے)
سرمایہ	70,000	70,000	پلانٹ و مشینری	50,000	91,000
محفوظ قرض (2007 میں ادا شدنی)	-	40,000	انویٹری	15,000	40,000
لین دار	14,000	39,000	دین دار	5,000	20,000
ادا شدنی ٹیکس	1,000	3,000	نقدی	20,000	7,000
نفع و نقصان کھاتہ	7,000	10,000	پیشگی ادا شدہ مصارف	2,000	4,000
	<u>92,000</u>	<u>1,62,000</u>		<u>92,000</u>	<u>1,62,000</u>

31-12-2013 کو ختم سال کے لئے نفع و نقصان کھاتہ

تفصیلات	روپے	تفصیلات	روپے
To افتتاحی اشاک	15,000	By فروخت	1,00,000
To خرید	98,000	By اختتامی اشاک	40,000
To خام نفع	27,000		<u>1,40,000</u>
	<u>1,40,000</u>	By خام نفع	27,000
To عام اخراجات	11,000		
To فرسودگی	8,000		
To محصول	4,000		
To خالص نفع	4,000		
	<u>27,000</u>		<u>27,000</u>
To ڈیوڈینڈز	1,000	By بیلنس c/d	7,000
To بیلنس c/d	10,000	By N.P B/d	4,000
	<u>11,000</u>		<u>11,000</u>

(a.13) درجہ ذیل تخمینہ جات کی مدد سے کمپنی سے سری رام کمپنی لمیٹڈ کا بجٹ برائے فروخت کے بالائی مصارف تیار کیجئے۔

(i) اشتہار کاری 10,000 روپے

(ii) سیلز ڈپارٹمنٹ کے مشاہیرے 15,000 روپے

(iii) سیلز ڈپارٹمنٹ کے مصارف (قائم) 5,000 روپے

(iv) سیلز مین کی تنخواہیں اور الائنس 20,000 روپے

(v) فروخت پر 2% کمیشن

(vi) خارجی بار برداری کا تخمینہ فروخت کا 3%

(vii) ایجنٹ کا کمیشن۔ فروخت کا 10%

(viii) اس مدت کے دوران تخمینہ فروخت یوں تھی

5,00,000 روپے بشمول ایجنٹ کی فروخت 50,000 روپے

6,00,000 روپے بشمول ایجنٹ کی فروخت 60,000 روپے

6,50,000 روپے بشمول ایجنٹ کی فروخت 75,000 روپے

یا
(b.13) زیر و جھنگ کیا ہے اس کے فائدے اور نقصانات کو واضح کیجئے۔

☆☆☆

FACULTY OF COMMERCE

**B. Com. III -Year Examination, March / April 2014
(Common Paper for Computers & Computer Applications – Vocational)**

Paper – 307: WEB PROGRAMMING

Time : 3 Hours

Max. Marks : 70

PART – A (5 x 4 = 20 Marks)

Note : Answer any **five** of the following questions in not exceeding 20 lines each.

- 1 List the web designing principles.
- 2 What is Dynamic HTML?
- 3 What is server side programming?
- 4 What is the scope and life of a function?
- 5 XML DOM
- 6 Style sheet
- 7 Runtime Errors
- 8 What is a function?

PART – B (5 x 10 = 50 Marks)

Note : Answer the following questions in not exceeding four pages each.

- 9 (a) Explain the Form elements used in creating a Web page.
OR
(b) How do you create Frames in Web Page? Explain with the help of an example.
- 10 (a) What is Cascading Style Sheet? Explain the External and Embedded Style Sheet.
OR
(b) Explain different types of errors.
- 11 (a) Explain the data types in VBScripts.
OR
(b) What is a Scripting Language? Why do we use VBScript?
- 12 (a) What is a String? Explain the String functions with examples.
OR
(b) Differentiate between Singular Array and Multiple Array. Write a Sample Script for multiplication table.
- 13 (a) Explain the XML style sheet.
OR
(b) Compare XML with other web designing language.

FACULTY OF COMMERCE

**B.Com. (Vocational) III – Year Examination, March / April 2014
(For Vocational Candidates only)**

**(Advertising, Sales Promotion and Sales Management)
Management of Sales Force**

Paper - IV (Vocational Paper - I)

Time : 3 hours

Max. Marks : 100

Part – A (5 x 5 = 25 Marks)

Note : Answer any Five questions not exceeding 20 lines each.

- 1 Objectives of sales force management
- 2 What are the functions of a sales manager?
- 3 Identification of training needs
- 4 Theory X and Theory Y
- 5 Uses of a sales budget
- 6 Sales forecasting
- 7 Define Morale
- 8 Need for sales force management

Part – B (5 x 15 = 75 Marks)

Note : Answer the following questions not exceeding FOUR pages each.

- 9 a) Explain briefly the various strategies of sales force management.
OR
b) Explain the factors influencing compensation of a sales force.
- 10 a) Explain the role of top management in facilitating the sales manager.
OR
b) Explain briefly the various methods of sales organization.
- 11 a) Explain on what aspects training of sales force should focus on.
OR
b) Explain how the effectiveness of a training programme is evaluated.
- 12 a) Explain how understanding of human wants is essential in motivating sales force.
OR
b) Explain Maslow's motivational theory and evaluate critically.
- 13 a) Explain the principles of sales quota.
OR
b) Explain the components of sales force automation.

FACULTY OF COMMERCE

**B.Com. (Vocational) III – Year Examination, March / April 2014
(For Vocational Candidates only)**

**(Tax Procedures and Practices)
Central Excise Procedures and Practices
Paper - IV (Vocational Paper - I)**

Time : 3 hours

Max. Marks : 70

Part – A (5 x 4 = 20 Marks)

Note : Answer any Five questions not exceeding 20 lines each.

- 1 Sales Tax Vs. Central Excise
- 2 Excisable goods
- 3 Revocation
- 4 Self removal procedure
- 5 Maximum retail price
- 6 CENVAT credit
- 7 Clubbing
- 8 Doctrine of unjust enrichment

Part – B (5 X 10 = 50 Marks)

Note : Answer the following questions not exceeding FOUR pages each.

- 9 a) What is taxable event in central excise? What is the distinction between “Levy” and “Collection”?
OR
b) Give four examples of processes not amounting to manufacture.
- 10 a) State and summarize the requirements of registration under the Central Excise Act.
OR
b) Enumerate the rules in respect of issue, renewal and suspension of registration under Excise Law.
- 11 a) Explain the law relating to valuation of excisable goods for the purpose of charging excise duties.
OR
b) Write a short note on storage of goods without payment of duty.
- 12 a) Discuss the excise duty concessions available to SSI units.
OR
b) Describe the special features of CENVAT.
- 13 a) Can a consumer claim refund of excise duties? Explain.
OR
b) When can provisional assessment of duty be resorted to under the Central Excise Act?

FACULTY OF COMMERCE

**B.Com. (Vocational) III – Year Examination, March / April 2014
(For Vocational Candidates only)**

**(Foreign Trade : Practices and Procedures)
Foreign Trade Documentation and Procedures
Paper - IV (Vocational Paper - I)**

Time : 3 hours

Max. Marks : 100

Part – A (5 x 5 = 25 Marks)

Note : Answer any Five questions not exceeding 20 lines each.

- 1 Indent houses
- 2 Negative list
- 3 QC Inspection
- 4 ECI
- 5 Exchange Rate fluctuations
- 6 Excise formalities
- 7 LERMS
- 8 Consular Invoice

Part – B (5 x 15 = 75 Marks)

Note : Answer the following questions not exceeding FOUR pages each.

- 9 a) What is the rationale and types of Foreign Trade documents in the Indian context.
OR
b) Define export license and discuss its need and types in the Indian context.
- 10 a) Define and discuss the role of export order in shaping the Foreign Trade Documentation.
OR
b) Define pre shipment and present meaning full legal aspects in the inspection of pre shipment goods.
- 11 a) Define Foreign Exchange market and discuss its need and importance in India.
OR
b) Discuss the impact of exchange rate fluctuations in export documentation process.
- 12 a) How do you process export cargo clearance from excise and customs officials by right documentation – Illustrate?
OR
b) Write notes on the following :
i) Licensing and customs clearances
ii) Carting order – Mates receipts
- 13 a) List out and discuss the problems encountered in clearances off goods in ports.
OR
b) Briefly discuss the necessary documents required to obtain benefits from licensing authorities.

FACULTY OF COMMERCE

**B.Com. (Vocational) III – Year Examination, March / April 2014
(For Vocational Candidates only)**

**(Principles and Practices of Life Insurance)
Property and Liability Insurance
Paper - IV (Vocational Paper - I)**

Time : 3 hours

Max. Marks : 100

Part – A (5 x 5 = 25 Marks)

Note : Answer any Five questions not exceeding 20 lines each.

- 1 How is property insurance important?
- 2 State the risks covered under cattle insurance
- 3 Explain the term 'specific insurance'.
- 4 What do you understand by 'Fidelity Guarantee'?
- 5 What are the essential elements in travel insurance?
- 6 How are office premises protected under property insurance?
- 7 Describe the features of errors and omissions insurance.
- 8 What is the procedure of adjustments?

Part – B (5 x 15 = 75 Marks)

Note : Answer the following questions not exceeding FOUR pages each.

- 9 a) Define property and liability insurance. Discuss the legal principles of the same.
OR
b) Explain the various types of damages covered under property and liability insurance.
- 10 a) Who are Insurance Agents? What are their functions and responsibilities?
OR
b) State the essentials of mandatory public liability insurance.
- 11 a) Discuss the various industrial property insurance policies.
OR
b) How is Group Insurance Policy' important? Distinguish it from Personal Insurance Policy?
- 12 a) Discuss the rating practices for exhibitions and warehouses.
OR
b) Explain the features of marketing and underwriting of liability insurance.
- 13 a) How are losses surveyed? State the role of surveyors in this regard.
OR
b) Describe the documents required for claims settlement.

Code No. 4075

FACULTY OF COMMERCE
B.Com. (Vocational) III – Year Examination, March / April 2014
(For Vocational Candidates only)

(Advertising, Sales Promotion and Sales Management)
Sales Promotion and Public Relation
Paper - V (Vocational Paper - II)

Time : 3 hours

Max. Marks : 100

Part – A (5 x 5 = 25 Marks)

Note : Answer any Five questions not exceeding 20 lines each.

- 1 Sales promotion tools
- 2 Conferences and trade shows with examples
- 3 Sales promotion methods during growth phase of the product life cycle
- 4 Sports persons as brand ambassadors. Give examples.
- 5 Significance of audio-visual tools. Give examples.
- 6 Informative advertising.
- 7 Objectives of sales promotion
- 8 Consumer promotion tools

Part – B (5 X 15 = 75 Marks)

Note : Answer the following questions not exceeding FOUR pages each.

- 9 a) Define sales promotion and explain its purpose and role.
OR
b) What factors influence the selection of consumer promotion tools and trade promotion tools?
- 10 a) State the advantages of displays and demonstrations. Give examples.
OR
b) Examine the suitability of exhibition and fashion shows with reference to industrial and consumer goods.
- 11 a) Examine the sales promotion tools that can be used in the different phases of the product life cycle.
OR
b) Suggest suitable methods for the evaluation of different sales promotion techniques?
- 12 a) Examine the decisions involved in public relations as a part of the promotion mix.
OR
b) Explain the similarities of publicity and public relations. How is media relations different from public relations.
- 13 a) What are the social responsibilities of press in the process of promoting sales promotion?
OR
b) State the merits and demerits of audio-visual tools used to promote sales.

FACULTY OF COMMERCE
B.Com. (Vocational) III – Year Examination, March / April 2014
(For Vocational Candidates only)

(Customs Procedure and Practices)
Paper - V (Vocational Paper - II)

Time : 3 hours

Max. Marks : 70

Part – A (5 x 4 = 20 Marks)

Note : Answer any Five questions not exceeding 20 lines each.

- 1 Ordinance
- 2 Letter of credit
- 3 Green channel
- 4 Private warehouse
- 5 Smuggling
- 6 Bill of export
- 7 Brand rate
- 8 Refund of duty

Part – B (5 x 10 = 50 Marks)

Note : Answer the following questions not exceeding FOUR pages each.

- 9 a) Define Indirect Tax. State the advantages and disadvantages of Indirect Tax.
OR
b) Explain the operational authorities of customs.
- 10 a) Define the following :
i) Assessable value ii) Foreign going vessel iii) Importer
OR
b) Explain the various provisions relating to notified goods.
- 11 a) Define person-in-charge. Explain the formalities to be fulfilled by person-in-charge in case of importation of goods.
OR
b) State the provisions relating to baggage.
- 12 a) Distinguish between section 13 and section 23.
OR
b) Define duty draw book. Explain the cases where draw back claim is not admissible.
- 13 a) Explain in detail the term “improper Imports”. State the penalties that can be levied for Improper Imports.
OR
b) Explain the various export promotion schemes.

FACULTY OF COMMERCE
B.Com. (Vocational) III – Year Examination, March / April 2014
(For Vocational Candidates only)

(Foreign Trade : Practices and Procedures)
Shipping and Insurance Practice and Procedure
Paper - V (Vocational Paper - II)

Time : 3 hours

Max. Marks : 100

Part – A (5 x 5 = 25 Marks)

Note : Answer any Five questions not exceeding 20 lines each.

- 1 Charter party
- 2 Freight
- 3 Packing
- 4 Shipping hazards
- 5 Marine insurance
- 6 Voyage
- 7 Ideal packing
- 8 Cargo vessels

Part – B (5 x 15 = 75 Marks)

Note : Answer the following questions not exceeding FOUR pages each.

- 9 a) Explain the functions of shipping.
OR
b) Explain the nature and format of Bill of lading.
- 10 a) Explain the differences between advance freight and dead freight.
OR
b) Explain the economics of containerization.
- 11 a) Explain the impact of global financial crises on Indian shipping Industry.
OR
b) Explain the special considerations in export packaging.
- 12 a) Explain the ideal packing for fresh fruits and vegetables.
OR
b) Explain the operations of forwarding and clearing agents.
- 13 a) Explain the features of cargo insurance.
OR
b) Explain the documents required to proceed cargo claim.

FACULTY OF COMMERCE
B.Com. (Vocational) III – Year Examination, March / April 2014
(For Vocational Candidates only)

(Principles and Practices of Life Insurance)
Group Insurance and Retirement Benefit Schemes
Paper - V (Vocational Paper - II)

Time : 3 hours

Max. Marks : 100

Part – A (5 x 5 = 25 Marks)

Note : Answer any Five questions not exceeding 20 lines each.

- 1 Define superannuation
- 2 Define gratuity
- 3 What is rate making?
- 4 What is a funded scheme?
- 5 What is annual premium
- 6 Define employee Identity certificate.
- 7 What is age profile?
- 8 What are the methods of costing?

Part – B (5 x 15 = 75 Marks)

Note : Answer the following questions not exceeding FOUR pages each.

- 9 a) Trace the historical background of employee benefits in India.
OR
b) What is provident fund and explain its functions?
- 10 a) What are the features of group under writing of insurance?
OR
b) List out and discuss different segments of group schemes.
- 11 a) Define gratuity and explain its relevant provisions for a retiring employee.
OR
b) Define and distinguish between definite and indefinite funding.
- 12 a) Describe the fact file of cash accumulation system of securing gratuity.
OR
b) What are the legal aspects and taxation treatment of group insurance – Explain?
- 13 a) Write a note on gratuity and superannuation funds functioning in India.
OR
b) Define ITES and explain different kinds of IT enabled sources in Insurance Sector.

FACULTY OF COMMERCE
B. Com. III -Year Examination, March / April 2014
(Common Paper for General, Computers, Computer Applications (Voc.) & Vocational Courses)

Corporate Accounting
Paper – 301

Time : 3 Hours

Max. Marks : 70

PART – A (5 x 4 = 20 Marks)**Note :** Answer any **five** of the following questions in not exceeding 20 lines each.

- 1 Explain accounting standard : AS-2 on valuation of inventories.
- 2 The balance sheet of Sultan Company Limited had 80,000 equity shares of Rs.10 each fully paid, and Rs.12,00,000 of Reserve on liabilities side of its balance sheet. The Board of Directors decided to issue one fully paid up bonus share for every share held. Pass the journal entries necessary.
- 3 What is internal reconstruction of companies? Explain.
- 4 Following are the statements of interest on advances in respect of performing and non-performing of Srinidhi Bank Ltd. Determine the income to be recognized from the following details while preparing final accounts.

Interest earned on Performing Assets	Rs.5,00,000
Interest earned on Non-Performing Assets	Rs.3,00,000
Interest received on Performing Assets	Rs.4,50,000
Interest received on Non-performing Assets	Rs.1,20,000
- 5 Prepare Schedule -2 for Claims Incurred in respect of a fire insurance company.

Claims paid during the year	Rs.2,70,000
Claims outstanding at the beginning	Rs.30,000
Claims outstanding at the end of the year	Rs.50,000
Claims covered under re-insurance	Rs.12,000
- 6 A company earns a after tax profit of Rs.1,00,000 which has 10% preference share capital of Rs.1,00,000 and equity capital of Rs.5,00,000 divided in to shares of Rs.10 each. Normal rate of return is 15%. Determine the value of equity share.
- 7 What is Profit and Loss Appropriation Account?
- 8 What is Valuation Balance Sheet?

PART – B (5 x 10 = 50 Marks)**Note :** Answer all questions. Answer to the theory questions should not exceeds 3 pages each.

- 9 (a) From the following Balance Sheet of Shafi Co. Ltd. Find out the value of each share. For the purpose of valuation of shares, goodwill shall be taken at two years purchase of the average profit of the last five years. The profits of the last five years were Rs.60,000, Rs.70,000, Rs.40,000, Rs.50,000 and Rs.50,000.

..2..

Shares Capital & Liabilities	Amount (Rs.)	Assets	Amount (Rs.)
Equity share of Rs.100 each	4,00,000	Land and Buildings	2,50,000
General Reserve	1,00,000	Machinery	1,50,000
Profit & Loss Account	50,000	Investments	90,000
Creditors	90,000	Debtors	1,00,000
Provision for taxation	40,000	Stock	75,000
Provident fund	35,000	Cash at Bank	50,000
Total	<u>7,15,000</u>	Total	<u>7,15,000</u>

OR

- 9 (b) Sri Balaji Co. Ltd. disclosed the following financial position through its Balance Sheet as on 31st March, 2013.

Shares Capital & Liabilities	Amount (Rs.)	Assets	Amount (Rs.)
Share Capital	1,50,000	Goodwill at cost	15,000
Capital Reserve	10,000	Land & Buildings	87,500
Sundry Creditors	35,500	Plant & Machinery	45,000
Provision for Taxation	27,500	Stock at cost	57,500
Profit & Loss A/c	33,000	Debtors	47,500
		Cash	3,500
Total	<u>2,56,000</u>	Total	<u>2,56,000</u>

Value the goodwill of the company on the basis of five years purchase of super profits, for which purpose the following information is supplied.

- The rate of income tax may be taken at 50%.
 - The average rate of dividend declared by the company for the past five years was 15%.
 - The reasonable return on capital invested in the class of business done by the company is 12%.
- 10 (a) The following is the financial position of Bhansilal company as on 31-3-2013.

Shares Capital & Liabilities	Amount (Rs.)	Assets	Amount (Rs.)
Authorised Capital (120000 shares of Rs.10 each)	12,00,000	Land & Buildings	4,00,000
Paid up Capital (on 75000 shares @ Rs.8 each)	6,00,000	Plant & Machinery	3,00,000
Capital Redemption reserve	1,80,000	Furniture	5,00,000
General Reserve	2,40,000	Debtors	5,00,000
Current Liabilities	7,80,000	Cash at Bank	80,000
		Cash in Hand	20,000
Total	<u>18,00,000</u>	Total	<u>18,00,000</u>

The directors of the company proposed to

- Convert partly paid shares into fully paid up by using general reserve account.
- Issue one bonus share for every five existing shares at a premium of Rs.2 each by using capital redemption reserve.
- Issue 12,000 shares at Rs.13 each for cash.

Write journal entries on implementation of the above and also show Balance Sheet after giving effect accordingly.

OR

- (b) Swagath company limited was formed to takeover the running business of Dayanand whose balance sheet was as follows:

..3..

Liabilities	Amount (Rs.)	Assets	Amount (Rs.)
Sundry Creditors	5,000	Cash at Bank	14,000
Bills Payable	3,000	Debtors	18,000
Capital	1,60,000	Stock	78,000
		Furniture	10,000
		Land & Buildings	48,000
	<u>1,68,000</u>		<u>1,68,000</u>

The purchase consideration was agreed at Rs.2,00,000 which was to be paid as

- (i) 6,800 Preference shares of Rs.10 each.
- (ii) 5,600 Equity shares of Rs.20 each
- (iii) Balance in cash

The company also raised further capital by issue of 10,000 equity shares of Rs.20 each for cash at par.

Pass journal entries in the books of the new company for the above and prepare its opening balance sheet.

11.(a) The following is the Balance Sheet of Vanish Ltd. As on 31st March, 2013.

Shares Capital & Liabilities	Amount (Rs.)	Assets	Amount (Rs.)
Equity shares 3,00,000 of Rs.10 each	30,00,000	Fixed Assets	18,00,000
Current Liabilities	7,50,000	Investment (3500 equity shares of Shine Ltd. at cost)	45,000
		Cash Bank	30,000
		Debtors	15,75,000
		Profit & Loss A/c	<u>3,00,000</u>
Total	<u>37,50,000</u>	Total	<u>37,50,000</u>

Shine Ltd. Agrees to purchase Vanish Ltd. For a price of Rs.29,00,000 to be discharged by payment of cash Rs.4,00,000 and the allotment of sufficient number of shares of Rs.10. each values at Rs.12.50 each. Prepare important Ledger Accounts in the books of Vanish Ltd.

OR

(b) The Balance Sheet of Renovation Industries Limited as on 31st March, 2012 was as follows:

Shares Capital & Liabilities	Amount (Rs.)	Assets	Amount (Rs.)
Preference Shares of Rs.100 each	4,00,000	Goodwill	30,000
Equity share of Rs.100 each	8,00,000	Freehold Property	4,00,000
8% Debentures	2,00,000	Plant & Machinery	6,00,000
Bank overdraft	1,00,000	Stock	1,00,000
Creditors	2,00,000	Debtors	80,000
		Profit & Loss Account	<u>4,90,000</u>
Total	<u>17,00,000</u>	Total	<u>17,00,000</u>

The company got the following scheme of capital reduction approved by the court.

- (i) The Preference shares to be reduced to Rs.75 per share fully paid up and equity shares to Rs.37.50.
- (ii) The debentureholders took over the stock and book debts in full satisfaction of their claim.
- (iii) The Goodwill account to be eliminated.
- (iv) The Freehold properties are to be depreciated by 50%
- (iv) The value of Plant & Machinery to be increased by Rs.1,00,000

Give journal entries for the above and prepare the revised Balance Sheet.

- 12 (a) From the following figures relating to Venkateswara Bank Ltd. Prepare Profit & Loss Account for the year ended 31st March, 2013.

Particulars	Amount (Rs.)
Interest earned	23,00,000
Interest expended	9,00,000
Rebate Bills (opening balance)	2,00,000
Audit fees	40,000
Discount received	9,50,000
Salaries	7,00,000
Directors fees	50,000
Rent paid	80,000
Postage & Telegrams	30,000
Stationery and Printing	6,000
Bad debts	40,000
Loss on sale of investments	50,000
Commission, exchange and brokerage	80,000
Dividends paid	2,50,000
Depreciation	1,20,000

The bank had Rs.20,00,000 as bills discounted and purchased on 31st March, 2013, they were all discounted @ 15%, they had an average maturity date of June, 12. The bank wants to make a provision of Rs.1,00,000 for bad and doubtful debts and Rs.3,00,000 for taxation.

OR

- 12 (b) From the following information of various schedules. Prepare the Balance Sheet of Kartheek Bank Ltd. As on 31st March, 2012.

Particulars	Amount (Rs.)
Investments	30,00,000
Balances with other banks and money at call and short notice	10,00,000
Capital	10,00,000
Deposits	75,00,000
Reserves and Surplus	35,00,000
Borrowings	25,00,000
Advances	95,00,000
Fixed Assets	5,00,000
Other Assets	2,00,000
Contingent liabilities	1,00,000
Other liabilities and provisions	2,00,000
Cash and balances with RBI	5,00,000
Bills for collection	3,00,000

- 13 (a) Write a note on the following with respect to insurance business:

- (i) Premium and Re-insurance Premium
- (ii) Claims and Re-insurance Claims
- (iv) Surrender value
- (iv) Reserve for unexpired risk
- (v) Annuities and consideration for annuities

OR

- (b) From the following figures of Worthy Assurance Co. Ltd. Prepare a valuation Balance Sheet and profit distribution statement for the year ended 31st March, 2012.

	Rs.
Balance of Funds as on 31-3-2012	12,00,000
Net liability as per valuer's certificate	7,00,000
Interim bonus for valuation period	20,000

FACULTY OF COMMERCE

B. Com. III -Year Examination, March / April 2014
(Common Paper for General, Computers, Computer Applications (Voc.) & Vocational Courses)

Paper – 301: Corporate Accounting

Time : 3 Hours

Max. Marks : 70

విభాగము - ఎ (5 x 4 = 20)

సూచన : ఈ క్రింది వానిలో ధియరీ సమాధానం వ్రాయలసిన వాటికొక్కడానికి 20 పంక్తులకు మించకుండా ఏవైన ఐదింటికి సమాధానం వ్రాయండి.

1. ఇన్వెంటరీ మూల్యాంకనమునకు సంబంధించిన అకౌంటింగ్ ప్రమాణము AS-2 ను వివరింపుము.
2. సుల్తాన్ కంపెనీ లిమిటెడ్ ఆస్తి అప్పుల పట్టిలో అప్పులవైపున వాటా ఒక్కొంటికి రూ.10ల విలువగల పూర్తిగా చెల్లించబడిన 80,000 ఈ క్విటీ వాటాలు మరియు రూ 12,00,000ల రిజర్వును కలిగివుంది. డైరెక్టర్ల బోర్డు వారు ప్రతి ఒక్క వాటాకు, పూర్తిగా చెల్లించబడిన మరొక వాటాను బోసన్ గా యివ్వ నిర్ణయించారు. అవసరమైన చిట్టాపద్ధులు వ్రాయుము.
3. కంపెనీల అంతర్గత పునః నిర్మాణము అనగానేమి ? వివరింపుము.
4. శ్రీనిధి బాంకు లిమిటెడ్ యొక్క సార్థక, నిరర్థక అడ్వాన్సులకు సంబంధించిన వడ్డీ వివరాల నివేదికలు దిగువనీయబడినవి. ముగింపు లెక్కలు తయారుచేయునపుడు ఎంత ఆదాయమును గుర్తించవలెనో నిర్ధారింపుము.

	రూ.
సార్థక ఆస్తుల పై ఆర్జించిన వడ్డీ	5,00,000
నిరర్థక ఆస్తుల పై ఆర్జించిన వడ్డీ	3,00,000
సార్థక ఆస్తుల పై వసూలైన వడ్డీ	4,50,000
నిరర్థక ఆస్తుల పై వసూలైన వడ్డీ	1,20,000
5. ఒక అగ్నిబీమా కంపెనీకి సంబంధించి షెడ్యూల్ -2 తయారు చేయుము.

	రూ
సంవత్సరం కాలంలో చెల్లించిన క్లెయిమ్లు	2,70,000
సంవత్సరం ప్రారంభంలో చెల్లించవలసిన క్లెయిమ్లు	30,000
సంవత్సరం ముగింపులో చెల్లించవలసిన క్లెయిమ్లు	50,000
పునర్భీమా డ్వారా క్లెయిమ్లు	12,000
6. రూ 1,00,000ల 10% శాతం ఆధిక్యపు వాటా మూలధనము మరియు వాటా ఒక్కొంటికి రూ 10ల విలువగల వాటాలుగా విభజించిన రూ 5,00,000ల ఈక్విటీ మూలధనము ఒక కంపెనీ రూ 1,00,000ల పన్ను తరువాత లాభం సంపాదించింది. సాధారణ రాబడి రేటు 15 శాతం అయిన ఒక్కొక్క ఈ క్విటీ వాటా విలువ నిర్ధారింపుము.
7. లాభనష్టాల వినియోగిత ఖాతా అనగానేమి ?
8. మూల్యాంకన ఆస్తిఅప్పుల పట్టి అనగానేమి ?

విభాగము - బి (5 x 10 = 50)

సూచన : అన్ని ప్రశ్నలకు సమాధానమునిమ్ము. థియరీ ప్రశ్నలకు సమాధానము మూడు పేజీలకు మించకుండా జవాబు వ్రాయండి.

- 9.(ఎ) షఫీ కంపెనీ లిమిటెడ్ యొక్క దిగువ ఆస్తి అప్పుల పట్టి నుండి వాటా ఒక్కంటికి విలువ కనుగొనుము. వాటాల మూల్యాంకనం కోసం గుడ్విల్ గత ఐదు సంవత్సరాల సగటు లాభాల రెండు సంవత్సరాల కొనుగోలు విలువగా తీసుకోవాలి. గత ఐదు సంవత్సరాల లాభాలు వరుసగా రూ.60,000లు, రూ.70,000, రూ. 40,000లు, రూ.50,000లు మరియు రూ.50,000లు.

వాటామూలదనము : అప్పులు	రూ.లు.	ఆస్తులు	రూ. లు.
ఈ క్విటీ వాటాలు ఒక్కొక్కటి రూ 100లవి	4,00,000	భూమి భవనాలు	2,50,000
సాదారణ రిజర్వు	1,00,000	యంత్రాలు	1,50,000
లాభనష్టాల ఖాతా	50,000	పెట్టుబడులు	90,000
ఋణదాతలు	90,000	ఋణగ్రస్థులు	1,00,000
పన్ను కొట్టకై ఏర్పాటు	40,000	సరుకు నిల్వ	75,000
ప్రావిడెంట్ ఫండ్	35,000	బాంకు వద్ద నగదు	50,000
	<u>7,15,000</u>		<u>7,15,000</u>

లేదా

- (బి) శ్రీబాలాజీ కం. లిమిటెడ్ 31 మార్చి, 2013 నాటి తన ఆర్థిక స్థితిని దిగువ ఆస్తి అప్పుల పట్టి ద్వారా తెలుపుతుంది.

వాటామూలదనము : అప్పులు	రూ.లు.	ఆస్తులు	రూ. లు.
వాటామూలదనము	1,50,000	గుడ్విల్ - ఖరీదు	15,000
మూలదన రిజర్వు	10,000	భూమి, భవనాలు	87,500
వివిధ ఋణదాతలు	35,500	ప్లాంటు యంత్రాలు	45,000
పన్ను కోసం ఏర్పాటు	27,500	సరుకు ఖరీదు ధరకు	57,500
లాభనష్టాల ఖాతా	33,000	ఋణగ్రస్థులు	47,500
		నగదు	3,500
	<u>2,56,000</u>		<u>2,56,000</u>

ఐదు సంవత్సరాల అదనపు లాభమును గుడ్విల్ విలువగా నిర్ధారించుటకై దిగువ సమాచారము అందించబడుతుంది.

- ఆదాయపు పన్ను సగటు రేటు 50శాతం గా తీసుకోవాలి.
- గత ఐదు సంవత్సరాల నుండి కంపెనీ ప్రకటిస్తున్న డివిడెండు సగటు రేటు 15శాతం గా ఉంది.
- కంపెనీ నిర్వహిస్తున్న ఇదే తరహా వ్యాపారంలో వినియోగించిన మూలదనం పై సముచిత రాబడి రేటు 12శాతం గా ఉంది.

10.(ఎ) బస్నీలాల్ కంపెనీకి చెందిన 31.3.2013న ఈ విధంగా వుంది.

వాటామూలదనము : అప్పులు	రూ.లు.	ఆస్తులు	రూ. లు.
అధికృత మూలదనము (120000 వాటాలు ఒక్కొక్కంటి రూ.10లు)	12,00,000	భూమి, భవనాలు	4,00,000
చెల్లించ బడిన మూలదనము (75000 వాటాల పై రూ 8ల చొప్పున)	6,00,000	ప్లాంటు, యంత్రాలు	3,00,000
మూలదన విమోచన రిజర్వు	1,80,000	ఫర్నిచర్	5,00,000
సాధారణ రిజర్వు	2,40,000	ఋణగ్రంథాలు	5,00,000
ప్రస్తుత అప్పులు	7,80,000	బాంకులో నగదు	80,000
	18,00,000	చేతిలో నగదు	20,000
			18,00,000

కంపెనీ డైరెక్టర్లు ప్రతిపాదించిన ప్రకారం

- సాధారణ రిజర్వు ఖాతానుపయోగించి, పాక్షికంగా చెల్లించ బడిన వాటాలను పూర్తిగా చెల్లించిన వాటాలుగా మార్చవలె.
- మూలధన విమోచన రిజర్వునుపయోగించి, ప్రతి ఐదు వాటాలకు ఒక జోనస్ వాటాను వాటా ఒక్కొంటికి రూ 2ల ప్రీమియంతో జారీ చేయాలి.
- వాటా ఒక్కొంటికి రూ 13ల చొప్పున 12000 వాటాలను నగదుకు జారీచేయాల పై వాటి అమలుకు చిట్టాపద్దులు వ్రాసి, వీటిని ప్రతిబింబింపచేస్తూ ఆస్తి అప్పుల పట్టి తయారు చేయుము.

లేదా

- దిగువ ఆస్తి అప్పుల పట్టిని కలిగియున్న దయానంద్ యొక్క కొనసాగుతున్న వ్యాపారమును స్వాధీనపరుటుకొనుటకై స్వాగత్ కంపెనీ లిమిట్ స్థాపించబడింది.

అప్పులు	రూ	ఆస్తులు	రూ
వివిధ ఋణదాతలు	5,000	బాంకులో నగదు	14,000
చెల్లింపు బిల్లులు	3,000	ఋణగ్రంథాలు	18,000
మూలదనము	1,60,000	సరుకు నిల్వ	78,000
		ఫర్నిచరు	10,000
		భూమి భవనాలు	48,000
	1,68,000		1,68,000

కొనుగోలు ప్రతిఫలం రూ 2,00,000 లుగా అంగీకరింపబడి. దిగువ రీతిన చెల్లించబడాలి.

- వాటా ఒక్కొంటికి రూ 10ల విలువగల 6,800 ఆధికృత వాటాలు,
- వాటా ఒక్కొంటికి రూ 20ల విలువగల 5,600 ఈక్విటీ వాటాలు
- మిగిలింది నగదుగా

కంపెనీ అదనంగా వాటా ఒక్కొంటికి రూ 20ల విలువగల 10,000 వాటాల జారీ ద్వారా మూలధనం సే కరించింది. పై వాటికి చిట్టాపద్దులు వ్రాసి, కంపెనీ ప్రారంభపు ఆస్తిఅప్పుల పట్టి తయారు చేయుము.

11.(ఎ) వ్యానిష్ లిమిటెడ్ యొక్క 31 మార్చి, 2013 నాటి ఆస్తి అప్పుల పట్టీ దిగువ విధంగా వుంది.

వాటామూలదనము : అప్పులు	రూ.లు.	ఆస్తులు	రూ. లు.
ఈక్విటీ వాటాలు ఒక్కొంటి రూ 100		స్థిరాస్తులు	18,00,000
విలువగల 3,00,000లు	30,00,000	పెట్టుబడులు	45,000
ప్రస్తుత అప్పులు	7,50,000	(ఫైనాన్ కంపెనీ 3500 వాటాల ఖరీదు)	
		బాంకులో నగదు	30,000
		ఋణగ్రాహకులు	15,75,000
		లాభనష్టాల ఖాతా	3,00,000
	<u>37,50,000</u>		<u>37,50,000</u>

ఫైనాన్ లిమిటెడ్ రూ 29,00,000ల ధరకు వ్యానిష్ లిమిటెడ్ను కొనుగోలు చేసి రూ 4,00,000ల నగదు మరియు వాటా ఒక్కొంటికి రూ 10ల విలువగల వాటాలను రూ 12.50 ప్రకారం సపరిపోయే సంఖ్యలో వాటాలు కేటాయించుటకు ఒప్పందం కుదిరింది. వ్యానిష్ లిమిటెడ్ పుస్తకాలలో ముఖ్యమైన ఆవర్ణా ఖాతాలు తయారు చేయుము.

లేదా

(బి) 2012 మార్చి 31 నాటి రిన్నోవేషన్ ఇండస్ట్రీస్ లిమిటెడ్ వారి ఆస్తి అప్పుల పట్టీ దిగువ విధంగా ఉంది.

వాటామూలదనము : అప్పులు	రూ.లు.	ఆస్తులు	రూ. లు.
ఆధిక్యపు వాటాలు ఒక్కొక్కటి రూ 100లవి	4,00,000	గుడ్విల్	30,000
ఈక్విటీ వాటాలు ఒక్కొక్కటి రూ 100లవి	8,00,000	స్వేచ్ఛాయుత ఆస్తి	4,00,000
8శాతం డిబెంచర్లు	2,00,000	ప్లాంటు, యంత్రాలు	6,00,000
బాంకు ఓవర్ డ్రాఫ్ట్	1,00,000	సరుకు నిల్వ	1,00,000
ఋణదాతలు	2,00,000	ఋణగ్రాహకులు	80,000
		లాభనష్టాల ఖాతా	4,90,000
	<u>17,00,000</u>		<u>17,00,000</u>

మూలధన తగ్గింపు కోసమై కంపెనీ దిగువ పథకమునకు కొద్దు అనుమతి పొందినది.

- ఆధిక్యపు వాటాలు ఒక్కొక్కటి రూ 75లకు, ఈక్విటీ వాటాలు ఒక్కొక్కటి రూ 37.50లకు పూర్తిగా చెల్లించినవిగా తగ్గించాలి.
 - డిబెంచరుదారులు వారి క్లెయిమ్ల పరిష్కారంగా సరుకు మరియు ఋణగ్రాహకులు
 - గుడ్విల్ ఖాతాను తొలిగించాలి
 - స్వేచ్ఛాయుత ఆస్తులు 50శాతం తగ్గించాలి
 - ప్లాంటు, యంత్రాల విలువ రూ 1,00,000 లచేత పెంచాలి
- చీట్టాపద్దులు వ్రాసి, మార్పిడి చెందిన ఆస్తి అప్పుల పట్టీని తయారుచేయుము.

..5..

12.(ఎ) వెంకటేశ్వర బాంకు లిమిటెడ్ కు చెందిన 31 మార్చి, 2013 నాటి దిగువ అంకెలతో లాభనష్టాల ఖాతాను తయారు చేయుము.

వివరాలు	రూ.
సమపాదించిన వడ్డీ	23,00,000
ఖర్చయిన వడ్డీ	9,00,000
బిల్లుల పై రిబేటు (ప్రారంభనిల్వ)	2,00,000
ఆడిట్ ఫీజు	40,000
వచ్చిన డిస్కౌంట్	9,50,000
జీతాలు	7,00,000
డైరెక్టర్ల ఫీజు	50,000
చెల్లించిన అద్దె	80,000
పోస్ట్ జి అండ్ తెలిగ్రామ్లు	30,000
స్టేషనరీ మరియు ప్రింటింగ్	6,000
రానిబాకీలు	40,000
పెట్టుబడులు అమ్మకం పై నష్టము	50,000
కమీషన్, ఎక్సేంజి, బ్రోకరేజి	80,000
చెల్లించిన డివిడెండ్	2,50,000
తరుగుదల	1,20,000

31 మార్చి, 2013న బాంకు వద్ద 15 శాతం చొప్పున డిస్కౌంట్ చేయబడిన రూ 20,00,000 సరాసరిగడువు తేది జూన్ 12 కల బిల్లులు ఉన్నాయి. బాంకు రాని సంశయాత్మక బాకీలకై రూ 1,00,000లు మరియు పన్నుకొట్టకై రూ 3,00,000లు ఏర్పాటు చేయదలచింది.

లేదా

(బి) వివిధ షెడ్యూళ్ళకు చెందిన దిగువ సమాచారము నుండి 31 మార్చి 2012 నాటి కర్ణాటక బాంకు లిమిటెడ్ వారి ఆస్తి అప్పుల పట్టి తయారుచేయుము.

వివరాలు	రూ.
పెట్టుబడులు	30,00,000
ఇతర బాంకుల వద్ద నగదు కోరగానే తక్కువ వ్యవధిలో వచ్చేనగదు మూలదనము	10,00,000
డిపాజిట్లు	10,00,000
రిజర్వులు, మిగళ్లు	75,00,000
సేకరించిన ఋణాలు	35,00,000
అడ్వాన్సులు	25,00,000
స్థిరాస్థులు	95,00,000
స్థిరాస్థులు	5,00,000
ఇతర ఆస్థులు	2,00,000
ఆగంతుక బాధ్యతలు	2,00,000
ఆగంతుక బాధ్యతలు	1,00,000
ఇతర అప్పులు ఏర్పాట్లు	1,00,000
నగదు మరియు RBI వద్ద నిల్వలు	2,00,000
వసూలు కోసం బిల్లులు	5,00,000
వసూలు కోసం బిల్లులు	3,00,000

..6..

13.(ఎ) బీమా వ్యాపారానికి సంబంధించిన దిగువ వాటి పై వ్యాఖ్య వ్రాయుము.

- (i) ప్రీమియమ్ మరియు పునః రీమా ప్రీమియమ్
- (ii) క్లెయిమ్లు మరియు పునఃరీమా క్లెయిమ్లు
- (iii) వదులుకోలు విలువ
- (iv) పూర్తికాని నష్టభయానికై రిజర్వు
- (v) వార్షికాలు మరియు వార్షికాల కై ప్రతిఫలం

లేదా

(బి) వర్తి ఎస్యూరెన్స్ కంపెనీ లిమిటెడ్ యొక్క 31 మార్చి, 2012 నాటి దిగువ అంకెలతో మూల్యాంకన ఆస్తి అప్పుల పట్టి మరియు లాభ పంపిణీ నివేదిక తయారుచేయుము.

రూ.

నిధి యొక్క నిల్వ 31 3 2012 న	12,00,000
మూల్యాంకనదారు ప్రకారం నికరబాధ్యత	7,00,000
మూల్యాంకన కాలంలో మద్యకాలీన బోనస్	20,000

FACULTY OF COMMERCE

B.Com. III-Year Examination, March / April - 2014

(Common Paper for General, Computers, Computer Applications (Voc.)
and Vocational Courses)

Corporate Accounting

Paper - 301

Time : 3 Hours

Max: Marks : 70

حصہ - الف (5x4=20Marks)

نوٹ : کسی پانچ سوالات کے جوابات تحریر کیجئے۔ ہر تھیوری جواب میں سطروں سے زائد نہ ہو۔

1. اکاؤنٹنگ اسٹانڈرڈز-2-AS انونٹریز کی قدر شماری کو واضح کیجئے۔
 2. سلطان کمپنی لمیٹڈ کا میزانی گوشوارہ میں 80,000 مساواتی حصص بحساب -/10 روپے فی حصص اور 12,00,000 روپے ذخیرہ بیلینس شیٹ کے واجبات کی جانب درج تھا۔ مجلس نظماً نے طے کیا کہ ایک حصص رکھنے پر ایک کئی ادا شدہ بونس حصص جاری کیا جائے۔ جرنل اندراجات کیجئے۔
 3. کمپنی کی داخلی تعمیر جدید کیا ہے واضح کیجئے۔
 4. ذیل میں سریندھی بینک لمیٹڈ کے ایڈوائس پر سود کے گوشوارہ میں پر فارمنگ اور نان پر فارمنگ دیا گیا ہے، فائل اکاؤنٹس کی تیاری کے دوران مسلمہ آمدنی کا تعین کیجئے۔
پر فارمنگ اثاثہ جات پر محصلہ سود	5,00,000 روپے
نان پر فارمنگ اثاثہ جات پر محصلہ سود	3,00,000 روپے
پر فارمنگ اثاثہ جات پر موصولہ سود	4,50,000 روپے
نان پر فارمنگ اثاثہ جات پر موصولہ سود	1,20,000 روپے
5. ایک آٹشی بیمہ کا دعوی جات جدول نمبر 2 تیار کیجئے۔
سال کے دوران دعوی جات	2,70,000 روپے
سال کے آغاز پر واجب الادا دعوی جات	30,000 روپے
سال کے ختم پر واجب الادا دعوی جات	50,000 روپے
مکرر بیمہ کے تحت دعوی جات	12,000 روپے
6. ایک کمپنی ٹیکس کے بعد 1,00,000 روپے نفع کماتی ہے جس میں 10% ترجیحی سرمایہ 1,00,000 روپے اور مساواتی سرمایہ 5,00,000 روپے بحساب -/10 روپے فی حصص شامل ہے۔ حسب معمول شرح 15% ہے۔ ہر ایک مساواتی حصص کی قدر کا تعین کیجئے۔
 7. نفع و نقصان تصرف کھاتہ کیا ہے؟
 8. ویلیویشن بیلینس شیٹ کیا ہے۔

حصہ - ب (5x10=50Marks)

نوٹ : تمام سوالات کے جواب دیجئے۔ ہر تھیوری جواب چار صفحات سے زائد نہ ہو۔

- (a.9) شفیع کمپنی لمیٹڈ کی درجہ ذیل بیلینس شیٹ کی مدد سے ہر حصص کی قیمت دریافت کیجئے۔ حصص کی قدر شماری کے لئے گڈول گزشتہ پانچ برسوں کے اوسط نفع کی دو سالہ خرید پر محسوب کریں۔ گزشتہ پانچ برسوں کے نفع یوں تھے -/60,000 روپے، -/70,000 روپے، -/40,000 روپے، -/50,000 روپے اور -/50,000 روپے۔

سرمایہ اور واجبات	روپے	اثاثہ جات	روپے
مساواتی حصص بحساب -/100 روپے فی حصص	4,00,000	ارضی اور عمارتیں	2,50,000
عام ذخیرہ	1,00,000	مشینری	1,50,000
نفع و نقصان کھاتہ	50,000	انوٹس	90,000
لین دار	90,000	دین دار	1,00,000
ٹیکس کے لئے گنجائش	40,000	اسٹاک	75,000
پراویڈنٹ فنڈ	35,000	بنک میں رقم	50,000
	<u>7,15,000</u>		<u>7,15,000</u>

(b.9) 31 مارچ 2013 کو سری بالاجی کمپنی لمیٹڈ نے میزانی گوشوارے کے ذریعہ مالیاتی موقف کو یوں ظاہر کرتی ہے۔

سرمایہ اور واجبات	روپے	اثاثہ جات	روپے
سرمایہ	1,50,000	گڈول	15,000
اصل ذخیرہ	10,000	ارضی اور عمارتیں	87,500
متفرق لین دار	35,500	پلانٹ و مشینری	45,000
ٹیکس کے لئے گنجائش	27,500	اشاک	57,500
نفع و نقصان کھاتہ	33,000	دین دار	47,500
		نقدی	3,500
	<u>2,56,000</u>		<u>2,56,000</u>

کمپنی کی گڈول کی تحسیب سوپر پرافٹ کی پانچ سالہ خرید کی بنیاد پر کیجئے۔ درج ذیل معلومات فراہم کی گئیں ہیں۔

- (i) انکم ٹیکس کی شرح 50% لی جائے۔
(ii) گزشتہ پانچ برسوں سے کمپنی کا اوسط ڈیوڈینڈ اعلان کردہ 15%
(iii) اس قسم کے کاروبار میں مشغول کردہ سرمایہ پر شرح واپسی 12% تھا۔

(a.10) 31-3-2013 کو بنی لال کمپنی کا مالیاتی گوشوارہ درج ذیل تھا۔

	روپے		روپے
اجازت شدہ سرمایہ (حصص بحساب -10 روپے فی حصص)	<u>12,00,000</u>	ارضی اور عمارتیں	4,00,000
اداشدہ سرمایہ (حصص بحساب -8 روپے فی حصص)	6,00,000	پلانٹ اور مشینری	3,00,000
کیپٹل ریڈمپشن ریورس	1,80,000	فرنیچر	5,00,000
عام ذخیرہ	2,40,000	دین دار	5,00,000
رواں واجبات	7,80,000	بنک میں رقم	80,000
	<u>18,00,000</u>	ہاتھ میں رقم	20,000
			<u>18,00,000</u>

کمپنی کے ڈائریکٹرز کی تجویز ہے کہ:

- (i) عام ذخیرہ کو استعمال کرتے ہوئے جزوی اداشدہ حصص کو کلی اداشدہ حصص میں تبدیل کیا جائے۔
(ii) ہر پانچ حصص کے لئے ایک بونس حصص -21 روپے پر ایم پر کیپٹل ریڈمپشن ریزرو کو استعمال کرتے ہوئے جاری کر لیا جائے۔
(iii) 12000 حصص کی بحساب -13 روپے فی حصص نقد اجرائی
مذکورہ بالا اندراجات کو نافذ العمل کرنے کے لئے جنرل اندراجات تحریر کیجئے اور میزانی گوشوارہ تیار کیجئے۔

یا

(b.10) سواگت کمپنی لمیٹڈ کو دیا نند کے چالو کاروبار کو خریدنے کے لئے تشکیل دیا گیا جس کا میزانی گوشوارہ یوں تھا۔

واجبات	روپے	اثاثہ جات	روپے
متفرق لین دار	5,000	بنک میں رقم	14,000
اداء طلب بلس	3,000	دین دار	18,000
سرمایہ	1,60,000	اشاک	78,000
		فرنیچر	10,000
		ارضی اور عمارتیں	48,000
	<u>1,68,000</u>		<u>1,68,000</u>

- 3 -

طے شدہ بدل خرید-2,00,000 روپے اس طرح ادا شدنی ہوگا۔

(i) 6,800 ترجیحی حصص بحساب-10 روپے فی حصص

(ii) 5,600 مساواتی حصص بحساب-20 روپے فی حصص

(iii) باقی نقد

کمپنی نے مزید سرمائے کے لئے 10,000 مساواتی حصص بحساب-20 روپے فی حصص نقد جاری کئے۔
مذکورہ بالا کے لئے نئی کمپنی کی کتابوں جرنل اندراجات کیجئے اور افتتاحی میزانی گوشوارہ تیار کیجئے۔

(a.11) 31 مارچ 2013 کو ختم سال کے لئے وائش لمیٹڈ کا میزانی گوشوارہ یوں تھا۔

سرمایہ اور واجبات	روپے	اثاثہ جات	روپے
سرمایہ (3,00,000 حصص بحساب-10 روپے فی حصص)	30,00,000	قائم اثاثہ جات	18,00,000
رواں واجبات	7,50,000	انو سٹمنٹس	45,000
		(3500 مساواتی حصص شائین لمیٹڈ)	
		بنک میں رقم	30,000
		دین دار	15,75,000
		نفع و نقصان کھاتہ	3,00,000
جملہ	37,50,000		37,50,000

شائین لمیٹڈ نے وائش لمیٹڈ کو 29,00,000 روپے میں خریدنا طے کیا۔ ادائیگیوں طے پائی نقد 4,00,000 روپے اور موزوں تعداد میں حصص بحساب
10/- روپے لیکن 12.50 روپے پر۔ وائش لمیٹڈ کی کتابوں میں جرنل اندراجات کیجئے۔

یا

(b.11) 31 مارچ 2012 کو ختم ہونے والے سال کے لئے رینویشن انڈسٹریز لمیٹڈ کا میزانی گوشوارہ یوں تھا۔

سرمایہ اور واجبات	روپے	اثاثہ جات	روپے
ترجیحی سرمایہ بحساب-100 روپے فی حصص	4,00,000	گڈول	30,000
مساواتی سرمایہ بحساب-100 روپے فی حصص	8,00,000	فری ہولڈر پراپٹی	4,00,000
8% ڈبچرز	2,00,000	پلانٹ اور مشینری	6,00,000
بنک اور ڈرافٹ	1,00,000	اسٹاک	1,00,000
لین دار	2,00,000	دین دار	80,000
		نفع و نقصان کھاتہ	4,90,000
	17,00,000		17,00,000

عدالت سے کمپنی درجہ ذیل سرمایہ میں تخفیف کی اسکیم حاصل ہوئی۔

(i) ترجیحی حصص کی قیمت-75 روپے اور مساواتی حصص کو 37.50 روپے ادا شدہ تک کی جائے۔

(ii) ڈبچرز ہولڈرز نے اپنے دعویٰ کی تکمیل کے لئے اسٹاک اور دین دار حاصل کر لیے

(iii) گڈول کے کھاتے کو نکال دیا گیا۔

(iv) فری ہولڈر پراپٹی پر 50% فرسودگی عائد کی جائے۔

(v) پلانٹ اور مشینری کی قیمت میں 1,00,000 روپے اضافہ کیا جائے۔

مذکورہ بالا کے لئے جرنل اندراجات کئے جائیں اور تبدیل شدہ میزانی گوشوارہ تیار کریں۔

- 4 -

(a.12) درج ذیل اعداد و شمار و بینکنٹشورہ بینک لمیٹڈ سے متعلق ہیں۔ 31 مارچ 2013 کو ختم ہونے والے سال کے لئے نفع و نقصان کھاتہ تیار کیجئے۔

Particulars	Amount (Rs.)
محصلہ سود	23,00,000
ادا کردہ سود	9,00,000
بلس پر ریبٹ (افتتاحی بیلینس)	2,00,000
آڈٹ فیس	40,000
موصولہ ڈسکاؤنٹ	9,50,000
تنخواہیں	7,00,000
ڈائریکٹرز فیس	50,000
ادا کردہ کرایہ	80,000
ڈاک ٹکٹ اور ٹیلی گرام	30,000
صادر اور طباعت	6,000
ڈوبے قرض	40,000
انوسٹمنٹس کی فروخت پر نقصان	50,000
کمیشن اسپینج اور بروکر بیج	80,000
ادا کردہ ڈیویڈنڈز	2,50,000
فرسودگی	1,20,000

بینک 20,00,000 روپے ڈسکاؤنٹ شدہ بلز رکھتی ہے اور 31 مارچ 2013 کو 15% پر ڈسکاؤنٹ کروائے گئے ان کی اوسط واجب الادا تاریخ 12 جون ہے۔ بینک مشکوک قرضوں کے لئے 1,00,000 روپے اور ٹیکس کے لئے 3,00,000 روپے گنجائش فراہم کرتا ہے۔

یا

(b.12) مختلف جدول کی درج ذیل تفصیلات کی مدد سے 31 مارچ 2012 کو کارٹیک بینک لمیٹڈ کا میزانی گوشوارہ تیار کیجئے۔

Particulars	Amount (Rs.)
انوسٹمنٹس	30,00,000
دیگر بینکس سے اور منی ایٹ کال اینڈ شارٹ نوٹس بیلینس	10,00,000
سرمایہ	10,00,000
ڈپازٹس	75,00,000
ریزرو اور سرپلس	35,00,000
بارونٹیکس	25,00,000
ایڈوانس	95,00,000
قائم اثاثہ جات	5,00,000
دیگر اثاثہ جات	2,00,000
ہنگامی واجبات	1,00,000
دیگر واجبات اور گنجائش	2,00,000
نقدی اور RBI کے پاس بیلینس	5,00,000
کلکشن کے لئے بلز	3,00,000

(a.13) بیمہ کے کاروبار سے متعلق درجہ ذیل پر نوٹ لکھیں۔

- i) Premium and Re-insurance Premium
- ii) Claims and Re-insurance Claims
- iii) Surrender value
- iv) Reserve for unexpired risk
- v) Annuities and consideration for annuities

یا

(b.13) ورثی یشورینس کمپنی لمیٹڈ کے درجہ ذیل اعداد و شمار کی مدد سے 31 مارچ 2012 کو ختم سال کے لئے ویلیویشن بیلنس شیٹ اور نفع کی تقسیم کا گوشوارہ تیار کیجئے۔

	روپے
31-03-2012 پر بیلنس آف فنڈ	12,00,000
ویلیویرز سرٹیفکیٹ کے مطابق خالص ذمہ داری	7,00,000
ویلیویشن کی مدت کے لئے درمیانی بونس	20,000

☆☆☆

FACULTY OF COMMERCE

B. Com. III -Year Examination, March / April 2014
(Common Paper for General, Computers, Computer Applications
(Voc.) & Vocational Courses)

Paper - 301: Corporate Accounting

Time : 3 Hours

Max. Marks : 70

विभाग - 'अ' (5x4=20 अंक)

नोट : निम्न में से किन्हीं पाँच प्रश्नों के उत्तर दीजिए। वर्णनात्मक प्रश्नों के उत्तर को 20 पंक्तियों तक सीमित रखें।

1. एकाउंटिंग सैंडर्ड AS-2 को इन्वेन्टरी (स्टॉक) के मूल्यांकन में कैसे लागू किया जाता है। समझाइए।
2. सुल्तान कंपनी लिमिटेड की बैलेंस शीट (स्थिति विवरण) में देयताओं की तरफ 80,000 इक्वीटी शेयर रु.10 प्रति शेयर संपूर्ण भुगतानित और रु.12,00,000 रिज़र्व के दर्शाए गए हैं। बोर्ड ऑफ डायरेक्टर्स के निर्णयानुसार एक संपूर्ण भुगतानित शेयर पर एक बोनस शेयर देना है। आवश्यक जर्नल प्रविष्टियाँ कीजिए।
3. कंपनी का आंतरिक पुनःनिर्माण (Internal reconstruction) क्या है? समझाइए।
4. श्रीनिधि बैंक लिमिटेड के सार्थक (performing) और निरर्थक (Non performing) एडवांसस पर ब्याज के विवरण नीचे दिए गए हैं। इनके आधार पर उस आय का निर्धारण कीजिए जो निम्न मदों पर अभिलेखित (recongised) होगी जब बैंक के अंतिम खाते बनाए जाएंगे।

सार्थक संपत्तियों (performing assets) पर अर्जित ब्याज रु.5,00,000	निरर्थक संपत्तियों (Non performing assets) पर अर्जित ब्याज रु.3,00,000
सार्थक संपत्तियों से प्राप्त ब्याज रु.4,50,000	
निरर्थक संपत्तियों से प्राप्त ब्याज रु.1,20,000	
5. एक अग्नि बीमा कंपनी के दावों से संबंधित श्येड्यूल-2 का निर्माण कीजिए।

वर्षावधि में भुगतानित दावे	रु.2,70,000
वर्ष के प्रारंभ में बकाया दावे (claims)	रु. 30,000
वर्ष के अंत में बकाया दावे	रु. 50,000
दावे जो पुनः बीमा से सुरक्षित हैं।	रु. 12,000
6. करों के भुगतान के पश्चात् का लाभ रु.1,00,000 एक कंपनी ने कमाया। इसके पास 10% प्रेफरेंस शेयर पूंजी है रु.1,00,000 और इक्वीटी शेयरपूंजी है रु.5,00,000 जो रु.10 प्रति शेयर में विभाजित है। रिटर्न की सामान्य (normal) दर है 15%। इक्वीटी शेयर का मूल्य ज्ञात कीजिए।
7. लाभ हानि पर्यादाना (profit & loss appropriation) खाता क्या है?
8. मूल्यांकन स्थिति विवरण (valuation balance sheet) क्या है?

विभाग - 'ब' (5x10=50 अंक)

नोट : निम्न प्रश्नों के उत्तर दीजिए। वर्णनात्मक प्रत्येक उत्तर को तीन पृष्ठों तक सीमित रखें।

- 9.(a) शफी एंड कंपनी का स्थिति विवरण निम्नलिखित है। इसकी सहायता से प्रत्येक शेयर का मूल्य ज्ञात कीजिए। इस मूल्यांकन के लिए गुडविल को पिछले पाँच वर्षों के औसत लाभ को दो वर्षों की खरीदी कीमत पर लेना है। विगत पाँच वर्षों के लाभ हैं- रु.60,000, रु.70,000, रु.40,000, रु.50,000 एवं रु.50,000.

शेयर पूंजी एवं देयताएँ	रकम (रु.)	संपत्तियाँ	रकम (रु.)
इक्वीटी शेयर रु.100 प्रति शेयर	4,00,000	भूमि एवं भवन	2,50,000
जनरल रिज़र्व	1,00,000	मशीनरी	1,50,000
लाभ-हानि खाता	50,000	निवेश	90,000
क्रेडीटर्स	90,000	डेबिटर्स	1,00,000
कर प्रावधान	40,000	स्टॉक	75,000
प्राविडेंट फंड	<u>35,000</u>	बैंक में जमा	<u>50,000</u>
	<u>7,15,000</u>		<u>7,15,000</u>

अथवा

- (b) दिनांक 31 मार्च 2013 को श्रीबालाजी कंपनी लिमिटेड ने अपनी वित्तीय पोजीशन को निम्न स्थिति विवरण के माध्यम से प्रस्तुत किया।
- (c)

शेयर पूंजी एवं देयताएँ	रकम (रु.)	संपत्तियाँ	रकम (रु.)
शेयर पूंजी	1,50,000	गुडविल लागत पर (at cost)	15,000
पूंजीगत रिज़र्व	10,000	भूमि व भवन	87,500
विविध लेनदार	35,500	प्लाण्ट एवं मशीनरी	45,000
कर प्रावधान	27,500	स्टॉक लागत पर (at cost)	57,500
लाभ-हानि खाता	33,000	देनदार	47,500
		नकद	<u>3,500</u>
	<u>2,56,000</u>		<u>2,56,000</u>

कंपनी की गुडविल का मूल्यांकन करना है इसका आधार है पाँच वर्ष के सुपर लाभों की खरीदी। इसके लिए आवश्यक जानकारी नीचे दी गई है।

1. आयकर की दर को 50% तक ले सकते हैं।
2. कंपनी द्वारा विगत पाँच वर्षों में घोषित लाभांश की औसत दर 15%
3. कंपनी द्वारा लगाई गई पूंजी पर, समान श्रेणी के व्यवसायों में, व्यावहारिक वापिसी (return) 12%.

..3..

10.(a) बंसीलाल कंपनी की दिनांक 31.03.2013 को, वित्तीय स्थिति निम्न प्रकार थी-

शेयर पूंजी एवं देयताएँ	रकम (रु.)	संपत्तियाँ	रकम (रु.)
आधिकारिक पूंजी (120000 शेयर रु.10 प्रति शेयर)	12,00,000	भूमि व भवन	4,00,000
भुगतानित पूंजी (paid up) (75000 शेयर पर @ रु.8 प्रति शेयर)	6,00,000	प्लाण्ट एवं मशीनरी	3,00,000
कैपिटल रिडम्पशन रिजर्व	1,80,000	फर्नीचर	5,00,000
जनरल रिजर्व	2,40,000	डेटार्स	5,00,000
वर्तमान देयताएँ	<u>7,80,000</u>	बैंक में जमा	80,000
	18,00,000	द्रस्तगत रोकड़	20,000
		कुल	<u>18,00,000</u>

कंपनी के डायरेक्टरों ने प्रस्तावित किया है-

- 1) जनरल रिजर्व को उपयोग में लाते हुए अर्ध भुगतानित शेयरों को पूर्ण भुगतानित कर देना है।
- 2) वर्तमान पाँच शेयर के लिए एक बोनस शेयर जारी करना है रु.2 प्रति शेयर प्रिमियम पर। इसके लिए कैपिटल रिडम्पशन रिजर्व को प्रयोग में लाना है।
- 3) 12000 शेयर रु.13 प्रतिशेयर को नकद के लिए इश्यू करना है। उक्त प्रावधानों के लागू होने की स्थिति से संबंधित जर्नल प्रतिष्ठियाँ कीजिए एवं तदनुसार इसके प्रभाव को दर्शाने वाला स्थिति विवरण बनाइए।

अथवा

- (b) स्वागत कंपनी का निर्माण दयानंद के चालू व्यवसाय के अधिग्रहण के लिए किया गया। उनका स्थिति विवरण निम्न प्रकार से था।

देयताएँ	रकम (रु.)	संपत्तियाँ	रकम (रु.)
विविध लेनदार	5,000	बैंक में जमा	14,000
देय बिल	3,000	देनदार	18,000
पूंजी	1,60,000	स्टॉक	78,000
		फर्नीचर	10,000
		भूमि व भवन	<u>48,000</u>
	<u>1,68,000</u>		<u>1,68,000</u>

क्रय प्रतिफल (purchase consideration) रु.2,00,000 तय किया गया जिसको निम्न रूपेण दिया जाना है।

- 1) 6,80,000 प्रेफेरेंस शेयर रु.10 प्रति शेयर
- 2) 5,600 इक्वीटी शेयर रु.20 प्रति शेयर
- 3) शेष रकम नकद में।

कंपनी ने अपनी पूंजी में 10,000 इक्वीटी शेयर रु.20 प्रति शेयर जारी करके बढ़ोत्तरी की है।

उक्त व्यवहारों की नई कंपनी की पुस्तकों में प्रविष्टियाँ दीजिए एवं उसका प्रारंभिक स्थिति विवरण बनाइए।

..4..

11.(a) दिनांक 31 मार्च, 2013 को वैनिश लिमिटेड का स्थिति विवरण निम्न प्रकार है।

शेयर पूंजी एवं देयताएँ	रकम (रु.)	संपत्तियाँ	रकम (रु.)
इक्वीटी शेयर रु.3,00,000	30,00,000	अचल संपत्तियाँ	18,00,000
रु.10 प्रति शेयर		निवेश (3500 इक्वीटी शेयर शाईन	45,000
वर्तमान देयताएँ	7,50,000	लिमिटेड के लागत मूल्य पर)	
		बैं में जमा	30,000
		देनदार	15,75,000
		लाभ-हानि खाता	<u>3,00,000</u>
कुल	<u>37,50,000</u>	कुल	<u>37,50,000</u>

शाईन लिमिटेड वैनिश लिमिटेड को खरीदने पर राजी हो गई है। रु.29,00,000 के क्रय प्रतिफल पर। इसका निष्पादन होगा-नकद भुगतान रु.4,00,000 इसके अतिरिक्त उचित संख्या के शेयर रु.10 प्रति शेयर के जो मूल्यांकित है रु.12.50 प्रति शेयर। वैनिश लिमिटेड की पुस्तकों में मुख्य-मुख्य खातों का निर्माण कीजिए।

अथवा

(b) दिनांक 31 मार्च 2012 को रिनोवेशन इंडस्ट्रीस लिमिटेड का स्थिति विवरण निम्न प्रकार था।

शेयर पूंजी व देयताएँ	रकम (रु.)	संपत्तियाँ	रकम (रु.)
प्रेफरेंस शेयर रु.1000 प्रति शेयर	4,00,000	गुडविल	30,000
इक्वीटी शेयर रु.100 प्रति शेयर	8,00,000	मुक्त संपत्तियाँ	4,00,000
8% डिबेन्चर्स	2,00,000	प्लाण्ट एवं मशीनरी	6,00,000
बैंक ओवर ड्राफ्ट	1,00,000	स्टॉक	1,00,000
क्रेडीटर्स	2,00,000	डेटार्स	80,000
		लाभ-हानि खाता	<u>4,90,000</u>
	<u>17,00,000</u>		<u>17,00,000</u>

कंपनी ने अपनी पूंजी घटाने की निम्न स्कीम की कोर्ट से स्वीकृति ले ली है।

- 1) प्रेफरेंस शेयर के मूल्य को घटा कर रु.75 प्रति शेयर संपूर्ण भुगतानित कर देना है और इक्वीटी शेयर को घटा कर रु.37.50 प्रति शेयर कर देना है।
- 2) डिबेन्चर धारकों ने अपने दावे के पूर्ण भुगतान के रूप में स्टॉक और पुस्तकीय डेटार्स को पूरा-पूरा ले लिया है।
- 3) गुडविल खाते को निरस्त कर देना है।
- 4) मुक्त संपत्तियों पर 50% मूल्यह्रास लगाना है।
- 5) प्लाण्ट एवं मशीनरी के मूल्य को रु.1,00,000 और बढ़ाना है। उक्त व्यवहारों से संबंधित जर्नल प्रतिष्ठियाँ कीजिए एवं संशोधित (revised) स्थिति विवरण बनाइए।

..5..

- 12.(a) 31 मार्च, 2013 को समाप्त होने वाले वर्ष के लिए वेंकटेश्वरा बैंक लिमिटेड के आंकड़े निम्न रूपेण थे। वर्षावधि के लिए लाभ-हानि खाता बनाइए।

अर्जित ब्याज	रकम (रु.)
अर्जित ब्याज	23,00,000
ब्याज खर्च किया	9,00,000
बिल पर रिबेट (आरंभिक बैलेंस)	2,00,000
ऑडिट फीस	40,000
प्राप्त कटौती	9,50,000
वेतन	7,00,000
डायरेक्टर्स की फीस	50,000
किराया अदा किया	80,000
डोसटज व टेलिग्राम्स	30,000
स्टेशनरी एवं एवं प्रिंटिंग	6,000
डूबत ऋण	40,000
निवेश बिक्री से हानि	50,000
कमीशन, विनिमय एवं ब्रोकरेज	80,000
लाभांश दिया गया	2,50,000
मूल्यह्रास	1,20,000

दिनांक 31 मार्च, 2013 को बैंक के पास रु.20,00,000 मूल्य के डिस्काउंटेड बिल्स एवं खरीदे गए बिल्स थे। इन सबको @15% की दर से डिस्काउंट कर लिया गया था। इनकी औसत देयतिथि जून 2012 है। बैंक डूबत ऋण खातों के लिए रु.1,00,000 का प्रावधान करना चाहता है और करों का प्रावधान रु.3,00,000 करना है।

OR

- (b) विविध श्येड्यूल्स से संबंधित निम्न जानकारियाँ दी गई हैं। दिनांक 31 मार्च, 2012 के लिए कार्तिक बैंक लिमिटेड का स्थिति विवरण बनाइए।

विवरण	रकम (रु.)
निवेश	30,00,000
अन्य बैंक में जमा एवं मनीएट कॉल एंड शॉर्ट नोटिस	10,00,000
डूजी	10,00,000
डिपोजिट्स	75,00,000
रिजर्व एवं सरप्लस	35,00,000
बॉरोइंग्स	25,00,000
एडवान्सेस	95,00,000
स्थायी संपत्तियाँ	5,00,000
अन्य संपत्तियाँ	2,00,000
सम्भावित (contingent) देयताएँ	1,00,000
अन्य देयताएँ एवं प्रावधान	2,00,000
नकद व जमा RBI में	5,00,000
कलेक्शन के लिए आए बिल्स	3,00,000

13.(a) इन्श्योरेंस व्यवसाय से संबंधित निम्न मदों पर नोट लिखिए-

1. प्रिमियम एवं पुनः बीमा प्रिमियम (reinsurance premium)
2. दावे एवं पुनः बीमा दावे।
3. सरेंडर वेल्यु
4. असमाप्त (unexpired) रिस्क का प्रावधान (रिजर्व)
5. वार्षिकी (annuities) और वार्षिकी का कन्सीडरेशन

OR

(b) निम्न विवरणों की सहायता से 31 मार्च 2012 को समाप्त होने वाले वर्ष के लिए बर्थी एश्योरेंस कंपनी लिमिटेड का वेल्युएशन स्थिति विवरण एवं प्रॉफिट डिस्ट्रीब्यूशन स्टेटमेंट बनाइए।

	रु.
फंड का बैलेंस दिनांक 31.03.2012	12,00,000
वेल्युअर की सर्टिफिकेट के आधार पर शेष देयता	7,00,000
वेल्युएशन अवधि का अंतरिम बोनस	20,000
